

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรม
ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

A MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF COMPETENCY IN MULTICULTURAL
LEARNING MANAGEMENT OF DANCE TEACHERS IN THE SOUTHERN AREA

จิระเดช นุฎกุลโรจน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวม
ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF COMPETENCY IN MULTICULTURAL
LEARNING MANAGEMENT OF DANCE TEACHERS IN THE SOUTHERN AREA

JIRADACH NUKUNROT

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION

(Ed.D. (Arts Education))

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรม
ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้
ของ
จระเข้ นุกุลโรจน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุष्ฎิบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรรัตน์ จินพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิทร์ เผ่าสวัสดิ์)

..... ที่ปรึกษาร่วม ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้
ผู้วิจัย	จิระเดช นุกุลโรจน์
ปริญญา	การศึกษาศาสตรบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวีรัตน์ จินพงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ และ 3) ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ การวิจัยตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา(R&D) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) ครูนาฏศิลป์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 179 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพหุวัฒนธรรม 3) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ 4) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งสิ้น 5 ฉบับ คือ 1)แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหา 2)แบบประเมินสมรรถนะ 3)แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4)แบบประเมินยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ และ 5) แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ครูนาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในขอบข่ายที่จำกัดและคลาดเคลื่อน ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวครูเป็นศูนย์กลาง โดยใช้แผนการสอน เนื้อหาสาระ ตำราเรียน กิจกรรมการเรียนรู้อย่างรวบรัดและประเมินผลที่เป็นแบบเดียวกัน ซึ่งนำมาจากคู่มือการเรียนการสอนจากสำนักพิมพ์อีกทอดหนึ่ง ขาดทักษะการบูรณาการเรียนรู้ออกมาอย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่และความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน สถานศึกษาขาดปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการนาฏศิลป์ สื่อเทคโนโลยี ขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะพหุวัฒนธรรมสำหรับครูประจำการ รวมถึงงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาที่มีอย่างจำกัด ครูนาฏศิลป์บางส่วนมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้เรียนต่างศาสนาและต่างชาติพันธุ์ ขาดความคาดหวังในตัวผู้เรียนและมองว่านาฏศิลป์เป็นศาสตร์เฉพาะทางอาจจะไม่เหมาะกับผู้เรียนทุกคน ถึงอย่างไรก็ตามครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมอยู่ในระดับสูง 2)รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วย 4 สมรรถนะหลัก 14 ตัวบ่งชี้ คือ 1)ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม มี 4 ตัวบ่งชี้ 2)ทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ มี 4 ตัวบ่งชี้ 3)อัตมโนทัศน์เชิงบวก มี 3 ตัวบ่งชี้ และ 4)บุคคลแห่งการเรียนรู้ มี 3 ตัวบ่งชี้ ในด้านรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะมี 3 รูปแบบคือ Self-Assessment, Workshop, และ Self-Development กระบวนการพัฒนาสมรรถนะมี 6 ขั้นตอนคือ ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ ขั้นการพัฒนา ขั้นการประยุกต์ใช้ ขั้นการตกผลึก ขั้นการประเมินผล 3)ผลการประเมินรับรองประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ในด้านความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.35 ในส่วนด้านความเป็นไปได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.41 แสดงว่าผลการประเมินในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : พหุวัฒนธรรม, การจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม, สมรรถนะของครูนาฏศิลป์

Title	A MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF COMPETENCY IN MULTICULTURAL LEARNING MANAGEMENT OF DANCE TEACHERS IN THE SOUTHERN AREA
Author	JIRADACH NUKUNROT
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Sureerat Chenpong
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Kittikorn Nopudomphan

This aims of the research are as follows: (1) to study the challenges of multicultural learning management faced by dance teachers in the southern region; (2) to develop a model for enhancing the competency of multicultural learning management among dance teachers; and (3) to evaluate the effectiveness of the developed model in enhancing the multicultural learning management competencies. The research follows a research and development (R&D) model, utilizing quantitative and qualitative data collection methods. The sample group and key informants were (1) 179 dance teachers from the Secondary Educational Service Area Office in the 14 Southern Provinces; (2) multicultural experts; (3) dance experts; and (4) educational experts. The research employed five instruments: (1) a problem interview form; (2) a competency assessment form; (3) an expert group discussion recording form; (4) an evaluation form confirming components and indicators; and (5) an evaluation form assessing the efficiency of the model. The research findings revealed the following: (1) challenges in organizing multicultural learning for dance teachers included limited, inaccurate understanding of multiculturalism, predominant use of teacher-centered learning methods, and a reliance on lesson plans., a lack of skill in the learning context, and inadequate institutional support and resources. There were limited opportunities for regular teacher development due to budget constraints. Some teachers had negative attitudes to students from different religious and ethnic backgrounds, limited expectations for students, and perceiving dance as a specialized science unsuitable for all students. Despite these challenges, most dance teachers exhibited a strong desire to enhance multicultural learning competencies; (2) the developed model for multicultural learning management competencies. The four core competencies had 14 indicators: (1) cultural knowledge (four indicators); (2) skills in organizing multicultural learning (four indicators); (3) positive self-concept (three indicators); and (4) a learner-centered approach (three indicators). The model includes three performance development formats: Self-Assessment, Workshop, and Self-Development. The competency development process had six steps: Data review, Open-mindedness, Development, Application, Crystallization, and Evaluation; and (3) the evaluation results confirm the effectiveness of the model, indicating high suitability and feasibility mean suitability score: 4.62 with a standard deviation of 0.35, a mean feasibility score of 4.53 with a standard deviation of 0.41. These findings suggest that the model effectively enhances multicultural learning competencies among dance teachers in the southern region, achieving the highest level of suitability and feasibility.

Keyword : Multiculturalism, Multicultural learning management, Dance teacher performance

กิตติกรรมประกาศ

ดุष्ฎีนิพนธ์เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรรัตน์ จันทพงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรรณ์ นพอุดมพันธ์ ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคอยชี้แนะแนวทางดำเนินกรวิจัยเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ทุกประการ ขอขอบคุณอาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาดุष्ฎีบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะชีวิต แนวทางการพัฒนาเพื่อก่อร่างสร้างตัวตนบนหนทางศาสตร์การศึกษาที่ชัดเจนขึ้น ตลอดจนเป็นแรงบันดาลใจอันนำไปสู่ความสำเร็จระดับดุष्ฎีบัณฑิตอย่างงดงามและภาคภูมิใจ

ขอขอบคุณครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อมูลที่สำคัญต่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.นงเยาว์ เนาวรัตน์ (ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาธรรมศึกษา) ที่ให้ความเมตตาชี้แนะแนวทาง และเติมเต็มองค์ความรู้ด้วยสุนทรีย์ะสนทนา เปิดโลกทัศน์พัฒนาธรรมศึกษาที่กว้างขึ้นซึ่งเป็นประโยชน์อย่างสูงในการนำไปสู่การสร้างสรรค์ที่ไม่หลงทิศไม่หลงทางสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนได้มีโอกาสหยิบยกตำรา งานเขียนของท่านมาอ้างอิงในหลาย ๆ ส่วนของเนื้อหาสาระสำคัญการวิจัย ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม (เลขาธิการสำนักงานคุรุสภา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมนิษฐ์ นิคมรัตน์ (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง) อาจารย์สถาพร ศรีสังข์จ้ง (ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์) ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว (ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและวัฒนธรรม) ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด กิจจันทร์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมพล จันทโรตติ (ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์) รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา) ดร.จิราภรณ์ เหมพันธ์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา) และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยาสมร ผลบุญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์) ที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่คอยให้คำชี้แนะ คอยตั้งข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จตามที่คาดหวัง ขอขอบคุณครอบครัว เพื่อน ๆ สาขาศิลปศึกษา รุ่นที่ 3 คุณเพโท ตริราภี และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีได้เอ่ยนามได้หมด ที่คอยอำนวยความสะดวกเป็นกำลังแรงใจ และช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดที่ให้การสนับสนุนอย่างดียิ่งทั้งด้านทุนการศึกษาบางส่วน ขวัญกำลังใจ ตลอดจนอำนวยความสะดวกเพื่อให้กระบวนการศึกษาค้นคว้านี้ผ่านไปด้วยดี จึงขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าดุष्ฎีนิพนธ์นี้จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการนาฏศิลป์ศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแปลงในมิติการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมบนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพครูประจำการอย่างมืออาชีพในสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
คำถามในการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
วิธีดำเนินงานวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
กรอบแนวความคิด.....	14
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ	16
1.1. องค์ประกอบ การสร้าง และการพัฒนารูปแบบ.....	16
1.2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้.....	22
2. แนวคิดทฤษฎีพหุวัฒนธรรม	39
2.1 แนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม	39

2.2 แนวคิดและทฤษฎีพหุวัฒนธรรม.....	61
2.3 การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ภาคใต้	67
3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม	86
3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ	86
3.2 การพัฒนาและประเมินสมรรถนะ	88
3.3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้.....	94
3.4. สมรรถนะพหุวัฒนธรรม	100
3.5 แนวคิดหลักการออกแบบของ ADDIE model.....	102
3.6 ทฤษฎียู (U theory).....	104
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	107
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	115
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้.....	115
ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ...	120
ระยะที่ 3 การหาประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	126
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	130
ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดังนี้	130
ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	156
ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยแบ่งลำดับขั้นตอนการศึกษาดังนี้	156

ตอนที่ 2 การยกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้.....	229
ตอนที่ 3 การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของ ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง).....	235
ระยะที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้ พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้.....	242
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	249
สรุปผลการวิจัย.....	250
อภิปรายผลการวิจัย	259
ข้อเสนอแนะ	271
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	271
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ	271
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	272
บรรณานุกรม	274
ภาคผนวก.....	280
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	281
ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัย	285
ภาคผนวก ค คู่มือการนำรูปแบบไปใช้	313
ประวัติผู้เขียน.....	378

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะวัฒนธรรมในภาคใต้	79
ตาราง 2 มาตรฐาน ศ 3.1	81
ตาราง 3 มาตรฐาน ศ 3.2	83
ตาราง 4 แกนหลักของการเรียนรู้ที่สำคัญในศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 4 แกน	85
ตาราง 5 รูปแบบการกำหนดภาระงานผู้เรียนตามกรอบเนื้อหาสาระหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	142
ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมใน 3 มิติของครุฑนาฏศิลป์	145
ตาราง 7 การวิเคราะห์หาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	158
ตาราง 8 การสังเคราะห์สมรรถนะตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 แนวคิด	161
ตาราง 9 ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้	165
ตาราง 10 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)	171
ตาราง 11 ตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	179
ตาราง 12 ตารางแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกหรือฝั่งอ่าวไทย	181
ตาราง 13 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมเขตพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกหรือฝั่งอันดามัน	182
ตาราง 14 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมเขตพื้นที่พื้นที่ชายแดนมาเลเซีย	183
ตาราง 15 ภูมิลักษณะภาคใต้	184

ตาราง 16 การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ขัดและเป็นปฏิปักษ์กับวิถีปฏิบัติตาม แนวทางอิสลาม.....	187
ตาราง 17 การกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์และชนพื้นเมืองในเขตพื้นที่ภาคใต้	191
ตาราง 18 ตารางวิเคราะห์แนวทางการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง	194
ตาราง 19 แนวทางกระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้.....	204
ตาราง 20 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมชี้วัด.....	207
ตาราง 21 ผลการยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	214
ตาราง 22 รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	219
ตาราง 23 รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	220
ตาราง 24 รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก	221
ตาราง 25 รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	222
ตาราง 26 รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้	224
ตาราง 27 ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาศมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	236
ตาราง 28 การปรับเปลี่ยนคำและประโยคที่ใช้เพื่อการวิจัย	241
ตาราง 29 ผลการประเมินรับรองมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐาน ด้านความเป็นไปได้ ของรูปแบบ (รอบที่ 2).....	242
ตาราง 30 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบใน 3 ด้าน.....	257

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิด	14
ภาพประกอบ 2 แบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดที่เป็นองค์รวม	31
ภาพประกอบ 3 ต้นแบบการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนของ James Banks	66
ภาพประกอบ 4 การเตรียมครูเข้าสู่บริบทของการศึกษาพหุวัฒนธรรม	102
ภาพประกอบ 5 ภาพวงจรทฤษฎี (U theory)	106
ภาพประกอบ 6 แผนภูมิแสดงผลการประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม	135
ภาพประกอบ 7 แผนภูมิแสดงผลการสอบถามระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดการ เรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	136
ภาพประกอบ 8 แผนภูมิแสดงผลสรุปรูปแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์	148
ภาพประกอบ 9 แผนภูมิแสดงระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุ วัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์	153
ภาพประกอบ 10 โครงสร้างการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ	164
ภาพประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	180
ภาพประกอบ 12 แผนผังวัฒนธรรมพื้นที่รอบโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช	193
ภาพประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	193
ภาพประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก	201
ภาพประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	203
ภาพประกอบ 16 กระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้	206
ภาพประกอบ 17 องค์ประกอบสมรรถนะ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมชี้วัด	213
ภาพประกอบ 18 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)	217

ภาพประกอบ 19 กลไกการทำงานของสมรรถนะ.....	217
ภาพประกอบ 20 กรอบคิดในการออกแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ	225
ภาพประกอบ 21 ขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะ.....	227
ภาพประกอบ 22 โครงสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้.....	228
ภาพประกอบ 23 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ใน เขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง).....	235
ภาพประกอบ 24 รูปแบบการพัฒนา.....	240
ภาพประกอบ 25 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรม ของครูนาฏศิลป์ใน เขตพื้นที่ภาคใต้.....	248
ภาพประกอบ 26 องค์ประกอบของสมรรถนะ 4 ด้าน	255
ภาพประกอบ 27 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ใน เขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับสมบูรณ์).....	258

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์นำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายคน สินค้า และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างไรก็ดีสิ้นสุดวัฒนธรรมข้ามชาติที่ไม่ได้ผูกติดกับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง มีการหลั่งไหลแลกเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาจากการแสวงหาโอกาสและความอยู่รอดของพลเมืองในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมา ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางของแรงงานข้ามชาติ เมื่อหากพิจารณาจากรายงานวิจัยการย้ายถิ่นฐานของประเทศไทยโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ นำเสนอถึงขีดจำกัดในการย้ายถิ่นฐานในประเทศไทยที่มีความรุนแรงขึ้นตั้งแต่รายงานปี 2557 เป็นต้นมา ผู้อาศัยไม่ใช่ชาวไทยประมาณ 4.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นอย่างมากจาก 3.7 ล้านคนจากรายงานก่อนหน้า ส่วนใหญ่มาจากกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม จากการมีแรงงานข้ามชาติจำนวนมากเช่นนี้ทำให้ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบและผลประโยชน์อย่างมหาศาล การเติมเต็มปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การเติบโตทางเศรษฐกิจ คิดสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 10 ของแรงงานทั้งหมด (Harkins, 2019) และด้วยความโดดเด่นลักษณะทางภูมิศาสตร์ หากมองย้อนไปในอดีตดินแดนแถบนี้ยังมีความหลากหลายของชนชาติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เขมร มอญ พม่า ลาว ไทยยวน ไทยลาว ละว้า มุสลิม แขก มลายูและอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ชนชาติต่าง ๆ เหล่านี้ก็กลับอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ อาจมีการตั้งอาณาจักรน้อยใหญ่ขึ้นบ้าง แต่ละชนชาติก็ยังคงมีอิสระในการดูแลตนเองหรือยึดมั่นและปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีทางวัฒนธรรมของตนได้พอสมควร อาณาจักรสยามจึงมีความมั่งคั่งหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม แสดงให้เห็นได้จากทั้งผู้อพยพ จีน อินเดีย มลายู และอื่น ๆ ชาวพื้นเมืองเหล่านั้นก็ไม่ได้สร้างปัญหาให้ผู้ปกครองแต่อย่างใดก่อนที่จะก้าวเข้าสู่ยุคทันสมัย ปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยในปัจจุบันเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างประจักษ์ การอยู่ร่วมกันภายใต้ผู้คนที่มีมาจากสังคม ความเชื่อ ศาสนา และเชื้อชาติที่แตกต่างกันหลากหลายเกิดการทับซ้อนทางวัฒนธรรมในแต่ละสังคมเรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม

ต่อมาแนวคิดการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่เน้นความสำคัญในการครอบครองดินแดน และการยอมรับเฉพาะภาษา วัฒนธรรมกระแสหลักที่มีเสถียรภาพ เป็นความพยายามสร้างอัตลักษณ์ความเป็นหนึ่งเดียวโดยใช้คำว่าชาตินิยมให้ความชอบธรรมกับชาติที่มีอำนาจเหนือกว่าเพื่อครอบงำชาติที่มีอำนาจด้อยกว่า ความเป็นหนึ่งเดียวของรัฐอาจเป็นเพียงภาพมายาที่ถูกสร้างขึ้น

จากความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ การใช้กำลังกดขี่และกดดันทางการทหารแห่งรัฐสมัยใหม่ อันเป็นยุทธศาสตร์ในการควบคุมชนชาติส่วนน้อย ไม่ให้แสดงออกทางวัฒนธรรมหลายชนชาติต้องยอมผ่อนปรนและค่อย ๆ ถูกกลืนไปในที่สุด (ปรีชา คุณินทร์พันธ์, 2548, หน้า 30-31) แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการหลอมรวมรัฐไทยเพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว การพยายามสร้างชาตินิยมในระดับนโยบายเพื่อไปสู่ปฏิบัติการ มีกระบวนการปลูกฝังความรู้สึกเป็นชาติไทยลงในองค์ประกอบของรัฐในรูปแบบสมัยใหม่ โดยการสร้างความรู้สึกแนบแน่นให้กับพลเมืองในรัฐที่เป็นพวกเดียวกันด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างสัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ ธงชาติ เพลงชาติ ภาษาประจำชาติ การแต่งกายประจำชาติ ยังรวมไปถึงระบบการศึกษาที่สอนให้เกิดแนวคิดชาตินิยมจนกดทับวัฒนธรรมกลุ่มย่อย ปรากฏการณ์เช่นนี้ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในระยะยาวที่ฝังรากลึกลงในระบบโครงสร้างทางสังคม หรือการกลืนกินวัฒนธรรมที่อ่อนแอกว่าจนทำให้วัฒนธรรมนั้นสูญหายไป

สังคมของการศึกษาซึ่งน่าจะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายและกว้างขวาง แต่กลับยึดติดกับมายาคติวัฒนธรรมแบบปิด ซึ่งผูกขาดเฉพาะวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่เสียเช่นกัน (นงเยาว์ เนาวรัตน์, 2561, หน้า 1) แนวคิดการศึกษาจึงกลับกลายเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำหรับการหลอมรวมให้เกิดรัฐชาติที่สมบูรณ์ เห็นได้ชัดเจนจากแบบเรียนที่มีการเลือกนำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียวโดยไม่ให้ความสำคัญกับเชื้อชาติอื่น ทั้งที่ในสังคมไทยนั้นมีการหลอมรวมอยู่ของหลายเชื้อชาติ หลายศาสนา หลายสถาบัน และหลายวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเพื่อตอบสนองของความจำเป็นของรัฐที่ส่งเสริมการสร้างรัฐไทยสมัยใหม่ ลักษณะที่เหนือกว่าและมีความเป็นพิเศษของความเป็นไทย จึงถูกแสดงออกมาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการผสมกลืนหลายทางวัฒนธรรมและการสร้างเอกราชแห่งชาติ จากรายงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ในปัจจุบันความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม โรงเรียนหลายแห่งในประเทศไทยที่มีทั้งเด็กพม่า กัมพูชา มอญ ไทยใหญ่ ชาวลัวะ มลายู มุสลิม เป็นต้นเรียนอยู่ร่วมกันและโรงเรียนในลักษณะนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเด็นที่ควรพิจารณาคือ เราจะอยู่ร่วมกันอย่างไรท่ามกลางความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเช่นนี้ รัฐมีนโยบายจัดการศึกษาอย่างไร สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนต่างกลุ่มวัฒนธรรมแบบไหน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มได้รับการยอมรับมากน้อยเพียงใด รวมถึงทัศนคติของบุคลากรของสถานศึกษาต่อผู้เรียนต่างกลุ่มวัฒนธรรมเป็นไปในทิศทางใด (ฐิติมดี อาพัทธนานนท์, 2563, หน้า 1-3) อย่างไรก็ตามจากวรรณกรรมและงานวิจัยหลายฉบับรายงานว่ในปัจจุบันโรงเรียนที่รับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเข้าเรียนส่วนใหญ่สอนโดยใช้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการเรียนการสอนเช่นเดียวกับนักเรียนไทยทั่วไป การสอดแทรกวัฒนธรรมของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันยังมีอยู่น้อยมาก นักการศึกษาเรียกการจัดการศึกษาเช่นนี้ว่าเป็นการจัดการศึกษาแบบ “เอกวัฒนธรรม” (monoculture) ถือเป็นจัดการศึกษาที่ไม่อ่อนไหวต่อความต่างทางวัฒนธรรม เป็นการสอนโดยใช้มุมมองจากวัฒนธรรมกระแสหลักเป็นส่วนใหญ่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาแบบเอกวัฒนธรรมคือ การสูญหายของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น กรณีของนักเรียนข้ามชาติถึงแม้นักเรียนจะตระหนักว่าตนเองมีสัญชาติหรือเชื้อชาติอะไร แต่ในทางวัฒนธรรมแล้วนักเรียนข้ามชาติที่เรียนในโรงเรียนไทยหลายคนไม่รู้จักรากเหง้าและลัทธิวัฒนธรรมของตนเอง เช่น ลัทธิภาษา ลัทธิวัฒนธรรม ประเพณีบางอย่าง การจัดการศึกษาแบบเอกวัฒนธรรมที่เน้นการหลอมรวมทางวัฒนธรรม (Assimilation) จึงเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์และคนข้ามชาติที่ประเทศไทยใช้มาโดยตลอดนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผลจากการจัดการศึกษาเช่นนี้แสดงให้เห็นในกรณีของคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายมลายูและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในประเทศไทยถูกกลืนกินวัฒนธรรม ประเด็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานพันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย รายงานสภาพปัญหาและข้อค้นพบในการจัดการศึกษาของไทย ประกอบด้วยประการสำคัญที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ขาดความยืดหยุ่น ไม่ทันต่อสถานการณ์ความผันผวนของระบบการศึกษาของโลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงรอบด้านในมิติสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งไม่สามารถวัดผู้เรียนได้ครบถ้วน ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกเรียนตามความถนัด ครูไม่มุ่งเน้นการบูรณาการสร้างสรรค์ทักษะให้ตัวผู้เรียน ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้ ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและผู้เรียน โดยยังคงยึดถือวิธีสอนแบบเดิมยึดตัวครูเป็นสำคัญ จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศชี้ชัดให้เห็นถึงการขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าวในหลายประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในประเด็นวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างความเท่าเทียมในมิติทางวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในภูมิหลังที่แตกต่างเพื่อขับเคลื่อนการเป็นพลเมืองโลกอย่างเข้มแข็ง ปลุกฝังทัศนคติและสมรรถนะที่สำคัญให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่เยาว์วัย ตลอดจนระบบการศึกษามีหลักสูตรพหุวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา เช่น อเมริกา สิงคโปร์ ฟินแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย ประเทศเหล่านี้ต่างมีนโยบายส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการสร้างความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านกลไกทางการศึกษาในทุกระดับชั้น (เกษมพร รักสอน, 2563,

หน้า233) ครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเหล่านั้นจึงได้รับการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะพหุวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ หากมองย้อนมาที่ประเทศไทยแล้วแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา พ.ศ.2564 (ฉบับปรับปรุง) มีเป้าประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศ สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ได้กำหนดให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นหนึ่งในกิจกรรมการปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้ประชาชนและผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและจิตสาธารณะ เป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ ดังนั้นหัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคนโดยใช้แนวทางจัดการศึกษาของประเทศที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและสภาวะของประเทศเช่นกัน(สำนักงานพันธกิจการศึกษา, 2565, หน้า45)

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21จึงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีสมรรถนะหลักที่สำคัญจำเป็น และส่งเสริมให้ผู้เรียนบ่มเพาะ พัฒนาต่อยอดสมรรถนะหลักและสมรรถนะอื่นได้เต็มศักยภาพ ตามความจำเป็นเจาะจงของบุคคลบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีหน้าที่พยายามค้นหาตัวเองและเลือกสร้างลักษณะตนเองตามที่ยากจะเป็น การจัดการศึกษาตามแนวทางนี้ต้องมุ่งสร้างผู้เรียน ทบทวน พิจารณา ตรวจสอบเพื่อให้ค้นพบตัวเองอยู่เสมอ จัดสภาพแวดล้อมและเส้นทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ที่ร่วมสมัย หลากหลายยืดหยุ่นตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การพัฒนาทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตของผู้เรียนถือเป็นเรื่องสำคัญ ความยืดหยุ่นในการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ดังนั้นสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายจึงเป็นสมรรถนะอีกด้านหนึ่งของวิชาชีพครูที่มีความสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ครูจึงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาครูเป็นสำคัญ นอกจากมุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถด้านประสบการณ์วิชาชีพ การปฏิบัติงาน

และการปฏิบัติตน ตลอดจนการมีวุฒิภาวะที่สมวัยแล้ว ยังต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นั่นคือ การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน เนื่องจากสมรรถนะดังกล่าวถือเป็นสมรรถนะสำคัญของวิชาชีพครู เป็นสมรรถนะที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างสันติสุขในสังคมและเป็นสมรรถนะที่สอดคล้องกับพลวัตและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก (สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์, 2560, หน้า3) แต่จากรายงานวิจัยกลับพบว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการพัฒนาครูเพื่อสอนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งที่ความจริงแล้วครูมีความต้องการพัฒนาในประเด็นนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัญญัติ ยงยวนและคณะแสดงให้เห็นว่าครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในระดับสูง แต่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีการปฏิบัติหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแนวทางพหุวัฒนธรรมในระดับปานกลาง ครูไม่มีความรู้ว่าจะสอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนเข้าไปในแผนการสอนอย่างไร ครูไม่รู้จักเทคนิคการสอนสำหรับห้องเรียนที่นักเรียนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (จิตติมาตี อภัพัทธนานนท์, 2563, หน้า3)

นักวิชาการนำเสนอมุมมองที่น่าสนใจว่ากลุ่มศาสตร์ทางด้านภาษาและศิลปะ สามารถจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมได้เชิงประจักษ์ ถึงกระนั้นวิชานาฏศิลป์จึงย่อมมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระด้านศิลปวัฒนธรรมมากที่สุดวิชาหนึ่ง การออกแบบการเรียนรู้ของครูจึงมีข้อได้เปรียบบางประการที่สนับสนุนต่อการเสริมสร้างสมรรถนะพหุวัฒนธรรมให้ผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมที่สุดด้วยเช่นกัน แต่ด้วยเนื้อหาสาระการเรียนรู้ถูกกำหนดโดยหลักสูตรแกนกลางที่เป็นมาตรฐานการศึกษาชาติ ขาดการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับพลวัตสังคมโลกที่แท้จริง ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนของครูนาฏศิลป์มักถูกตีความและนำเสนอให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมกระแสหลักเพียงด้านเดียวมากเกินไป ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วการออกแบบการเรียนรู้รัฐยังมีช่องว่างให้ครูได้ออกแบบเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ แต่ครูส่วนใหญ่ยังคงยึดรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมที่มุ่งเน้นตัวครูเป็นศูนย์กลาง หากจำเพาะเจาะจงที่ครูนาฏศิลป์ประจำการในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมเขตพื้นที่ภาคใต้ ได้อธิบายถึงสภาพปัญหาที่เป็นจริงว่า ตนเองทราบดีว่าผู้เรียนมาจากที่ไหน มีความคิดความเชื่อ และกลุ่มชาติพันธุ์ใด ชุมชนและสถานศึกษาตั้งอยู่บนภูมิลักษณะเช่นไร แต่ในด้านการจัดการเรียนการสอนครูยังคงยึดตามเนื้อหาสาระหลักสูตรแกนกลางของชาติเช่นเดิม ขาดการบูรณาการเนื้อหาสาระที่สอนให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนได้อย่างสมดุล อีกทั้งเนื้อหาสาระแบบเรียน

วิชาอนุศิลป์ที่ครูใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน โดยส่วนใหญ่ยังคงกำหนดเนื้อหาสาระที่มุ่งเน้นวัฒนธรรมกระแสหลักเพียงด้านเดียวมากเกินไป รวมถึงข้อจำกัดทางด้านการวัดและประเมินผลของระบบการศึกษาทุกระดับยังคงเน้นวัดความรู้ความจำจากตำราเรียนเพียงแหล่งเดียว คำตอบที่ถูกต้องก็ยังคงมาจากครู ซึ่งครูนำมาจากตำราเรียนอีกทอดหนึ่ง โดยละเลยข้อจำกัดของผู้เรียนที่เกิดจากหลายภาษาและต่างวัฒนธรรม ถึงแม้ครูส่วนหนึ่งยังคงเชื่อมั่นว่าได้ใช้แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วก็ตาม สภาพปัญหาเช่นนี้ทำให้หลายครั้งเกิดการแยกผู้เรียนออกจากครูอย่างชัดเจน ขาดจุดร่วมทางวัฒนธรรม ส่งผลให้วัฒนธรรมและตัวตนของผู้เรียนไม่ได้มีโอกาสถูกหยิบยกมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน บางครั้งทำให้เกิดการตีค่าวัฒนธรรมที่ไม่ถูกกล่าวถึงในเชิงลบ ทักชะข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงแผ่วเบาหรือขาดหายไป แสดงให้เห็นเป็นปัญหาในสังคมปัจจุบัน เช่น เยาวชนขาดการเรียนรู้เข้าอกเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรม การเหยียดเพศ เชื้อชาติ ศาสนาและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ยังคงปรากฏให้เห็นมาโดยตลอด หรือแม้แต่ความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองลดลงจนกลายเป็นการถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรมในที่สุด ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง(2549) ได้วิเคราะห์ว่าตำราเรียนมักไม่เสนอภาพความจริงทั้งหมดของประวัติศาสตร์และสังคมร่วมสมัย ความเห็นอะไรที่ตรงกันข้ามกับความเห็นกระแสหลักจะถูกเคลือบไว้ หรือหากมีปรากฏในวิชาเรียนมักจะถูกแยกออกจากตำราเรียนปกติ และจะนำมาถกเถียงหรือพูดถึงเฉพาะกลุ่มการแบ่งแยกเนื้อหาเช่นนี้มักจะมีคำอธิบายหรือข้อความในเชิงลบ จนมีผลกระทบกับเด็กบางกลุ่มที่ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้เนื้อหาที่ถูกแยก ขณะเดียวกันหากครูจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนวัฒนธรรมกระแสหลักเพียงวัฒนธรรมเดียว ผู้เรียนก็จะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับคนที่เป็กลุ่มของตนเท่านั้น แต่ยังพลาดโอกาสการได้เรียนรู้สังคมทั้งหมดอีกด้วย ซึ่งในความเป็นจริงสังคมทุกสังคมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมทั้งสิ้น เอกสารการสอนจึงควรสะท้อนภาพของสังคมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย (แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง, 2549, หน้า62) ถึงอย่างไรก็ตามครูผู้ทำหน้าที่จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ และทักษะการดำรงชีวิตในสังคมที่แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม หากพิจารณาให้เห็นชัดจำแนกหน้าที่ครูอนุศิลป์ได้ 2 หน้าที่หลัก ๆ คือ ประการหนึ่งถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏยศาสตร์หรือเรียกว่าสมรรถนะเฉพาะวิชา อีกประการหนึ่งเสริมสร้างทักษะชีวิตที่เรียกว่าสมรรถนะหลักหรือสมรรถนะสำคัญ ด้านการเติมเต็มความรู้เฉพาะศาสตร์ให้กับผู้เรียนเชื่อว่าครูอนุศิลป์ส่วนใหญ่ย่อมที่จะกระทำได้ดีอยู่แล้ว ในส่วนการบูรณาการเนื้อหาสาระเฉพาะวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในชั้นเรียนเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตและสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้กับผู้เรียนต่างหากที่ยังเป็นเรื่อง

ที่ทำทายน้อยมากสำหรับครูนาฏศิลป์ในปัจจุบัน ดังนั้นคุณภาพครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทและสมรรถนะของครูมีความสำคัญมาก สามารถทำให้เกิดจุดเปลี่ยนในชีวิตผู้เรียนได้ทั้งทางบวกและทางลบ ครูจึงมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน และนำไปสู่คุณภาพพลเมืองของประเทศชาติ ครูจำเป็นต้องมีความสามารถสูง รวมทั้งต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติที่ดี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างสมดุล ถึงอย่างไรก็ตามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมจึงเป็นหนึ่งในสมรรถนะที่จำเป็นมากสำหรับครูนาฏศิลป์ที่ประจำการในบริบทของวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายเช่นนี้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์เพื่อให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ครูเปรียบเสมือนบุคลากรด้านหน้าทางการศึกษา ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะครูในเขตพื้นที่ภาคใต้ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างเด่นชัดที่สุดพื้นที่หนึ่งในประเทศไทย ประกอบกับบางพื้นที่มีความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่เหล่านั้นโดยตรง ดังรายงานสถานการณ์เด็กและสตรีในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยประจำปี 2566 จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567) นำเสนอข้อมูลที่น่าเป็นห่วงว่าพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้มีเด็กจำนวนมากที่ขาดแคลนและเข้าไม่ถึงการพัฒนาในหลายมิติ โดยเฉพาะการเข้าถึงระบบศึกษาที่มีคุณภาพ ขาดทักษะการเรียนรู้พื้นฐาน ขาดการร่วมมือระหว่างชุมชน ประชาชน และสถานศึกษา ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งดัชนีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวยังสูงกว่าพื้นที่อื่นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ยังเป็นข้อมูลพื้นฐานของตัวชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับสากล (Sustainable Development Goals) อีกด้วย ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าไม่ว่าพวกเขาจะมาจากที่ใด ตามแนวความคิดเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันแบบสมานฉันท์ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย อันเป็นหนึ่งในหนทางสู่การปรองดองและความสงบสุขของประเทศชาติ ตลอดจนการเปิดพหุวัฒนธรรมด้านสิทธิทางวัฒนธรรมของผู้เรียน การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์จึงเป็นเรื่องที่ทำทายน้อยและสำคัญยิ่งในบริบทของสังคมไทยที่เป็นอยู่เช่นนี้ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ จึงมีเป้าประสงค์เพื่อตอบสนองและคลี่คลายสภาพปัญหาที่กล่าวมาในช่วงต้นที่เกื้อหนุนกับตัวครูนาฏศิลป์

โดยตรง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาโดยนำเอาแนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม James Banks และวงแหวนแห่งการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของ Sonia Nieto ประกอบสร้างกับ รูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาหรืออุปสรรคของครูนาฏศิลป์ประจำการในเขตพื้นที่ภาคใต้ การศึกษา แนวทางเพื่อการสร้างแบบการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขและประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนา โดยมีครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมต่อตัวครูนาฏศิลป์โดยตรง และยังเป็น การเพิ่ม ทางเลือกให้ครูประจำการในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะที่สำคัญจำเป็นของครู ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ซึ่งรูปแบบที่ได้นี้จะเป็นประโยชน์อย่าง มากแก่ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ นักการศึกษา นักวิชาการ และผลการวิจัยยังเป็นหนึ่งใน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนากระบวนการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในประเด็นกลไกการผลิตและพัฒนาสมรรถนะครู ประจำการที่ตอบสนองต่อความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

2. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

ครูนาฏศิลป์ประจำการสามารถนำรูปแบบไปพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม มากยิ่งขึ้น ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งเป็นแนวทางแห่งการพัฒนาสู่ครูผู้ปฏิบัติการอย่างมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูนาฏศิลป์กับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย มีปัจจัยอะไรบ้าง
2. รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาของครูนาฏศิลป์มีองค์ประกอบของสมรรถนะที่สำคัญกี่ด้าน อะไรบ้าง
3. รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาของครูนาฏศิลป์ที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้ครูนาฏศิลป์มีคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ด้านประชากรในการวิจัย / กลุ่มตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1.1 **กลุ่มประชากรในการวิจัย** ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มประชากรโดยการกำหนดกฎเกณฑ์คุณสมบัติเฉพาะเจาะจงที่ชัดเจน ซึ่งเป็นครูนาฏศิลป์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 334 โรงเรียน

1.2 **กลุ่มตัวอย่าง** ตัวอย่างที่ใช้ประกอบการศึกษาเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ โดยผู้วิจัยคัดเลือกครูนาฏศิลป์ในสถานศึกษาโดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.2.1 ครูนาฏศิลป์ คัดเลือกจาก 1) ครูที่มีคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ศึกษา หรือศิลปะการแสดงโดยตรง 2) เป็นผู้ที่มีการสอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ ไม่น้อยกว่า 5 ปี 3) เป็นครูปฏิบัติการสอนรายวิชานาฏศิลป์ระดับชั้นมัธยมศึกษา 4) เป็นครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาหลัก 5) เป็นผู้ที่มีความร่วมมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยสมัครใจ

1.2.2 ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการอ้างอิงตามสูตรคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวนทั้งสิ้น 179 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูล

- 1.3.1 ครูนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้
- 1.3.2 ศิลปิน ปราชญ์ และผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่ภาคใต้
- 1.3.3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมศึกษา/พหุวัฒนธรรมศึกษา
- 1.3.4 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ศึกษา/ศิลปะการแสดง
- 1.3.5 ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา (ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวัดและประเมินผลทางการศึกษา ด้านการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์)

1.4 แหล่งข้อมูล

- 1.4.1 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา
- 1.4.2 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 1.4.3 ศูนย์บรรณสารและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- 1.4.4 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 1.4.5 หอสมุดจอร์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 1.4.6 สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
- 1.4.7 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยคือ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ โดยใช้กระบวนการคัดเลือกสถานศึกษาวิธีการเฉพาะเจาะจงมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา (สพม.) ในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้
2. สถานศึกษาต้องมีครูนาฏศิลป์ประจำการที่มีคุณวุฒิทางนาฏศิลป์ศึกษา หรือศิลปะการแสดงโดยตรง

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถคัดเลือกสถานศึกษาได้ทั้งสิ้น 334 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยแบ่งพื้นที่การวิจัยตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งแบ่งได้ 3 กลุ่มหลักดังนี้

1. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันออก(อ่าวไทย) ประกอบด้วย ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา

2. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตก (อันดามัน) ประกอบด้วย ระนอง พังงา กระบี่ ภูเก็ต ตรัง สตูล

3. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย) ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ได้มีการกำหนดกรอบเนื้อหาสาระสำคัญของการศึกษาวิจัยในประเด็น พหุวัฒนธรรม ที่หมายถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยจำเพาะเจาะจงในด้านความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม และชาติพันธุ์พื้นเมือง โดยมีได้นับรวมกลุ่ม วัฒนธรรมแรงงานข้ามชาติหรือกลุ่มต่างชาติ (ชาติตะวันตก) ที่พำนักถาวรในภาคใต้แต่อย่างใด

วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของ ครุฑนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยผู้วิจัยสืบค้นแหล่งข้อมูล ที่เป็นรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา และบทความที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และ พหุวัฒนธรรมศึกษา ตลอดจนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่มีความจำเป็น เพื่อนำมาประมวล วิเคราะห์ และสร้างรูปแบบฯ โดยแบ่งขั้นตอนตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ การสังเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการ เรียนรู้ของครุฑนาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงหาแนวทางการ พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม โดยศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการลงพื้นที่จริง คัดเลือกพื้นที่วิจัย โดยการกำหนดคุณสมบัติตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในการศึกษา ติดต่อกับพื้นที่วิจัยเพื่ออธิบายลักษณะโครงการ รวมทั้งสอบถาม ความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัยในข้อที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนา เป็นการพัฒนาแบบการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ของครุฑนาฏศิลป์ มี 2 ขั้นตอน คือ 1) การยกร่างรูปแบบฯ โดยนำข้อมูลจากผล การศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำคัญผนวกกับแนวคิดทฤษฎี และชุดข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ประมวลผลและสกัดองค์ความรู้เพื่อยกร่างรูปแบบ และนำร่าง รูปแบบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาภาพรวมของร่างรูปแบบ 2) ตรวจสอบความเหมาะสม ของร่างรูปแบบ และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ปรับแก้ไข ตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและการสะท้อนคิด การหาประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ เป็นการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นโดยผู้เชี่ยวชาญในมิติต่าง ๆ ตามมาตรฐานความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลลงโปรแกรมหาค่าสถิติต่าง ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ครูนาฏศิลป์** หมายถึง ครูประจำการที่มีคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ศึกษาและปฏิบัติการสอนรายวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาหลักในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน 14 จังหวัดภาคใต้

2. **การจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม** หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระ ความคิดความเชื่อของกลุ่มชนในเขตพื้นที่ภาคใต้ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักและวัฒนธรรมรอง ทั้งนี้เป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ยึดโยงกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อของผู้เรียนในพื้นที่นั้น ๆ อย่างสมดุล

3. **สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และเมโนทัศน์เชิงบวกของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ดังนี้

3.1 **ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในลักษณะภูมิศาสตร์ ความรู้ในศาสนา ความรู้ในชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา ตลอดจนความรู้ในวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในสังคมภาคใต้

3.2 **ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการโดยใช้แนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการพินิจพิจารณาเพื่อการปรับเปลี่ยนและเลือกสรรคเนื้อหาสาระ ตำราเรียน หรือวาทกรรมที่สร้างค่านิยมเชิงศูนยกลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือระบบทีมในชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้

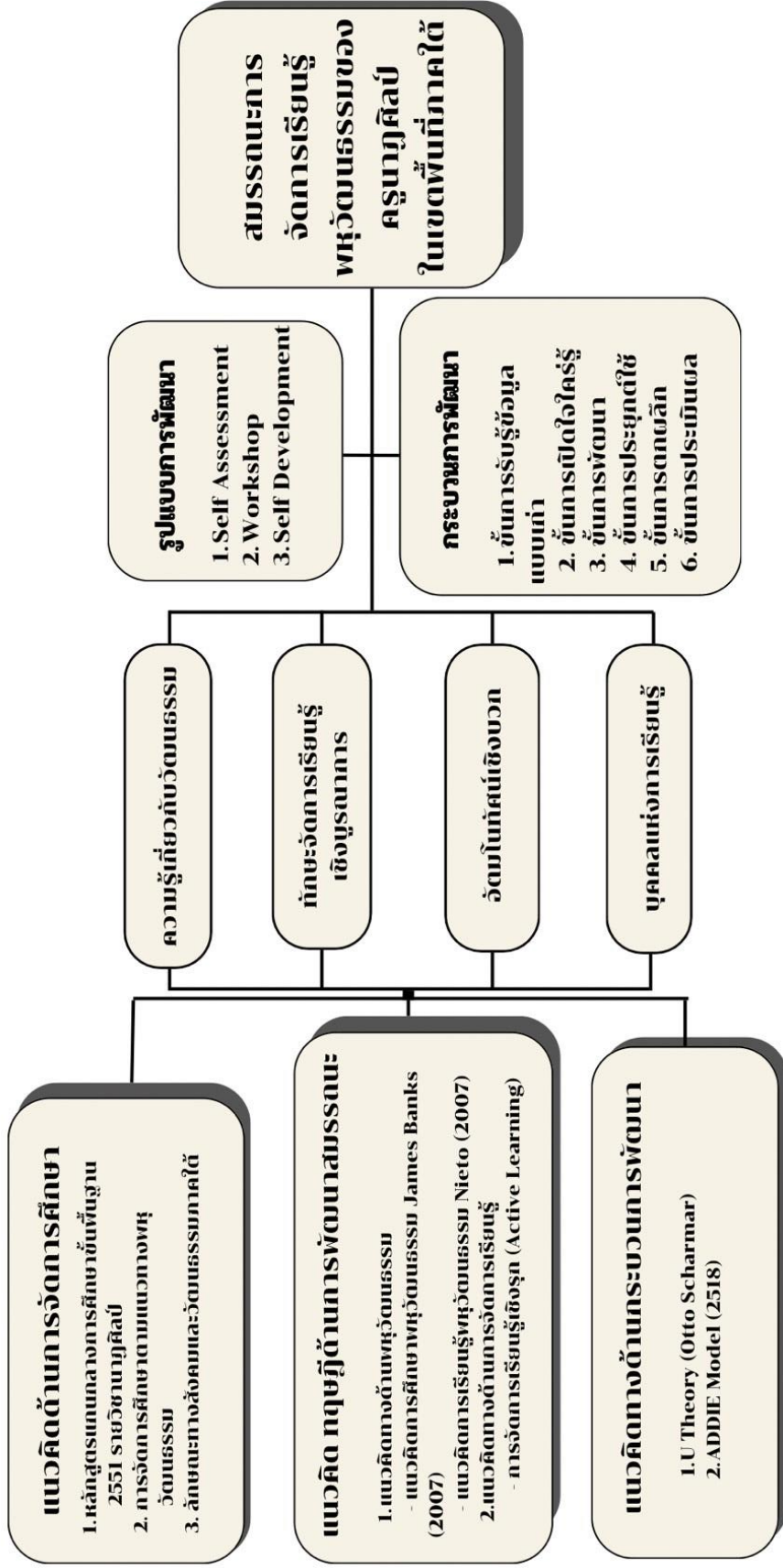
ระหว่างชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า

3.3 ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก หมายถึง ความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงหรืออุดมคติของครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้และความเข้าใจตนเอง การตีราบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคม ถือเป็น การรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม

3.4 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การนำชุดข้อมูลความรู้เดิม ประสบการณ์ที่มีมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด และพัฒนาปรับปรุงความรู้และการปฏิบัติของตนอยู่ตลอดเวลา จนสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศิลปะวิทยาการใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบัน ตลอดจนมีแนวทางการสร้างเครือข่ายวิชาชีพของครูนาฏศิลป์เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้

4. รูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ หมายถึง การดำเนินการเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และมโนทัศน์เชิงบวกของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการรายวิชานาฏศิลป์ที่ตอบสนองสอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยรูปแบบการพัฒนาแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ Self-Assessment, Workshop, และSelf-development ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาเพื่อนำไปสู่สมรรถนะมี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า 2) ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ 3) ขั้นการสู่พัฒนา 4) ขั้นการประยุกต์ใช้ 5) ขั้นการตกผลึก 6) ขั้นการประเมินผล

กรอบแนวความคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิด

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระสำคัญเพื่อนำไปสู่การรอบคิดในการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พัฒนาวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยนำเสนอ 4 ตอน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

1.1 องค์ประกอบ การสร้าง และการพัฒนารูปแบบ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. แนวคิดทฤษฎีพัฒนาวัฒนธรรม

2.1 แนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีพหุวัฒนธรรม

2.2.1 แนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ Sonia Nieto

2.2.2 ต้นแบบการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนของ James Banks

2.3 การจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ภาคใต้

2.3.1 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมภาคใต้

2.3.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ทั่วไป

2.3.3 วัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านภาคใต้

2.3.4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลาง รายวิชานาฏศิลป์

3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

3.2 การพัฒนาและการประเมินเครื่องมือวัดสมรรถนะ

3.3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้

3.4 สมรรถนะพหุวัฒนธรรม

3.5 แนวคิดหลักการออกแบบของ ADDIE MODEL

3.6 ทฤษฎี U

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

1.1. องค์ประกอบ การสร้าง และการพัฒนารูปแบบ

ทิสนา แชมมณี (2555) ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบเป็นการสังเคราะห์ความคิดที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่แสดงออกมาเป็นคำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพที่ช่วยให้ตนเองและผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือทางความคิดสำหรับใช้ในการสืบค้นหาคำตอบ สร้างความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์รูปแบบสร้างขึ้นจากความคิด ประสบการณ์ การอุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ แต่รูปแบบไม่ใช่ทฤษฎีและต้องมีการพิสูจน์ ทดสอบ หากเป็นจริงสามารถนำไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบได้

ชีรวัดณ์ นิจนตร (2560) ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ คือแบบย่อส่วนของจริงหรือแบบจำลองที่ใช้เป็นตัวแทนของความเป็นจริง ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และการศึกษารูปแบบหมายถึงโครงสร้างหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบย่อส่วนของปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เข้าใจง่ายและมองเห็นเป็นรูปธรรม (ชีรวัดณ์ นิจนตร, 2560, หน้า71)

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2549) ให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบว่า คือ วิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือ เรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏ โดยใช้สื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด แผนภูมิ หรือแผนผัง ต่อเนื่อง ให้สามารถเข้าใจได้ง่ายโดยสามารถนำเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับ ภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

พัฒนา พรหมณี (2560) อธิบายว่ารูปแบบเป็นแบบจำลองอย่างง่ายที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาขึ้นมาอธิบายปรากฏการณ์ให้ เข้าใจได้ง่ายขึ้น สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการ แนวคิด และความเชื่อ เพื่อแสดงถึง โครงสร้างทางความคิดหรือองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบที่สำคัญอย่างเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อให้เกิดความรู้ เข้าใจได้ง่ายและ กระชับถูกต้อง วัดและตรวจสอบได้ ลักษณะของรูปแบบต้องเป็นแนวทางที่ นำไปสู่การทำนายผล ที่ตามมาที่สามารถพิสูจน์และทดสอบได้เชิงประจักษ์ มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและโครงสร้างที่สามารถอธิบายได้ช่วยสร้างจินตนาการ ความคิดรวบยอดและช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้ (พัฒนา พรหมณี, 2560, หน้า133)

ไรย์ (Raj, 1996 : 45) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมาย ดังนี้ 1) รูปแบบ คือรูปย่อของความจริงหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบของข้อความ ตัวเลข หรือภาพประกอบ การลดทอนรายละเอียดเช่นนี้ช่วยให้เข้าใจความจริงหรือปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือตัวแทนของการนำแนวคิดหรือทฤษฎีที่มีการกำหนดเจาะจงไปใช้

โดยสรุปแล้ว รูปแบบ คือ แบบจำลองอย่างง่ายหรือการย่อส่วนของปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน ซึ่งผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมา เพื่อให้สามารถแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์นั้นได้อย่างเข้าใจง่าย และในบางกรณีอาจนำไปใช้ทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นแนวทางในการดำเนินการต่าง ๆ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึงหลักการและวิธีการจัดการเรียนรู้พฤติกรรมของครูนาฏศิลป์หรือกรอบความคิด ทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ โดยสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ลำดับ ขั้นตอนของกิจกรรมในระบบ หรือความสัมพันธ์ของ 2 ชุดตัวแปร ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนรู้ กับสมรรถนะพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

1.1.1 องค์ประกอบของรูปแบบ

รูปแบบมีองค์ประกอบอย่างน้อย 6 ประการ คือ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ระบบหรือโครงสร้าง กลไกหรือกระบวนการทำงาน ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีที่ใช้ในรูปแบบ และบริบทหรือสภาพแวดล้อมของรูปแบบนั้น ๆ รูปแบบช่วยให้นักวิจัยสามารถบรรยาย ทำนาย และทดสอบ ปรากฏการณ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมได้ ในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ที่ผ่านมามีหลายลักษณะ แต่มีขั้นตอนหลัก ๆ เหมือนกัน 2 ขั้นตอน คือ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และการตรวจสอบรูปแบบ โดยขั้นแรก ประกอบด้วยการศึกษารวบรวมข้อมูล สถานการณ์ บริบท และปัญหาที่เกี่ยวข้อง และขั้นยกร่างหรือสร้างรูปแบบ ส่วนขั้นที่สองประกอบด้วย การทดสอบรูปแบบ และการนำรูปแบบไปใช้ตลอดจนปรับปรุงให้ทันสมัย ซึ่งในแต่ละขั้นตอนย่อยก็ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย(ชีรวัดณ์ นิจนตร, 2560, หน้า 71) รูปแบบจึงสามารถนำไปใช้ในลักษณะต่าง ๆ คือ 1) เป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ 2) เป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง 3) เป็นแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และหลักการของระบบ และ 4) เป็นแผนผังของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ และได้อธิบายการนำเสนอรูปแบบไว้ว่ามีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1. เป็นการถ่ายทอดในลักษณะเลียนแบบหรือถ่ายทอดจากความเข้าใจ ตลอดจนถึงจินตนาการของคนที่มีต่อปรากฏการณ์ใด ๆ ออกมาเป็นโครงสร้างที่มีระบบระเบียบง่ายต่อการรับรู้ของบุคคลอื่น 2. ลักษณะของรูปแบบไม่ใช้การบรรยายหรือการพรรณนาอย่างยืดยาว แต่เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และหลักการของระบบ 3. ตัวรูปแบบเน้นเฉพาะส่วนสำคัญ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่าง ผู้นำเสนอรูปแบบ

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยได้โดยการนำเสนอเพียงครั้งเดียว 4. ภาพลักษณ์ของรูปแบบมุ่งการสื่อสารให้กระชับ รับรู้ภาพรวมของความหมาย มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อย ๆ ได้ โดยการนำเสนอเพียงครั้งเดียว รูปแบบจึงเป็นเครื่องกรองข้อเท็จจริง แสดงการเป็นตัวแทนความจริงที่ยังไม่สมบูรณ์ ช่วยให้นักวิจัยคาดหวังผลลัพธ์บางอย่าง หรืออาจกล่าวได้ว่ารูปแบบที่ทดสอบแล้วก็จะกลายเป็นทฤษฎี ในทางสังคมศาสตร์รูปแบบจะมีลักษณะเชิงนามธรรมที่อธิบายลักษณะสำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ แต่รูปแบบไม่สามารถบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไป คุณค่าอีกประการหนึ่งของรูปแบบ คือ สามารถพยากรณ์หรือควบคุมโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงของสภาพความเป็นจริง ที่ศึกษาค้นคว้าอยู่ตั้งที่นักวิชาการหลายคนได้กล่าวมาแล้ว(เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2542, หน้า 9)

1.1.2 ลักษณะของรูปแบบที่ดี ควรมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าเป็นเพียงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง
- 2) สามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาได้ ซึ่งสามารถตรวจสอบจากข้อมูลเชิงประจักษ์ หากผลการทดสอบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นจะต้องถูกยกเลิก
- 3) อธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน
- 4) เป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอดใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา
- 5) รูปแบบจะมีลักษณะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

1.1.3 การสร้างและพัฒนารูปแบบ

การพัฒนารูปแบบ สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ เป็นขั้นตอนแรกในการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ คือ การสร้างรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) อาจศึกษารายกรณีขององค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จ เพื่อนำผลการศึกษามากำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ 3) กำหนดลักษณะความสัมพันธ์และลำดับก่อนหลังระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้อง

อาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ เพื่อให้ได้รูปแบบตามสมมติฐานที่สมเหตุสมผล ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

1.2 การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1.2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งมีวิธีการศึกษาที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสอบถามโดยแบบสอบถาม การสำรวจด้วยแบบสอบถาม การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) การศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

1.2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณีหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ หรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

1.2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีการศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์การ สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

1.3 จัดทำรูปแบบ ผู้วิจัยจะนำสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดในการวิจัย และนำมาใช้ในการจัดทำรูปแบบ นอกจากนี้ ในบางงานวิจัยผู้วิจัยอาจศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) หรือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น (วารุ เฟ็งสวัสดิ์, 2553, หน้า 9)

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากพัฒนารูปแบบตามสมมติฐานเสร็จสิ้นแล้ว ขั้นตอนสำคัญต่อมาคือการทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวถึงแม้จะพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐานเท่านั้น จำเป็นต้องตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวังไว้ การทดสอบความเที่ยงตรงสามารถทำได้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง เพื่อประเมินอิทธิพลและความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือ

ตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ จากนั้นผู้วิจัยอาจปรับปรุงรูปแบบใหม่ โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกไป ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่กระชับและมีความเหมาะสมสูงขึ้น การทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด โดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงานของ Stufflebeam และคณะ ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานสำหรับกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (สุวิมล ว่องวานิช, 2549, หน้า54-56) ดังนี้:

2.1.1 มาตรฐานด้านคุณภาพของการประเมิน (Utility Standards) เน้นให้การประเมินมีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนำไปใช้ได้จริง

2.1.2 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เน้นให้การประเมินเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2.1.3 มาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรม (Propriety Standards) เน้นให้การประเมินคำนึงถึงสิทธิและความเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ (Accuracy Standards) เน้นให้การประเมินมีความถูกต้อง เพียงตรง และน่าเชื่อถือ

2.2 การประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจึงนับเป็นอีกหนึ่งวิธีการทดสอบความเที่ยงตรงที่สำคัญ โดยเฉพาะงานวิจัยที่ต้องการความลึกซึ้งและละเอียดอ่อนในการวิเคราะห์เกินกว่าการพิจารณาจากตัวเลขหรือค่าสถิติเพียงอย่างเดียว ซึ่งไอส์เนอร์ (Eisner, 1976: 192-193) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีแนวคิด ดังนี้

2.2.1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจึงเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นไปที่การได้ข้อสรุปเชิงคุณภาพอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง ด้วยการนำปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องโดยตรงมาพิจารณาประกอบกัน ตามแนวทางและวิจารณ์ญาของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) รูปแบบการประเมินประเภทนี้พัฒนามาจากแนวคิดการวิจารณ์งานศิลปะ ที่ต้องอาศัยความละเอียดลึกซึ้งและผู้เชี่ยวชาญระดับสูงเป็นผู้ประเมิน เนื่องจากการประเมินคุณค่าบางประการที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือใด ๆ แต่ต้องใช้ความรู้ความสามารถขั้นสูงของผู้ประเมิน แนวคิดดังกล่าวได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในวงการศึกษาระดับสูงมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องที่ต้องการความ

ลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เนื่องจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในสาขานั้นจริง ๆ เท่านั้นที่จะสามารถเข้าใจและประเมินได้อย่างลึกซึ้ง

2.2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคลคือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินเป็นรูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นและให้ความเชื่อมั่นในความเที่ยงธรรม ความชำนาญ และดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยไม่มีมาตรฐานการประเมินที่กำหนดไว้ตายตัว แต่เป็นการประเมินตามประสบการณ์และวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล

2.2.4 เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการไว้วางใจให้อำนาจแก่ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเต็มที่ ทั้งในแง่ของกระบวนการและวิธีดำเนินการ โดยคำนึงถึงความชำนาญเฉพาะบุคคลเป็นสำคัญ นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลการประมวลผลการวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

2.3 การพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยดำเนินการจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการทดสอบรูปแบบ โดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักจะดำเนินการโดยผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้ายของเทคนิคเดลฟายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามลักษณะประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อใช้ในการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2.4 การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายมีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2553, หน้า 10-11)

สรุป การพัฒนารูปแบบนั้นอาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วการพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนที่มีการดำเนินการอย่างไรมันขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ โดยมีหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้คือ รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ ศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบซึ่งควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อมูลสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ ควรจะต้องระบุหรือ

ชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นรูปแบบไม่เพียงแต่ใช้ในการพยากรณ์และอธิบายปรากฏการณ์เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างมุมมองใหม่ ๆ และนำเสนอความเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ ในรูปแบบที่แปลกใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การขยายองค์ความรู้ในประเด็นที่กำลังศึกษาอยู่ นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ พบว่า การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจนได้รับความเชื่อถือนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนในการดำเนินงานสอดคล้องกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ได้แก่ การกำหนดปัญหาของรูปแบบ การตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล รวมทั้งการได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญตามกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ และการทดลองใช้รูปแบบเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการนำรูปแบบไปใช้

1.2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

1.2.1 การเรียนรู้ (Learning) นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

สุรางค์ โค้วตระกูล (2550 หน้า186)ได้ให้ความหมายของ "การเรียนรู้" ว่า หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกฝน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียน

สิริอร วิชชาวุธ (2554 หน้า2) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) มนุษย์ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะหนึ่งไปสู่อีกสภาวะหนึ่ง เช่น จากไม่รู้ไปสู่การรู้ จากไม่สามารถทำได้ไปสู่สามารถทำได้ หรือจากไม่เคยปฏิบัติไปสู่สามารถปฏิบัติได้

2) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างถาวรและคงทน มิใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว

3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นจากประสบการณ์ การฝึกฝน และการฝึกหัดของบุคคล

โดยสรุปแล้ว การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต การฝึกฝน การปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว และการเพิ่มพูนองค์ความรู้

แนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ เบญจมิน บลูม (Bloom Taxonomy) จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการเรียนการสอนคือ การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ บลูมได้จำแนกและจัดลำดับหมวดหมู่ของพฤติกรรมเหล่านี้ตามระดับความยากง่าย หมวดหมู่นี้เรียกว่า "จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม" (Taxonomy of Educational objective) : ซึ่ง Benjamin Bloom ได้แบ่งเป็น 3 หมวดดังนี้

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นความสามารถทางด้านสติปัญญาแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

ระดับพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ตามทฤษฎีของบลูมแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1.1 ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการระลึกหรือจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้มา

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการแปลความ ขยายความ ตีความ หรือสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้มา

1.3 การนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ให้เกิดประโยชน์

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งที่เรียนรู้มาเพื่อทำความเข้าใจในส่วนย่อยและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยนั้น ๆ

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมและผสมผสานองค์ความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา

1.6 การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินคุณค่า ข้อดี ข้อเสียของสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุมีผล

ต่อมา Anderson and Krathwont ซึ่งเป็นกลุ่มลูกศิษย์ของ Bloom ได้ปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสม โดยเปลี่ยนแปลงขั้นตอนพฤติกรรมพุทธิพิสัยดังนี้

ชั้นความรู้ความจำ เปลี่ยนเป็น จำ

ชั้นความเข้าใจ เปลี่ยนเป็น เข้าใจ

ชั้นการนำไปใช้ เปลี่ยนเป็น ประยุกต์

ชั้นการวิเคราะห์ เปลี่ยนเป็น วิเคราะห์

ชั้นการสังเคราะห์ เปลี่ยนเป็น ประเมินค่า

ชั้นการประเมินค่า เปลี่ยนเป็น ริเริ่มสร้างสรรค์

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก อารมณ์ ความสนใจ ค่านิยม และเจตคติต่าง ๆ บลูมได้จำแนกพฤติกรรมด้านนี้ออกเป็น 5 ระดับ ตามลำดับจากง่ายไปหายาก ดังนี้

2.1) การรับรู้ (Receiving) เป็นระดับแรกที่เริ่มมีความตั้งใจสนใจและรับรู้สิ่งเร้า

2.2) การตอบสนอง (Responding) เป็นระดับที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมหรือตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ

2.3) การให้คุณค่า (Valuing) เป็นระดับที่รู้สึกซาบซึ้ง ยินดี และเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

2.4) การจัดระบบ (Organization) เป็นระดับที่สามารถเห็นความแตกต่างของคุณค่า สามารถจัดลำดับความสำคัญ แก้ไขข้อขัดแย้ง และสร้างปรัชญาหรือเป้าหมายในชีวิตของตนเอง

2.5) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นระดับสูงสุดที่บุคคลสามารถนำคุณค่านั้นมาเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพของตนเองแล้ว

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นความสามารถในการปฏิบัติ ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ระดับดังนี้

3.1) การเลียนแบบ (Imitation) เป็นระดับแรกที่มีความสามารถในการสังเกตและรับรู้ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

3.2) การฝึกหัด (Manipulation) เป็นระดับที่สามารถทำตามขั้นตอนหรือรูปแบบที่ได้รับคำแนะนำ

3.3) ความคล่องแคล่ว (Precision) เป็นระดับที่สามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องมีผู้ชี้แนะ และสามารถพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.4) การประสานงาน (Articulation) เป็นระดับที่สามารถเลือกรูปแบบการทำงานที่ตนเองพัฒนาจนมีประสิทธิภาพสูง และสามารถฝึกฝนจนเกิดความคล่องแคล่วชำนาญการ

3.5) การกระทำอัตโนมัติ (Naturalization) เป็นระดับสูงสุดที่ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นธรรมชาติ และมีความเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ

1.2.2 การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) คือ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1) มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับสิ่งแวดล้อม

2) ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวนำไปสู่การเรียนรู้และการได้รับประสบการณ์ใหม่ของผู้เรียน

3) ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ การจัดการเรียนรู้เป็นบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์นั้นไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้

1.2.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการ เพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตน และการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใด จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียน ธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงเป็นอันดับแรก ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสามารถทางสมอง ได้แก่ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ จดจำ และแก้ปัญหา ความถนัดและความสนใจ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ตามระดับวัย ความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ ปัจจัยเหล่านี้รวมกันเรียกว่า "ศักยภาพของผู้เรียน" ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่ดีส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะ ประสบการณ์ และจิตวิทยาในการสร้างบรรยากาศดังกล่าว โดยอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น เลือกรูปแบบ (Model) การจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น นวัตกรรม (Innovation) หรือวิธีการสอนรูปแบบใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างบรรยากาศน่าสนใจ ใช้สื่อ (Media) และเครื่องมือการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่จะดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology) ที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในห้องเรียน การจัดการบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ครูผู้สอนควรสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนทุกกลุ่มที่มีศักยภาพแตกต่างกัน ด้วยความเอื้ออาทร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจในการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง

ของศักยภาพผู้เรียนโดยผู้เรียนที่มีศักยภาพต่ำ ต้องการความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากครู และเพื่อนเพื่อประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ผู้เรียนที่มีศักยภาพปานกลาง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองภายใต้การประคับประคองและให้กำลังใจจากครู ผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูมีหน้าที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการริเริ่มในกระบวนการเรียนรู้ด้วย เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ การสร้างปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมจะช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จตามศักยภาพของตน

1.2.4 หลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนถือเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่คุณสอนในยุคนปัจจุบัน จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ โดยผู้สอนต้องสามารถวิเคราะห์และประเมินศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องว่ามีลักษณะอย่างไร มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับใด เพื่อที่จะสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดสำหรับผู้เรียนแต่ละคน ปกติสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้เรียนที่มีสติปัญญาอ่อนช้าอ่อนหรือเรียนรู้ช้า จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและการสอนจากครูอย่างค่อยเป็นค่อยไปและต่อเนื่อง จึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้สำเร็จ โดยเป้าหมายหลักของการเรียนรู้สำหรับกลุ่มนี้ คือ การฝึกฝนให้มีทักษะเพียงพอที่จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

2. กลุ่มผู้เรียนที่มีสติปัญญาปานกลาง มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่จำเป็นต้องได้รับคำแนะนำ รูปแบบ และวิธีการจากครูผู้สอน ประกอบกับการให้กำลังใจและการสนับสนุน จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

3. กลุ่มสติปัญญาสูง ถือเป็นความหวังของสังคมและประเทศชาติในการขับเคลื่อนความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพในอนาคต เนื่องจากกลุ่มนี้มีความสามารถในการเรียนรู้และต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ จึงต้องการความเป็นอิสระในการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบที่ไม่มีขีดจำกัด

หลักการวางแผนและเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม รวมถึงการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อตอบโจทยความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม องค์ความรู้ทางจิตวิทยาที่ครูควรมีพื้นฐานได้แก่ จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองและการทำงานของสมอง รวมถึงจิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การเลือกใช้รูปแบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลแต่ละรูปแบบ รวมถึงวัตถุประสงค์ในการใช้แต่ละวิธี เช่น การใช้แบบทดสอบ (Test) เพื่อวัดองค์ความรู้และทักษะปฏิบัติพื้นฐานของผู้เรียน การประเมินผล (Assessment) โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อระดับการเรียนรู้จากการเรียนด้วยตนเองของผู้เรียน การประเมินแบบมีส่วนร่วม ผ่านการยอมรับ ชื่นชม และการให้รางวัล เพื่อประเมินการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน การเลือกใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์นั้นมีความสำคัญ เนื่องจากจะส่งผลต่อการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2.5 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ 3 รูปแบบดังนี้

1. การถ่ายทอดความรู้ (Transmission Approach) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดั้งเดิมที่ใช้มาเป็นเวลานาน โดยมีเป้าหมายหลักในการสืบทอดความรู้ อารยธรรม วัฒนธรรมประเพณี และทักษะฝีมืออาชีพให้คงอยู่สืบต่อไป นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตกำลังคนให้กับระบบอุตสาหกรรม จึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างคนเก่งและมีทักษะ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้แบบนี้ ครูจะเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ (Teacher Centered) โดยใช้วิธีการสอน (Teaching) การฝึกฝน (Training) และการกล่อมเกล่าให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาและเชื่อฟัง (Tame) โรงเรียนหรือครูใดที่มีชื่อเสียงว่าสอนดี ก็จะได้รับคามนิยมและมีนักเรียนให้ความสนใจเข้ามาเรียนมาก จนกลายเป็นค่านิยมของสังคมที่เกิดการแข่งขันกันเข้าเรียนในโรงเรียนดัง ๆ

2. การสร้างองค์ความรู้ (Transformational Approach) หรือ (Constructionist) การสร้างองค์ความรู้แบบนี้มุ่งเน้นการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาครู โรงเรียน หรือสถาบันอื่น ๆ ในระบบการศึกษาเดิม การเรียนรู้ถูกส่งเสริมผ่านการใช้สื่อ (Media) นวัตกรรม (Innovation) และเทคโนโลยี (Technology) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ในระบบการเรียนรู้แบบนี้ ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้สื่อและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม อำนาจในการจัดการยังคงอยู่ในมือของครู แต่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและบทบาทมากขึ้นในการเรียนรู้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างองค์ความรู้แบบนี้

3. การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่สู่ปัญญาภิวัตน์ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย (Transactional Approach) เกิดขึ้นในสมัยที่เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลกำลังมีความสำคัญและเป็นเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของบุคคลในศตวรรษที่ 21 อย่างเห็นได้ชัดเจน ด้วยความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้ศักยภาพของประชาชนต้องได้รับการพัฒนาทักษะและวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ เพื่อให้สามารถเข้าร่วมในสังคมแห่งชีวคุณธรรม (Bio-Ethic) ได้อย่างเหมาะสม การศึกษาในยุคปัจจุบันจึงถึงเวลาที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองและวิธีการคิดเพื่อสร้างรูปแบบการให้การศึกษาแบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่ขีดจำกัดของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีศักยภาพสูงเพื่อเป็นที่พึงของสังคมให้มีโอกาสเรียนรู้เต็มศักยภาพ

1.2.6 หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้เรียนต้องมีบทบาทนำและ “การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว” หรือ “Active Participation” ซึ่งจะทำให้พวกเขาได้ใช้ศักยภาพทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์อย่างเต็มที่ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้ (ทิตินา แชมมณี, 2545, หน้า 120-122) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างส่วนตัวทางกาย (Physical Participation) การมีความพร้อมทางร่างกายในการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ร่างกายตื่นตัวและพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้ ร่างกายที่ตื่นตัวมักมีการเคลื่อนไหว ทำให้ระบบประสาทและการรับรู้ตื่นตัวขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคล

2. การมีส่วนร่วมอย่างส่วนตัวทางสติปัญญา (Intellectual Participation) หมายถึง การตื่นตัวทางสมองหรือการเรียนรู้ที่ใช้ความคิดอย่างตั้งใจและเต็มใจในกระบวนการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมทางสติปัญญาส่วนตัวจะมีความสามารถในการมองเห็นเรื่องที่เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และมีความตั้งใจที่จะคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้อย่างรอบคอบ

3. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม (Social Participation) หมายถึง การเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นรอบตัว การมีโอกาสนี้จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นช่วยให้บุคคลรู้สึกตื่นตัวและมีสมาธิในการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากมนุษย์

มีธรรมชาติที่ชอบที่จะสังคมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมทางสังคมที่ดีส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และการเรียนรู้ระหว่างบุคคล

4. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ (Emotional Participation) หมายถึง การเรียนรู้ที่เริ่มแสดงออกทางอารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคล การเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลรู้สึกสนุก และมีความสุขจะส่งเสริมให้บุคคลนั้นมีความกระตือรือร้นและกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น บุคคลนั้นจะมีความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะได้เรียนรู้เพิ่มเติม ในทางกลับกัน หากสิ่งที่เรียนรู้ทำให้บุคคลรู้สึกเหนื่อยหรือไม่สนุก บุคคลนั้นอาจไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม หรืออาจไม่สนใจที่จะเรียนรู้เรื่องนั้นอีก

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

1. การเรียนเป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียน จึงควรมีบทบาท รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
2. การเรียนรู้เกิดจากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแห่งเดียว ประสบการณ์ความรู้ที่นึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องพึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ ที่แท้จริง เนื่องจากมันช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
4. การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างมาก เมื่อผู้เรียน เข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้ว จะช่วยให้เขาสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหา ความรู้และคำตอบต่าง ๆ
5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประโยชน์ การเรียนรู้ที่มีประโยชน์ในชีวิตจริงช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และมองเห็นความสำคัญของการศึกษาอย่างชัดเจน

จากหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่า ผู้สอนควรเน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมทางกาย สติปัญญา ทางอารมณ์ และสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เต็มเต็มด้วยความหมายและการเรียนรู้ที่สร้างประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียน ผู้สอนควรใช้วิธีการที่เข้าใจและเหมาะสมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางทั้งกายและจิตในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การให้โอกาสให้ผู้เรียนเลือกแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองสนใจและสนับสนุนในการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองยังเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรให้

ความสำคัญอย่างมาก เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

1.2.7 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 21-22)

1. รูปแบบ Student – centred class ผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้สอนจะเป็นผู้เตรียมเนื้อหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีแหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ แต่หลังจากนั้นผู้เรียนจะได้รับบทบาทเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรง

2. รูปแบบ Learner - based teaching รูปแบบนี้ผู้สอนจะลดบทบาทลงโดยทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นหรือมอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียน หรือจัดทำสื่อการเรียนรู้อื่นๆ โดยใช้ความรู้ประสบการณ์ความชำนาญพิเศษของผู้เรียน

3. รูปแบบ Learner independence or Self - directed learning ผู้เรียนมีความอิสระจากชั้นเรียนและมีความเสรีในการเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง พวกเขาสามารถเลือกศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งในสิ่งที่พวกเขาสร้างขึ้นด้วยตนเอง

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้นั้นมักจะเป็นผลเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและมีความสำคัญ อาจส่งผลให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่ถาวร ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถมีหลากหลายรูปแบบได้ เริ่มตั้งแต่รูปแบบที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้สอน หรือมีบทบาทเท่าเทียมกับผู้สอน จนถึงรูปแบบที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้มากกว่าผู้สอน ตามลำดับ การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรพิจารณาหลายปัจจัยร่วมกัน เช่น จุดประสงค์ของการเรียนรู้ เนื้อหาและสาระที่ต้องการเรียนรู้ ลักษณะของผู้เรียน ศักยภาพและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล ศักยภาพและความถนัดของผู้สอน รวมถึงบริบทและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลสูงสุด

1.2.8 ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนพิจารณาจากความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

McCormbs and Whisler (1997 อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 19-30) ได้เสนอหลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 14 ข้อ ซึ่งแบ่งกลุ่มตามลักษณะของปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการรู้คิดและการรู้คิดที่เกิดจากตนเอง 6 ข้อ ปัจจัยด้านแรงจูงใจและอารมณ์ความรู้สึก 3 ข้อ ปัจจัยด้านการพัฒนาการทางสังคม 2 ข้อ และ ปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ข้อ ซึ่งเป็นระบบเป็นแนวคิดแบบองค์รวมของการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ดังภาพ

ภาพประกอบ 2 แบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดที่เป็นองค์รวม

ที่มา: (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 19)

จากภาพหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4 ข้อ ของแต่ละปัจจัยมีดังนี้

1. ปัจจัยด้านการรู้คิดและการรู้คิดที่เกิดจากตนเอง

1.1 ลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนส่วนใหญ่ มักจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ เข้าใจเนื้อหาสาระ และสร้างความหมาย

จากข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น ผู้เรียนอาจจะสร้างความหมายจากข้อมูลที่ได้อ่านเรื่องราวจากประสบการณ์ชีวิต หรือการเชื่อมโยงความรู้อับกับความเชื่อและมุมมองของตนเอง

1.2 เป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้ เน้นการสร้างความเข้าใจที่มีความหมายและการผสมผสานข้อมูลให้สอดคล้องกันในเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งขึ้นตามเวลา การสนับสนุนและการชี้แนะจากผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเสริมสร้างเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปรับปรุงการสอดคล้องกันในการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถเสนอเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสนใจและความใฝ่ฝันของผู้เรียน เพื่อช่วยให้พวกเขาบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ในระยะยาว

1.3 การสร้างความรู้ การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ความรู้ของผู้เรียนเติบโตและขยายขอบเขตได้ เมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและประสบการณ์ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเชื่อมโยงข้อมูลสามารถทำได้ผ่านหลายวิธี เช่น การเสริมเติมหรือแต่งข้อมูลเพื่อให้เข้ากับความรู้ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม การปรับขยายหรือวางกรอบใหม่เพื่อให้เห็นมองเห็นเส้นทางหรือภาพรวมของความรู้ และการจัดระบบหรือการแยกประเภทเพื่อให้เรียนรู้ได้โครงสร้างและมีระเบียบมากขึ้น

1.4 การคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จจะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ การใช้กลยุทธ์ในการคิดและการแก้ปัญหาช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการปฏิบัติต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยให้เข้าถึงเป้าหมายในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การช่วยเหลือผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์สามารถทำได้โดยการให้คำแนะนำและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการให้การตอบรับและคำปรึกษาเมื่อผู้เรียนต้องการ นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมการทบทวนและปรับปรุงกลยุทธ์การเรียนรู้ของตนเองโดยการให้โจทย์ปัญหาหรือภารกิจที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเชิงกลยุทธ์

1.5 การคิดทบทวนเกี่ยวกับการคิดของเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและเสริมความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในระดับสูงของการคิดทบทวนนี้ เป็นวิธีการช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับกระบวนการคิดของตนเองอย่างลึกซึ้งมากขึ้น และทำให้เข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง ผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จสามารถใช้การคิดทบทวนในการวิเคราะห์และประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและเป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ และการเลือกกลยุทธ์หรือวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายเหล่านั้น ผู้สอนควรส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์ที่

เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของตนเอง โดยการให้คำแนะนำและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการให้การตอบรับและคำปรึกษาเมื่อผู้เรียนต้องการ

1.6 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การเรียนรู้ได้รับอิทธิพลปัจจัยต่างต่างทาง สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมเทคโนโลยี และการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีผลทั้งทางบวกและทางลบ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับระดับความรู้เดิม ความสามารถด้านการรู้คิดกลยุทธ์การ เรียนรู้ของผู้เรียน

2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจและอารมณ์

2.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจและอารมณ์ที่มีต่อการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจและอารมณ์ ประกอบด้วย สภาพอารมณ์ของผู้เรียนส่งผลต่อการรับรู้และการตอบสนองต่อการเรียนรู้ ความเชื่อที่ผู้เรียนมีต่อความสำเร็จในการเรียนรู้มีผลกระทบอย่างมากต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและที่เหมาะสม ผู้เรียนที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนจะมีความกระตือรือร้นในการทำงานและในการพัฒนาตนเอง ความสนใจในเนื้อหาที่เรียนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ นิสัยของผู้เรียนในการเรียนรู้มีผลต่อการกระตุ้นแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ นิสัยที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ เช่น การตั้งคำถามหรือความเสถียรในการทำงาน เป็นต้น

2.2 แรงจูงใจภายใน การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรค์และคิดระดับสูงให้กับผู้เรียนเป็นกระบวนการที่ทำนายสำหรับผู้สอน ดังนั้น ผู้สอนสามารถใช้วิธีการต่อไปนี้เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน โดยการมอบหมายงานที่น่าสนใจและท้าทาย การสนับสนุนการเรียนรู้ตามความสนใจ การเสนอโอกาสในการเลือก การให้คำปรึกษาและการสนับสนุน การติดตามและให้ข้อติชม ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานและท้าทาย เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

2.3 ผลของแรงจูงใจที่มีความพยายาม เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรให้ความสำคัญ เนื่องจากแรงจูงใจเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียนรู้ นี่คือผลของการสร้างแรงจูงใจที่มีความพยายาม ผู้สอนควรพิจารณาถึงความสำคัญของแรงจูงใจที่มีความพยายามในการเรียนรู้และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานและท้าทาย เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยด้านการพัฒนาการทางสังคม

3.1 อิทธิพลด้านการพัฒนาการที่มีต่อผู้เรียน ที่อิทธิพลด้านการพัฒนาการที่มีต่อผู้เรียน ที่มีต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จะมีประสิทธิผลเมื่อคำนึงถึงการพัฒนาการที่แตกต่างกัน ทั้งการพัฒนาทางร่างกาย เป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างพื้นฐานที่แข็งแรงสำหรับการเรียนรู้ เนื่องจากสมองและร่างกายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การพัฒนาสติปัญญา: การเสริมสร้างทักษะความคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการคิดอย่าง การพัฒนาทางอารมณ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการเผชิญกับท้าทายและปัญหาในการเรียนรู้ การพัฒนาทางสังคม การสร้างความเข้าใจและทักษะในการเชื่อมโยงและทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมและการสื่อสารที่ดีในการเรียนรู้

3.2 อิทธิพลทางสังคมต่อการเรียนรู้ อิทธิพลทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ การปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างผู้เรียนจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ขั้นสูง ซึ่งนำไปสู่พัฒนาการทางด้านสังคมและจริยธรรมของผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนควรมุ่งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก โดยจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้คิดในระดับสูง และรู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนรู้ และนำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

4. ปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล

4.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้แนวคิดและวิจารณ์ญาณ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านสังคมและจริยธรรม และอีกทั้ง ผู้เรียนแต่ละคนมีกลยุทธ์ วิธีการ และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความชอบและความแตกต่างเหล่านี้ของผู้เรียน

4.2 การเรียนรู้และความหลากหลายในการเรียนรู้จะมีประสิทธิผลสูงสุดเมื่อคำนึงถึงภูมิหลังที่แตกต่างกันของผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องให้ความสำคัญและรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ภูมิหลัง วัฒนธรรม ประสบการณ์ เมื่อผู้เรียนได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าในความแตกต่างของตน จะส่งผลให้พวกเขามี แรงจูงใจในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

4.3 มาตรฐานและการประเมินผล ผู้สอนควรตั้งมาตรฐานการเรียนรู้ที่สูงและท้าทายความสามารถของผู้เรียนอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งมีการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการประเมินเชิงวิจัย การประเมินเชิงกระบวนการ และการประเมินผลสัมฤทธิ์

เพื่อติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน ด้านความคิด ความรู้ และทักษะของผู้เรียนนั้นมีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลเหล่านี้จะเป็นแนวทางให้ผู้สอน สามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอน เลือกอุปกรณ์การเรียนรู้ และออกแบบการประเมิน ความก้าวหน้าได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543, หน้า 21) ได้เสนอและปัจจัยสำคัญ ที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบผลสำเร็จไว้ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี จำเป็นต้องให้โอกาสผู้เรียนได้ลงมือคิด ปฏิบัติ และสร้างสรรค์ด้วยตนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่จัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ และร่วมสรุป บทเรียนไปพร้อมกับผู้เรียน

2. ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นสติปัญญา อารมณ์ สังคม รวมถึงความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ จากนั้นจึงสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเหล่านั้น ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

3. การจัดสาระการเรียนรู้ โดยควรให้มีความสมดุลและเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน พร้อมทั้งสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ จากสาระและกระบวนการเรียนรู้นี้ ควรทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม และความสุขในการเรียนรู้

4. การจัดแหล่งเรียนรู้ควรมีความหลากหลายและเพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ตามความถนัดและความสนใจของตน

5. ควรมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองใน ลักษณะกัลยาณมิตร คอยช่วยเหลือและเกื้อกูลกัน มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด และร่วมแก้ปัญหา

6. ผู้สอนต้องมีความศรัทธาในสาระและกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น ในขณะที่ ผู้เรียนก็ต้องมีความใฝ่รู้และใฝ่รักในการเรียนรู้เช่นกัน ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคน สามารถเรียนรู้ได้ แต่มีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป

7. สาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ควรมีการเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง

8. กระบวนการเรียนรู้ควรมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น ๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว และองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับ ประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

จากปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ จัดสาระการเรียนรู้ที่สมดุลและเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจและความคาดหวังของสังคม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้คิดอย่างสร้างสรรค์ ทำงานด้วยตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับเครือข่ายต่าง ๆ อีกทั้งบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอน ปัจจัยสำคัญเหล่านี้จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จได้

1.2.9 แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้เขียนขอเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้สอนหาวิธีการที่สามารถสร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้ เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล สำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในบรรยากาศที่ยืดหยุ่น
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่กระตุ้นและส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเองและการแสดงออกของผู้เรียน
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ตามถนัดและความสนใจของตนเอง
5. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการกระทำข้อมูล
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริง หรือสถานการณ์ที่เป็นจริงให้มากที่สุด

7. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และฝึกปรับปรุงตนเอง
8. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากเพื่อนในกลุ่ม
9. ส่งเสริมให้มีโอกาสฝึกการทำงานเป็นทีม ความมีวินัยและความรับผิดชอบ จัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตร มีชีวิตชีวาและมีความสุข
10. ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
11. ประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และตรงสภาพจริง
12. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนประเมินและสะท้อนผลการเรียนของตนเอง และเพื่อน

แนวทางดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ผู้สอนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว กระตือรือร้นในการเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ สร้างความรู้ โดยกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือกัน เรียนรู้ ความพร้อมในการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดร่วมกับการแสวงหาความรู้ ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนรู้โดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง มาบูรณาการกัน เพื่อให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญบรรลุวัตถุประสงค์

1.2.10 คุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้เราได้รับข้อมูลข่าวสารมากมายที่ไหลบ่าเข้ามาสู่ตัวเราอย่างรวดเร็วและมากมาย ดังนั้น ความสามารถในการกรองข้อมูลข่าวสารจึงเป็นอีกทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้คนสามารถเลือก แยกแยะ และสกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่สำคัญต่อการตัดสินใจ เพื่อดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวโน้มการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนและต้องมีการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความรู้ที่ควรพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 คือจิตสำนึกต่อโลก การเงินเศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นพลเมืองวัฒนธรรมมนุษย์และโลก ทางกายภาพและโรคธรรมชาติ สุขภาพ และสวัสดิภาพ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนนาการ (Visual Literacy) ความรู้พื้นฐานทางข้อมูลข่าวสาร ความรู้พื้นฐานทางพหุวัฒนธรรม (Multicultural Literacy) และความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ

2. ด้านทักษะการเรียนรู้และการคิดที่ควรพัฒนาในศตวรรษที่ 21 สำหรับการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความต้องการใหม่ ๆ ของโลกปัจจุบันและอนาคต คือ ความอยากรู้จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined mind) การคิดระดับสูงและการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหาและการจัดการขัดแย้ง ทักษะการสังเคราะห์ (Synthesizing) และการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและตามบริบท ทักษะด้านไอที การใช้ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ทักษะการผลิตนวัตกรรม ทักษะการจัดลำดับความสำคัญ การวางแผน และการจัดการ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและอุตสาหกรรมให้เกิดเทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปต่อความสามารถในการเรียนรู้และการคิดของบุคคลในยุคปัจจุบันและอนาคต เป็นสำคัญอย่างยิ่ง

3. ด้านทักษะชีวิต ทักษะชีวิตมีการพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 คือความเป็นผู้นำความสามารถในการปรับตัวการใช้เหตุผลที่ดี ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และในฐานะพลเมือง การเข้าถึงคน การเจรจา การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ความสามารถในการชี้นำตนเอง ความกล้าเสี่ยง การจัดการความซับซ้อน การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความสามารถในการสื่อสารโต้ตอบ การทดสอบโดยอิสระ การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับโลก ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship) จิตแห่งความเคารพ (Respectful mind) และจิตแห่งจริยธรรม (Ethical mind) (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559, หน้า1-2)

จากคุณลักษณะที่สำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความเชี่ยวชาญในการสื่อสารที่ซับซ้อน มีไหวพริบในการตอบคำถาม แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ควบคุมการเจรจา มีทักษะความรู้ ทักษะการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และทักษะชีวิตที่สามารถชี้นำตนเอง สามารถปรับตัวได้ดีในสังคมในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

1.2.11 สารการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โลกในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันมีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้จบสิ้น การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนจำเนื้อหาเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะมีเนื้อหาอีกมากมายที่ไม่สามารถสอนได้หมดในเวลาจำกัด เนื้อหาสาระที่จะจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนควรมีความสามารถในการสกัดและคัดกรองข้อมูลที่ควรเรียนรู้ ผู้สอนควรมุ่งสอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ที่เรียกว่ามีจิตแห่งวิทยาการ เกิดการรู้คิด สอนเกี่ยวกับการคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การจัดการแก้ไขปัญหา การสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม ร่วมกับผู้อื่น การสร้างเครือข่าย มีทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยได้เรียนเกี่ยวกับการใช้ไอซีที เป็นเครื่องมือในการช่วยแสวงหาความรู้และนำมาสร้างองค์ความรู้ ผูกวางแผน การทำงานได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการความรู้เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ รวมทั้งได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์แนวโน้ม และสามารถคาดการณ์ความเป็นไปได้ในอนาคต สำหรับเนื้อหาสาระที่ควรสอนให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นควรประกอบด้วยสามด้านใหญ่ ๆ คือความรู้พื้นฐาน ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และทักษะชีวิต (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2562, หน้า 38-58)

2. แนวคิดทฤษฎีพหุวัฒนธรรม

2.1 แนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

2.1.1 พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education)

ในช่วง 4 ทศวรรษหลังของศตวรรษที่ 20 เกิดปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวในทางสังคมและการเมืองที่นำโดยกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น กลุ่มคนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อยในชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม (ethno – cultural nations) กลุ่มผู้อพยพเก่าและใหม่ กลุ่มสิทธิสตรี กลุ่มเกย์และเลสเบี้ยน และกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ (green) กลุ่มคนเหล่านี้เป็นตัวแทนของการประทุติปฏิบัติ วิธีชีวิต วิธีคิดซึ่งแตกต่าง ไม่ได้รับการยอมรับและถูกขัดขวางจากกลุ่มเจ้าของวัฒนธรรมหลัก (dominant group) ซึ่งกลุ่มคนที่แตกต่างเหล่านี้ดำรงอยู่ภายใต้นโยบายการผสมกลมกลืนของรัฐชาติซึ่งเชื่อว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการที่คนในชาติมีวัฒนธรรมเพียงหนึ่งเดียว คือความถูกต้องจริงแท้และความมั่นคง คำว่าพหุวัฒนธรรมและการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมเริ่มต้นขึ้นในประเทศที่กำลังเผชิญกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ ในความเป็นจริงประเทศต่าง ๆ ในตะวันตกไม่ได้เพิ่งจะค้นพบว่าภายในประเทศของตนมีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ที่ผ่านมารัฐชาติได้พยายามใช้นโยบายการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างประเทศหรือชาติที่ประชาชนจะดำรงอยู่ในวัฒนธรรมชาติเพียง

หนึ่งเดียว แล้วประเทศตะวันตกจึงค้นพบปัญหาที่ไม่สามารถดำเนินนโยบายผสมกลมกลืนได้สำเร็จ ในช่วงทศวรรษที่ 1920 สหรัฐอเมริกามีความพยายามที่จะแก้ปัญหาความเกลียดชังในชุมชน โดยพุ่งเป้านโยบายเพื่อรับมือกับการแก้ปัญหากลุ่มสร้างความรุนแรงไปที่ คลู คลักซ์ แคลน (KKK) ในช่วงทศวรรษที่ 1930 เป้าหมายของนโยบายคือนาซีอเมริกัน

ต่อมาวิวัฒนาการระบบกฎหมายสหรัฐได้มุ่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อรับประกันเสรีภาพในการพูดและสิทธิในการชุมนุมโดยสันติ กรณีที่โด่งดังในทศวรรษที่ 1970 เมื่อพรรคสังคมนิยมนาซีใหม่แห่งชาติ (NSPA) ซึ่งเรียกร้องสิทธิในการเดินขบวนที่เมืองสโกกีย์ มลรัฐอิลลินอยส์ ซึ่งเป็นเมืองที่มีชาวยิวอาศัยอยู่จำนวนมาก ค.ศ. 1978 ศาลสูงสุดแห่งมลรัฐอิลลินอยส์ ได้ตัดสินให้ NSPA เดินขบวนได้ด้วยเหตุผล “การพูดจะถูกจำกัดได้ก็ต่อเมื่อไปก้าวท้าววิธีการทางด้านกายภาพต่อกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งถูกต้องตามกฎหมาย” อย่างไรก็ตามในสหรัฐอเมริกามีปัญหาการก่ออาชญากรรมจากความเกลียดชังมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งอคติที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม เช่น เรื่องสีผิว ศาสนา เชื้อชาติ ความพิการ และบทบาททางเพศ สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อความแตกต่างคือ เสื้อผ้า รูปร่าง และสัญลักษณ์ ข้อคิดเห็นที่ถูกพูดหรือเขียน การแสดงออกต่อวันหยุดทางศาสนา หรือลักษณะอื่น ๆ ทำยสุดกระทรวงยุติธรรมสหรัฐพยายามแก้ปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชังในระดับ ชุมชน โดยก่อตั้งหน่วยบริการความสัมพันธ์ชุมชนในปี ค.ศ. 1964 เพื่อลดอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง เช่น การไล่เกลียดเพื่อลดความตึงเครียดในชุมชน การให้การอบรมและความช่วยเหลือต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสมาชิกของชุมชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูล (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2547, หน้า109) สหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นรัฐของผู้พหุได้เห็นนโยบายการผสมกลมกลืนแบบที่เรียกกันว่า Melting Pot โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยของประธานาธิบดี Theodore Roosevelt ได้มีนโยบายครอบงำวัฒนธรรมภายใต้แนวคิด Americanism หรือบัญญัติแห่งอเมริกันชนเพื่อสร้างอัตลักษณ์และวัฒนธรรมร่วมของคนอเมริกา เปลี่ยนผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ และชาติพันธุ์ให้กลายเป็นคนอเมริกัน สหรัฐอเมริกานับเป็นประเทศที่พักพิงยอดเยี่ยมสำหรับผู้คนที่หลากหลายแต่ไม่ได้เป็นที่หลบภัย สำหรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้ในทศวรรษที่ 1960 กลุ่มคนผิวดำได้ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมด้วยการเรียกร้องให้ยอมรับและรักษาวัฒนธรรมของคนผิวดำ และยืนยันถึงความแตกต่างด้านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ การเคลื่อนไหวดังกล่าวทำให้เกิดการยอมรับแนวคิดพหุวัฒนธรรมอเมริกามากยิ่งขึ้น จนกระทั่งเปลี่ยนแนวนโยบายมาเป็นที่รู้จักกันในนามของ Salad Bowl คือดำรงความหลากหลายในสังคมเดียว Charles Taylor มองว่าแม้กลุ่ม

วัฒนธรรมต่าง ๆ จะได้มาซึ่งสิทธิประชาชน (Civil Rights) และสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง (Voting Rights) ไม่ได้ก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามในทศวรรษต่อมาสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินนโยบายการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเพื่อสร้างให้สังคมยอมรับความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น อิสรเอลเริ่มตระหนักถึงสังคมพหุวัฒนธรรมจากการเคลื่อนไหวเรียกร้องของชาวยิว ในทศวรรษที่ 1960 เช่นกัน ในช่วงเวลาเดียวกันประชากร 15 – 30% ในเมืองหลวงต่าง ๆ ยุโรปไม่ได้เป็นผู้สืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษผิวขาวชาวยุโรป สัดส่วนจำนวนประชากรของผู้อพยพเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การผสมผสานระหว่างเชื้อชาติ ชาติพันธุ์และศาสนากลายเป็นเรื่องปกติ และเป็นรูปโฉมใหม่ของชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของยุโรปในศตวรรษที่ 20 ต่อมาจนถึงศตวรรษที่ 21 มุสลิมนับว่าเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดในกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่คนผิวขาวมีจำนวนกว่า 15 ล้านคนในยุโรป ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน และฝรั่งเศสเริ่มเคลื่อนไหวตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวในอังกฤษเกิดขึ้นในกลุ่มเอเชียใต้ และ Afro-Caribbeans ที่ปฏิเสธนโยบายการผสมกลมกลืน ในเยอรมันการเคลื่อนไหวเรื่องพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อเกิดการอพยพ ของคนเตอร์กีกีและกลุ่มอื่น ซึ่งคนเหล่านี้เรียกร้องให้ยอมรับในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มมากขึ้น ส่วนในออสเตรเลียได้ยอมรับว่าสังคมออสเตรเลียเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมและเริ่มนำแนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรมมาใช้ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 เพราะกระบวนการ Asianization และการไม่ยอมรับการผสมกลมกลืน ด้วยกระแสปฏิเสธการผสมกลมกลืน และตั้งคำถามต่อการสร้างอัตลักษณ์และวัฒนธรรมแห่งชาติ สังคม พหุวัฒนธรรมเหล่านี้จึงค่อย ๆ กลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมโดยมีการปรับแนวคิดมาเป็นนโยบายทางการเมืองและการศึกษา

ในเวลาต่อมาปรากฏการณ์ที่ประเทศต่าง ๆ ทางตะวันตกได้เริ่มตระหนักถึงปัญหาของนโยบายการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และการครอบงำทางวัฒนธรรมของกลุ่มวัฒนธรรมหลัก ตลอดจนการตั้งคำถามต่อระบบการเมืองการปกครองที่รู้จักกันในนามของเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ และภราดรภาพของปัจเจกบุคคล เกิดคำถามสำคัญต่อระบบการปกครองอันเป็นที่นิยมไปทั่วโลกว่า พลเมืองที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา และเพศสภาพ จะแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มอย่างเท่าเทียมในบริบทที่ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (ที่ให้ความสำคัญกับคนกลุ่มใหญ่และรับรองสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล) ในระบบการศึกษาปัจจุบัน (ที่ไม่ได้สร้างให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม) ได้อย่างไร ประเด็นคำถามดังกล่าวนำไปสู่การถกเถียงกันในวงวิชาการปรัชญาการเมืองและสังคมศาสตร์ ประมาณ 25 ปีที่ผ่านมา สำหรับเหล่านักปรัชญา

การเมืองได้เริ่มตั้งคำถามว่าสังคมเสรีประชาธิปไตยที่ดีที่สุดคือสังคมแบบไหน คำตอบคือสังคมที่รับประกันในสิทธิของปัจเจกบุคคล คำถามต่อมาคือ “สิทธิ” จะสามารถขยายไปครอบคลุมถึงสิทธิของกลุ่มได้หรือไม่ Charles Taylor เน้นความสำคัญไปที่แนวคิดเรื่อง สิทธิ (rights) ของปัจเจก ซึ่งควรถูกพิจารณาว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม และวิพากษ์เสรีนิยมประชาธิปไตยว่า จะทำให้พลเมืองมีอัตลักษณ์ที่เป็นสากลไม่ได้ เพราะผู้คนมีลักษณะเฉพาะ มีการสร้างตัวตน และเป็นปัจเจก และผู้คนเหล่านี้เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับการนิยามอดีตและปัจจุบันของเขาเอง ในขณะที่ Will Kymlicka ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในหนังสือชื่อ Multicultural Citizenship ที่กล่าวถึงสิทธิของกลุ่มคนพื้นเมืองใน แคนาดาชาว Quebec กลุ่มผู้อพยพและพหุวัฒนธรรมต่าง ๆ กลุ่มเหล่านี้ถูกเรียกว่าเป็นชนกลุ่มน้อย โดยตั้งคำถามกับระบอบเสรีนิยมเช่นเดียวกับ Charles Taylor ว่าเป็นระบอบที่ไม่ได้ให้ความเท่าเทียมและสิทธิแก่กลุ่ม นักวิชาการทั้งสองได้ใช้กรณีศึกษาส่วนใหญ่ในประเทศแคนาดาโดยเฉพาะในรัฐ Quebec ปี 2000 นักปรัชญาการเมืองชาวอินเดียอังกฤษ Bhikhu Parekh (Ibid.) ตั้งคำถามถึงความเป็นไปได้ในการที่วัฒนธรรมที่แตกต่างจะสามารถดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมหนึ่ง Parekh เชื่อว่าสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้อีกต่อไปเนื่องจากการอพยพย้ายถิ่นของผู้คน และเป็นไปได้ที่สังคมจะดำรงอยู่ด้วยพหุวัฒนธรรม จะต้องมีความเคารพซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายนี้ (แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง, 2549, หน้า 65-68)

จากสถานการณ์ความขัดแย้งของผู้คนต่างวัฒนธรรมข้างต้น ตลอดจนพัฒนาการทางแนวคิดทางการเมืองเกี่ยวกับการจัดการวัฒนธรรมที่กล่าวมา ทำให้หลายประเทศได้พัฒนารอบคอบคิดดังกล่าวเป็นทั้งนโยบายทางการเมืองและการศึกษา เพื่อให้เกิดผลต่อการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของผู้คนที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.1.2 นโยบายพหุวัฒนธรรมศึกษาในประเทศไทย

แนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรมนับเป็นแนวคิดใหม่ในการศึกษาสังคมไทย แต่การตระหนักว่าสังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (multicultural society) ของนักวิชาการทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาน่าจะเกิดขึ้นมาประมาณ 20 – 30 ปีที่ผ่านมา โดยเริ่มจากการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านและชาติพันธุ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาณาบริเวณประเทศไทย หากแต่ในการศึกษาดังกล่าวได้ใช้แนวคิดสัมพัทธนิยมทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาวัฒนธรรมที่ใช้แนวทางการศึกษาวัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งพยายามแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมแต่ละพื้นที่มีการเคลื่อนไหวไม่ได้หยุดนิ่ง กลุ่มนี้จึงใช้แนวคิดวิวัฒนาการมาผนวกเข้ากับแนวทางการศึกษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม น่าสนใจว่า

การศึกษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมไทยได้เปิดให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมในเชิงการปรับตัวและผสมผสานกัน (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2548, หน้า 59 – 61) จากแนวความสนใจของนักวิชาการข้างต้นนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางวิชาการทั้งในการจัดสัมมนาทางวิชาการและการศึกษาปรากฏออกมาเป็นผลงานวิชาการทั้งที่เป็นงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ (แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง, 2549, หน้า 97-98)

2.1.3 หลักการและความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Education for culturally diverse students หรือ Multicultural Education) มีจุดมุ่งหมายหลายประการ เช่น เพื่อสร้างให้เกิดความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในด้านโอกาสทางการศึกษาไม่ว่าผู้เรียนจะมาจากวัฒนธรรมใดก็ตาม เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ลดอคติและการเหยียดหยามทางวัฒนธรรม โดยมุ่งหวังว่าความเข้าใจเหล่านี้จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนสังคมต่อไป ในประเทศไทยแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมนับว่าเป็นเรื่องใหม่ แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเริ่มปรากฏในแวดวงนักวิชาการชาวไทย โดยเฉพาะนักการศึกษาเมื่อต้นทศวรรษที่ 2540 ที่ผ่านมามีประเทศไทยใช้แนวทางการจัดการศึกษาแบบหลอมรวมทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ชาติ และเพื่อสร้างอัตลักษณ์ไทยผ่านทางการใช้หลักสูตรเชิงเดี่ยว (Monolithic Curriculum) และการบังคับให้ใช้ภาษาไทยสำเนียงกรุงเทพฯ เป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนและไม่สนับสนุนหรือห้ามใช้ภาษาท้องถิ่นภาคต่าง ๆ ในโรงเรียน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง ความเป็นโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมไทยการตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชน และค่านิยมประชาธิปไตย รวมถึงการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิของกลุ่มทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ทำให้สังคมไทยเริ่มให้ความสนใจกับประเด็นเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นทั้งแนวคิดและแนวปฏิบัติ โดยตั้งอยู่บนหลักการของความเป็นประชาธิปไตยที่ถือว่าทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่มี คุณภาพอย่างเสมอภาค “ความเสมอภาค” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง “ความเหมือน” หรือการเด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาแบบเดียวกันไม่ว่าพวกเขาจะมีเชื้อชาติใด สัญชาติใด นับถือศาสนาใด มีสภาพความปกติของร่างกายแบบใด หรือมีวัฒนธรรมแบบใด ในทางตรงกันข้าม “ความเสมอภาค” (equality) หมายถึงการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียน และจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากพื้นฐานเหล่านั้น ไม่ว่าจะพื้นฐานทางร่างกายหรือพื้นฐานทางวัฒนธรรม ในทางปฏิบัติการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทาง

วัฒนธรรมมีหลักการหลายประการ เริ่มจากการมีนโยบายการจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและ ยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกกลุ่มวัฒนธรรม ไปจนถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การประเมินผล และแนวปฏิบัติทุกอย่างในโรงเรียนที่คำนึงถึงวัฒนธรรมของผู้เรียน การมีทัศนคติที่ดีของบุคลากรโดยเฉพาะครูผู้สอนต่อผู้เรียนทุกคน

อย่างไรก็ตามหลักการประการสำคัญที่สุดที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาแบบนี้ คือหลักสูตรและวิธีสอน นักวิชาการกล่าวว่าในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลักสูตรของโรงเรียนควรจะมีการปรับเพื่อให้สะท้อนมุมมองของนักเรียนที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรมให้มากขึ้น การปรับหลักสูตรในที่นี้หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาของหลักสูตรผ่านมุมมอง ที่หลากหลายไม่เฉพาะมุมมองจากคนกลุ่มใหญ่ หรือมุมมอง กระแสหลัก หลักสูตรการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมควรจะเชื่อมโยงกับชีวิตของนักเรียน ซึ่งไม่ได้หมายความว่าโรงเรียนควรสอนแต่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียนโดยไม่สอนความรู้อื่น แต่หมายถึงการใช้ประสบการณ์ที่นักเรียนสัมผัสในชีวิต เชื่อมต่อไปยังความรู้อื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการสอนให้ผู้เรียนตระหนักถึงอัตลักษณ์ในสามระดับ คือ อัตลักษณ์ของชุมชนหรือเชื้อชาติ ของตนเอง อัตลักษณ์และหน้าที่ในฐานะพลเมืองของชาติ อัตลักษณ์และความตระหนักถึงหน้าที่ของการเป็นพลเมืองโลก การสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมยึดหลักของการบูรณาการทางวัฒนธรรม (Integration) ที่ทั้งคนกลุ่มน้อยและคนกลุ่มใหญ่ในสังคมมีการปรับตัวเข้าหากันและยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมากกว่าจะเป็นการหลอมรวมทางวัฒนธรรม (Assimilation) ที่คาดหวังให้คนกลุ่มน้อยรับวัฒนธรรมของคนกลุ่มใหญ่เพียงอย่างเดียว ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งสำคัญที่สุดคือ ผู้สอนจะต้องใช้วิธีการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมกลุ่ม เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม คือ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายตามทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เนื่องจากเชื่อว่าผู้เรียนที่มาจากหลากหลายกลุ่มวัฒนธรรมมีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกัน และการสอนที่เชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์และชีวิตของนักเรียนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ วิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่นักวิชาการที่สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเห็นพ้องกันว่าเป็นวิธีที่เหมาะสม คือการลดอคติ (Prejudice Reduction) และความเชื่อเหมารวม (Stereotype) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเช่นนี้เกิดจากปัญหาการเหยียดหยามเชื้อชาติ (Racism) และการกีดกันทางสังคม (Discrimination)

งานวิจัยระบุว่านักเรียนจำนวนมากมีทัศนคติด้านลบต่อคนที่มีเชื้อชาติ และชาติพันธุ์ ต่างไปจากตนเอง และระบุต่อไปว่าบทเรียนหรือหน่วยการเรียน รวมถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนที่

มีเนื้อหาด้านบวกเกี่ยวกับคนเชื้อชาติต่าง ๆ หรือวัฒนธรรมต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนลดอคติเกี่ยวกับเชื้อชาตินั้น ๆ หรือวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้โดยนักวิชาการบางคนกล่าวว่า อคติทางวัฒนธรรมจะลดลงเมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ในรูปแบบการสอนแบบนี้ครูใช้บทเรียนและกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาทัศนคติด้านบวกต่อกับกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากตนเอง สำหรับในประเทศไทยงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรมมีทั้งการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มต่าง ๆ เช่น เด็กกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง เด็กไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และงานวิจัยที่เป็นการพัฒนาชุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน (จิตติมดี อาพัทธนานนท์, 2563, หน้า 8-10)

2.1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

นักวิชาการหลายคนกล่าวตรงกันว่าหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมคือ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะโรงเรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น วันหยุด หรือการแต่งกายของนักเรียนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของนักเรียนมากเพียงใด แต่ถ้าการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีเปลี่ยนแปลง เนื้อหาของหลักสูตรยังคงยึดตามวัฒนธรรมของคนกลุ่มใหญ่และวิธีการจัดการเรียนการสอนยังไม่คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการศึกษาต่อผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมยังไม่สามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคสำหรับนักเรียนทุกคนได้ การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม Sleeter and Grant (2003) กล่าวว่ารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) วิธีการสอนสำหรับนักเรียนที่พิเศษและนักเรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง (Teaching the Exceptional and Culturally Different Students Approach) 2) วิธีการสอนที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคน (Human Relations Approach) 3) วิธีการสอนที่เน้นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Single-Group Studies Approach) 4) วิธีการสอนที่เน้นพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education Approach) และ 5) วิธีการสอนที่เน้นพหุวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงสังคม (Multicultural Education and Social Reconstructionist Approach) วิธีการสอนแต่ละวิธีมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น แต่อาจมีรูปแบบจุดเน้นที่แตกต่างกัน

วิธีการสอนสำหรับนักเรียนที่พิเศษและนักเรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง
(Teaching the Exceptional and Culturally Different Students Approach) การสอนแบบนี้ใช้วิธีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อให้เหมาะกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนได้ดีขึ้น สิ่งที่ต้องเน้นคือการสอนในรูปแบบนี้จุดมุ่งหมายสูงสุดก็เพื่อให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนในระบบปัจจุบัน เช่น สามารถสอบได้คะแนนดีในการทดสอบระดับชาติ (สอบ NT, สอบ O-Net, A-Net) สามารถสอบเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยได้ และประสบความสำเร็จในสังคมที่เป็นอยู่ เช่น มีอาชีพที่ดี มีรายได้ที่ดี มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดี เพราะฉะนั้นวิธีการสอนแบบนี้ไม่ได้ตั้งคำถามกับการเรียนการสอนในปัจจุบันว่า การเรียนที่ถูกชี้้นำโดยการสอบเช่นนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ หรือ หลักสูตรที่เน้นวัฒนธรรมกระแสหลัก นั้นยุติธรรมสำหรับผู้เรียนทุกคนหรือไม่ วิธีการสอนแบบนี้ใช้เทคนิคการสอนต่อไปนี้

1) คาดหวังสูงในตัวนักเรียนทุกคน ความคาดหวังของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จ เมื่อครูคาดหวังว่านักเรียนจะเรียนได้ดี ครูจะรู้สึกรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน และจะช่วยนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ ครูจะพยายามหาว่าวิธีการสอนแบบใดเหมาะกับนักเรียน วิธีการสอนแบบใดไม่เหมาะ นอกจากนี้ครูยังจะสื่อสารให้นักเรียนรู้ความคาดหวังที่มีต่อนักเรียน ซึ่งต่างจากครูที่คาดหวังในตัวนักเรียนต่ำ ครูประเภทนี้จะไม่พยายามคิดหาวิธีสอนหรือหาสื่อที่น่าสนใจ ซึ่งทำให้นักเรียนยังรู้สึกไม่อยากเรียนยิ่งขึ้น ครูที่คาดหวังสูงในตัวนักเรียนนั้นไม่ใช่คาดหวังว่านักเรียนจะเรียนได้ดีในชั้นเรียนขณะนั้นเท่านั้น แต่ต้องคาดหวังว่าในอนาคตนักเรียนทุกคนจะสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ยกตัวอย่างเช่น ครูอาจรู้สึกว่าความรู้ทางคณิตศาสตร์ชั้นสูงอาจจะยากสำหรับนักเรียน หรืออาจไม่จำเป็นในชีวิตประจำวันของนักเรียน อย่างไรก็ตามถ้านักเรียนต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยความรู้ชั้นสูงทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ครูที่คาดหวังในตัวนักเรียนต่ำหรือไม่คาดหวังในตัวนักเรียนมักจะคิดว่านักเรียนไม่จำเป็นต้องรู้ทักษะทางคณิตศาสตร์ยาก ๆ เหล่านี้ อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางท่านตั้งข้อสังเกตว่าความรู้ทางคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ที่จะเป็นไบเบ็กทางไปสู่อาชีพที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงนั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคน หมายความว่า ครูไม่มีสิทธิกีดกันนักเรียนออกจาก การได้รับความรู้เหล่านี้ ดังนั้นนักวิชาการที่สนับสนุนการสอนแบบนี้มองว่า การที่ครูสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมของนักเรียนมากเกินไปจะทำให้ นักเรียนเสียโอกาสที่จะได้รับความรู้ที่บางคนอาจเรียกว่าเป็น“กระแสหลัก” แต่เป็นความรู้ที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในอนาคตได้

2) ศึกษาให้รู้ถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนถนัดและจัดการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน รูปแบบการเรียนจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ ประมวล เก็บและดึงข้อมูลของคน รูปแบบการเรียนคือ เทคนิคที่คน ๆ หนึ่งใช้เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลใหม่ หรือ เชื่อมโยงข้อมูลใหม่เข้ากับข้อมูลเดิมที่มีอยู่ กระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลเดิมเข้ากับข้อมูลที่มีอยู่ แล้วทำความเข้าใจนั้นก็คือการเรียนรู้นั่นเอง ซึ่ง กระบวนการนี้สำหรับผู้เรียนแต่ละคนก็จะแตกต่างกัน นักเรียนบางคนเรียนรู้ได้ดีจากการอ่าน ในขณะที่นักเรียนบางคนอาจเรียนรู้ได้ดีจากการสังเกต เช่น เมื่อเรียนเรื่องการระเหยเป็นไอของน้ำ นักเรียนบางคนอาจจะเข้าใจได้เพียงแค่อ่านจากหนังสือ แต่จะมีนักเรียนบางกลุ่มที่ต้องเห็นจากของจริงนอก จากนั้นนักเรียนบางคนอาจจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้ถกเถียงกับเพื่อนได้สัมผัสและได้เขียน นักเรียนบางคนต้องการแบบแผนที่ชัดเจน เช่น กำหนดส่งงาน กำหนดเวลาทำงาน กำหนดตัวอย่างหรือรูปแบบการเขียน ในขณะที่นักเรียนบางคนต้องการอิสระ ต้องการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานส่ง รูปแบบการเรียนที่ Sleeter and Grant (2003) กล่าวถึง ต่างจากทฤษฎีปัญญา (Multiple Intelligence) ของ Howard Gardner กล่าวคือ ในขณะที่ทฤษฎีปัญญา หมายถึง ความถนัดที่ต่างกันของแต่ละคน เช่น บางคนมีความสามารถทางภาษามาก (Linguistic Intelligence) ในขณะที่บางคนมีความสามารถทางการคิดแบบมีเหตุผล หรือ คิดแบบเป็นตรรกะ (Logical-mathematical intelligence) หรือบางคนอาจจะมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับคนมากเป็นพิเศษ (Interpersonal Intelligence) ความถนัดเหล่านี้ไม่เหมือนกับรูปแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนถนัดเสียทีเดียว รูปแบบการเรียนรู้เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้มากกว่า ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนที่มีความถนัดทางภาษา (Linguistic Intelligence) อาจมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน เช่น บางคนเรียนภาษาได้ดีจากการท่องจำ แต่บางคนอาจเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อได้ฝึกปฏิบัติ เป็นต้น ถึงแม้ว่าพื้นฐานทางวัฒนธรรมของนักเรียนและเพศมีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนถนัด แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคนที่มีวัฒนธรรมเดียวกันจะมีรูปแบบการเรียนรู้แบบเดียวกัน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ครูต้องทำคือต้องศึกษาว่านักเรียนในชั้นมีรูปแบบการเรียนรู้แบบใดโดยการสังเกต หรือสอบถามจากนักเรียน หรือ ครูคนอื่นที่เคยสอนนักเรียน ครูอาจใช้แบบบันทึกรูปแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละคนถนัด เมื่อพบว่านักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบใด ครูจะต้องปรับวิธีการสอนโดยอาจลดการสอนโดยใช้วิธีบรรยาย ให้นักเรียนอ่านข้อความในหนังสือ หรือให้นักเรียนตอบคำถามลง แต่เปลี่ยนไปใช้วิธีอื่น ๆ เช่น ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม หรือใช้สื่ออื่น ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

3) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน นักเรียนทุกคนต้องมีความรู้พื้นฐาน คือ อ่านออกเขียนได้ และ คำนวณเป็น อย่างไรก็ตามครูที่ดีต้องรู้จักวิธีที่จะหาหัวข้อ ยกตัวอย่าง หรือ บทเรียนที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนเพื่อจะถ่ายทอดทักษะเหล่านี้ให้กับนักเรียน ครูควรจะมีวิธีที่จะใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนอยากเรียน อาจเริ่มจากความรู้นักเรียนมีอยู่แล้วพัฒนาทักษะต่อยอดขึ้นไป ครูอาจจะใช้วัฒนธรรมของนักเรียนเป็นฐานในการสอน ในการสอนแบบนี้ครูจะเห็นความสำคัญของคลังความรู้ที่นักเรียนนำติดตัวมาจากบ้านว่าเป็นเสมือนสะพานที่จะเชื่อมไปสู่ความรู้ในโรงเรียน

4) ระดับความสามารถของนักเรียนในชั้นเรียนอาจมีนักเรียนบางคนเรียนได้ดี หรือเรียนได้ช้ากว่าคนอื่น ครูที่ดีควรจะสอนนักเรียนที่มีความสามารถต่างกันได้ ครูอาจจะใช้วิธีแบ่งกลุ่มหลาย ๆ แบบ (อาจจะคละนักเรียนที่เก่งอ่อนด้วยกันในกลุ่มเพื่อจะได้ช่วยกัน หรือ เปลี่ยนไปตามเนื้อหาที่สอน) หรืออาจใช้ผู้ช่วยสอน ขอรับรองผู้ปกครองของนักเรียนหรือให้นักเรียนที่อยู่ชั้นโตกว่าช่วยเป็นพี่เลี้ยงให้กับนักเรียนชั้นเล็กกว่า อาจจะใช้วิธีวัดและประเมินผลหลาย ๆ แบบ นอกจากนั้นครูต้องสังเกตระดับความสามารถและทักษะของนักเรียน เช่น เด็กประถมหกบางคนมีความสามารถในการอ่านเท่ากับเด็กประถมสี่ แต่เนื่องจากอายุจึงไม่กล้าบอกครูว่าตัวเองมีปัญหา ครูควรจะคอยสังเกตนักเรียนและหาทางช่วยเหลือ

5) ภาษาที่ใช้ในห้องเรียนเด็กที่เข้าใจภาษาที่ใช้ในห้องเรียนเพียงเล็กน้อยจะไม่สามารถเรียนเนื้อหาทางวิชาการใหม่ ๆ ได้ และไม่สามารถแสดงความสามารถทางวิชาการได้ ถ้าเราต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาทางวิชาการเราต้องสอนโดยใช้ภาษาที่ผู้เรียนเข้าใจได้มากที่สุด การสอนโดยใช้ภาษาที่นักเรียนถนัดที่สุดเป็นสื่อ จนวนักเรียนจะเข้าใจภาษาทางการที่ใช้ในห้องเรียนอาจเป็นทางเลือกหนึ่ง หรือครูบางคนอาจสอน ด้วยภาษากลางที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของนักเรียนแต่จัดให้มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ หรือคอยเป็นติวเตอร์ให้กับนักเรียนเวลาที่นักเรียนไม่เข้าใจภาษากลาง นอกจากนี้เพื่อนที่เป็นติวเตอร์ยังจะเป็นตัวอย่างให้ นักเรียนพยายามที่จะเรียนภาษากลาง ครูบางคนอาจใช้สื่ออื่น เช่น รูปภาพ หรือ กิจกรรมเข้าจังหวะ เพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงภาษาที่เรียนเข้ากับสิ่งที่มองเห็นได้ ความเข้าใจผิดประการหนึ่งเกี่ยวกับการสอนสองภาษา (Bilingual Education) ก็คือว่าการสอนสองภาษาไม่ช่วยให้นักเรียนเรียนภาษากลาง หรือ ภาษาที่สอง ที่จริงแล้วโปรแกรมการสอนแบบสองภาษา จำเป็นต้องมีการสอนเพื่อพัฒนาภาษาเพิ่มอีกด้วย เช่น ในโรงเรียนที่สอนแบบสองภาษา (มลายู-ไทย) โรงเรียนอาจต้องจัดชั้นเรียนเพื่อเสริมทักษะทางภาษาไทยให้กับเด็กที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่ นอกเหนือจากการสอนเนื้อหาเป็นสองภาษาอย่างเดียว ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่เรียนอยู่ในโรงเรียนจะเป็นคนเดียว

ในครอบครัวที่สามารถพูดภาษากลางได้ เพราะฉะนั้นเวลาส่งจดหมายติดต่อกับทางบ้านของนักเรียน หรือว่าเวลาส่งรายงานผลการเรียนของนักเรียน ครูควรที่จะเขียนสื่อสารเป็นสองภาษา ครูอาจเชิญผู้ปกครองมาพบ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังของโรงเรียนที่มีต่อนักเรียน เช่นนักเรียนต้องสอบผ่าน นักเรียนต้องไม่มาเรียนสาย นักเรียนต้องทำการบ้าน เป็นต้น สำหรับนักเรียนบางคนที่ใช้ภาษาถิ่น ครูต้องระวังโดยการไม่ทำโทษ หรือดูดำ หรือห้ามไม่ให้นักเรียนใช้ภาษาถิ่น ครูควรที่จะมองภาษาถิ่นเหล่านั้นเป็นฐานในการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียน อย่างไรก็ตามครูควรชี้แจงกับนักเรียนว่าภาษาถิ่นนั้นควรใช้เวลาพูดกับเพื่อน หรือในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการส่วนในสถานการณ์ที่เป็นทางการ เช่น ในห้องเรียน ควรใช้ภาษากลาง

6) ความสำเร็จ จุดมุ่งหมายหลักของวิธีการสอนแบบนี้คือเพื่อให้ให้นักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษและนักเรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างสามารถเรียนได้ดีเท่ากับนักเรียนที่มีวัฒนธรรมหลัก บางครั้งการยกตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตที่มาจากกลุ่มทางสังคมเดียวกับนักเรียน เป็นวิธีช่วยให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียน หรือครูอาจเชิญผู้ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมเดียวกับนักเรียนที่เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมาพูดให้นักเรียนฟังเกี่ยวกับประสบการณ์ เช่น อาจเชิญนักบินหญิงมาพูดในโรงเรียนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ให้นักเรียนหญิง เชิญชาวม้งที่สามารถสอบเข้าเรียนในคณะแพทยศาสตร์มาพูดให้นักเรียนที่เป็นชาวเขาฟัง เชิญผู้มีประสบการณ์ความบกพร่องทางปัญญาที่สามารถคิดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้กับมือถือมาพูดในชั้นเรียนที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางปัญญาเรียนอยู่ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียน

7) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นอกจากจะต้องคาดหวังในตัวผู้เรียนทุกคนแล้วครูควรต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ครูต้องรัก เมตตา หวังดี และใส่ใจนักเรียน ครูบางคนสนใจแต่จะให้นักเรียนเรียนได้ดีแต่ไม่ได้มีความเป็นมิตรกับนักเรียนเลย การกระทำเช่นนี้ทำให้นักเรียนไม่อยากเรียนหรือเบื่อการเรียน และครูเองก็รู้สึกหงุดหงิดที่นักเรียนเรียนไม่ได้ดี ครูบางคนเป็นมิตรกับนักเรียนใส่ใจนักเรียน แต่บางครั้งเนื่องจากครูไม่รู้วัฒนธรรมของนักเรียนครูจึงคิดว่าความประพฤติบางอย่างของนักเรียนเกิดจากการที่นักเรียนไม่ใส่ใจหรือไม่สนใจในการเรียน หรือบางครั้งนักเรียนอาจพูดเสียงดังแสดงความเป็นกันเองกับครูเกินเหตุ ครูอาจตีความว่านักเรียนไม่เคารพ หรือไม่มารยาท ทำให้รู้สึกไม่พอใจนักเรียนซึ่งที่จริงแล้วการที่นักเรียนแสดงกริยาเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมของนักเรียนก็เป็นได้ การทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูรู้วัฒนธรรมของนักเรียนได้

8) การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบ้านและชุมชน ครูควรจะทำตัวให้คุ้นเคยกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ควรจะใช้เวลากับผู้ปกครองนักเรียน ศึกษาว่าผู้ปกครองคาดหวังอะไรจากโรงเรียน เปรียบเทียบความคาดหวังของพ่อแม่กับความคิดของนักเรียน อธิบายถึงความสำคัญของการศึกษาให้พ่อแม่ของนักเรียนเข้าใจ ดูว่าพ่อแม่ช่วยเรื่องการศึกษาของนักเรียนอย่างไร เช่น สอบถามว่าพ่อแม่มีวิธีดูแลให้ลูกทำการบ้านอย่างไร หรือมีระบบอะไรหรือไม่ถ้าไม่มีครูอาจต้องช่วยแนะนำ หรือครูอาจหาองค์กร หรือหน่วยงานที่อยู่ใกล้บ้านนักเรียนให้ช่วยดูแลในเรื่องนี้ ครูควรสื่อสารด้วยภาษาที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนเข้าใจและเป็นการสื่อสารสองทาง คือ ให้พ่อแม่ของนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นไม่ใช่ครูพูดอยู่ฝ่ายเดียว ครูหลายคนเข้าใจผิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนคือการเชิญ ผู้ปกครองมาพบที่โรงเรียนอย่างเดียว ซึ่งความจริงแล้วไม่ใช่เช่นนั้น แต่หมายถึงการที่ครูเข้าไปรู้จักครอบครัวรวมถึงชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่เพื่อช่วยในการเรียนของนักเรียน หลักการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนั้นก็เพื่อจุดประสงค์ให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะมาจาก วัฒนธรรมใด เชื้อชาติใด หรือศาสนาใดสามารถเรียนได้ดีเท่าเทียมกันทุกคน (จูติมดี อภัทธนานนท์, 2563, หน้า 8-10)

วิธีการสอนที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคน หรือ Human Relations Approach
 วิธีการสอนนี้เน้นการสร้างความรู้สึกที่ดีและการเคารพกันระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ สภาพร่างกาย ฐานะทางสังคม โดยมุ่งลดอคติ (Prejudice) และความเชื่อเหมารวม (Stereotype) ที่ผิด ๆ โดยเริ่มจากการให้นักเรียนตระหนักถึงความเชื่อเหมารวมของตัวเอง และ สาเหตุที่นักเรียนมีความเชื่อแบบนั้น นอกจากนี้วิธีการสอนแบบนี้ยังเน้นการปลูกฝังให้นักเรียนรู้ว่าคนแต่ละคนมีความแตกต่าง และมีเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน ลดการล้อเลียน หรือ กลั่นแกล้งโดยเริ่มจากการสอนให้นักเรียนคำนึงถึงความรู้สึกของคนอื่น สอนให้รู้ว่าคำพูดหรือการกระทำบางอย่างสามารถทำร้ายความรู้สึกคนอื่นได้ ในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องเน้นให้นักเรียนเห็นว่าคนแต่ละคนมีความแตกต่าง และมีเอกลักษณ์ของตนเอง วิธีการสอนนี้จะทำให้นักเรียนยอมรับความแตกต่างของเพื่อน และในขณะเดียวกันก็เกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเอง ครูอาจใช้เทคนิคการรับฟังอย่างเปิดใจเพื่อสอนการยอมรับความแตกต่าง และรับมือกับความขัดแย้งให้กับนักเรียน จุดมุ่งหมายสูงสุดของวิธีการสอนแบบนี้คือ ต้องการให้เกิดความสงบสุขและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม การสอนแบบนี้ความสัมพันธ์ระหว่างคนควรแทรกอยู่ในทุกวิชาและอยู่ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน นอกจากนี้วิธีการสอนที่ใช้ควรมีความหลากหลายเนื่องจากวิธีสอนแต่ละแบบมีวัตถุประสงค์ต่างกัน นักวิชาการ ทางการศึกษาแนะนำว่าควรเริ่มจากสิ่งที่เป็นปัญหาอยู่ในห้องเรียนหรือในโรงเรียน เช่น

ความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มในโรงเรียน ส่วนใหญ่แล้วปัญหาหรือความขัดแย้งในโรงเรียนมักเกิดจากความไม่เข้าใจกัน ที่ออกมาใน รูปของการล้อเลียนหรือการกลั่นแกล้งกัน แต่ในบางครั้งปัญหา อาจเกิดจากความเครียดที่นักเรียนต้องแข่งขัน เพื่อประสบความสำเร็จในการเรียน เช่น นักเรียนใน ชั้นมักจะแข่งขันเพื่อให้ได้คะแนนดี การแข่งขันนี้ทำให้เด็กลืมนึกถึงความรู้สึกของเพื่อนร่วมชั้น และลืมนึกที่จะชื่นชมความสำเร็จของคนอื่น เนื่องจากมุ่งที่จะแข่งขันอย่างเดียว ดังนั้นเพื่อให้ นักเรียน เห็นใจและมีเมตตาต่อกันครูควรจะใช้เทคนิคต่อไปนี้ในการจัดการเรียนการสอน

1) ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียน ความเพิกเฉยหรือไม่ใส่ใจทำให้เกิดอคติ ข้อมูลที่ถูกต้องช่วยลดอคติได้ เด็กเล็ก ๆ มักจะอยากรู้อยากเห็นชอบตั้งคำถาม หน้าที่ของครูคือ ต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียน เช่น ถ้าเด็กอายุ 3 ขวบถามว่า “ทำไมคนมีสีผิวต่างกันคะ/ครับ” ครูอาจจะถามกลับว่า “หนูคิดว่าอย่างไรละ” เด็กอาจจะตอบว่า “คนมีสีผิวต่างกันเพราะระบายสี ด้วยปากกาสีต่างกันหรือเปล่าคะ/ครับ” ครูต้องอธิบายว่า “ครูตั้งใจที่หนูพยายามคิดหาคำตอบ แต่นั่นไม่ใช่สาเหตุที่คนเรามีสีผิวต่างกัน เรามีสีผิวต่างกันเนื่องจากพ่อและแม่ของเรา หนูมีสีผิว เหมือนกับพ่อและแม่ของหนู ส่วนผิวสีน้ำตาลอ่อนของเพื่อนได้มาจากผิวสีขาวของแม่ของเขา และ ผิวสีดำของพ่อของเขา” คำตอบที่ครูตอบเหมาะสมกับเด็กอายุ 3 ขวบ ถ้าเป็นเด็กโตกว่านี้ครู อาจสอนเกี่ยวกับการสร้างเม็ดสีของผิว และอธิบายเกี่ยวกับการมีสีผิวต่างกันของคนที่ย้ายอยู่ใน ที่ต่างกัน เช่น คนที่ย้ายอยู่แถบขั้วโลกเหนือมีผิวสีขาวกว่าคนที่อาศัยอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร หลักสูตรของโรงเรียนมักจะไม่พูดถึง ข้อมูลด้านบวกของกลุ่มชนกลุ่มต่าง ๆ การขาดข้อมูลนี้ส่งสาร ไปยังสมาชิกของกลุ่มเหล่านั้นว่าพวกเขาไม่สำคัญซึ่งทำให้พวกเขาไม่ภูมิใจในตัวเอง กิจกรรม อีกอย่างหนึ่งที่ครูอาจจะใช้เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงอคติที่ตนเองมีต่อกลุ่มก็คือการให้นักเรียน บรรยายลักษณะ เช่น อาชีพ นิสัย บุคลิก หน้าที่การงาน รายได้ ของคนที่มีลักษณะทางกายภาพ ต่างกัน เช่น ครูอาจให้นักเรียนดูรูปคนผิวดำ คนผิวขาว ผู้หญิง ผู้ชาย แล้วให้นักเรียนเลือกคุณศัพท์ ที่นักเรียนคิดว่าตรงกับภาพ เช่น ทำความสะอาดบ้าน คนตลก เป็นเลขา ฉลาด ชี้อาย เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้วให้นักเรียนดูคำตอบของตนเองแล้วสะท้อนดูอคติ เช่น นักเรียนมักจะใช้ คำคุณศัพท์บางประเภทกับคนที่มีลักษณะบางอย่างหรือไม่

2) การเรียนและทำกิจกรรมเป็นกลุ่มการเรียนเป็นกลุ่ม คือ การใช้กลุ่มหรือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มเป็นสื่อในการเรียน ครูต้องใช้วิธีการสอนแบบนี้อย่างสม่ำเสมอใน ห้องเรียนในการแบ่งกลุ่มนั้นต้องทำด้วยความเท่าเทียม และพยายามให้มีความหลากหลายใน กลุ่ม ประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่มนอกจากจะได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกใน กลุ่มแล้วการได้พบกับคนที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรมอาจเปลี่ยนอคติ หรือความเชื่อเหมาวม

ของคนได้ เช่น ถ้านักเรียนมีความเชื่อว่าคนที่มีปัญหาในการฟัง เป็นคนที่ไม่น่าคบ แต่ต้องทำงานกลุ่มร่วมกับคนที่มีปัญหาในการฟังที่เป็นคนช่างคุย และชอบเข้าสังคมมาก ความเชื่อเหมารวมหรืออคติที่มีอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของการทำงานเป็นกลุ่ม คือ ความรู้สึกร่วมของการเป็นกลุ่มใหม่ของคนที่มาจากกลุ่มเดิมที่หลากหลายการมีเป้าหมายเดียวกันอาจทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันและช่วยลดการแบ่งแยก ดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ดีนั้นนักเรียนต้องมีความรับผิดชอบผลของงานร่วมกัน และควรมีการกำหนดบทบาทของนักเรียนในกลุ่มต้องทำด้วยความเท่าเทียม ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกลุ่มอย่างแท้จริง การเรียนและการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มมีอยู่หลายวิธี วิธีหนึ่งที่ใช้กันแพร่หลายเรียกชื่อว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือหรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Cooperative Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มที่ให้กลุ่มมีสมาชิกประมาณ 4-5 คน และเน้นความแตกต่างของคนในกลุ่ม และเน้นความร่วมมือของสมาชิกกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือมีวิธีการแบ่งกลุ่มและการจัดกิจกรรมหลายแบบ เช่น เทคนิคการแบ่งกลุ่มตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Student Teams Achievement Divisions: STAD) การแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมส์ (Teams Games Tournaments: TGT) เทคนิคการต่อบทเรียน (Jigsaw II) เทคนิคการรวมกลุ่ม (Co-op Co-op)

3) การจำลองประสบการณ์และการใช้บทบาทสมมติ ประสบการณ์จำลอง คือ การที่คนสามารถรับรู้ความรู้สึกได้สัมผัสกับชีวิตของคนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมและสื่อต่าง ๆ เช่น การแสดงละครสะท้อนสังคม การอ่านวรรณกรรม และการชมภาพยนตร์ ประสบการณ์จำลองบางอย่างอาจมีจุดประสงค์เพื่อลดอคติโดยเฉพาะ หรือต้องการให้เกิดความเห็นใจและเข้าใจสภาพของคนที่แตกต่างกันจากตนเอง เช่น ถ้าเราให้เด็กผู้ชายแสดงละครเป็นผู้หญิงที่ต้องทำงานคนเดียวเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว (Single Mother) เขาอาจจะเปลี่ยนทัศนคติที่เคยมีต่อผู้หญิง และอาจเกิดความเห็นอกเห็นใจผู้หญิงได้

4) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมกิจกรรมทางสังคม โดยเฉพาะกิจกรรมทางสังคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือกลุ่มที่มีความต่างทางวัฒนธรรม (เช่น กิจกรรมสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กในชุมชนแออัด) เป็นอีกทางหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับสมาชิกของกลุ่มอย่างไรก็ตามกิจกรรมนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้นักเรียนต้องมีความตั้งใจจริง และต้องตระหนักว่าการกระทำของตนเองมีผลต่อชุมชนอย่างมาก การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อชุมชนเช่นนี้อาจจะทำให้นักเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มคนที่นักเรียนเข้าไปทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือด้วย

5) การสอนทักษะทางสังคมให้นักเรียน การสอนทักษะทางสังคมแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ ประเภทแรกคือ การสอนทักษะทางสังคมให้แก่เด็กที่มาจากวัฒนธรรมกระแสหลักที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวัฒนธรรมอื่น ทักษะสังคมที่สอนให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ เช่น การเชื่อใจและไว้วางใจต่อกัน การฟังอย่างใคร่ครวญและเปิดใจ การตอบสนอง การส่งสารที่ชัดเจน การแสดงความรู้สึกทางภาษาพูดและภาษากาย การแสดงความคิดเห็นอย่างสันติเมื่อมีการแก่งและการล้อเลียนกันเกิดขึ้นในห้องเรียน ต้องมีการกำหนดกฎที่ใช้ร่วมกันในห้องสำหรับเด็กเล็ก ๆ ที่ยังไม่รู้ว่าการพูดหรือการกระทำของตนเองไปทำร้ายคนอื่น ครูต้องอธิบายให้เด็กฟังและสอนให้เด็กเคารพกฎที่กำหนดขึ้นในชั้นเรียน ครูควรหาถึงสาเหตุของการอคติ หรือความรู้สึกเป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นการแก่งอาจเกิดจากอคติของกลุ่มเพื่อน หรือความไม่พอใจหรือกลัวว่ากลุ่มคนที่ดูยากกว่าจะมีบทบาทแทนตนเองครูควรสอนให้นักเรียนรู้จักควบคุมอารมณ์ และ จัดการกับความโกรธ นอกจากนี้เด็กที่มาจากวัฒนธรรมกระแสหลักแล้วครูควรสอนทักษะทาง สังคมให้กับเด็กที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างหรือเด็กที่ตกเป็นเป้าของการล้อเลียนหรือการกลั่นแกล้ง ทักษะทางสังคมที่ควรสอนให้กับเด็กกลุ่มนี้ก็เช่น การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การทำงานร่วมกับคนอื่น การสื่อสาร การมีท่าทีที่เป็นมิตร สิ่งที่สำคัญคือครูต้องติดตามดูการใช้ทักษะทางสังคมที่สอนให้แก่เด็กและชื่นชมเมื่อเด็กใช้ทักษะได้เหมาะสม

วิธีสอนที่เน้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ (Single-Group Studies Approach)

วิธีการสอนที่เน้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะมีลักษณะเด่นคือ เป็นการศึกษาวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ของชนกลุ่มน้อยในเชิงลึก และศึกษาจากมุมมองของชนกลุ่มน้อยเอง ไม่ใช่ศึกษาจากมุมมองของวัฒนธรรมกระแสหลัก จุดมุ่งหมายของวิธีการสอนแบบนี้คือต้องการเพิ่มพื้นที่และอำนาจในสังคมให้แก่ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ผ่านทางหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยการทำให้ผู้เรียนทุกคนทั้งที่เป็นชนกลุ่มน้อยเอง และผู้เรียนที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคมมีความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยทั้งที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมถึงปัญหาที่กลุ่มต่าง ๆ เหล่านั้นเผชิญอยู่เพื่อให้มีการดำเนินการ แก้ไข และเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความเท่าเทียม ในโอกาสของชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น แนวคิดหลักของวิธีการสอนแบบเน้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ วิธีการสอนแบบนี้มองว่าการศึกษาไม่เพียงแต่เป็นการศึกษาปลูกฝังความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมบางอย่างให้แก่ผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนยอมรับสภาพที่ไม่เท่าเทียมของตนเอง แนวคิดหลักของวิธีการสอนแบบนี้จะแตกต่างไปจากสองวิธีที่ผ่านมา คือวิธีการสอนสำหรับนักเรียนพิเศษและมีวัฒนธรรมที่แตกต่าง (Teaching the exceptional and culturally different students) และวิธีการสอนที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคน (Human Relations Approach) ในแง่

ที่ว่าทั้งสองวิธีมองการศึกษาว่าเป็นกลาง โดยวิธีสอนสำหรับผู้เรียนพิเศษและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างเน้นการปรับวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง เรียนได้ทันและเข้าใจ เนื้อหาในบทเรียนเหมือนนักเรียนคนอื่น วิธีการสอนแบบนี้ไม่ได้ตั้งคำถามกับปัญหาเชิงโครงสร้าง และไม่ได้ตั้งคำถามกับความไม่ยุติธรรมในสังคมที่ชนกลุ่มน้อยต้องประสบและความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาของชนกลุ่มน้อย ส่วนวิธีสอนที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคนนั้นเน้นการลดอคติและความเชื่อ เหมารวมโดยไม่ได้พิจารณาถึงความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่แต่ละกลุ่มได้รับเช่นกัน ดังนั้นวิธีการสอนที่เน้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะจึงแตกต่างจากวิธีสอนทั้งสองแบบข้างต้นในแง่ที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวของชนกลุ่มน้อยเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความไม่เท่าเทียมในสังคมที่ชนกลุ่มน้อยต้องประสบ เทคนิคและวิธีการสอนที่ใช้เนื่องจากจุดประสงค์ของวิธีการสอนแบบนี้ที่ต้องการเน้นการรับรู้เรื่องราวของชนกลุ่มน้อยในสังคม อย่างลึกซึ้งและรอบด้านไม่ใช่เพียงแค่ผิวเผิน ดังนั้นเนื้อหาในบทเรียนจึงควรครอบคลุมรอบด้านมีมุมมองที่หลากหลาย และมีความลึกซึ้ง วิธีการสอนแบบนี้จะเน้นที่เนื้อหามากกว่าเทคนิคการสอน สิ่งสำคัญคือการเลือกใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้เฉพาะตัวของแต่ละกลุ่ม เช่น วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หรือวิธีการเรียนรู้ที่เพิ่มอำนาจให้แก่ผู้หญิงโดยการสอนให้ผู้หญิงคิดและตีความเนื้อหาในบทเรียนจากมุมมองของตนเอง สอนให้ผู้หญิงวิเคราะห์วิธีการตีความหรือวิธีการทำความเข้าใจกับเนื้อหาในบทเรียนเป็นต้น

วิธีสอนที่เน้นความเป็นพหุวัฒนธรรม (Multicultural Approach) วิธีสอนแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม 2) ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและทำให้เกิดความเคารพต่อผู้ที่มีความแตกต่างจากตนเอง 3) ให้ทางเลือกในการดำเนินชีวิตแก่บุคคล 4) ส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมและโอกาสที่เท่าเทียมสำหรับทุกคน 5) ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันอำนาจที่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ วิธีสอนแบบนี้เกิดขึ้นในทศวรรษที่ 1960 ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการตื่นตัวเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน หรือ สิทธิของชนกลุ่มต่าง ๆ เริ่มจากกลุ่มคนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันก่อนแล้วกลุ่มอื่น ๆ จึงค่อย ๆ ตาม เช่น กลุ่มผู้หญิง กลุ่มคนพิการ วิธีการสอนนี้มีแนวคิดหลักอยู่สองประการคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษา (จูติมดี อภัทธนานนท์, 2563, หน้า 17-31)

สรุป การเตรียมครูไปทำงานร่วมกับผู้เรียนหน้าใหม่ในศตวรรษใหม่ ต้องมีแบบแผนที่แน่นอนเพื่อให้ครูมีทั้งความรู้เกี่ยวกับโลกใหม่ของผู้เรียน เจตคติ และทักษะการสอน ในงานของ Thomas เขาได้สร้างวงแหวนการผลิตและพัฒนาครูที่อ่อนไหวทางวัฒนธรรม ออกเป็น 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1) ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมของผู้เรียน 2) สร้างโอกาสให้

ครูได้ศึกษาค้นคว้าข้ามวัฒนธรรม เช่น ผ่านการทำโครงการวิจัย 3) ผูกอบรมให้ครูมีประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรม 4) เตรียมครูด้านทักษะการผลิตสื่อและนวัตกรรมการสอนที่อ่อนไหวต่อวัฒนธรรม 5) การสร้างพื้นที่สะท้อนคิดใคร่ครวญย้อนกลับไปมา จนเกิดความมั่นใจว่าครูมีชุดความรู้และทักษะเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยขั้นตอนแรกซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์บริบทวัฒนธรรมนั้น นับเป็นหัวใจของการสร้างศาสตร์การสอนประเภทนี้ การวิเคราะห์บริบททางวัฒนธรรม หมายถึงการวิเคราะห์บริบทสถานการณ์ ความต้องการ และเป้าหมายของโลกวัฒนธรรมของเด็กกลุ่มเฉพาะกลุ่มหนึ่ง ๆ Tomas เสนอว่าเงื่อนไขเบื้องต้นที่ขาดมิได้ในการผลิตครูพันธุ์ใหม่ที่ใส่ใจและเคารพผู้เรียน คือองค์ประกอบด้านญาณวิทยาเพื่อใช้วิเคราะห์บริบททางวัฒนธรรมของผู้เรียน และของชุมชนทั้งใหญ่และเล็กรอบตัวผู้เรียน ทั้งนี้ อาจใช้วิธีการแบบชาติพันธุ์วรรณาในการศึกษา โดยงานศึกษาทางชาติพันธุ์วรรณามุ่งองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่อยู่ในชีวิตประจำวันของคนในชุมชน แบบแผนการใช้ชีวิตและพฤติกรรมประจำวันของเด็ก ๆ เมื่ออยู่ในชุมชนและในโรงเรียน รวมทั้งสำรวจวิถีคิดและทัศนคติว่าเด็กมีความคิดอย่างไรกับความรู้อะไรและสิ่งที่สอนในโรงเรียน และกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากบ้านและชุมชน ต่อมานำความรู้ดังกล่าวมาจัดการศึกษาให้เด็ก ความรู้ที่ได้จึงมีคุณค่าต่อการพัฒนาศาสตร์การสอนที่เกาะเกี่ยวกับบริบทและลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน การประยุกต์ใช้ในการสร้างศาสตร์การสอนใหม่ มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ 1) ด้านญาณวิทยา ครูทุกคนถูกคาดหวังว่าต้องมีชุดความรู้เฉพาะสาขา ส่วนบริบทวัฒนธรรมผู้เรียนที่ครูจะนำมาประยุกต์ใช้อาจขึ้นอยู่กับแต่ละสาขาวิชา โดยเฉพาะสาขาคณิตศาสตร์ ศิลปะ สังคมศึกษา ภาษา วรรณกรรม แต่สิ่งที่เป็นความรู้พื้นฐานที่ครูควรใส่ใจ คือ ภาษาและลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูสามารถใช้สื่อวรรณกรรม งานศิลปะ กิจกรรมตามจารีตประเพณี เทคโนโลยีในหมู่บ้านมาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ของเด็ก 3) ด้านบริบทเฉพาะ ครูสามารถบูรณาการความรู้ชุมชน โดยเลือกสรรเนื้อหาความรู้ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชน เช่น ความรู้และการปฏิบัติตามความเชื่อ ศาสนา และกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน ซึ่งอาจสะท้อนอยู่ในการละเล่น การสร้างมิตรภาพ การแต่งงาน เป็นต้น (นงเยาว์เนาวรัตน์, 2561, หน้า147-150)

2.1.5 ครูและการปฏิบัติการสอนด้านวัฒนธรรม

การนำเสนอความคิดเรื่องความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนบนฐานวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนนั้น มีพลวัตและมีความซับซ้อน Conwertino, Levinson and Gonzalez ได้ชี้ให้เห็นว่า บทบาทแรกที่สำคัญสำหรับครูในฐานะนักเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นพหุสังคม คือการสำรวจสถานะตัวตน (subjectivity) ทั้งของตนแล้วผู้เรียน อันหมายถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ

อุดมการณ์และมุมมองของตนต่อโลกและชีวิต รวมทั้งการจัดวางตัวเองในบริบทของการปฏิบัติการสอน (praxis) คุณต้องทำความเข้าใจว่าสถานะตัวตนถูกประกอบสร้างขึ้นอย่างไรท่ามกลางบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การทำความเข้าใจดังกล่าวจะช่วยให้คุณคร่อมองตน และเห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างโลกและชีวิตของตนกับการปฏิบัติการสอน การประกอบสร้างความจริงและความจริงแท้ของสถานะตัวตนของคุณ จะสะท้อนผ่านการเลือกใช้สื่อและเนื้อหาที่คุณเลือกหยิบมาถ่ายทอด รวมถึง วิธีการจัดการเรียนการสอน ปฏิบัติการสอนของคุณจึงเป็นปฏิบัติการทางวัฒนธรรมที่ขับเคลื่อนโดยตัวตนของคนเป็นครู การใคร่ครวญต่อตัวตนจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในปฏิบัติการสอนทั้งหมด การสะท้อนคิดถึงตัวตนและการประกอบสร้างตัวตนใหม่ของคุณ จึงถือเป็นการจัดวางที่ทางเพื่อสร้างปฏิบัติการสอนใหม่มีการพูดถึงการสำรวจสถานะตัวตนของคุณไว้ในงานของ Ingram Willis (2000) เรื่อง “Critical issue: Addressing Literacy Needs in Culturally and ally Diverse Classrooms” โดยเป็นข้อเสนอเพื่อการเตรียมครูสำหรับห้องเรียนที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม งานชิ้นดังกล่าวได้เสนอให้ครูทำความเข้าใจต่อวัฒนธรรมใน 4 มิติด้วยกัน คือ ความรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self-knowledge) ความรู้ในวัฒนธรรม (Cultural knowledge) ของตนเองและผู้เรียน ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic knowledge) และความรู้ด้านการสอนที่มีความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม (Culturally informed teaching knowledge) ซึ่งความรู้ในมิติแรกเป็นการทำความเข้าใจอย่างแจ่มชัดถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมและชุมชนทางวัฒนธรรมที่ตนเป็นส่วนหนึ่ง การรับรู้ว่าคุณเป็นใคร มีเทือกเถาเหล่ากอมาจากแห่งหนใดนั้น พึงนำไปสู่การยอมรับนับถือและความภาคภูมิใจในตน โดยปกติแล้วสมาชิกของกลุ่มวัฒนธรรมชนชั้นนำในสังคม มักจะปราศจากความเข้าใจต่ออัตลักษณ์ และรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ตนเป็นส่วนหนึ่งอย่างถ่องแท้จากภายใน ต่างจากผู้คนที่เป็สมาชิกวัฒนธรรมรองหรือ วัฒนธรรมราษฎร ซึ่งการตระหนักถึงอัตลักษณ์ตัวตนมาจากภายใน เนื่องจากชุมชนภายนอกที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมรัฐ มักกดทับวัฒนธรรมรองเอาไว้ สมาชิกวัฒนธรรมรองจึงไม่อาจมองเห็นตัวเองจากสายตายคนภายนอก ดังนั้น การตระหนักวัฒนธรรมตนเองของคุณ จะย่อนให้คุณได้เข้าใจผู้เรียน เพราะการตระหนักถึงต้องผ่านการสำรวจการสำนึกทางวัฒนธรรมกลับไปกลับมา เมื่อครูล่านความหมายของสิ่งต่าง ๆ ผ่านวัฒนธรรมตนได้ เช่น เมื่ออ่านว่ากรทำให้คุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รายรอบชีวิตทางสังคมของคุณนั้นเป็นไปตามความเชื่อทางศาสนา หรือเป็นการตั้งสมมติฐานต่อเรื่องราวต่าง ๆ ตามภาพตายตัวฝังแน่น (Stereotype) ครูก็จะมองเห็นอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อวิถีคิดและการรับรู้โลกภายนอกของผู้เรียน วัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง และที่สำคัญการมีภาพตายตัวฝังแน่นย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเข้าใจวัฒนธรรมที่ต่างจากตน และนำไปสู่การตอบโต้วัฒนธรรมอื่นที่ขาดความ

แวดไวและเข้าอกเข้าใจ รวมทั้งความไม่สันทัดในการสอนวัฒนธรรมอื่น นอกจากนี้ ครูที่มีสมมติฐานว่าเด็กชาติพันธุ์หรือชนชายขอบที่มีความอ่อนด้อย ก็มีกมองข้ามความสามารถทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูขาดความมุ่งมั่นในการค้นคิดวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน Willis (2000) เสนอว่า ครูที่สอนเกี่ยวกับวิชาศิลปะ ภาษาและวรรณกรรมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมนั้น ควรมีความคิดในการวิเคราะห์ว่า ระบบคุณค่าและเจตคติที่แฝงตัวอยู่ในตัวภาษาถิ่นและภาษาแม่ นั้น มีความเหมือนหรือต่างคุณค่าที่แฝงอยู่ในภาษาประจำชาติอย่างไร รวมทั้งควรทำความเข้าใจระบบคุณค่าและเจตคติที่อยู่เบื้องหลังหลักเกณฑ์การเลือกสรรวรรณกรรมที่ดีเข้าสู่ห้องเรียน ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับระบบคุณค่าและเจตคติต่อศิลปะและวรรณกรรมหรือความสนใจของผู้เรียนที่ติดตัวมาจากบ้านของผู้เรียน นอกจากนี้ความเข้าใจที่ผ่านการไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง จะช่วยกระตุ้นให้ครูให้มองเห็นบทบาทตัวเองในการช่วยเหลือผู้เรียน จนผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาศิลปะ ภาษาและวรรณกรรม ซึ่งเป็นวิชาที่มีได้ประโยชน์และประพันธ์จากความคิดและภาษาแต่กำเนิดของเด็ก ในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กต่างวัฒนธรรมนั้น ครูพึงรู้และเข้าใจว่าสิ่งที่ประกอบสร้างความเป็นตัวตนของครู มีอิทธิพลต่อการเข้าใจการเรียนรู้ของเด็กต่างวัฒนธรรม ถัดมาครูต้องเข้าใจความสำคัญที่วัฒนธรรมมีต่อการรับรู้ สติการเรียนรู้ ความภาคภูมิใจ ระบบคุณค่า การแสดงออกและพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียน เช่น เด็กบางวัฒนธรรมอาจไม่สันทัดในการตั้งคำถามและโต้แย้งกับครู เนื่องจากเติบโตมาจากวัฒนธรรมที่มองการโต้แย้งถกเถียงว่าเป็นความไม่สุภาพ เป็นการไม่เคารพผู้ใหญ่ เมื่อคร่อมองผู้เรียนในมิติทางวัฒนธรรม ครูย่อมมองเห็นความสนใจของเด็กแต่ละคน รวมทั้งสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาต่อยอดจากความรู้และทักษะในตัวเด็กที่ติดตัวมาจากบ้านและชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การตระหนักรู้ในวัฒนธรรมตนเองจะช่วยกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญในการสร้างสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กมองเห็นความเหมือนและความแตกต่าง ให้เข้าใจวัฒนธรรมตนเองและผู้อื่นและให้คุณค่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมผู้อื่นด้วย ครูที่สอนวรรณกรรมก็จะมองเห็นความจำเป็นในการเลือกสรรวรรณกรรมต่างวัฒนธรรมสู่ห้องเรียน

ครูที่ตระหนักในเรื่องนี้ มักร่วมมือกับชุมชนสร้างพื้นที่การอ่านวรรณกรรมภาษาแม่ ส่งเสริมชุมชนเพื่อสร้างเวทีการรู้หนังสือในภาษาแม่ ซึ่งจะเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแบบยืดหยุ่นและมีส่วนร่วมทางวิชาการมากขึ้นสำหรับปฏิบัติการสอนที่ขยายไปสู่การนำบ้านและชุมชนเข้ามาช่วยจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นบ้าน การอ่านออกเขียนได้ และการรู้หนังสือภาษาแม่ นั้น ครูที่รู้จักตนและเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่นจะสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนข้ามพ้นพรมแดนวัฒนธรรมแบบสองขั้ว เปิดพรมแดนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต่างรู้สึกปลอดภัย

และฝึกการเคารพและให้เกียรติต่อภาษา วรรณกรรมการรู้หนังสือในภาษาตนและของผู้อื่น ความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนนั้น มีความสำคัญสำหรับครูที่สอนศิลปะ ภาษาและวรรณกรรม การนำพาผู้เรียน ไปสู่การรู้หนังสืออย่างแตกฉานจะทำให้ยากหากขาดความร่วมมือดังกล่าว การเตรียมครูสอนภาษาให้เข้าใจแบบแผนการสื่อสารในภาษาแม่ของผู้เรียน จะช่วยให้ครูจัดการเรียน การสอนด้านภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่สำคัญคือ ครูจะมีทุนความรู้เกี่ยวกับการ ประเมินความสามารถ ที่ผู้เรียนมีต่อภาษาและวรรณกรรมที่ไม่ได้ประพันธ์จากภาษาแม่ เช่น ประเมินความเข้าใจความหมายในวรรณกรรม สำเนียงและความสั่นไหวในการใช้ภาษาราชการ เพื่อการสื่อสาร รวมทั้งความซาบซึ้งต่ออารมณ์ความงามและระบบคุณค่าที่ผู้ประพันธ์แฝงไว้ใน ตัวภาษาและวรรณกรรม เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนพหุวัฒนธรรม ครูควรมีโอกาส ท่องเที่ยวข้ามพรมแดนวัฒนธรรมผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูมีประสบการณ์ที่จะ นำมาใช้แปรเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน เลือกลงมือ หนังสือและตำราเรียนที่เร้าความสนใจ และกระตุ้นความใฝ่รู้ใฝ่อ่าน รวมทั้งจะช่วยให้ครูได้ทบทวนอคติและภาพตายตัวฝังลึกที่ตนมีต่อ วัฒนธรรมอื่น

2.1.6 ศาสตร์การสอนที่อ่อนไหวต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ในภูมิภาคเอเชียและประเทศไทยให้ความสำคัญกับศาสตร์การสอนที่อ่อนไหว ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับว่าทรรวมการปฏิรูปการศึกษาไม่น้อยกว่าสองทศวรรษ ทว่ามีการ ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างจำกัด ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากไม่ได้มีการเตรียมและพัฒนา ครู ครูอย่างเป็นระบบ นักวิชาการชาวอังกฤษ Elwyn Thomas (2000) ในงานเขียนชื่อ “Culture and Schooling” ได้ชี้ว่า การเมืองว่าด้วยการศึกษาในขอบเขตรัฐชาติ ได้กักขังสถาบันการผลิตครู จนขาดความใส่ใจต่อศาสตร์การสอนที่อ่อนไหวที่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งย้อนแย้งกับ ทฤษฎีทางการศึกษาร่วมสมัย เช่นทฤษฎี “Constructivism” ซึ่ง Thomas (2000) ย้ำว่าเป็นศาสตร์ การสอนที่เหมาะสมกับบริบทที่ซับซ้อนและลีลาการเรียนรู้อันแตกต่างของแต่ละบุคคล และเป็นความคิดที่ ปรากฏอยู่ในการปฏิรูปการศึกษาของในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งในภูมิภาคเอเชีย เมื่อมีการสืบสาว ย้อนกลับไปหาต้นธารของแนวคิด “Constructivism” ในโลกตะวันตกพบว่าความเป็นมาย้อนไป ก่อนหน้าศตวรรษที่ 18 ซึ่งนักวิชาการประเทศไทยถอดความเป็นภาษาไทยได้หลายคำ เช่น “ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง” และ “ทฤษฎีสร้างสรรคนิยม เป็นต้น (ทีศนา เขมมณี, 2554, หน้า 90)

ข้อเสนอที่น่าสนใจของ พิพัฒนา พสุธารชาติ ในงานเขียนที่มีชื่อว่า “ไซลด์เซ็นเตอร์: ลำนวนข้าซากของการศึกษาไทย” ซึ่งเผยแพร่ว่าแนวคิด “Constructivism” ในโลกวิชาการ การศึกษาตะวันตกนั้น ได้รับอิทธิพลจากงานนิพนธ์ชิ้นสำคัญ เรื่อง Emile ของ Jeanjacques Rousseau นักปรัชญาอเมริกันสำคัญชาวฝรั่งเศส โดยงานของเขาได้มีอิทธิพลต่อนักการศึกษา ในยุคถัดมาราวศตวรรษที่ 18-19 เช่น Pestalozzi ครูชาวสวิสเซอร์แลนด์ผู้ให้ความสำคัญแก่ความพร้อม (Readiness) ของเด็กในการเรียนรู้ ส่วน Froebel ครูชาวเยอรมันก็ให้ความสำคัญแก่การเล่น (Play) ของเด็ก รวมทั้งในศตวรรษที่ 20 Montessori แพทย์หญิงชาวอิตาลีก็ได้สร้างแนว การศึกษาที่ให้ความสำคัญแก่พัฒนาการของเด็ก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง Piaget นักจิตวิทยาชาว สวิสเซอร์แลนด์ซึ่งเป็นผู้สร้างทฤษฎีการพัฒนาคognition (Cognitive development) และเป็นผู้ให้ ความสำคัญแก่การค้นพบ (Discovery) ของเด็ก โดยทั้ง Pestalozzi, Froebel และ Montessori ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ปลุกกระแสความนิยมต่อแนวการสอนที่ให้ความสำคัญแก่เด็กขึ้นมาในทวีปยุโรป และในสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ Lev Semyonovich Vygotsky นักจิตวิทยาประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมชาวรัสเซีย ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงวัยเดียวกับ Piaget นักจิตวิทยาที่กล่าวถึงข้างต้น และกับ Dewey ที่จะกล่าวถึงต่อไปมีท่าทีคับข้องใจกับศาสตร์การสอนและจารีตปฏิบัติที่ครูเป็นทั้งผู้สอน และมีอำนาจควบคุมเบ็ดเสร็จในห้องเรียนจึงเสนอแนวคิดให้ครูถอยตนมาเล่นบทบาทเป็นโครงค้ำ ยันปรับจากการสอนมาทำหน้าที่หนุนนำ (Coaching) ด้าน John Dewey นักปรัชญาการศึกษาที่ ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดปรัชญาปฏิบัตินิยมหรือ Pragmatism เชื่อว่าการเติบโตของเด็ก ไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติของเด็กแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยความพยายามที่สร้างสรรค์ ของครูเป็นส่วนประกอบด้วย ครูในทัศนคติของ Dewey เป็นครูที่มีบทบาทในการสอนเป็นอย่างสูง ครูไม่ได้สอนเด็กตามทางเลือก (Choice) และความต้องการ (Needs) ของเด็กตามลำพังหรือ เป็นไปตามเจตจำนงของผู้เรียนเหมือนอย่างแนวคิดของ Rousseau แต่ครูจะต้องสอนในเรื่องที่มีความ สำคัญต่อการพัฒนาของเด็กด้วย โรงเรียนที่ Dewey ออกแบบไว้ต้องการครูที่มีความสามารถสูงมาก เนื่องจากครูต้องสังเกตสภาวะการเรียนรู้ของเด็กตลอดเวลา ในขณะที่ทำ การสอนวิชาต่าง ๆ รวมทั้งต้องสังเกตสภาวะของเด็กในขั้นตอนต่อไปของการพัฒนาการ ทว่าครูใน แบบของ Dewey ยังไม่มีการผลิตในวิทยาลัยครูของประเทศสหรัฐอเมริกา Dewey จึงก่อตั้ง สถาบันการผลิตครูขึ้นใหม่ อุดมศึกษาที่ผลิตครูในสหรัฐอเมริกาอื่น ๆ เริ่มนำแนวคิดเสรีนิยมและ ปรัชญาปฏิบัตินิยมมาสร้างต้นแบบการผลิตครูต้นศตวรรษที่ 20 และถูกพัฒนามาเป็นปรัชญา การศึกษาในกลุ่มก่อนแนวคิดพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษใหม่และศาสตร์การสอนแนวใหม่หลายประเทศทั่วโลกแม้ว่า Dewey และ

Rousseau ให้ความสำคัญแก่การเจริญเติบโตของเด็กด้วยกันทั้งคู่ แต่คำว่า “การเจริญเติบโต” ของนักคิดทั้งสองกลับมีความหมายที่แตกต่างกัน Rousseau เน้นการเติบโตของปัจเจกชนที่อยู่แยกออกไปจากสังคม ส่วน Dewey กลับเน้นการเติบโตของปัจเจกชนที่อยู่ในสังคม โดย Dewey ได้ชี้ให้เห็นถึงการศึกษที่เตรียมปัจเจกชนเข้าสู่ระบบประชาธิปไตย รวมทั้งเน้นปรัชญาการศึกษาที่ควบคู่ไปกับสังคมการเมืองดังกล่าว ในงานของ พิพัตน์ พสุธารชาติ (2547) ผู้เขียน วิเคราะห์ว่า แนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยทั่วไป จึงน่าจะสอดคล้องกับแนวคิดของ Rousseau มากกว่าของ Dewey เนื่องจากสิ่งที่ Rousseau เน้นย้ำ คือการเจริญเติบโตของบุคคลตามธรรมชาติดั้งเดิมที่ตั้งงามของตนเอง โดยที่ Rousseau มองว่าความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และศิลปะในสังคมมนุษย์ จะทำให้ความตั้งงามตามธรรมชาติของมนุษย์เสื่อมทรามลง เมื่อเป็นเช่นนั้น ความต้องการทางสังคมจึงไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสำคัญในระบบการศึกษาของ Rousseau

ในแวดวงการศึกษาของประเทศไทยเอง แนวคิด “Constructivism” เคลื่อนตัวอยู่ในเวทีการถกเถียงของนักปฏิรูปการศึกษาไทยมาตั้งแต่ทศวรรษ 2530 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงรากฐานทางความคิดในการสร้างครูให้ก้าวข้ามระบบคิด อำนาจนิยมและการเรียนการสอนในลักษณะท่องจำแบบฝากธนาคาร มาสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือ Child - centered ในที่นี้อาจประมวลได้ว่าแก่นของ “Constructivism” ที่ถกเถียงในแวดวงปฏิรูปการศึกษาไทยในหลายทศวรรษที่ผ่านมาเน้นสร้างห้องเรียนให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ ที่มากกว่าการสอนการจดจำตัวความรู้ โดยมีกระบวนการปะทะสังสรรค์ในการสร้างหรือการได้มาซึ่งความรู้ ข้อเสนอการปฏิรูปยังเน้นปรับเปลี่ยนสถานะของผู้สอนและผู้เรียน จากผู้ถ่ายทอดและผู้รับถ่ายทอดในเชิงพิธีกรรมมาเป็นผู้ร่วมกันสร้างจินตนาการและการเรียนรู้ (อัศพรพงษ์ สัจจวาทีต, 2546, หน้า 9) แนวปฏิรูปนี้ได้รับอิทธิพลมาจาก Vygotsky โดยที่ Vygotsky สนใจการเรียนรู้ของเด็กที่เชื่อมโยงกับภาษาและวัฒนธรรม การศึกษาแบบหุนนาคหมายถึง การสร้างนั่งร้านที่นำพาเด็กสู่การเรียนรู้ในลำดับขั้นที่สูงขึ้น ซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักในทฤษฎีการเรียนรู้ในเขตรอยต่อของพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) ในแง่นี้ การเรียนการสอนที่เด็กเป็นศูนย์กลางถือว่าครู มีบทบาทสำคัญในการสร้างกิจกรรมในเขตรอยต่อ และนำพาเด็กข้ามพื้นที่รอยต่อไปที่ละขั้นตามศักยภาพของตน โดยทีศนา แชมมณี ได้วิเคราะห์ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Constructivism ที่รับแนวคิดของ Vygotsky นั้น มุ่งให้เห็นความเชื่อมโยงการทำงานทางจิตวิทยากับการเรียนรู้ของเด็ก โดยชี้ว่าการพัฒนาจิตและปัญญาของผู้เรียนนั้น เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับปัจจัยทางภาษาและสังคมวิทยา เด็กสร้างความรู้ได้หลายวิธี อาทิ จากการเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่และเพื่อน การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กเล็ก ๆ มาจากการฟังซ้ำ ๆ เลียนแบบเปล่งเสียง และเรียนรู้ความหมายของคำที่มี

กลไกทางจิตวิทยา การสร้างความรู้ของเด็กเกิดจากการต่อยอดความรู้ชุดเก่าและชุดใหม่ เด็กนำความรู้จากครูและตำราเรียน มาแยกแยะ ไตร่ตรอง จัดระบบ ให้คุณค่า วิเคราะห์ และเชื่อมโยงกับความรู้ที่สั่งสมอยู่ในจิตและสมองที่พวกเขานำมาจากแหล่งอื่น ๆ ตั้งแต่จากครอบครัว ชุมชน และบุคคลสำคัญในโลกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของพวกเขา ดังนั้นความรู้ที่ครูถ่ายทอดลงในตัวเด็ก จึงไม่อาจเป็นความรู้ในตัวผู้เรียนได้ ถ้าพวกเขาไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากครูไปเชื่อมต่อกับความรู้ชุดเดิมที่สั่งสมในตัวเขา (Thomas, 2002 : 72)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Constructivism ได้จัดวางผู้เรียนเป็นองค์ประธานในการเรียนรู้ อีกทั้งยังให้อำนาจแก่ผู้เรียนให้ได้เป็นผู้กระทำการ เป็นผู้รู้ (knower) ที่มีจินตนาการ และเป็นนักคิด (thinker) อีกทั้งยังเป็นการพลิกบทบาทให้ครูเป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อม (facilitator) ให้เด็กได้เรียนรู้จากหลายทิศทาง และเป็นผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้น การเรียนรู้จึงเน้นสร้างความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและการสานเสวนา โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ตั้งโจทย์ กำหนดวิธีการสืบค้นข้อมูล ไตร่ตรอง สังเคราะห์ วิเคราะห์ และวางเป้าหมายของการสร้างความรู้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีพหุวัฒนธรรม

2.2.1 แนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ Sonia Nieto นักวิชาการด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาผู้เลื่องชื่อชี้ให้เห็นว่าพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นทั้งแนวคิด (Conceptualization) และการปฏิบัติการ (Implementation) ที่ท้าทายต่ออคติทางเชื้อชาติและการเลือกปฏิบัติในโรงเรียนและสังคม เพื่อสร้างการยอมรับและเห็นถึงความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน เช่น ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจ และเพศ ทั้งนี้ Nieto ได้นำเสนอโมเดล (Model) พหุวัฒนธรรมศึกษาของโรงเรียนในบทความ เรื่อง Affirmation, Solidarity, and Critique: Moving beyond Tolerance in Multicultural Education แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) อดทนอดกลั้น (Tolerance) เป็นการยอมรับนับถืออย่างระมัดระวังต่อความเชื่อ ภาษา เชื้อชาติ และชนชั้นทางสังคมหรือปฏิบัติการของผู้เรียน มีการเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวกับภูมิหลังทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและภาษาของนักเรียน ไม่สนับสนุนหนังสือวัสดุสื่อการสอนที่แบ่งแยกเชื้อชาติหรือเพศ แต่ก็ไม่ปรับเปลี่ยนหลักสูตรการสอน หรือเปลี่ยนแปลงเฉพาะรายวิชาหรือครูในระดับปัจเจก ขณะเดียวกันก็ยังคงมีเป้าหมายที่จะสร้างความกลมกลืน และหลอมรวมความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม 2) การยอมรับ (Acceptance) เป็นการสนับสนุนไม่ปฏิเสธ และไม่ดูถูกความสำคัญของความหลากหลาย โดยแสดงออกผ่านนโยบายและการปฏิบัติในโรงเรียนที่สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของนักเรียน เช่น มีภาษาทางเลือกที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ความยืดหยุ่นของเวลา มีการใช้วัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานของหลักสูตร เป็นต้น

สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนไม่ควรทำหน้าที่ในการกลืนกลายและหลอมรวม (Melting Pot) ซึ่งนักเรียนทุกคนล้วนมีความพิเศษติดตัวมา ไม่จำเป็นต้องสร้างใหม่หรือกำจัดทิ้งไป 3) การเคารพ (Respect) เป็นการแสดงออกถึงความชื่นชม เคารพ และยกย่องความหลากหลายเป็นอย่างสูง มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ เช่น ช่วงวัยของประชากร การอพยพ การต่อต้านการแบ่งแยกเชื้อชาติความแตกต่างของภูมิหลังทางวัฒนธรรม และความรับผิดชอบของปัจเจกและส่วนรวม เน้นการทำงานร่วมกันของครูจากหลายกลุ่มวิชา การมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนต้องเป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น คาดหวังต่อเด็กสูง เด็กแบ่งกลุ่มตามความสามารถ ตระหนักและชื่นชมต่อความหลากหลายของผู้เรียน และ 4) การยืนยันสามัคคี และการวิพากษ์ (Affirmation, Solidarity, and Critique) เป็นการทำงานร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายของนักเรียนในฐานะเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับเรียนรู้และต่อยอดอย่างเท่าเทียม และยุติธรรม ก้าวข้ามประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองเพื่อเข้าใจความแตกต่างของผู้อื่น การครุ่นคิดและวิพากษ์ต่อวัฒนธรรมตนเองบนพื้นฐานของการเคารพความแตกต่าง มีการจัดชั้นเรียนที่ยืดหยุ่น หลักสูตรมีความเป็นสหวิชา มีความเป็นพหุภาษา เน้นการสอนเป็นทีมและเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียน มีประเด็นร่วมสมัย มีการจัดบรรยายภาคชั้นเรียนและโรงเรียนที่หลากหลาย รวมถึงเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครูผู้ปกครอง และชุมชน (วสันต์ สรรพสุข, 2563, หน้า 4-6)

นอกจากนี้ Nieto ยังนำเสนอแนวทางแห่งการเรียนรู้ ที่ครูหรือนักการศึกษาจะต้องทบทวนหรือรื้อสร้างใหม่ในการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดในการจัดการเรียนรู้ 5 มิติ ดังนี้

1. มิติการรื้อสร้างลัทธิเหยียดเชื้อชาติและอคติทุกรูปแบบ Nieto มุ่งเน้นให้เกิดการรื้อถอนลัทธิเหยียดเชื้อชาติต่อผู้เรียนผิวสี ซึ่งการรื้อถอนนี้เป็นหัวใจของ ME โดยจะต้องวิเคราะห์โครงสร้างการจัดลำดับชั้นบนฐานเชื้อชาติ เช่น สัมภาษณ์เนื้อหาในหนังสือ ตำราเรียน หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่อาจจะแฝงอคติ มายาคติ ผ่านการสร้างภาพตัวแทน การลดทอนคุณค่าและการสร้างปมด้อยให้แก่กลุ่มชายขอบ จากงานวิจัยในหลายชิ้นต่างรายงานว่าการสร้างภาพตัวแทนผิด ๆ เกี่ยวกับเพศสภาพ เชื้อชาติ ชนชั้น และกลุ่มชาติพันธุ์ ยังคงหนาตาอยู่ในตำราเรียนและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั่วโลก

2. มิติความเข้าใจและการยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความเป็นปัจเจก Nieto ได้วิเคราะห์ว่า ครูหรือนักการศึกษาที่มีวิธีคิดในกรอบวัฒนธรรมราชการและรัฐชาติ มักจะมีความเชื่อฝังลึกกว่าผู้เรียนที่มีภูมิหลังมาจากกลุ่มด้อยโอกาส มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่อ่อนแอ และชุมชนของผู้เรียนไม่ส่งทอดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ลูกหลาน ความเชื่อนี้ฝังลึกและครอบครัวยังเป็นแพะรับบาปความล้มเหลวของระบบการศึกษา แนวคิด ME จึงควรสร้างภูมิปัญญาและทำที่

ของครูในทิศทางที่ตรงกันข้าม สิ่งสำคัญคือการบรรจุประดิษฐ์สร้างสิ่งแวดล้อมและซ่อมแซมมิใช่ธรรมชาติในตัวเด็ก ทว่า คือการบรรจุประดิษฐ์สร้างสิ่งแวดล้อมและการจัดการโรงเรียนในพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กที่อยู่กับเราต่างหาก ความด้อยของเด็กที่อยู่ตรงหน้าครูเป็นสิ่งที่จับต้องได้ไม่ยาก เช่น เด็กชานาญในการสื่อสารภาษาแม่ที่มีใช้ภาษาราชการ เด็กมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ขาดพ่อหรือไร้แม่ ผิดตำและยากจน การปฏิรูปการเรียนรู้จึงต้องวางอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าเด็กทุกคนมาพร้อมกับวัฒนธรรมชุมชนที่มีพลังอำนาจในการประดับประดาเด็กจนถึงเส้นชัยของการศึกษา เมื่อโรงเรียนสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดึงมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้มาสู่ห้องเรียน การเรียนรู้ของเด็กก็จะมีพลังมากยิ่งขึ้น บนพื้นฐานจุดยืนใหม่นี้ ครูต้องย้อนกลับมาใคร่ครวญและค้นหาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น ท่าทีและเจตคติของครูที่มีต่อเด็ก ตรวจสอบวิธีการสอนของครู พร้อม ๆ กับการสำรวจลีลาการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของเด็ก ครูคือคานงัดของการปฏิรูปการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่อ่อนไหวต่อวัฒนธรรมของผู้เรียน

3. มิติการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ การเรียนรู้เพื่อขจัดลัทธิเหยียดผิวและอคติทุกรูปแบบต้องยึดกุมปรัชญาและศาสตร์การเรียนรู้เชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ตระหนักให้ทั้งครูและผู้เรียนมองเห็นว่า สิ่งที่กำลังเรียน วงล้อสู่การวิพากษ์ความรู้เพื่อการรู้จักตนเองและโลก การสร้างห้องเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหมายของคำหรือเนื้อหาในบทเรียน วรรณกรรมที่อ่าน เพื่อเป็นสะพานความเข้าใจโลกและตำแหน่งแห่งที่ของผู้เรียน โลกคือบริบทของบทเรียน ประกอบด้วยบริบททางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางวัฒนธรรม บริบทเหล่านี้เป็นโครงสร้างอำนาจที่กดทับผู้เรียนให้จำยอมอยู่สภาพที่ไร้พลัง หวาดกลัวที่จะเปล่งเสียง ในขณะที่ห้องเรียน ME คือพื้นที่แห่งการเรียนรู้เพื่อตั้งคำถามและต่อรองกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เผชิญ วิธีการสอนเป็นคู่ตรงข้ามกับศาสตร์การเรียนรู้เชิงวิพากษ์ คือ การสอนแบบท่องจำ เน้นให้ผู้เรียนยอมรับความรู้ที่ครูบอให้ อย่างแข็ง ๆ ไม่มีการตั้งคำถามแบบตรวจสอบไตร่ตรองถึงที่มาของความรู้และความหมายของความรู้ ไตร่ตรองว่าสิ่งที่ตัวเองกำลังเรียนรู้นั้นเกาะเกี่ยวอยู่กับชีวิตของตนเองและสังคมอย่างไร การศึกษาแบบฝากธนาคารมีฐานคิดมองว่าคนเป็นเพียงผู้มองดูโลก มิใช่ผู้มีชีวิตจิตใจและมีสำนึกไตร่ตรอง เพื่อตั้งคำถาม ทำทายและเปลี่ยนแปลง การศึกษาแบบฝากธนาคารจึงปราศจากคำถามเชิงวิเคราะห์ เจาะลึก ไม่มีข้อโต้แย้ง การศึกษาเช่นนี้กระทำให้คนกลายเป็นวัตถุที่ถูกกระทำ ถูกพัฒนาดัดแปลง และถูกจัดการเพื่อปรับตัวอยู่กับโลกของผู้กดขี่อย่างสมยอม

4. มิติหลักสูตรและการเรียนการสอนใกล้ชิดกับวิถีชีวิตเด็ก โรงเรียนและห้องเรียนที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตย ที่ดึงครอบครัว ชุมชน นักเรียน และครู เข้าสู่การจัดการเรียนร่วมกันนั้น เชื่อว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่อ่อนไหวต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีจุดมุ่งหมายยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ในกรณีนี้ครอบครัวและชุมชนเป็นโครงสร้างค้ำยันการเรียนรู้ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ให้บริการแก่กลุ่มเด็กด้อยโอกาส ที่มีประวัติความเป็นมาต่างออกไป มีภาษาแม่ต่างจากภาษาราชการ เช่น เด็กยากจน เด็กในแหล่งชุมชนแออัดตามเมืองใหญ่ เด็กย้ายถิ่นฐานข้ามชาติ การทบทวนวิเคราะห์การจัดการศึกษา ที่มีเป้าหมายในการสร้างพลังอำนาจและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครูบนพื้นฐานที่ครูเคารพในวัฒนธรรมเด็ก ปฏิสัมพันธ์ข้างต้นทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาสามารถควบคุมสิ่งที่เขาคิดได้ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความเชื่อมั่นและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็ก

5. มิติความหวังสำหรับผู้เรียนถนัดหน้า โดยทั่วไปครูและโรงเรียนมักไม่ตั้งความคาดหวังเรื่องความสามารถทางวิชาการสำหรับเด็กกลุ่มวัฒนธรรมรอง จึงปล่อยให้ห้องเรียนดำเนินไปตามยถากรรม กักขังเด็กด้วยกฎระเบียบและข้อจำกัดต่าง ๆ การปฏิรูปการเรียนรู้ คือการเติมเชื้ออุดมการณ์สู่ตัวครูและโรงเรียน มองให้เห็นความด้อยโอกาสทางภาษาและความขาดแคลนของผู้เรียน ในความเป็นจริงแล้วเป็นการยากมากที่เด็กต่างวัฒนธรรมจะเข้าใจความรู้ที่มีใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเขา ครูที่เข้าใจช่องว่างข้างต้นจะปรับวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาความรู้ที่ได้มาตรฐานผ่านวิถีชีวิตของเด็ก ทว่าจุดสำคัญ ครูต้องมีเจตคติและความเข้าใจว่าจุดขาดบกพร่องของผู้เรียนมิได้เป็นปัญหาของผู้เรียน ความเข้าใจดังกล่าวจะประคับประคองแรงจูงใจให้ครูค้นหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่เด็กง่ายขึ้น การที่ครูบางคนรู้สึกชื่นชมวัฒนธรรมของผู้เรียนก็จะเสริมแรงให้ครูได้เป็นอย่างดี การเสริมสร้างพลังอำนาจผู้เรียนเป็นการทำให้ผู้เรียนมั่นใจว่าตนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียน และโรงเรียนจะไม่หยุดช่วยเหลือจนกว่าเด็กจะไปสู่เส้นชัย (นงเยาว์ เนาวรัตน์, 2561, หน้า 112-117)

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า พหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นแนวคิดและปฏิบัติการในการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคม เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ถกเถียงและสร้างสรรค์วิธีคิดและมุมมองที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความอดทนอดกลั้นและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคือตัวครู ครูต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง หลักการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์เพื่อเปิดทางให้ผู้เรียนนำเสนอตัวตน การบูรณาการ

การเรียนการสอนที่ใช้ทฤษฎีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ Sonia Nieto จึงเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

2.2.2 ต้นแบบการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนของ James Banks

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนยุคแรก ๆ ที่ยังคงปรากฏและนิยมใช้มาจนถึงปัจจุบัน สามารถประมวลผลออกมาได้ 5 ลักษณะโดยแต่ละลักษณะพอสรุปได้ดังนี้

1. การบูรณาการเนื้อหา หมายถึง การปฏิบัติที่พยายามสร้างเนื้อหาในหลักสูตรปกติให้เกาะเกี่ยวกับผู้เรียนมากขึ้น เช่น ผสมเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์บุคคลสำคัญ ประสบการณ์ของคนผิวดำและชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในลักษณะการยกตัวอย่าง สอดแทรก ระหว่างการเรียนการสอนตามปกติ หรือเมื่อการสอนว่าด้วยมโนทัศน์ แนวคิด หรือหลักการสำคัญ วิชาต่าง ๆ ควรบูรณาการเนื้อหารวมถึงการสอดแทรกในลักษณะการเพิ่มหน่วยการเรียนรู้เข้าไปในหลักสูตร

2. การจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมสำหรับเด็กทุกกลุ่ม หมายถึง การที่ครูประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ในโรงเรียน ที่เอื้ออำนวยให้เด็กที่มาจากหลายภูมิหลังได้พัฒนาความสามารถทางวิชาการสูงสุด ถ้วนหน้า การจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมกรณีการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2540 เป็นต้นมานั้น จุดประกายความคิดและสร้างความเป็นธรรมทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจผู้เรียนผ่านวาทกรรม ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนเพื่อให้ผู้เรียนที่หลากหลาย ให้อำนาจโรงเรียนสร้างหลักสูตรสถานศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น และการออกแบบการเรียนรู้และการสอนแบบสะท้อนคิด นโยบายเหล่านี้นับว่าเป็นสิ่งท้าทายต่อแวดวงการศึกษาไทย ในฐานะที่เป็นแนวคิดและนโยบาย สร้างความเป็นธรรมทางการศึกษาในพื้นที่โรงเรียน และสร้างพลเมืองที่เป็นผู้กระทำการ ทว่าการประเมินผลกระทบต่อเด็กกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่เป็นระบบมากนัก

3. การจัดการเรียนรู้เพื่อลดอคติ หมายถึง การสร้างบทเรียน หรือสร้างกิจกรรม ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาเจตคติที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายบนฐานความต่างทางวัฒนธรรม และช่วยคลี่คลายความเข้าใจผิดที่ยึดติดกับภาพตายตัวฝังลึก เช่น เด็กผิวดำเกเร หรือในกรณีของประเทศไทยภาพตายตัวฝังลึกเกี่ยวกับคนชายขอบ เช่น ชาวเขาสกปรก ค้ายาเสพติด

4. การประดิษฐ์สร้างความรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ สำรวจตรวจสอบ และกำหนดได้ถึงที่มาของความรู้ สมมุติฐานและแรงจูงใจในการสร้างและนำเสนอความรู้ และนัยยะของวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในตัวขององค์ความรู้ เช่น อิทธิพลของวัฒนธรรมในการเลือกการสร้างความรู้บางประเภท ดังที่ Michael Apple และ Henry Giroux ชี้ว่า

ความรู้ไม่ได้เป็นธรรมชาติและปราศจากการเมือง แต่ความรู้คือสิ่งที่สังคมประกอบสร้างขึ้น พวกเขาเสนอให้ครูและนักเรียนใช้คำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้ในศาสตร์การสอนเชิงวิพากษ์ โดยที่คำถามจะชี้ให้เห็นปรัชญาและแนวคิดพื้นฐานของศาสตร์ที่ว่าด้วยความรู้ การสร้างความรู้ และอำนาจของความรู้ Girox ได้เสนอแนวคำถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์เรื่องการสร้างและใช้ความรู้ไว้หลายประการ อาทิ 1) อะไรที่ถูกจัดประเภทให้เป็นความรู้ที่เป็นทางการ 2) การผลิตและสร้างความชอบธรรมให้ความรู้ชุดใดชุดหนึ่ง 3) ความรู้ตอบสนองผลประโยชน์ของชนชั้น/กลุ่มวัฒนธรรมใด หรือความรู้เอื้อผลประโยชน์ของชนชั้นและกลุ่มวัฒนธรรมใด 4) ชนชั้นและกลุ่มวัฒนธรรมใดเข้าถึงความรู้ได้มากที่สุด เป็นต้น

5. การเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อเสริมอำนาจผู้เรียน หมายถึง การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและหลักสูตรแฝง เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ความเสมอภาคระหว่างผู้เรียนและระหว่างครูกับผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ (นงเยาว์ เนาวรัตน์, 2561, หน้า 20-23)

ภาพประกอบ 3 ต้นแบบการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนของ James Banks

ที่มา: ผู้วิจัย

2.3 การจัดการเรียนรู้ทางศิลปะในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ภาคใต้

ในปัจจุบันการเรียนการสอนทางนาฏศิลป์ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางใช้วิธีการถ่ายทอดที่จำเจทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นิ่งนิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543, หน้า 3-4) โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ตั้งแต่สมัยโบราณ ผู้ถ่ายทอดมีจุดหมายให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูอาจารย์แต่เพียงอย่างเดียว โดยธรรมชาติของนาฏศิลป์แล้วรูปแบบการสอนจะใช้วิธีการเลียนแบบเป็นหลักและปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ ถือว่าเป็นหลักการสอนที่ดีที่สุดในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ เท่าที่ผ่านมาเน้นการเรียนจากครูเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนเลียนแบบด้วยความเชื่อว่าการสอนโดยครูเป็นแม่แบบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสวยงาม ผู้เรียนจึงต้องพยายามเลียนแบบครูให้ได้ทั้งหมดจึงไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์เป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและไม่สนใจต่อการเรียน ผู้เรียนขาดการส่งเสริมทางด้านความคิดสร้างสรรค์และไม่ชอบวิชานาฏศิลป์ ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ยังมีครูผู้สอนอีกหลายท่านคงจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเก่า ๆ โดยบอกกฎเกณฑ์ ให้ผู้เรียนทำหรือลอกเลียนแบบท่าทางของครูที่สาธิตให้ผู้เรียนดูทำให้ผู้เรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกรงว่าจะผิดไปจากแบบแผนที่ครูสอน นอกจากนี้การสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามครูผู้สอนอย่างเคร่งครัด โดยไม่ให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและศักยภาพของตนเองไม่ให้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็นขาดการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติทางลบต่อการเรียนนาฏศิลป์ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับและให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนน้อยมาก มุ่งเน้นแต่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายขาดความสุขชาวจินตนาการในการเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ ผู้เรียนจึงไม่สนใจการเรียนเพราะไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน(วิวัฒน์ เพชรศรี, 2561, หน้า 23)

ถึงอย่างไรก็ตามกลไกการพัฒนาครูนาฏศิลป์ที่ประจำการเพื่อให้ความสามารถสูงในการจัดการจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่พหุวัฒนธรรมยังมีอยู่อย่างจำกัด หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพครูโดยตรงยังไม่สามารถสร้างพื้นที่หรือเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาในประเด็นดังกล่าวอย่างเพียงพอ ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ถูกผลิตมาจากระบบการศึกษาในรูปแบบเอกวัฒนธรรมนิยม จึงส่งผลอย่างมากต่อการยึดติดในมายาคติของวัฒนธรรมแบบปิดทำให้ครูนาฏศิลป์มักจะนำเสนอประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนในรูปแบบวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่

หรือวัฒนธรรมภาคกลางแทน ขณะที่มองข้ามหรือละเลยในความรู้ คุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ๆ ในสังคม โดยเฉพาะวัฒนธรรมของกลุ่มชายขอบ ได้แก่ กลุ่มชาวป่า กลุ่มชาวเล กลุ่มมลายู เป็นต้น บางครั้งกลุ่มเหล่านั้นถูกมองข้ามหรือขาดการสนใจใยดีจนแทบจะเหมือนมนุษย์ล่องหนในระบบการศึกษา

2.3.1 บริบททางสังคมและวัฒนธรรมภาคใต้

การศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในภาคใต้ เป็นประเด็นที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาวัฒนธรรมของครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา ประเพณี ตลอดจนศิลปะการแสดงที่ปรากฏในพื้นที่ที่เรียกว่าคาบสมุทรมลายู ปัจจัยเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงภาพรวมของสังคมแห่งความหลากหลายหรือสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างเด่นชัดของดินแดนดังกล่าว

2.3.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ทั่วไป

ภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งของคาบสมุทรมลายู จากเจตนาเหตุของชาวจีน อินเดีย กรีก-โรมัน และอาหรับ เรียกชื่อและแปลความหมายคาบสมุทรนี้ว่าสุวรรณภูมิ สุวรรณทวีป คาบสมุทรทอง แหลมทอง หรือเกาะทอง ซึ่งแสดงถึงความยกย่องและบ่งบอกถึงความมั่งคั่งของบริเวณนี้ ต่อมาถึงยุคตะวันตกล่าอาณานิคม ได้มีการเรียกคาบสมุทรตอนล่างและส่วนที่เป็นด้ามขวานของแผ่นดินไทยว่า แหลมมลายู ส่วนชาวใต้พื้นถิ่นและชาวสยามเรียกดินแดนนี้ว่า ปักษ์ใต้ หรือ ปากใต้ ซึ่งให้ความหมายถึงฝ่ายใต้ ส่วนใต้ หรือข้างใต้นั่นเอง ลักษณะทางภูมิประเทศของภาคใต้เป็นฝั่งทะเลทั้งสองด้านมีที่ราบชายฝั่งตรงกลางเป็นทิวเขา ประกอบด้วยทิวเขาภูเก็ตหรือส่วนหนึ่งของเทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขานครศรีธรรมราช ส่วนตอนล่างมีเทือกเขาสันกาลาคีรี ฝั่งทะเลด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย มีเกาะน้อยใหญ่จำนวนมาก ตามชายฝั่งเป็นที่ราบแคบ จึงเกิดชุมชนและเมืองท่าที่สำคัญของเส้นทางการเดินเรือของชาวอินเดีย และชาติอื่น ๆ ที่เข้ามาค้าขายกับไทย และเดินทางไปตามแม่น้ำต่อไปถึงหัวเมืองฝั่งตะวันออก ในส่วนฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะเป็นที่ราบมากกว่าด้านตะวันตก มีสินทรายที่ผ่านการทับถมกันนานนับหมื่นปีจนเกิดแผ่นดินใหม่ เหมาะแก่การสร้างชุมชนและที่อยู่อาศัย เช่น ชุมชนนครศรีธรรมราช อันเป็นอู่วัฒนธรรมอู้อ่าวอู่น้ำและท่าเรือที่สำคัญมาตั้งแต่อดีต นอกจากนี้ยังมีท่าเรือไชยา ท่าเรือบ้านดอน ท่าเรือสงขลา และท่าเรือปัตตานี ทั้งหมดล้วนมีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน

ภาคใต้ถือเป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่ มีหลักฐานแสดงถึงการตั้งชุมชนและความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มประวัติศาสตร์ ปรากฏหลักฐานสำคัญที่ชี้ชัดถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวใต้ เช่น กลองมโหระทึก ภาชนะดินเผาเคลือบสีเลือดหมู ภาพเขียนสีตาม

ผนังถ้ำ เป็นต้น นักวิชาการเชื่อว่า ชาวเซม้ง ชาวซาไก รวมทั้งชาวเลหรือชาวน้ำ เรียกตามภาษามลายูว่า โอริงลาอูต จัดอยู่ในกลุ่มชนดั้งเดิมของชาติพันธุ์มลายู ต่อมาสมัยพุทธศตวรรษที่ 7-8 วัฒนธรรมอินเดียแผ่อิทธิพลมาสู่ภาคใต้และดินแดนใกล้เคียง ทำให้สังคมภาคใต้สมัยนั้นนอกจากคนไทยหรือคนพื้นเมืองดั้งเดิมแล้ว ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อีก เช่น อินเดีย มอญ มลายู เขมร จีน และอาหรับ จากนั้นพัฒนาจากชุมชนเล็ก ๆ เป็นชุมชนใหญ่และเกิดการผสมกลมกลืนทางชาติพันธุ์ ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมเกิดการเบ้าหลอมเข้าด้วยกันโดยมีวัฒนธรรมอินเดียเป็นแกนสำคัญ จากจดหมายเหตุจีนและคัมภีร์มหานิทเทศ ได้กล่าวถึงชุมชนใหญ่หรืออาณาจักรในภาคใต้ เช่น ตามพวลิงค์ ลังกาสูกะ ศรีวิชัย และตักโกโลา ชุมชนเหล่านั้นล้วนมีบทบาทสำคัญในหน้าประวัติศาสตร์คาบสมุทรมลายูทั้งสิ้น ภายหลังจากพุทธศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ภาคใต้ถูกผนวกเข้ากับราชอาณาจักรสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ตามลำดับ มีหัวเมืองนครศรีธรรมราชถือเป็นหัวเมืองใหญ่ และหัวเมืองมลายูปัตตานีเป็นเมืองท่าสำคัญ นอกนั้นยังมีเมืองสำคัญอื่น ๆ เช่น กลันตัน ตรังกานู ปะลิส และเกดะห์หรือไทรบุรี อยู่ภายใต้การปกครองของนครศรีธรรมราชด้วยเช่นกัน เมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ หัวเมืองปัตตานีได้เริ่มเข้าสู่การปกครองยุคใหม่ คือการปกครองแบบมณฑล โดยมีมณฑลหนึ่ง ๆ จัดตั้งขึ้นจากการรวบรวมหัวเมืองที่อยู่ใกล้เคียง เช่น มณฑลภูเก็ต มณฑลนครศรีธรรมราช และมณฑลปัตตานี และต่อมาได้เปลี่ยนระบบการปกครองแบบจังหวัดจนถึงปัจจุบัน (ประพันธ์ เรืองณรงค์, 2559, หน้า 15 – 22)

2.3.3 วัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านภาคใต้

ภาคใต้มีลักษณะทางวัฒนธรรมแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะทอดยาวเป็นแนวทางทิศตะวันออกด้านอ่าวไทยขนานด้วยทะเลจีนใต้ ส่วนทางทิศตะวันตกด้านมหาสมุทรอินเดียติดทะเลอันดามัน ทำให้ภาคใต้เป็นเส้นคาบสมุทรมีการติดต่อกับการค้า แผ่แพร่ศาสนา เป็นแห่งอารยธรรมมาแต่โบราณ เห็นได้จากมีชุมชนเมืองเก่าแก่โบราณตามท้องถิ่นต่าง ๆ ของภาคใต้ เช่น เมืองตะกั่วป่า พัทลุง สงขลา ปัตตานี ตรัง นครศรีธรรมราช ล้วนแต่เป็นเมืองท่าค้าขายที่สำคัญ การเข้ามาของชนชาติต่าง ๆ ทำให้เกิดการรับและผสมผสานทางวัฒนธรรม เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางของชุมชนบนคาบสมุทรมลายูภาคใต้ปรากฏ “ตำนานประวัติศาสตร์เมืองนคร” บอกเล่าเรื่องราวของพระเจ้าศรีธรรมโศกราชในฐานะผู้นำทางวัฒนธรรมท่ามกลางความหลากหลายของผู้คนที่เข้ามาทำการค้าและตั้งหลักแหล่งใหม่ นอกจากนี้ตำนานยังให้ภาพการติดต่อกับบ้านเมืองใกล้เคียงโดยเส้นทางการค้า เรื่องราวเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของชนชาติต่าง ๆ (วารสารศิลปกรรม, 2552, หน้า 48)

วิวัฒนาการของการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์เป็นภาคใต้ฝั่งตะวันออกและภาคใต้ฝั่งตะวันตก สภาพทางภูมิศาสตร์ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง การรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากภายนอก เช่น ศาสนาและความเชื่อ ทำให้การแสดงพื้นบ้านมีวิวัฒนาการหลากหลายรูปแบบ คือ ภาคใต้ฝั่งตะวันออก มีพัฒนาการทางวัฒนธรรมของบ้านเมืองมาแต่โบราณ เช่น เมืองนครศรีธรรมราช เคยเป็นศูนย์การทั้งทางปกครอง ศาสนาและวัฒนธรรมในภูมิภาคแถบนี้ เมืองพัทลุง มีพัฒนาการของบ้านเมืองมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น เมืองไชยาปรากฏหลักฐานเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีว่าเคยเป็นแหล่งท่าเรือจอดพักสินค้าที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศิลปะการแสดงจึงได้รับอิทธิพลมาจากดินแดนใกล้เคียงหรือบ้านเมืองที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย แต่ก็มีวิวัฒนาการผสมผสานเป็นรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว กลายเป็นวัฒนธรรมที่มีขนบแบบแผนและรูปแบบที่ซับซ้อนกว่าศิลปะพื้นบ้านทั่วไป เช่น โนรา หนังตะลุง ส่วนภาคใต้ฝั่งตะวันตก พื้นที่ในแถบนี้แม้ปรากฏมีท่าเรือการค้าแต่โบราณ แต่บ้านเมืองไม่มีพัฒนาการสืบเนื่องเช่นเดียวกับภาคใต้ฝั่งตะวันออก เพราะสภาพภูมิศาสตร์ไม่เอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานเพื่อทำกิน ต่อมามีการพัฒนาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ผู้คนต่างถิ่นเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทำให้วัฒนธรรมของการแสดงพื้นบ้านไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การแสดงที่โดดเด่นในแถบนี้ คือ ร้องเงิงของชาวเล ซึ่งเป็นชนพื้นบ้านเดิมโดยเฉพาะ

ศิลปะการแสดงของภาคใต้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การแสดงประเภทเพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงบอก เพลงมาลัย เพลงกล่อมเด็ก เพลงนา เพลงเรือ เป็นต้น ประเภทที่สอง การแสดงพื้นบ้าน เช่น โนรา หนังตะลุง ลิเกป่า ดิเกิร์ฮูลู มะโย่ง ร้องเงิง เป็นต้น แต่ด้วยในปัจจุบันกระแสวัฒนธรรมจากตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทและกำลังเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน จึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงให้มีความกระชับ ทันยุคสมัยมากขึ้น จึงทำให้เกิดการนำเอกลักษณ์เด่น ๆ ของแต่ละพื้นที่มาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงพื้นบ้านที่แสดงถึง วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่หลากหลายในท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันการแสดงพื้นบ้านมีผู้คิดค้น สร้างสรรค์ และนำเสนอออกมาเป็นจำนวนมาก จุดประสงค์หลักคือการจรรโลงไว้ซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าของท้องถิ่นให้คงอยู่คู่ประเทศชาติสืบไปในรูปแบบของการแสดงพื้นบ้านของภาคใต้

การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ จัดว่ามีความสำคัญและความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน เพราะนอกจากจะสร้างความบันเทิงให้กับชาวบ้านแล้ว การแสดงพื้นบ้านยังเป็นส่วนหนึ่ง

ของการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวบ้าน ดังที่สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ กล่าวถึงการเกิดการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ดังนี้

1. มีเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน ความสนุกเพลิดเพลินของชาวบ้านส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากต้องการผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยตรากตรำอันเกิดจากการทำงาน เช่น เพลงนา ลีเกป่า หนังตะลุง โนรา เป็นต้น

2. มีขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองให้ส่วนบุคคลหรือส่วนรวม การละเล่นพื้นเมืองบางอย่างเกิดขึ้นเพราะความยินดีปรีดาอย่างเต็มที่ ในโอกาสที่บุคคลหรือสังคมประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น การได้ยศได้ตำแหน่ง หรือมีการก่อสร้างสาธารณสถาน เช่น รำโนราคล่องหงส์ (เกิดจากพิธีโกนจุก) ร่องเง็งแบบราชสำนัก (เฉลิมฉลองบุญบารมีราชา) เป็นต้น

3. มีขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชาในงานบุญงานกุศล อาศัยที่ชาวภาคใต้ศรัทธาต่อศาสนาและเชื่อว่าการทำบุญกุศลด้วยอารมณ์ที่เบิกบานจะได้กุศลแรงกล้า การละเล่นพื้นบ้านดังกล่าวได้แก่ การรำโนราทำบทชมพระบรมธาตุจังหวัดนครศรีธรรมราช การเล่นเพลงบอกศาสนา ซาขวัญข้าว เพลงแห่ภาคเพลงเรือ (ในประเพณีชักพระ) เป็นต้น

4. มีขึ้นเพื่อบวงสรวงผีसाงเทวดา จากโลกทรรศน์ชาวใต้ที่เชื่อว่ามีสิ่งเหนือธรรมชาติ อาจบันดาลให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้ จึงจำเป็นต้องเซ่นไหว้บวงสรวงเพื่อบูชาวิญญาณบรรพบุรุษ หรือ สิ่งเหนือธรรมชาตินั้น ๆ จึงมักมีพิธีกรรมและมีการมหรสพประกอบการละเล่นดังกล่าวได้แก่ กาหลอ (เพื่อบูชาพระศิวะหรือพระกาฬ) ไต๊ะคริม (บูชาวิญญาณบรรพบุรุษ) เป็นต้น

การแสดงพื้นเมืองภาคใต้เป็นวัฒนธรรมประจำภูมิภาคและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวใต้ ที่ผ่านการศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมา ผ่านการพัฒนาและสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดงประจำท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งการแสดงพื้นเมืองภาคใต้สามารถแยกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ตอนบนและการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ทั้งสองประเภทนี้มีองค์ประกอบด้านนาฏศิลป์ประเภทระบำ คือ มีท่ารำ เครื่องแต่งกาย และวงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ตอนบน เป็นการแสดงพื้นบ้านของคนใต้ที่นับถือศาสนาฮินดู-พราหมณ์และศาสนาพุทธ ซึ่งมีเรื่องราวด้านประวัติศาสตร์ที่สื่อในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ การกีฬา หรือการประกอบอาชีพ มีการแสดงพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น หนังตะลุง โนรา เป็นต้น การแสดงพื้นบ้านดังกล่าวจะพบมากแถบ

จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี ชุมพร ตรัง และระนอง นอกจากนี้ยังมีการแสดงประเภทระบำที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในแต่ละพื้นที่ เช่น ระบำศรีวิชัย ระบำป้านหม้อ ระบำปาเต๊ะ ระบำร่อนแร่ เป็นต้น (วารสารศิลปกรรม, 2552, หน้า 47-50)

2. การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง เป็นการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ของชาวไทย-มุสลิม ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากมลายู เห็นได้จากประวัติศาสตร์ทางการเผยแพร่ด้านศิลปวัฒนธรรม การค้า และที่สำคัญคือมีพรมแดนติดต่อกันจึงได้รับอิทธิพลมาอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจะพบในแถบพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ จังหวัดพังงา กระบี่ สตูล ภูเก็ต และพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ยกตัวอย่างเช่น ลิเกป่า ร่องเงี้ยว ร่องเงี้ยวปัตตานี ดาระ ดีเกิร์ฮูลู มะโย่ง เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์มลายูมุสลิม

คำว่ามลายูใช้เรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ได้ 2 ความหมาย คือความหมายอย่างกว้างและความหมายอย่างแคบ มลายูในความหมายกว้างหมายถึงกลุ่มใหญ่ของประชากรโพสิเนเซียนซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่เกาะและคาบสมุทรทางตอนใต้ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากตะวันออกสุดคือ หมู่เกาะในทะเลบันดาไปจนถึงฝั่งตะวันออกของหมู่เกาะสุมาตรา ทางเหนือก็ตั้งแต่หมู่เกาะฟิลิปปินส์ไปจนถึงเกาะติมอร์และเกาะซุนดา จะเห็นได้ว่าโลกของมลายูในความหมายกว้างตั้งอยู่เกาะมหาสมุทรที่กว้างใหญ่ไพศาล ฉะนั้นประชาชนจึงมีบทบาทสำคัญในด้านการเดินเรือมาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันย่อมมีทรัพยากรที่มีความหลากหลาย และเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญ ทั้งเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเดินเรือของตลาดสินค้าสำคัญ และการเข้ามามีบทบาทในการค้าระหว่างประเทศของประชาชนในแถบนี้ ประชาชนในโลกของมลายูตามความหมายอย่างกว้างนี้ใช้ภาษาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพราะอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกัน แต่ก็ไม่อาจฟังกันรู้เรื่องทุกกลุ่ม และระดับความสัมพันธ์ในประวัติศาสตร์ก็อาจแตกต่างกันระหว่างท้องที่ต่าง ๆ ได้ บางส่วนอาจไม่มีความสัมพันธ์กันเลยก็ได้ มลายูในความหมายอย่างแคบจำกัดวงลงมาให้เหลือเพียงกลุ่มที่พูดภาษา ซึ่งเรียกว่าภาษามลายู ถึงจะเพี้ยนแยกจากกันอยู่บ้างในแต่ละท้องถิ่นก็พอจะฟังกันเข้าใจมากบ้างน้อยบ้าง และที่สำคัญกว่านั้นก็คือ ประชาชนเองสำนึกว่าตัวเป็นมลายูหรือเป็นส่วนสำคัญของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ หากพูดกันถึงอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์หมายถึงคาบสมุทรมลายูตอนล่าง ฝั่งตะวันออกของเกาะสุมาตราและบางส่วนของเกาะกาลิมันตัน ในปัจจุบันโลกของมลายูดังกล่าวอยู่ภายใต้รัฐถึง 4 รัฐ คือ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย และบรูไน ชาวมลายูถนัดในการเดินเรือทะเลขนาดเล็กซึ่งมีทุนกันคลื่นมาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ สามารถแล่นเลียบชายฝั่งไปได้ไกล ฉะนั้นชาวมลายูน่าจะมีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนสินค้าใน

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังเช่นการกระจายตัวของกลองมโหระทึกตามแนวชายฝั่งกว้างไกลจากเวียดนามไปจนถึงคาบสมุทรมลายู ชวา และกาลิมันตัน ก็เป็นผลจากการค้าทางทะเลภายในภูมิภาค ซึ่งชาวมลายูน่าจะมีบทบาทอย่างสำคัญ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2550, หน้า 17)

โลกของชาวมลายูตั้งอยู่ในทำเลเส้นทางเดินเรือระหว่างจีนและอินเดีย อันเป็นทั้งตลาดและแหล่งผลิตสินค้าที่มีความสำคัญ การติดต่อระหว่างโลกมลายูและอินเดียอาจเริ่มมาตั้งแต่ก่อนคริสตกาล ถึงกระนั้นแผ่นดินมลายูยังเป็นดินแดนที่นักเดินเรือและพ่อค้าทั่วสารทิศเดินทางเพื่อแสวงหาแหล่งการค้า นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ได้แก่ วิกิว ญี่ปุ่น และยุโรป หนึ่งในศูนย์กลางการค้าในยุคนี้คือ ลังกาสูกะหรือหลังยะลิวในเอกสารจีน ตั้งอยู่ทางตะวันออกของคาบสมุทรมลายู ปัจจุบันได้พบแหล่งเมืองเก่าซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าเมืองโบราณในสมัยเดียวกันที่อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี กลุ่มชาติตะวันตกที่มีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรมโลกมลายูได้แก่ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ ฮอลันดา โดยเฉพาะโปรตุเกสที่เข้ามาตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 20 เพื่อผูกขาดเครื่องเทศโดยเข้าไปตั้งภูมิลำเนาในเมืองท่าต่าง ๆ จำนวนมากโดยเฉพาะที่ปัตตานีมีชาวโปรตุเกสตั้งภูมิลำเนาถึง 300 คนบ้างทำการค้าบ้างรับราชการกับเจ้าเมืองฉะนั้นในช่วงหนึ่งอาจนับได้ว่าโปรตุเกสเป็นกลุ่มชาติที่มีอำนาจนอกโครงสร้างอีกกลุ่มหนึ่ง (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2550, หน้า 18)

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวมันนิ

สำหรับ “ชนเผ่ามันนิ” หรือ “ซาไก” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นกลุ่มหนึ่ง นอกจากด้วยมีรูปร่างค่อนข้างเตี้ย ผิวดำ ตาโต ผมหยิกติดหนังศีรษะ มือเท้าค่อนข้างใหญ่แล้ว วิธีการดำเนินชีวิตก็ยังเป็นที่น่าสนใจอีกด้วย โดยชาวมันนิมักอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ในเทือกเขาทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะแถบเทือกเขาบรรทัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ใน 3 จังหวัดของภาคใต้ ได้แก่ ตรัง พัทลุง และสตูล ในปัจจุบันคาดว่ามีความประชากรชาวชนเผ่ามันนิที่อาศัยอยู่บริเวณแถบเทือกเขาบรรทัดประมาณ 200-250 คน โดยชาวมันนิมีวิถีการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับผืนป่าเป็นอย่างยิ่ง เพราะชาวมันนิใช้ป่าเป็นแหล่งสำคัญในการตอบสนองด้านปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ ทั้งการเป็นแหล่งผลิตอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนการเป็นแหล่งรักษาโรค สำหรับเทือกเขาบรรทัดเป็นเทือกเขาที่วางตัวทอดยาวในแนวเหนือจรดใต้ แบ่งระหว่างภาคใต้ฝั่งตะวันออกและภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าจำนวนมาก รวมทั้งยังเป็น

แหล่งต้นน้ำที่สำคัญของทะเลสาบสงขลา ซึ่งอยู่ทางด้านทางทิศตะวันออกของเทือกเขาในส่วนทางด้านตะวันตกก็เช่นเดียวกันยังมีลำน้ำอีกหลายสายที่มีต้นน้ำเกิดจากภูเขาในแถบนี้แล้วจึงไหลลงสู่ทะเลอันดามัน ดังนั้น ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของเทือกเขาบรรทัดนี้เอง จึงกลายเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยสำคัญของชุมชนคนผืนป่าที่เรียกตนเองว่า “ม้านิ” โดยวิถีการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวม้านินั้น มีการย้ายถิ่นฐานและยังคงเร่ร่อนอยู่ในป่า โดยสร้างที่พัก เรียกว่า “ทับ” ซึ่งมีลักษณะการสร้างแบบง่าย ๆ ใช้เพียงวัสดุอุปกรณ์จากต้นไม้ ใบไม้ เถาวัลย์เท่านั้นเลือกสร้างทับในบริเวณใกล้แหล่งน้ำ และมักสร้างให้ห่างไกลจากชุมชน เพราะชาวม้านิชอบความสะดวกไม่ต้องการให้คนจากภายนอกเข้าไปรบกวน และประทังชีวิตด้วยอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ผีอก มัน ผลไม้ ยอดไม้ ใบไม้ที่กินได้ทุกชนิด รวมถึงอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ที่สามารถล่าได้จากในป่า ส่วนเครื่องนุ่งห่มนั้น มีการนำใบไม้หรือเปลือกไม้มาห่อหุ้มร่างกายและเมื่อไม่สบายก็จะนำเอาสมุนไพรมารักษาเพื่อบรรเทาอาการ ดังนั้น พื้นที่ป่าที่ชาวม้านิเลือกอาศัยจึงต้องมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมากเพราะต้องสามารถเป็นที่พึ่งพิงให้กับชาวม้านิในการดำรงชีวิตได้อย่างสงบสุขตามแบบวิถีชีวิตของชาวม้านิได้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อป่าไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนดังเช่นในอดีต ประกอบกับการรุกป่าพื้นที่ป่าจากประชาชนภายนอกมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ในปัจจุบัน รูปแบบการดำเนินชีวิตของชาวม้านิค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในหลาย ๆ ด้าน ดังเช่น ปัจจุบันชาวม้านิเริ่มรู้จักการหุงข้าวและการต้มแกงที่มีวัตถุดิบและเครื่องปรุงที่หลากหลายหรือแม้กระทั่งการบริโภคอาหารสำเร็จรูป เช่น ปลากระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป และอาหารกระป๋อง เป็นต้น อีกทั้งชาวม้านิมีการลงมาซื้อของจากร้านค้าและตลาดเหมือนกลุ่มคนเมืองทั่วไปและมีการใช้เงินในการจับจ่ายซื้อของ รวมทั้งการแต่งกายของชาวม้านิก็เปลี่ยนแปลงไปมีการใส่เสื้อผ้าเหมือนดังเช่นคนเมืองทั่วไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการได้รับอิทธิพลมาจากคนเมืองทำให้วิถีชีวิตของชาวม้านิเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ป่าเทือกเขาบรรทัดได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นป่าเศรษฐกิจมากขึ้นสาเหตุหลักมาจากการรุกป่าพื้นที่ป่าของคนเมืองทั้งในการทำเกษตรกรรม การตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์เพื่อจำหน่าย ทำให้พื้นที่ป่าเกิดการเปลี่ยนแปลงความอุดมสมบูรณ์ ภายในป่าลดลงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวม้านิเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นในด้านที่อยู่อาศัยชาวม้านิต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปตามความอุดมสมบูรณ์ของป่า ในส่วนของด้านอุปโภคบริโภคชาวม้านิขาดหาหัวมันและล่าสัตว์ป่าได้น้อยลงทำให้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคของชาวม้านิ จึงทำให้ชาวม้านิต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคให้เหมือนกับคนเมืองมากขึ้นเพื่อความอยู่รอดของตนเองและคนในทับ (ชนม์ณภัทร เพชรรังสีและคณะ, 2562)

กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์

กลุ่มอุรักลาไวย์เป็นอีกหนึ่งกลุ่มชาวเลในประเทศไทย จากทั้งหมด 3 กลุ่มที่มีประวัติความเป็นมายาวนานเช่นเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมและล่องเรือไปมาอยู่ในคาบสมุทรอันดามัน โดยกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีวิถีชีวิตที่สัญจรและใช้ชีวิตอยู่ในท้องทะเล บ้างก็ว่ามาจากเกาะสุมาตรา บ้างก็ว่ามาจากอินโดนีเซีย นอกจากนี้ ชาวอุรักลาไวย์ เป็นชาวเลที่มีภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ในจังหวัดสตูล จังหวัดภูเก็ตบางส่วน และจังหวัดกระบี่ เช่น เกาะลันตา เกาะพีพี เป็นต้น มีประชากรประมาณ 6,200 คน สำหรับความหมายของคำว่า “อุรักลาไวย์” นั้น หมายความว่า “คนเล” ในอดีตสันนิษฐานกันว่าชาวอุรักลาไวย์เป็นชาวเลที่เดินทางไปมาและดำรงชีพอยู่แถบด้านตะวันตกของแหลมมลายู โดยการเดินทางอาศัยเรือปราศูเป็นพาหนะ และใช้กาจักษ์หรือแฝกสำหรับมุงหลังคาทำเพิงพักชั่วคราวตามชายหาด ต่อมาจึงเริ่มตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านที่ถาวรมากขึ้นตามเกาะน้อยใหญ่และชายฝั่งทะเลอันดามัน ในส่วนของชาวอุรักลาไวย์ที่อาศัยอยู่บนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่นั้น บรรพบุรุษของชาวอุรักลาไวย์เป็นผู้บุกเบิกและค้นพบหาดทรายขาวยาวเหยียด จนนำมาสู่การตั้งรกรากและอยู่อาศัยในเวลาต่อมา ที่พวกเขาเรียกพื้นที่แห่งนี้ว่า “ปาดัยชาติ๊ก” หรือเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ในปัจจุบัน (นงศ์ลักษณ์ เหล่าวอ บัณฑิต, 2561)

อย่างไรก็ดี จากสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นตามลำดับ จึงทำให้พื้นที่ดั้งเดิมบนเกาะลันตาถูกถือครองโดยกลุ่มคนที่อยู่ประจำที่มากขึ้น ชาวอุรักลาไวย์บ้านหัวแหลม สังกาอู๋เดิมจึงถูกผลักดันให้มาอยู่ในพื้นที่ท้ายเกาะ และด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงเสด็จเยี่ยมเกาะลันตาในช่วงปี พ.ศ. 2512 และ พ.ศ. 2516 จึงทำให้ชาวอุรักลาไวย์ได้เป็นประชากรไทยที่มีนามสกุลพระราชทาน ทรงได้พระราชทานชื่อเรียกชาวเลว่าชาวไทยใหม่ และพระราชทานนามสกุล 2 นามสกุล ได้แก่ทะเลลึก และช้างน้ำ ซึ่งนามสกุลเหล่านั้นล้วนมีที่มาจากความชำนาญ หรือความผูกพันกับท้องทะเล และมาจากความถนัดในการทำมาหากินทางทะเลหรือการประมง (ปัญญาอันดามัน, 2560) และพระราชทานที่ดินทำกินแก่ชาวอุรักลาไวย์ คราวเรือนละ 5 ไร่ บริเวณบ้านสังกาอู๋ในปัจจุบันดังนั้น บ้านสังกาอู๋จึงมีความหมายถึง เหยือกปลากระเบนราหู ตามความเชื่อดั้งเดิมของชาวอุรักลาไวย์ ถือเป็นเจ้าแห่งทะเลที่นำพาพวกเขามายังเกาะลันตาแห่งนี้ โดยกองหินเหยือกปลากระเบนราหูที่มีธงสีแดงปักบริเวณอ่าวมาละ เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงที่ตั้งของกระเบนราหูตัวนั้น เรียกว่า “โต๊ะอีสังกาอู๋” ปัจจุบันเป็นหมู่บ้านของชาวอุรักลาไวย์บนเกาะลันตาเกือบทั้งหมด มีเพียง 1 ครัวเรือนที่เป็นชนพื้นเมืองภาคใต้

ที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมด้วย สำหรับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอุรูกลาไว้นั้น ในอดีตชาวอุรูกลาไว้นั้นดำรงชีวิตตามบรรพบุรุษมาตั้งแต่สมัยโบราณแรกเริ่มที่ได้เข้ามาอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ในภาคใต้ของประเทศไทย คือ การทำประมง จับปลาตามแบบอย่างดั้งเดิม และดำเนินชีวิตอยู่อย่างกลมกลืนกับทะเลเสมือนเป็นหนึ่งเดียวกัน ใช้ชีวิตทั้งชีวิตเกี่ยวข้องกับผูกพันกับท้องทะเล อาหารหลักที่พวกเขารับประทานก็ล้วนเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถหาได้ในทะเลทั้งสิ้นอีกทั้งพวกเขามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในการแต่งกายแบบชาวเล ผู้หญิงสวมใส่ผ้าถุงหรือผ้าโสร่ง ส่วนผู้ชายสวมผ้าขาวม้าบ้าง สวมกางเกงเล ไม่ใส่เสื้อ โดยการแต่งกายได้รับอิทธิพลมาจากการแต่งกายแบบร่องเง้ง พวกเขามีความเชื่อที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การทำพิธีที่เกี่ยวข้องกับการบูชาผี และเจ้าแห่งท้องทะเล เป็นสิ่งที่โดดเด่นอีกอย่างหนึ่งของชาวเลหรือชาวอุรูกลาไว้นั้น ในปัจจุบันวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอุรูกลาไว้นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริโภค นอกจากบริโภคอาหารที่มาจากทะเล เริ่มมีการรับประทานอาหารอย่างอื่นมากขึ้น สามารถพูดภาษาใต้ได้ และสื่อสารกับชาวบ้านได้เข้าใจ การแต่งกายเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในรุ่นลูกหลานที่เริ่มเข้ามาทำมาหากินในตัวเมืองของอำเภอเกาะลันตา รวมทั้งการแต่งตัวเป็นไปตามกระแสของยุคสมัย คล้ายคลึงกับวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน แต่ยังคงสังเกตได้ว่าเป็นชาวอุรูกลาไว้นั้น ด้วยรูปร่าง หน้าตา สีผิว ที่ยังคงเอกลักษณ์ของพวกเขาอยู่ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วชาวอุรูกลาไว้นั้นมักจะแต่งงานกันเองในกลุ่มของตนและอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันเป็นกลุ่ม ๆ ไม่ออกไปเรียนไปอยู่ที่อื่น แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงอยู่และไม่เลือนหายไป คือ ความเชื่อจากบรรพบุรุษ พิธีกรรมต่าง ๆ ยังคงดำเนินขึ้นในทุก ๆ ปี เป็นดังเช่นเดิมเสมอมา (ฐิตารีย์ บุญเรืองและคณะ, 2563)

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวมอแกน

กลุ่มมอแกน เป็นอีกหนึ่งกลุ่มชาวเลที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแถบฝั่งอันดามัน ทางภาคใต้ตอนบน ได้แก่ พังงา ภูเก็ต ระนอง มีวัฒนธรรมทางดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่ม ชาวมอแกนมีวิถีชีวิตโดยการโยกย้ายหมุนเวียนเปลี่ยนที่อยู่ไปเรื่อย ๆ เมื่อพวกเขาารู้สึกว่าถูกรุกล้ำพื้นที่และความเป็นส่วนตัว ซึ่งปัจจุบันพวกเขาอาศัยอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ในฝั่งอันดามัน เช่น เกาะเหลา เกาะสินไห เกาะช้าง และเกาะพยาม ในจังหวัดระนอง หมู่เกาะสุรินทร์ในจังหวัดพังงา และบางส่วนของอาศัยอยู่ในบ้านราไวย์ จังหวัดภูเก็ต มีประชากรประมาณ 2,100 คน สำหรับกลุ่มชาวมอแกนที่อาศัยอยู่บริเวณอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา ได้ตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่แห่งนี้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานก่อนจะประกาศตั้งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ชาวมอแกนเป็นชุมชนชาวเลที่มีนิสัยรักอิสระ ดำเนินชีวิตด้วยหลักการง่าย ๆ เคารพต่อบรรพบุรุษ ฝึกลงเรือหาที่ปกป้องรักษาป่าไม้และท้องทะเลตลอดมา ในอดีตชาวมอแกนมีการสร้างบ้านเรือน โดยรอบหมู่

เกาะสุรินทร์ มีการแยกย้ายมาระหว่างอำเภอต่าง ๆ ตามความเหมาะสม แต่ต่อมาเมื่อมีเหตุการณ์พิบัติภัยคลื่นยักษ์สึนามิในวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2547 ส่งผลให้บ้านเรือนของชาวมอแกนโดยรอบเกาะสุรินทร์ถูกทำลายลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความช่วยเหลือโดยมีการสร้างบ้านให้และรวบรวมชาวมอแกนที่อยู่อาศัยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ทั้งหมดให้มาอยู่ในบริเวณเดียวกัน ณ อ่าวบอนใหญ่ เกาะสุรินทร์ วิถีชีวิตของมอแกนนั้นผูกพันอยู่กับเรือมาตั้งแต่อดีต เพราะยังชีพด้วยการหาหูก หอย ปู ปลา มาเป็นอาหารและนำไปแลกกับสิ่งของเครื่องใช้ที่ต้องการ เมื่อถึงฤดูมรสุมก็จะหลบคลื่นลมขึ้นไปพักตามชายหาดหรือเกาะต่าง ๆ เมื่อหมดฤดูมรสุมก็ออกเรือออกไปใช้ชีวิตอยู่ในท้องทะเลเหมือนเดิม และด้วยเหตุที่ว่ามอแกนมีความผูกพันอยู่กับเรือและทะเลตั้งแต่เด็ก จึงมีความสามารถในการดำน้ำได้เป็นเวลานาน เพื่อหาสัตว์ทะเลโดยอาศัยเพียงนกสำหรับแทงปลาเท่านั้น ในส่วนของการสื่อสาร ชาวมอแกนจะมีภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ซึ่งก็คือภาษาพูดที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่มีภาษาเขียนเป็นหลัก และจะมีพิธีประจำปีที่สำคัญ คือ การฉลองเสาวิญญูณบรรพบุรุษ (เหนียะเอนหล่อโงง) โดยจะจัดขึ้นในเดือนห้าทางจันทรคติ ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนฤดูกาล สำหรับพิธีกรรมนี้ถือได้ว่าเป็นพิธีสำคัญที่ชาวมอแกนจะหยุดการออกทะเลไปไกล ๆ เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในพิธีฉลองดังกล่าว ในงานพิธีจะมีการเข้าทรง เสี่ยงทาย เช่น ให้อาหารวิญญูณ การเล่นเกมดนตรีและร้องรำทำเพลง บางครั้งมีการลอยเรือกำบังจำลอง ซึ่งถือว่าเป็นการลอยความทุกข์และโรคภัยไข้เจ็บให้พ้นจากครอบครัวและชุมชน สำหรับอัตลักษณ์ของชาวมอแกนที่โดดเด่นและยังคงอยู่ คือ ความเชี่ยวชาญในการดูคลื่นลม ดูดาว นอกจากพิธีกรรมนี้แล้ว ชาวมอแกนยังมีประเพณีที่ยังคงสืบทอดกันอยู่ คือ พิธีลอยเรือ ประเพณีผีตาโขน ประเพณีการแต่งงาน การคลอดบุตร การทำศพ รวมไปถึงประเพณีสงกรานต์ อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตของชาวมอแกนได้มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันมากขึ้น โดยชาวมอแกนรุ่นใหม่สามารถที่จะสื่อสารเป็นภาษาไทยได้มากกว่าชาวมอแกนรุ่นเก่า และเริ่มมีการรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาด้วย วัฒนธรรมสาวเข้าไปทำงานบนฝั่งและเริ่มมีการแต่งตัวคล้ายคนบนฝั่งมากขึ้นจากเมื่อก่อนเพื่อปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามชาวมอแกนรุ่นเก่าจะมีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้สูงอายุ เพราะพวกเขายังคงยึดติดกับความเชื่อแบบเดิม ๆ ต่างกับชาวมอแกนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ชุมชนเมืองอาจเข้ามามีบทบาทมากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบทำให้วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ของชาวมอแกน ค่อย ๆ ที่จะเลือนหายไปจากเดิม นอกจากนี้ ในด้านการประกอบอาชีพในช่วงท่องเที่ยวมีชาวมอแกนในหมู่เกาะสุรินทร์หลายครอบครัวมีรายได้จากการทำงานเป็นลูกจ้างของอุทยานและเอกชนในพื้นที่ เช่น ขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้ชาวมอแกนมีอาชีพในการสร้างรายได้และนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิต

ส่งผลให้ชาวมอแกนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีเครื่องใช้ไฟฟ้าและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่วนในช่วง มรสุมจะออกหาปลาและทำอาหารบนเกาะกินกันเอง แต่ทั้งนี้ก็ยังมึชาวมอแกนบางกลุ่มยังคงมีวิถี ชีวิตแบบดั้งเดิม ด้วยการหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองในการทำประมง เช่น การแทงปลา หาทอย จับปู อยู่กับธรรมชาติ ซึ่งชาวมอแกนจะอาศัยอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง ชาวมอแกนจะอพยพบ่อยมาก ไม่ค่อยอาศัยอยู่เป็นหลักเป็นแหล่ง มีอาชีพหลักคือการทำประมงและหาสัตว์ป่าในการเลี้ยงชีพ ซึ่งปัจจุบันได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ กับชาวมอแกนมากขึ้น เช่น ที่อยู่อาศัย อาชีพ (ชูลีพร ชุนเศรษฐีและคณะ, 2563)

กลุ่มชาติพันธุ์คนไทยเชื้อสายจีน

“ตั้งนั่ง” “คนจีน” มาจากชาวจีนดินแดนต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ปรากฏขึ้นในสมัยราชวงศ์“ถัง” คนจีนโพ้นทะเลจึงเรียกตนเองว่า “ตั้งนั่ง” ซึ่งแปลว่า “ชาวถัง” ใน สำเนียงภาษาจีนแต้จิ๋ว (ศุภจิต มโนพิโมกษ์, 2560, หน้า94) คำเรียกของคนไทยเรียกคนที่มี สัญชาติจีน ชื่อชาติจีนเป็น “เจ๊ก” เฉพาะในเมืองไทยเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็จีนแต้จิ๋ว กวางตุ้ง แคะ ไหลหล่า หรือฮกเกี้ยน จีนที่อพยพมาเมืองไทยเป็นคนยากจน เป็นชาวนา ไม่มีการศึกษา ขนบธรรมเนียมไม่นุ่มนวลเหมือนคนไทย จึงมองว่าคนจีนเป็นคนไม่มีกิริยามารยาท พูดจาโหวกหก ทำให้อสกปรกน่าสะอิดสะเอียน ซึ่งเป็นที่น่ารังเกียจสำหรับคนไทย จีนแต้จิ๋วเรียกน้องของพ่อว่า “อาเจ๊ก” หรือ “เจ๊กเจ๊ก” แปลว่า “อา” หรือ “อาว” บางทีก็ใช้เรียกชื่อคนที่ไม่รู้จักชื่อหรือคนที่นับถือ กันว่า “อาเจ๊ก” เป็นเสมือนสรรพนามของคน ๆ นั้น คนไทยได้ยินเสียงคนจีนแต้จิ๋วเรียกน้องของพ่อ ว่า “อาเจ๊ก” ก็เรียกตาม ต่อเมื่อเห็นความประพฤติปฏิบัติในทางไม่ดีไม่มีกิริยามารยาท จึงแทนที่ จะเรียกว่า “อาเจ๊ก” กลับเรียกเป็นว่า “ไอ้เจ๊ก” ด้วยความโมโหโทโส คำ ๆ นี้จึงกลายเป็นคำที่ดูถูก ดูแคลนคนจีนไปโดยปริยาย (มนัส โอภากุล, 2537: 73-74)

ขณะที่ชื่อเรียกกลุ่มอิทธิพลของชาวจีนในยุคหนึ่งนั้นมีคำเรียกว่า “อั้งยี่” ซึ่งมาจากการรวมตัวของสมาคมลับกู้ชาติของชาวจีนในภาคใต้ เพื่อต่อต้านการปกครองของ ราชวงศ์ชิง ในระยะแรกทางการไทยเรียกสมาคมลับจีนนี้ว่า “ตัวเหี้ย” ภาษาแต้จิ๋วแปลว่า “พีใหญ่” (อุมา สินธุเศรษฐี, 2561: 233) แต่ในไทย อั้งยี่ เป็นที่รู้จักในบทบาทการเป็นขบวนการอาสาสมัคร ชาวจีนที่รวมตัวกันเป็นแก๊งอันธพาล มักก่อความวุ่นวาย ยกพวกตีกันระหว่างกลุ่ม จับคนไปเรียก ค่าไถ่ รีดเงินเก็บค่าคุ้มครอง ฯลฯ และยังเป็นข้อหนึ่งของกฎหมายไทยในความผิดฐานเป็น อั้งยี่ ซ่องโจร (อุมา สินธุเศรษฐี, 2561, หน้า 243) ทำให้เวลาพูดถึงชาวจีนด้วยคำนี้มักเป็นการพูดในเชิง ลบ ไม่เป็นที่ชอบใจนักของชาวจีนโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามเนื่องจาก “คนจีน” ในประเทศไทยมักมี

หลากหลายกลุ่มด้วยกัน ดังนั้นคนไทยจึงนิยมเรียกคนจีนด้วยชื่อกลุ่มต่อท้าย เพื่อเป็นการจำแนกอีกทีซึ่งมีดังนี้ “จีนฟูโจว” “จีนฮกเกี้ยน” “จีนแคะ” “จีนไหหลำ” “จีนกวางตุ้ง” “จีนแต้จิ๋ว” เป็นต้น

จากการศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมภาคใต้ เห็นได้ชัดว่าพื้นที่เหล่านี้มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมสูง นับตั้งแต่อดีตมีการติดต่อค้าขาย ขยายอิทธิพลทางการทหาร ศาสนา และการทูต มีการแลกเปลี่ยนไปมาจนเกิดการผสมกลมกลืน และการทับซ้อนทางวัฒนธรรม นักวิชาการเชื่อว่า กลุ่มวัฒนธรรมหลักที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมใต้ ประกอบด้วย อินเดียน มลายู จีน สยาม ซาไก และชาวเล ในส่วนศิลปะการแสดงที่ปรากฏในดินแดนแถบนี้ก็เกิดจากปัจจัยดังที่กล่าวมาด้วยเช่นกัน ข้อดีคือความหลากหลายของวัฒนธรรมการแสดงค่อนข้างจะเด่นชัดในแต่ละพื้นที่ถึงแม้จะอยู่ในภูมิภาคเดียวกันก็ตาม การลี้หนีภัยทางวัฒนธรรมที่ไปมาหาสู่กันอย่างอิสระหล่อหลอมให้เกิดศิลปะการแสดงที่มีความสวยงาม และผูกติดกับภูมิหลัง ความเชื่อ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมนั้น เช่น โนรา หนังตะลุง รองเง็ง ลิเกป่า มะโย่ง ซิละ ชัมเปง เป็นต้น ในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับภูมิหลังของภาคใต้ โดยเฉพาะบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไป

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะวัฒนธรรมในภาคใต้

วัฒนธรรมภาคใต้	เอกลักษณ์/ความหลากหลาย
ภูมิศาสตร์แบ่งตามลักษณะวัฒนธรรม	1. พื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช) 2. พื้นที่ชายฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง สตูล) 3. พื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลา (พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราชบางพื้นที่) 4. พื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)
ศาสนา	1. ศาสนาพุทธ 2. ศาสนาอิสลาม 3. ความเชื่อบรรพบุรุษและความเชื่อดั้งเดิม
ชาติพันธุ์	1. ชาวไทยสยาม 2. ชาวจีน-มลายู 3. ชาวจีน 4. ชาวมลายู 5. ชาวอูรักลาไวกัย 6. ชาวมอแกน 7. ชาวเล 8. ชาวซาไก
ภาษา	1. ภาษาไทยถิ่นใต้ 2. ภาษามลายู 3. ภาษาจีน
ศิลปะการแสดง	1. โนรา 2. หนังตะลุง 3. เพลงบอก 4. รองเง็ง 5. ชัมเปง 6. ลิเกป่า 7. มะโย่ง 8. โนราแขก 9. ซิละ 10. กาหลอ 11. รำวงเวียนครก

ตาราง 1 (ต่อ)

วัฒนธรรมภาคใต้	เอกลักษณ์/ความหลากหลาย
การแต่งกาย	<p>แหล่งทำผ้าแบบดั้งเดิมพบได้เฉพาะ 4 แหล่งเท่านั้นคือ ที่ตำบลพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี, อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, เกาะยอ จังหวัดสงขลา และตำบลนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มเชื้อสายจีน – มาลาญ เรียกรวมกันว่ายะหยา หรือ ยอนย่า 2. กลุ่มชาวไทยมุสลิม ชนดั้งเดิม สตรีนุ่งซิ่นปาเต๊ะหรือซิ่นทอแบบมาลาญ สวมเสื้อบานง ฝ่ายชายใส่เสื้อคอตั้ง สวมกางเกงขายาว 3. กลุ่มชาวไทยพุทธ ชนพื้นบ้านแต่งกายคล้ายชาวไทยภาคกลาง ฝ่ายหญิงนิยมนุ่งผ้าซิ่น ฝ่ายก้นสวองงามหรือผ้าปาเต๊ะ ใส่เสื้อสีอ่อนคอกลม แขนสามส่วน ส่วนฝ่ายชายนุ่งกางเกงขาวเล สวมเสื้อผ้าฝ้ายและมีผ้าขาวม้าผูกเอว หรือพาดบ่า

2.3.4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง รายวิชานาฏศิลป์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบและศัพท์เบื้องต้นของนาฏศิลป์ ทักษะการแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ท่าทางการเคลื่อนไหว ความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าของนาฏศิลป์ การถ่ายทอดความรู้สึกและความคิดผ่านนาฏศิลป์อย่างอิสระ การประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากล จากจุดมุ่งหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้พื้นฐานทางนาฏศิลป์ ทักษะการแสดงออก การคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ ตลอดจนความเข้าใจคุณค่าและบูรณาการนาฏศิลป์เข้ากับชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสากล

เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนจะมีความรู้และทักษะด้านนาฏศิลป์และการละครอย่างครบถ้วน โดยพวกเขาจะเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความหมายและสื่อสารผ่านการแสดงได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถพัฒนารูปแบบการแสดง และใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาคุณภาพการแสดง รวมถึง

วิจารณ์และเปรียบเทียบงานนาฏศิลป์โดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการจัดการแสดงและสามารถนำแนวคิดของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ พวกเขามีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน รวมถึงสามารถเปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์และเครื่องแต่งกายสำหรับใช้ในการแสดงนาฏศิลป์และละครได้ โดยพวกเขามีความเข้าใจถึงความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์และละครในชีวิตประจำวันอย่างถ่องแท้

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

ตาราง 2 มาตรฐาน ศ 3.1

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	1. อธิบายอิทธิพลของนักแสดงชื่อดังที่มีผลต่อการโน้มน้าวอารมณ์หรือความคิดของผู้ชม	การปฏิบัติของผู้แสดงและผู้ชม ประวัตินักแสดงที่ชื่นชอบ การพัฒนารูปแบบของการแสดง อิทธิพลของนักแสดงที่มีผลต่อ พฤติกรรมของผู้ชม
	2. ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแสดง	นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแสดง ภาษาท่า และการตีบท ท่าทาง เคลื่อนไหวที่แสดงสื่อ ทางอารมณ์ ระบาย เบ็ดเตล็ด รวบรวมมาตรฐาน
	3. แสดงนาฏศิลป์ และละครในรูปแบบง่าย ๆ	รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ • นาฏศิลป์ • นาฏศิลป์พื้นบ้าน • นาฏศิลป์นานาชาติ
	4. ใช้ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มในกระบวนการผลิตการแสดง	บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดการแสดง การสร้างสรรค์ กิจกรรมการแสดงที่สนใจ โดยแบ่งฝ่าย และหน้าที่ให้ชัดเจน

ตาราง 2 (ต่อ)

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	5. ใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ที่กำหนดให้ในการพิจารณา คุณภาพการแสดงที่ชมโดยเน้นเรื่องการใช้เสียงการแสดงท่าและการเคลื่อนไหว	หลักในการชมการแสดง
ม.2	1. อธิบายการบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดง	ศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดง • แสง สี เสียง • ฉาก • เครื่องแต่งกาย • อุปกรณ์
	2. สร้างสรรค์การแสดงโดยใช้องค์ประกอบนาฏศิลป์และการละคร	หลักและวิธีการสร้างสรรค์การแสดง โดยใช้องค์ประกอบนาฏศิลป์ และการละคร
	3. วิเคราะห์การแสดงของตนเองและผู้อื่น โดยใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสม	หลักและวิธีการวิเคราะห์การแสดง
	4. เสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงการแสดง	วิธีการวิเคราะห์ วิจารณ์การแสดง นาฏศิลป์ และการละคร รวบรวมมาตรฐาน
	5. เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	ความสัมพันธ์ของนาฏศิลป์ หรือการละครกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
ม.3	1. ระบุโครงสร้างของบทละครโดยใช้ศัพท์ทางการละคร	องค์ประกอบของบทละคร • โครงเรื่อง • ตัวละครและการวางลักษณะนิสัยของตัวละคร • ความคิดหรือแก่นของเรื่อง • บทสนทนา
	2. ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสมบรรยายเปรียบเทียบการแสดง อากัปกริยาของผู้คนในชีวิตประจำวัน และในการแสดง	ภาษาท่าหรือภาษาทางนาฏศิลป์ • ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ • ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์ • รวบรวมมาตรฐาน

ตาราง 2 (ต่อ)

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	4. มีทักษะในการแปลความ และการสื่อสารผ่านการแสดง	การประดิษฐ์ทำรำและท่าทางประกอบการแสดง • ความหมาย • ความเป็นมา • ท่าทางที่ใช้ในการประดิษฐ์ทำรำ
	5. วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ที่มีความแตกต่างกันโดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบนาฏศิลป์	องค์ประกอบนาฏศิลป์ • จังหวะทำนอง • การเคลื่อนไหว • อารมณ์และความรู้สึก • ภาษาท่า นาฏยศัพท์ • รูปแบบของการแสดง • การแต่งกาย
	6. ร่วมจัดงานการแสดงในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ	วิธีการเลือกการแสดง • ประเภทของงาน • ขั้นตอน • ประโยชน์และคุณค่าของการแสดง
	7. นำเสนอแนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดงที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	ละครกับชีวิต

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตาราง 3 มาตรฐาน ศ 3.2

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	1. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน	ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และ ละครพื้นบ้าน
	2. บรรยายประเภทของละครไทยในแต่ละยุคสมัย	ประเภทของละครไทยในแต่ละยุคสมัย

ตาราง 3 (ต่อ)

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ	นาฏศิลป์พื้นเมือง • ความหมาย • ที่มา • วัฒนธรรม • ลักษณะเฉพาะ
	2. ระบุหรือแสดงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย ละครพื้นบ้าน หรือมหรสพอื่นที่เคย นิยมกันในอดีต	รูปแบบการแสดงประเภทต่าง ๆ • นาฏศิลป์ • นาฏศิลป์พื้นเมือง • ละครไทย • ละครพื้นบ้าน
	3. อธิบายอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีผลต่อเนื้อหาของละคร	การละครสมัยต่าง ๆ
ม.3	1. ออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์และเครื่องแต่งกายเพื่อแสดงนาฏศิลป์ และละครที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	การออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์และเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดงนาฏศิลป์
	2. อธิบายความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์ และการละครในชีวิตประจำวัน	ความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์ และการละครในชีวิตประจำวัน
	3. แสดงความคิดเห็นในการอนุรักษ์	การอนุรักษ์นาฏศิลป์

สรุป จากตารางมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นได้ชัดว่าเนื้อหาสาระของรายวิชานาฏศิลป์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นไปในการพัฒนาความจำ ความเข้าใจ และการสร้างสรรค์ ตามทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิสัยของบลูม มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระโดยให้ผู้เรียนเข้าใจในวัฒนธรรมตนเอง และวัฒนธรรมที่หลากหลาย เน้นกระบวนการสร้างสรรค์เพื่อให้ได้การเรียนรู้ที่ถือเป็นขั้นสูงของบลูม การออกแบบการเรียนการสอนครูนาฏศิลป์สามารถออกแบบได้อย่างอิสระ ตามกรอบเนื้อหาที่แกนกลางที่วางไว้อย่างกว้าง ๆ แต่ชัดเจน

จากตารางข้างต้นเห็นได้ว่าเนื้อหาสาระและตัวชี้วัดทั้งหมด สามารถเชื่อมโยงถึงแกนหลักของการเรียนรู้ที่สำคัญในศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 4 แกน ที่ผู้เรียนต้องรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจำแนกให้เห็นในตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แกนหลักของการเรียนรู้ที่สำคัญในศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 4 แกน

นาฏยประวัติ	นาฏยวิจารณ์	นาฏยวิจักษ์	นาฏยปฏิบัติ
ระบู้จจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน	อธิบายความสำคัญและบทบาทของนาฏศิลป์ และการละครในชีวิตประจำวัน	นำเสนอแนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดงที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแสดง
บรรยายประเภทของละครไทยในแต่ละยุคสมัย	วิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ที่มีความแตกต่างกันโดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบนาฏศิลป์	อธิบายอิทธิพลของนักแสดงชื่อดังที่มีผลต่อการโน้มน้าวอารมณ์หรือความคิดของผู้ชม	แสดงนาฏศิลป์ และละครในรูปแบบง่าย ๆ
อธิบายอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีผลต่อเนื้อหาของละคร	เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ	แสดงความคิดเห็นในการอนุรักษ์	ร่วมจัดงานการแสดงในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ
			ออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์และเครื่องแต่งกายเพื่อแสดงนาฏศิลป์

3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม

3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

ความหมายของสมรรถนะ มีคำในภาษาไทยหลายคำที่ใช้แทนคำว่า Competency เช่น สมรรถนะความสามารถและสมรรถภาพ คำว่า สมรรถนะ (สะมัดตะนะ) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 แปลว่าความสามารถ คำว่าความสามารถ ตามแนวคิดทางจิตวิทยา ใช้คำว่า Ability หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติงาน หรือความสามารถและความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน แนวคิดด้านการวัดและประเมินผลบุคคลใช้คำว่า Potential มีจุดเน้นที่ขีดความสามารถในการทำงานของบุคคลที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดทางวิธีวิทยาการจัดการใช้คำว่า Core Competency ซึ่งหมายถึง ความสามารถหลักขององค์การธุรกิจที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ส่วนคำว่า สมรรถภาพ (Capability) หมายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่ต้องการทักษะทางวิชาชีพ ศักยภาพในการเรียนรู้และความสามารถที่จำเป็นต่อความสำเร็จ โดยสรุปแล้วนักวิชาการส่วนใหญ่ใช้คำว่า สมรรถนะ ที่หมายถึงความสามารถ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ใช้คำว่า สมรรถนะ ที่แปลว่าความสามารถ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และสอดคล้องกับแนวคิดทางวิธีวิทยาการจัดการซึ่งนำแนวคิดสมรรถนะไปใช้อย่างแพร่หลาย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) ศาสตราจารย์ David C. McClelland (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548, หน้า 2-3) นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ โดยพัฒนาแบบทดสอบทางบุคลิกภาพเพื่อศึกษาว่าบุคคลที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีทัศนคติและนิสัยอย่างไร McClelland ได้ใช้ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ช่วยแก้ไขปัญหาคัดเลือกบุคคลให้แก่หน่วยงานของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ได้แก่ กระบวนการคัดเลือกที่เน้นการวัดความถนัดที่ทำให้คนผิวดำและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ไม่ได้รับการคัดเลือก (ซึ่งผิดกฎหมาย) และปัญหาผลการทดสอบความถนัดที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานน้อยมาก (ซึ่งแสดงว่าการทดสอบความถนัดไม่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้) McClelland ได้เก็บข้อมูลของกลุ่มผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานโดดเด่น และผู้ที่ไม่ได้มีผลงานโดดเด่นด้วยการสัมภาษณ์ซึ่งพบว่าสมรรถนะเกี่ยวกับความเข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานไม่ใช่การทดสอบด้วยแบบทดสอบความถนัด บทความเรื่อง Testing for Competence Rather Than for Intelligence ของ McClelland ที่ตีพิมพ์ในปี 1973 ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย McClelland ได้ทำให้สมรรถนะได้รับความสนใจศึกษาและใช้กันต่อ ๆ มาจนถึงทุกวันนี้

หลักแนวคิดของ David McClelland กล่าวถึง องค์ประกอบของสมรรถนะ มี 5 ส่วน คือ 1. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ 2. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้และ สามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว 3. บทบาททางสังคม (Social Role) หมายถึง สิ่งที่คุณต้องการสื่อให้บุคคลอื่นในสังคมเห็นว่าตัวเขามีบทบาทอย่างไรต่อสังคม เช่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น 4. ภาพพจน์หรือมโนทัศน์เกี่ยวกับตัวเอง (Self-image) หมายถึง ภาพพจน์หรือมโนทัศน์ที่คุณคิดมองตัวเองว่าเป็นอย่างไร เช่น เป็นผู้นำ เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นศิลปิน เป็นต้น 5. แรงจูงใจ/เจตนาคติ (Motive/ Attitude) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

สมรรถนะตามนัยยะดังกล่าวข้างต้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ 1. สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold Competencies) เป็นความรู้หรือทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานที่ซับซ้อนขึ้นได้ เช่น สมรรถนะในการพูด การเขียน การใช้นาฏยศัพท์ ความรู้พื้นฐานเรื่ององค์ประกอบนาฏศิลป์ เป็นต้น 2. สมรรถนะที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (Differentiating Competencies) เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติงานดีเด่นเหนือกว่ามาตรฐานหรือบุคคลทั่วไป จึงทำให้ประสบความสำเร็จที่โดดเด่นแตกต่างกัน เช่น ความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์ประกอบการแสดง การนำแนวคิดการแสดงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การวิจารณ์และเปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ได้อย่างลึกซึ้ง เป็นต้น

ประเภทของสมรรถนะ สามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภทคือ 1. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competencies) หมายถึง ลักษณะเฉพาะเหล่านี้เกิดจากพรสวรรค์และความพยายามอย่างสูงของแต่ละบุคคล จึงทำให้ยากต่อการเลียนแบบหรือต้องใช้ความพยายามอย่างมากจึงจะสามารถทำได้เหมือนบุคคลนั้น ๆ สมรรถนะส่วนบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ทำให้แต่ละคนมีความโดดเด่นและแตกต่างกันไป 2. สมรรถนะเฉพาะงาน (Job Competencies) หมายถึง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องพัฒนาและฝึกฝนอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชำนาญ 3. สมรรถนะองค์การ (Organization Competencies) หมายถึง ความสามารถพิเศษเฉพาะองค์การนั้นเท่านั้น เช่น บริษัท เนชั่นเนล (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทที่มีความสามารถในการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือ บริษัท พอร์ด (มอเตอร์) จำกัด มีความสามารถในการผลิตรถยนต์ หรือ บริษัท ที โอ เอ (ประเทศไทย) จำกัด มีความสามารถในการผลิตสี เป็นต้น 4. สมรรถนะหลัก (Core Competencies) หมายถึง

หมายถึงความสามารถสำคัญที่บุคคลต้องมีหรือต้องกระทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในงานของตน เป็นสมรรถนะที่จำเป็นและสำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น ๆ 5. สมรรถนะในงาน (Functional Competencies) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่มีตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตำแหน่งหน้าที่อาจเหมือน แต่ความสามารถตามหน้าที่ต่างกัน เช่น ข้าราชการตำรวจเหมือนกัน แต่มีความสามารถต่างกัน บางคนมีสมรรถนะทางการสืบสวนสอบสวน บางคนมีสมรรถนะทางปราบปราม เป็นต้น

การจัดกลุ่มสมรรถนะ สมรรถนะของบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ พื้นฐานความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) วิธีคิด (Self-Concept) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) แรงจูงใจ (Motive) โดย Boyatzis ได้ศึกษาและพบว่า โครงสร้างของระบบประสาทและฮอริโมนในมนุษย์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสมรรถนะในแต่ละบุคคล สมรรถนะเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ด้วยการให้แรงจูงใจ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ และก่อเป็นพื้นฐานทางปรัชญาและค่านิยมของแต่ละคน เมื่อบุคคลแสดงสมรรถนะออกมาในหลาย ๆ ด้าน เมื่อจัดรวมเข้าด้วยกันจะกลายเป็นบุคลิกลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น ดังนั้น การจัดกลุ่มสมรรถนะจึงเป็นการรวมสมรรถนะต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกมา ซึ่งมีที่มาจากองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการดังกล่าว เข้าด้วยกัน เพื่อให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะโดยรวมของบุคคลนั้น ๆ

3.2 การพัฒนาและประเมินสมรรถนะ

3.2.1 การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะ การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะมีลักษณะใกล้เคียงกับการพัฒนาแบบทดสอบ มีจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อให้เครื่องมือที่จะใช้วัดมีคุณภาพและสามารถวัดคุณลักษณะได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด นักการศึกษาได้ให้ความหมายของแบบทดสอบดังนี้

พิชิต ฤทธิจุฑา (2550) ได้อธิบายว่าแบบทดสอบหมายถึง เครื่องมือที่ถูกออกแบบมาเพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมจากผู้ถูกทดสอบ และสามารถนำพฤติกรรมเหล่านั้นมาสังเกตและวัดผลได้ อาจอยู่ในรูปแบบของชุดคำถามหรือกลุ่มงานก็ได้

ศิริชัย กาญจนวสี (2556) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบว่าชุดคำถามที่ถูกออกแบบมาเพื่อวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความคิด ทักษะ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ภายใต้สถานการณ์มาตรฐาน และมีเกณฑ์การให้คะแนนที่แน่นอนชัดเจน

ผู้วิจัยสรุปนิยามแบบทดสอบตามที่นักการศึกษาอธิบายได้ว่า แบบทดสอบ หมายถึง ข้อความหรือกลุ่มของข้อความที่มีลักษณะเป็นคำถามที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้วัดความสามารถ พฤติกรรม หรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปตัดสินคุณค่าต่อไป การออกแบบการทดสอบนักวัดผลต้องตอบคำถามหลักเพื่อใช้ในการออกแบบการทดสอบ 3 ประการ ได้แก่ วัดอะไร วัดอย่างไร และควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอย่างไร โดยมีแนวทางการออกแบบ (ชัยวิชิต เขียวชนะ, 2552) ดังนี้

1. วัดอะไร เป็นขั้นตอนแรกที่นักวัดผลต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ เพื่อระบุได้อย่างชัดเจนว่าสิ่งที่ต้องการจะวัดคืออะไร ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง ในกรณีของการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรม ดังที่ท่านยกตัวอย่างมา นักวิจัยจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และขอบเขตของ "สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรม" อย่างลึกซึ้งก่อน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้องและชัดเจนต่อไป

2. วัดอย่างไร เป็นขั้นตอนสำคัญต่อจากการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของสิ่งที่ต้องการวัด ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องพิจารณาว่า คุณลักษณะหรือสมรรถนะที่ต้องการวัดนั้นสามารถใช้เครื่องมือหรือวิธีการวัดประเภทใดได้บ้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ โดยเครื่องมือหรือวิธีการที่นักวิจัยสามารถเลือกใช้ให้มีหลายประเภท เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจเอกสาร แบบสอบถาม นักวิจัยจะต้องพิจารณาคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัด ว่าเหมาะสมกับการใช้เครื่องมือหรือวิธีการวัดประเภทใดมากที่สุด และควรเลือกใช้หลาย ๆ วิธีร่วมกัน เพื่อเสริมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพสูงขึ้น

3. ควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอย่างไร การจัดการกับตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อ การทดสอบ ซึ่งนักวิจัยและนักวัดผลไม่ต้องการให้เกิดขึ้นระหว่างการทดสอบ ตัวแปรแทรกซ้อนอาจรวมถึงการพิมพ์แบบทดสอบที่ไม่ชัดเจน ข้อคำถามที่สามารถเดาคำตอบได้ หรือความไม่พร้อมของสถานที่ที่ใช้ในการสอบ ตัวอย่างเหล่านี้อาจทำให้คะแนนที่ได้ไม่สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้สอบ

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ การสร้างแบบทดสอบต้องมีความชัดเจนสิ่งที่จะประเมิน เพื่อให้มั่นใจว่าแบบ ประเมินผลสามารถประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาตามหลักสูตร

ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ได้อธิบายขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย/ วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการประเมินด้วยการศึกษาข้อมูล จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยจะต้องแปลงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ หรือที่เรียกว่าการวัดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2. ออกแบบการทดสอบและเตรียมตารางวิเคราะห์แบบประเมิน การออกแบบการ ทดสอบสามารถวางแผนได้พร้อมกับการจัดการเรียนการสอนว่า จะมีการทดสอบกี่ครั้ง ช่วงใด แต่แต่ละครั้งที่ทดสอบต้องการวัดและประเมินผลครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนใดบ้าง

3. การสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตารางวิเคราะห์แบบประเมิน จำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้: หลังจากผู้วิจัยกำหนดรูปแบบและสิ่งที่จะประเมินแล้ว ให้ดำเนินการเขียนคำถามตามวัตถุประสงค์และระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ทั้งนี้ เพื่อให้การสร้างแบบทดสอบมีคุณภาพ นักวิจัยควรสร้างข้อคำถามให้มากกว่าความต้องการ เพื่อใช้ในการคัดเลือกข้อคำถามที่ดีที่สุดสำหรับแบบทดสอบสุดท้าย

4. การคัดเลือกแบบทดสอบ ผู้วิจัยต้องพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังนี้: ความตรงตามเนื้อหาการเรียน แบบทดสอบต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาการเรียน ความถูกต้องตามหลักการเขียนและการใช้ภาษา ข้อคำถามต้องเขียนอย่างถูกต้องและใช้ภาษาที่ชัดเจน ความเหมาะสมของตัวลวง ตัวลวงในข้อคำถามต้องเหมาะสมและไม่ทำให้ผู้สอบสับสน ความถูกต้องของตัวเลือกที่ถูก ตัวเลือกที่ถูกต้องต้องชัดเจนและไม่คลุมเครือ นอกจากการคัดเลือกแบบทดสอบตามข้อกำหนดเหล่านี้แล้ว นักวิจัยยังสามารถพิจารณาแบบทดสอบในลักษณะอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างล่วงหน้าเพื่อปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง ดังนี้

4.1 อธิบายวิธีการตอบในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน

4.2 ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสั้นกระชับ

4.3 หากมีคำที่เชิงลบ เช่น "ไม่ใช่" ให้เน้นคำหรือข้อความเพื่อความ

ชัดเจน

4.4 หลีกเลี่ยงการใช้คำชี้้นำในคำถาม

4.5 ไม่นำแบบทดสอบที่ยังไม่ได้ข้อสรุปมาใช้

4.6 หลีกเลี่ยงการใช้คำหรือเนื้อหาที่มีลักษณะลำเอียงต่อเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือ ภูมิภาคอื่น 4.7 หลีกเลี่ยงคำถามที่สามารถตอบได้โดยใช้ความรู้ทั่วไป

4.8 พยายามสร้างแบบทดสอบที่มีรูปแบบการวัดที่หลากหลายและสามารถวัดความสามารถทางสมองได้หลายระดับ

4.9 สร้างจำนวนตัวเลือกที่เหมาะสมกับระดับผู้ทดสอบ

4.10 หลีกเลี่ยงการสร้างตัวเลือกที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้อง

4.11 ไม่ใช่คำตอบที่เหมือนหรือใกล้เคียงกับข้อความในคำถาม

4.12 ใช้ตัวเลือกที่เป็นเอกพันธ์กับตัวเลือกอื่นเพื่อป้องกันการชี้ชัดคำตอบ

ที่ถูกหรือผิด การใช้ตัวเลือกที่มีความสอดคล้องทางเนื้อหาจะช่วยลดโอกาสให้ผู้ทดสอบสามารถเดาคำตอบได้โดยไม่ต้องมีความรู้เฉพาะเจาะจง หลีกเลี่ยงการให้ตัวเลือกที่มีความแตกต่างจากอื่น ๆ เพราะอาจสร้างความสับสนและทำให้เดาคำตอบได้ง่ายขึ้น

5. จัดเรียงแบบทดสอบเข้าสู่แบบประเมิน เป็นการแบ่งแบบทดสอบออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ คือ คำชี้แจงที่เกี่ยวกับการทดสอบ ส่วนเนื้อหาคือคำถาม และส่วนกระดาษคำตอบ

6. ตรวจสอบและประเมินแบบทดสอบก่อนนำไปใช้ เมื่อจัดเรียงแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ควรตรวจสอบและประเมินแบบทดสอบก่อนนำไปใช้ในประเด็นหลักดังต่อไปนี้

6.1 แบบทดสอบมีสัดส่วนที่ตรงตามตารางวิเคราะห์แบบทดสอบและว่าข้อความคำถามเป็นตัวแทนของเนื้อหาหรือไม่

6.2 แบบทดสอบวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

6.3 ภาษาที่ใช้เข้าใจง่ายและถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่

6.4 ตรวจสอบว่าคำถามใดคำถามหนึ่งเป็นคำตอบของข้ออื่นหรือไม่

6.5 ตรวจสอบว่าวัตถุประสงค์เดียวกันถูกจัดเรียงเป็นกลุ่มเดียวกันและเรียงลำดับตามความยากโดยให้ข้อความที่ง่ายขึ้นอยู่ด้านบน

6.6 ตรวจสอบว่ามีคำชี้แจงที่ชัดเจนว่าผู้ตอบจะต้องทำอย่างไรและมีระยะเวลาในการสอบหรือไม่ 6.7 ตรวจสอบว่าระยะห่างของข้อความมีความเหมาะสมกับการอ่านและหากเป็นแบบทดสอบอัตนัยจะมีพื้นที่ให้เพียงพอต่อการตอบ

6.8 ตรวจสอบว่ามีการตรวจสอบคำผิดหรือไม่

7. วิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุงแบบทดสอบ การวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบ คือ การวิเคราะห์คำตอบจากผู้ทำการทดสอบโดยใช้วิธีทางสถิติ เช่น ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก เมื่อนักวิจัยได้ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบแล้ว นักวิจัยควรพิจารณาดำเนินการปรับปรุง แก้ไขแบบทดสอบเพื่อนำไปใช้ในครั้งต่อไป ทั้งนี้ต้องมั่นใจว่าการทดสอบแต่ละครั้งจะไม่มีเผยแพร่แบบทดสอบ (พล เหลืองรังษี, 2564, หน้า 45-47)

3.2.2 การประเมินสมรรถนะ ศิริรัตน์ ชุณหะกล้า (2549, หน้า 55-50) ได้อธิบาย การประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment) หมายถึง กระบวนการในการประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในขณะนั้นเปรียบเทียบกับระดับ สมรรถนะที่องค์กรคาดหวังในตำแหน่งงานนั้น ๆ ว่าได้ตามที่คาดหวังหรือมีความแตกต่างกันมาก น้อยเพียงใด การประเมินสมรรถนะควรมีลักษณะ ดังนี้ 1. ประเมินอย่างเป็นระบบ (Systematic) 2. มีวัตถุประสงค์ในการประเมินอย่างชัดเจน (Objective) 3. เป็นกระบวนการที่สามารถวัด ประเมินได้ (Measurable) 4. เครื่องมือมีความเที่ยง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) 5. ผู้รับผิดชอบในการประเมินสมรรถนะของบุคลากรในการประเมินสมรรถนะองค์กรต้องพิจารณาว่า จะให้ใครเป็นผู้ประเมินสมรรถนะ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความพร้อม และวัฒนธรรมขององค์กร เป็นต้น ผู้ที่สามารถประเมินสมรรถนะได้ มีดังนี้ 1. ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น (Immediate supervisor) 2. ผู้ใต้บังคับบัญชา (Subordinates) 3. เพื่อนร่วมงาน (Peers) 4. ประเมินตนเอง (Self-assessment) 5. ประเมินโดยลูกค้า (Customer assessment) 6. ประเมินโดยคณะกรรมการ (Committee)

การประเมินสมรรถนะในการทำงานและกำหนดแผนพัฒนารายบุคคล มีดังนี้

1. เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากรและเพื่อใช้ในการปรับปรุงงาน
  2. เพื่อพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร
  3. เพื่อให้เห็นภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเพื่อเป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงระบบ และพัฒนาบุคลากร
  4. เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ และร่วมพัฒนา องค์กรให้บรรลุเป้าหมาย
  5. เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของพนักงาน
- วิธีการประเมินระบบสมรรถนะอาจแบ่งได้หลายรูปแบบ ดังนี้

5.1 การประเมินโดยผู้บังคับบัญชา (Boss Assessment) เป็นเทคนิคที่ นิยมใช้ เนื่องจากเชื่อว่าผู้บังคับบัญชาจะรู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาดีที่สุดและรับผิดชอบการทำงาน ของพวกเขา

5.2 การประเมินตนเองและผู้บังคับบัญชา (Self & Boss Assessment) เปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายร่วมประเมิน พูดคุย ปรึกษาหารือ และตกลงร่วมกัน มีข้อดีคือทำได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม อาจเกิดข้อจำกัดในกรณีที่ผลการประเมินของพนักงานและ ผู้บังคับบัญชาไม่ตรงกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง วิธีแก้ไขคือ ทั้งสองฝ่ายควรบันทึกพฤติกรรม

ในช่วงเวลาการประเมินไว้อย่างชัดเจน และนำมาใช้ประกอบในช่วงการสรุประดับสมรรถนะร่วมกัน เพื่อให้การประเมินมีความเป็นกลางและยุติธรรมมากขึ้น

6. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบ (Test: Knowledge & Skill) เป็นเทคนิคที่ออกแบบมาเพื่อวัดความสามารถของบุคคล (Can do) ภายใต้เงื่อนไขการทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบประเภทต่าง ๆ แบบทดสอบเหล่านี้ช่วยประเมินความรู้และทักษะตามสมรรถนะที่ต้องการวัดได้อย่างตรงประเด็น อย่างไรก็ตาม การประเมินด้วยวิธีนี้ควรผนวกกับวิธีการประเมินอื่น ๆ เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครอบคลุมมากขึ้น

7. การประเมินพฤติกรรมจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่สำคัญ ๆ (Critical Incident) เน้นให้ผู้ประเมินบันทึกพฤติกรรมหลัก ๆ ของผู้ถูกประเมิน จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่พวกเขาแสดงพฤติกรรมออกมา จากนั้นนำพฤติกรรมที่บันทึกไว้มาเปรียบเทียบกับระดับสมรรถนะที่องค์กรคาดหวังว่าสูงหรือต่ำกว่า

8. การเขียนเรียงความ (Written Essay) เป็นวิธีการประเมินที่ง่ายที่สุดให้ผู้ประเมินเขียนบรรยายพฤติกรรม การทำงานของตนเอง สะท้อนสิ่งที่ตนเองได้ทำผ่านมา

9. การประเมินโดยการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเทคนิคที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ประเมินทำการสัมภาษณ์ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยใช้สมรรถนะที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินความสามารถของพนักงานในแต่ละด้าน

10. การประเมินโดยใช้แบบสอบถาม (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินสมรรถนะที่มีความเป็นมาตรฐานและรวดเร็ว แต่ควรใช้ร่วมกับวิธีการประเมินอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ครบถ้วนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

11. การประเมินจากพฤติกรรมการทำงาน (Behaviorally Anchored Rating: BARS) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินสมรรถนะ โดยเฉพาะในองค์กรที่ต้องการการประเมินที่ละเอียดและแม่นยำ แต่ควรมีการเตรียมการและการฝึกอบรมผู้ประเมินอย่างเหมาะสมเพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

12. การประเมินแบบสามร้อยหกสิบองศา (360 Evaluation) เป็นการประเมินสมรรถนะที่ได้รับข้อมูลจากหลายมุมมอง โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม (Rating Scale) หรือแบบประเมินจากพฤติกรรมการทำงาน (Behaviorally Anchored Rating: BARS) ผู้ประเมินสมรรถนะจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกประเมิน เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง ลูกค้า เป็นต้น

13. การประเมินแบบศูนย์ทดสอบ (Assessment Center) เป็นเทคนิคการประเมินที่รวมวิธีการประเมินหลายแบบเข้าด้วยกัน และใช้ผู้ประเมินหลายคนเพื่อเพิ่มความแม่นยำและความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน การประเมินแบบศูนย์ทดสอบจึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงในการประเมินสมรรถนะของบุคลากร โดยเฉพาะในองค์กรที่ต้องการการประเมินที่ละเอียดและครอบคลุมทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ควรมีการวางแผนและการจัดการที่ดีเพื่อลดข้อจำกัดและเพิ่มประสิทธิภาพในการประเมิน

3.3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำเสนอ หลักการทั่วไปของการจัดการเรียนรู้ครูในสถานศึกษา และเชื่อมโยงไปสู่สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในประเด็นต่อเนื่องกัน ดังนี้

3.3.1 ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอน ได้มีนักวิชาการหรือนักการศึกษาให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบและขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้ไว้ โดยสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การจัดทำแผนการศึกษามีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาหรือรายภาคและหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาหรือรายภาค
2. การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากการวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจถึงผลที่ต้องการที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้
3. การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จะช่วยให้เลือกและขยายสาระที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นให้เหมาะสม โดยการจับต้องถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
4. การวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้จะเน้นไปที่การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน
5. การวิเคราะห์กระบวนการประเมินผลจะช่วยให้เลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
6. การวิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้จะช่วยให้เลือกและคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน

สมันท์ ธาตุทอง (2551, หน้า 134 – 143) กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้หมายถึง การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นเอกสารแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ที่เป็นการนำวิชาหรือประสบการณ์ ที่จะต้องทำการสอนตลอดปีการศึกษาหรือ ตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ กิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล

องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับมีดังนี้ **ส่วนนำ** ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ชื่อหน่วย รายวิชา ระดับชั้น เวลา **ส่วนเนื้อหา** ประกอบด้วย ความเข้าใจที่คงทน จุดประสงค์การเรียนรู้ ควรครอบคลุมทั้งสามด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การกำหนดจุดประสงค์สามารถแยกเป็นจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง มาตรฐาน เนื้อหาและสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการปฏิบัติได้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ทักษะคร่อมวิชา ทักษะข้ามวิชา คำถามสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ หลักฐานและวิธีการ ประเมิน เกณฑ์การประเมิน **ส่วนท้าย** ประกอบด้วย บันทึกหลังสอน (แต่ละครั้ง) ชื่อครูผู้สอน ความคิดเห็นของผู้บริหาร / ผู้เกี่ยวข้อง

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2551, หน้า 79 – 80) กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผน หรือแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้พัฒนาคุณภาพ ตาม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ ส่วนนำ ได้แก่ ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ระดับชั้น ห้องเรียน ภาคเรียนที่ ปีการศึกษา ชื่อหน่วยการเรียนรู้ หัวข้อเรื่อง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เวลาที่จัดการเรียน การสอน 1. มโนทัศน์ หรือสาระสำคัญ 2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ (ความรู้ ทักษะ กระบวนการโดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การได้ลงมือปฏิบัติ และเจตคติเช่นความตั้งใจ ความสนใจ การเห็นคุณค่า เป็นต้น) 3. เนื้อหาสาระ 4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5. การประเมินผลการเรียนรู้ 6. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ 7. บันทึกหลังการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้คือ การเตรียมเอกสาร สื่อ และ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา เพื่อพัฒนา คุณภาพ ผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด

3.3.2. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับครูในการ จัดการเรียนรู้ เพราะเป็นวิธีการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติโดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สมันท์ ธาตุทอง (2551 : 222 – 227) กล่าวถึง การออกแบบการสอนโดยใช้วิธีการสอน แบบย้อนกลับ (Backward design) มี 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1. อะไรที่ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้ เพื่อให้มีคุณภาพตามจุดประสงค์ของรายวิชา 2. ความคิดรวบยอดของเรื่องนั้นคืออะไร 3. มีคำถามสำคัญอะไรบ้าง 4. จะประเมินการเรียนรู้อย่างไร (ความรู้ ทักษะ กระบวนการและค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม) 5. เชื่อมโยงกับรายวิชาอื่นอย่างไร 6. มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างไร 7. ใช้อะไรเป็นสื่อและแหล่งเรียนรู้ 8. มีชิ้นงานอะไร และมีเกณฑ์การประเมินชิ้นงานเหล่านั้นอย่างไร

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้คือ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการสอน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักการแก้ปัญหาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.3.3 ด้านการเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพราะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นและได้สัมผัสสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น โดยมีนักวิชาการกล่าวถึง ความหมาย ประเภท และการเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่อการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1200) กล่าวถึงสื่อการศึกษา หมายถึงวิธีการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสื่อในการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 244) กล่าวถึงสื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่น่าความรู้ไปสู่ผู้เรียน อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2551 : 98 – 99) กล่าวถึง ประเภทของสื่อการเรียนรู้ มีดังนี้ 1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตานคุณธรรม และพจนานุกรมศัพท์ 2. วัสดุ ได้แก่ ภาพ วีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง หุ่นจำลอง ลูกโลก แผนที่ และแผนภาพ 3. อุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายวีดิทัศน์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องเล่นเทป และคอมพิวเตอร์ 4. กิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การอภิปรายแสดงความคิดเห็น นิทรรศการ ทัศนศึกษา การสัมภาษณ์ บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การสาธิต การแสดง ละคร 5. บุคคล ได้แก่ ครู พระสงฆ์ ผู้เชี่ยวชาญ และวิทยากร 6. สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องเรียน ห้องฟังบรรยาย ห้องประชุม ห้องปฏิบัติการ ห้องบันทึกเสียง ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ 7. แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถาน

ปูชนียสถาน ตลาด 8. ธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ได้แก่ ธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ โรงเรียนและธรรมชาติภายนอก การเปลี่ยนแปลงของลมฟ้าอากาศ ท้องฟ้า ดาวตก และดวงจันทร์

สรุปได้ว่า การเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่อการเรียนรู้ คือ ความรู้ความสามารถ ในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตรงกับวัตถุประสงค์และ จุดมุ่งหมาย รวมทั้งการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน และมีความสามารถในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.3.4 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2551 : 109 - 120) กล่าวถึง กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน มีดังนี้

1. กิจกรรมในหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกแห่งต้องจัดให้ผู้เรียน และมีการประเมินผลเป็น ผ่านละไม่ผ่าน กิจกรรม พัฒนาผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตาม ความต้องการของผู้เรียน และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

1.2 กิจกรรมแนะแนว ได้แก่ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวด้านชีวิตและสังคม

2. กิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมระดับชั้น กิจกรรมระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมระดับโรงเรียน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 กิจกรรมระดับชั้น เป็นกิจกรรมที่ที่ครูประจำชั้นและผู้เรียนในแต่ละ ระดับชั้นจัดร่วมกัน เช่น การจัดตกแต่งบ้านนิเทศในแต่ละห้องเรียน และป้ายนิเทศระดับชั้นที่ ส่งเสริมความรู้ และเหตุการณ์ปัจจุบัน การแข่งขันวิชาการในระดับชั้น

2.2 กิจกรรมระดับกลุ่มการเรียนรู้ เช่น โครงการแข่งขันตอบปัญหา กิจกรรมเทิดพระเกียรติ

2.3 กิจกรรมระดับโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพื่อส่งเสริม คุณภาพผู้เรียนทุกด้าน ได้แก่ด้านวิชาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการส่งเสริมค่านิยมอันดี งาม เช่น กีฬา ดนตรี นาฏศิลป์ ภูมิปัญญาไทย

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้คือการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตรในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) ถือเป็นหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน จัดเป็นความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้ อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและการวัดประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ตัวบ่งชี้ 1.1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

1.1.1 สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น

1.1.2 ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ 1.2 ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้

1.2.1 กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ วิเคราะห์เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.2.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

1.2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้

1.2.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

1.2.5 มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง

1.2.6 ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา

ตัวบ่งชี้ 1.3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3.1 การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ระดับความพร้อมที่การเรียนรู้ และสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3.2 การใช้รูปแบบหรือเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และมีการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ

1.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังหรือส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน

1.3.4 การใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

1.3.5 การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความเชื่อมโยงกับบทเรียนในมิติที่แตกต่าง

1.3.6 การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน เป็นการสร้างพื้นที่สื่อสารและแบ่งปันข้อมูลที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มที่

ตัวบ่งชี้ 1.4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

1.4.1 ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้

1.4.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

1.4.3 ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 1.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.5.1 การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายเป็นการสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้การประเมินมีความเชื่อถือได้และเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้

1.5.2 การสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเป็นการพัฒนาเครื่องมือที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาการเรียนรู้ โดยการใช้เครื่องมือที่มีความเป็นมาตรฐาน

1.5.3 การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงเป็นการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือในการประเมินผลสมรรถนะและความก้าวหน้าของผู้เรียน

1.5.4 การนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เป็นการใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

สรุปได้ว่า สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ที่เน้นการออกแบบและจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และความต้องการของผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเชื่อมั่น และการใช้หลักจิตวิทยาเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีความสุขและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เช่น การสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายและนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนากรอบคิดของงานวิจัยให้เข้าใจและนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นธรรมต่อผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในสังคมที่หลากหลายวัฒนธรรมที่เราอยู่ในปัจจุบัน

3.4. สมรรถนะพหุวัฒนธรรม

สมรรถนะทางวัฒนธรรม (cultural competence) ได้ถูกกำหนดไว้เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งในศตวรรษ 21 โดย แคมพินฮา-บาโคเท (Campinha-Bacote, 2002) ได้อธิบายแนวคิดกระบวนการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยแนวคิดหลัก 5 ด้านที่มีปฏิสัมพันธ์กัน คือ 1) สมรรถนะด้านการตระหนักรู้ (cultural awareness) 2) สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural knowledge) 3) สมรรถนะด้านทักษะเกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural skill) 4) สมรรถนะด้านการจัดการเกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural encounter) และ 5) สมรรถนะด้านความปรารถนาในการพัฒนา (cultural desire) การเข้าสู่กระบวนการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรม

ในส่วนสมรรถนะทางวัฒนธรรมปฏิสัมพันธ์ และการแสดงตัวตนของผู้เรียนประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะการเผชิญหน้าทางวัฒนธรรม 2) ทักษะด้านอารมณ์ มีส่วนย่อย 2.1 การตระหนักรู้ในตนเอง 2.2 การจัดการตนเอง 2.3 การตระหนักรู้ทาง

สังคม 2.4 การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ 3) การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม มีส่วนย่อย 3.1 ทักษะ การแสดงฝีมือและนำเสนอผลงาน

เป้าหมายหลักของการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมมองว่าเป็นการพัฒนาซึ่งก็คือ ความสามารถในการกระทำและเชื่อมโยงอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิผลในบริบททาง วัฒนธรรมต่าง ๆ ความเหมาะสม กฎบรรทัดฐานและความคาดหวังของความสัมพันธ์ที่มีคุณค่าจะ ไม่ถูกละเมิดอย่างมีนัยสำคัญ ประสิทธิภาพ เป้าหมายหรือรางวัลมูลค่า (เทียบกับต้นทุนและ ทางเลือกอื่น) สำเร็จ ทักษะค่านิยมและทัศนคติที่ก่อให้เกิดความสามารถระหว่างวัฒนธรรม ได้แก่ ทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม (เช่นการเปิดกว้างความอยากรู้อยากเห็นความพร้อม) ความรู้ทั่วไป (ในแง่มุมมองทางทฤษฎีของการทำงานและปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มสังคม / ผลิตภัณฑ์ / การปฏิบัติ) ทักษะในการตีความและความสัมพันธ์ (เอกสารของวัฒนธรรมอื่นกับวัฒนธรรมของตนเอง) ทักษะ ในการค้นพบและปฏิสัมพันธ์ (เช่นความสามารถในการค้นพบข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นและ ความสามารถในการสื่อสารโต้ตอบแบบเรียลไทม์) การรับรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญ (ว่ามีวัฒนธรรม ที่แตกต่างกันอยู่ข้าง ๆ ตัวเอง)

3.4.1 คุฏกับสมรรถนะทางวัฒนธรรมและทุนความรู้

องค์ประกอบของศาสตร์การสอน อาจจัดแบ่งได้เป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) ญาณ วิทยาความรู้ 2) กระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการตัวความรู้ การวางแผนและการ กำหนดวิธีการสอนและการเรียนรู้ 3) บริบทเฉพาะ 4) ความมุ่งมั่นของครู อย่างไรก็ตามในความจริงนั้น ศาสตร์การสอนที่เป็นความรู้ มิได้ดำรงตนอย่างอิสระจากบริบทและโครงสร้างครอบงำทั้ง ในระดับมหภาคและระดับจุลภาค รวมทั้งอุดมการณ์ความเป็นวิชาชีพของครู ในงานของ Thomas ได้กล่าวถึง ปัจจัยอิทธิพลทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจโลกาภิวัตน์และการเมือง ที่สะท้อนถึงโครงสร้าง ที่ครอบงำตัวศาสตร์การสอน Thomas ชี้ว่าศาสตร์การสอนที่ได้วิเคราะห์ตัวแปรอิทธิพลทาง วัฒนธรรมนั้น คือ เป็นการสร้างศาสตร์การเรียนรู้ที่มุ่งตอบสนองต่อตัวแปรทางวัฒนธรรมขอ ผู้เรียนและชุมชน และตั้งรับกับโลกหลังสมัยใหม่

3.4.2 การเตรียมครูไปทำงานร่วมกับผู้เรียนหน้าใหม่ ในศตวรรษใหม่จึงต้องมี แบบแผนที่แน่นอน เพื่อให้ครูมีทั้งความรู้เกี่ยวกับโลกใหม่ของผู้เรียน เจตคติและทักษะการสอน ในงานของ Thomas เขาได้สร้างวงแหวนการผลิตพัฒนาครูที่อ่อนไหวทางวัฒนธรรม ออกเป็น 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1) ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมผู้เรียน 2) สร้างโอกาสให้ ครูได้ศึกษาค้นคว้าข้ามวัฒนธรรม เช่น ผ่านการทำโครงการวิจัย 3) ฝึกอบรมครูให้มีประสบการณ์ ข้ามวัฒนธรรม 4) เตรียมครูด้านทักษะการผลิตสื่อและนวัตกรรมการสอนที่อ่อนไหวต่อวัฒนธรรม

และ 5) การสร้างพื้นที่สะท้อนคิดใคร่ครวญย้อนกลับไปมาจนเกิดความมั่นใจว่า ครูมีชุดความคิด ความรู้และทักษะเพียงพอสำหรับจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยที่ขั้นตอนแรก ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์บริบทวัฒนธรรมนั้น นับเป็นหัวใจของการสร้างศาสตร์การสอนประเภทนี้ การวิเคราะห์ บริบททางวัฒนธรรม หมายถึง การวิเคราะห์บริบทสถานการณ์ความต้องการ และเป้าหมายของโลกวัฒนธรรมของเด็กกลุ่มเฉพาะกลุ่มหนึ่ง ๆ หรือในสถานการณ์หนึ่ง ๆ Thomas เสนอว่าเงื่อนไขเบื้องต้นที่ขาดมิได้ในการผลิตครูพันธุ์ใหม่ที่ใส่ใจและเคารพผู้เรียน คือ องค์ประกอบด้านญาณวิทยา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์บริบทวัฒนธรรมของผู้เรียนและของชุมชน ทั้งใหญ่และเล็กรอบตัวผู้เรียน ทั้งนี้ อาจใช้วิธีการแบบชาติพันธุ์วรรณาในการศึกษา (นงเยาว์ เนาวรัตน์, 2561, หน้า 129 -148)

ภาพประกอบ 4 การเตรียมครูเข้าสู่บริบทของการศึกษาพหุวัฒนธรรม

ที่มา: Thomas, 1997 : 19

3.5 แนวคิดหลักการออกแบบของ ADDIE model

ADDIE Model เป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนที่นักออกแบบการเรียนการสอนและนักพัฒนาการฝึกอบรมนิยมใช้กัน ซึ่ง ADDIE Model มีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้น ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งแต่ละขั้นตอนเป็นแนวทางที่มีลักษณะที่ยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ADDIE Model เป็นระบบการออกแบบการสอน การออกแบบรูปแบบการสอน ส่วนมากในปัจจุบันเป็นลักษณะที่เปลี่ยนแปลงมาจาก ADDIE Model รูปแบบอื่นไม่ว่าจะเป็น Dick & Carey, Kemp ISD Model สิ่งหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในการปรับปรุงรูปแบบคือการใช้หรือเริ่มจากรูปแบบดั้งเดิม ซึ่งนี่เป็นแนวคิดที่ยอมรับกันมาอย่างต่อเนื่องหรือเป็นข้อมูลสะท้อนที่ได้รับเพื่อการพัฒนาในรูปแบบในขณะที่วัสดุการสอนถูกสร้างขึ้น รูปแบบนี้พยายามทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายโดยการเข้าใจปัญหาที่ต้องการแก้ไข ทฤษฎีการเรียนรู้การสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการออกแบบวัสดุหรือสื่อการเรียนการสอน ตัวอย่างเช่นทฤษฎี Behaviorism, Constructivism, social learning และ Cognitivism ทฤษฎีเหล่านี้ช่วยในการสร้างรูปแบบและกำหนดสื่อการสอน ใน ADDIE model แต่ละขั้นตอนจะมีผลลัพธ์ที่จะนำไปสู่ขั้นตอนต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Phase)

ในขั้นนี้เป็นการทำความเข้าใจปัญหาการเรียนการสอน เป้าหมายของรูปแบบการสอนและวัตถุประสงค์ที่จะสร้างขึ้นตลอดจนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และความรู้พื้นฐานและทักษะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมี โดยพิจารณาจากคำถามเพื่อการวิเคราะห์ดังนี้ ใครคือกลุ่มเป้าหมายและเขาต้องมีคุณลักษณะอย่างไร ระบุพฤติกรรมใหม่ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน มีข้อจำกัดในการเรียนรู้ที่มีอยู่อะไรบ้าง อะไรที่เป็นทางเลือกสำหรับการเรียนรู้ที่มีอยู่บ้าง หลักการสอนที่พิจารณาเป็นแบบไหน อย่างไรมีช่วงเวลาการพัฒนาเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design Phase)

ขั้นตอนการออกแบบประกอบด้วย การสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเครื่องมือวัดประเมินผล แบบฝึกหัด เนื้อหา วางแผนการสอน และเลือกสื่อการสอน ขั้นตอนการออกแบบควรจะทำอย่างเป็นระบบและมีเฉพาะเจาะจง โดยความเป็นระบบนี้หมายถึงตรรกะมีระเบียบแบบแผนของการจำแนก การพัฒนา และการประเมินแผนยุทธวิธีที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สำหรับความเฉพาะเจาะจงหมายถึงแต่ละองค์ประกอบของการออกแบบรูปแบบการสอนจะต้องเอาใจใส่ทุกรายละเอียด ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ จำแนกเอกสารของการออกแบบการสอนให้เป็นหมวดหมู่ทั้งด้านเทคนิคยุทธวิธีในการออกแบบการสอนและสื่อ กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่คาดหวังในแต่ละกลุ่ม (cognitive, affective, psychomotor) สร้างสตอรี่บอร์ด ออกแบบ User interface และ User Experiment สร้างสื่อต้นแบบ

ขั้นที่ 3 ขั้นการพัฒนา (Development Phase)

ขั้นตอนการพัฒนาคือขั้นที่ผู้ออกแบบสร้างส่วนต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ในขั้นของการออกแบบซึ่งครอบคลุมการ สร้างเครื่องมือวัดประเมินผล สร้างแบบฝึกหัด สร้างเนื้อหา และการพัฒนาโปรแกรมสำหรับสื่อการสอน เมื่อเรียบร้อยแล้วทำการทดสอบเพื่อหาข้อผิดพลาด เพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 ขั้นการนำดำเนินการ (Implementation Phase)

ในขั้นตอนการดำเนินการนี้ หมายถึงขั้นของการสอนโดยอาจจะเป็นรูปแบบชั้นเรียน การฝึกอบรม หรือห้องทดลอง หรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยจุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้คือการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องให้การส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation Phase)

ขั้นการประเมินผลประกอบด้วยสองส่วนคือการประเมินผลรูปแบบ (Formative) และการประเมินผลในภาพรวม (Summative) การประเมินผลรูปแบบคือการนำเสนอในแต่ละขั้นของ ADDIE Process ซึ่งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา และการประเมินผลในภาพรวมจะทำเมื่อการสอนเสร็จสิ้นเพื่อประเมินผลประสิทธิผลการสอนทั้งหมดข้อมูลจากการประเมินผลรวมโดยปกติมักจะถูกใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

สรุป กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยได้นำหลักการพัฒนาแบบของ ADDIE Model มาเป็นแนวทางในการออกแบบกระบวนการหรือขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะ ผู้วิจัยเชื่อว่า ADDIE Model เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อลำดับขั้นตอนการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 ทฤษฎี (U theory)

เป็นกระบวนการเรียนรู้ภายในที่มุ่งเน้นการใช้สติวิเคราะห์พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง การตื่นรู้ อยู่กับปัจจุบัน เพื่อให้เกิดปัญญาในการคิดและตัดสินใจอย่างถูกต้องเป็นธรรมชาติ

ทฤษฎีนี้มีหลักการเรียนรู้ เบื้องต้น 3 ประการคือ จิตที่ตื่นรู้ (open mind) ใจที่เปิดกว้าง (open heart) เจตเจตนาที่มุ่งมั่น (open will) และกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ฟังและเปิดรับ (holding the space) 2) ฝึกลึบ (observing) 3) รับรู้ (sensing) 4) ห้อยแขวนอยู่กับปัจจุบัน (persencing) 5) ตกผลึก (crystallizing) 6) ออกแบบ (prototyping) และ 7) แสดงออก (performing) การไม่ด่วนสรุปโดยใช้มุมมองของตนแต่ใช้สุนทรียสนทนา (dialogue) การฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) การสื่อสารผลการประเมินเป็นช่วงเวลาอย่าง

สร้างสรรค์และด้วยพลังแห่งปัจจุบัน (The power of now) ทำให้เห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นปัญญาบริสุทธิ์ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นการรู้ข้อมูลแบบเก่า (Downloading) เป็นการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีแบบเดิม ๆ จากการทำซ้ำ ๆ จนกลายเป็นกิจวัตรประจำวันไม่ว่าจะเป็นการคิด การปฏิบัติทำให้เรามีวิธีคิด วิธีการแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ เหมือนคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงคำตอบจากข้อมูลเดิมที่บันทึกไว้แล้วดาวน์โหลดมาใช้งานได้ทันที

2. ขั้นการมองเห็น (Seeing) เป็นการระงับการตัดสินทันที (Judgment) โดยใช้ในการเฝ้าสังเกต เพื่อแยกแยะความเป็นจริง เป็นการเปิดจิต (Open Mind) เปิดความคิดและเปิดสายตาให้กว้าง (Seeing) เพื่อให้เห็นความเป็นจริง ไม่ด่วนตัดสิน ใช้การสังเกตที่ละเอียดถี่ถ้วน โดยมีหลักในการป้องกันการรับรู้และนำ ความรู้แบบเดิม ๆ มาใช้คือ 2.1 ใช้คำถามเพื่อให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น และมีความใส่ใจในเรื่องนั้น ๆ (Clarify Question and Intent) 2.2 เข้าไปมีส่วนร่วมในบริบทเพื่อให้เข้าใจประเด็นและจุดที่มีความสำคัญ (Move into the Contexts that Matter) 2.3 อย่าด่วนตัดสินพยายามคิดตามเพื่อเข้าใจและเชื่อมโยงกันมากขึ้น (Suspend Judgment and Connect to Wonder) 2.4 ใช้การสนทนาเข้ามาช่วยเพื่อนำเข้าสู่การเห็นร่วมกัน (Dialogue : Enter the Space of Seeing Together) โดยใช้ 3 กิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน คือ 2.4.1 ฟังและเชื่อมต่อให้เข้าถึงการฟังอย่างมีปัญญา ยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เห็น จริงและเพิ่มความน่าสนใจ 2.4.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองและประสบการณ์ของผู้อื่นโดยนำ กระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วย (Small-Group Discussions) 2.4.3 มีการประเมินสถานการณ์ร่วมกันก่อนที่จะมีการออกเสียง

3. ขั้นการรับรู้ (Sensing) การเข้าไปในกิจกรรม เข้าไปมีส่วนร่วม สนใจในความแตกต่าง เป็นการเปลี่ยนแปลงจากการกระทำแบบเดิม ๆ มาสู่กระบวนการคิดแบบใหม่ ๆ การกระทำที่แตกต่างไปจากเดิม เปิดหัวใจ (Open Heart) รับรู้ความรู้สึกร่วม (Sensing) เพื่อการเป็นหนึ่งเดียวกันกับสิ่งที่เราสังเกต ด้วยการลุกออกจากมุมมองของเราแล้วเดินไปมองด้านมุมเดียวกับเขา เป็นการเอาใจเขามาใส่ใจเราโดยที่เรายังเป็นตัวของตัวเอง ไม่จำเป็นต้องคิดเห็นเหมือนกันหมดขั้นตอนนี้จะช่วยให้เกิดความหลากหลายทางความคิดโดยมี หลักการที่จะนำไปสู่การรับรู้ร่วมกัน (Co-Sensing together) คือ 3.1 การเติมให้เต็ม (Charging Container) การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการรับรู้ร่วมกัน สนทนาเพื่อแสดงออกความคิดเห็น (Dialogue Forum) ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3.2 การดำดิ่งลงให้ลึก (Deep Diving) เข้าไปมีส่วนร่วม เอาตัวเองไปเป็นเขา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3.3 การเปลี่ยนทิศทางการสนใจ (Redirecting Attention) ให้ความสนใจในสิ่งที่

อยู่ ระหว่างความแตกต่าง 3.4 การเปิดใจ (Open the Heart) การเข้าไปในระดับความลึกของการรับรู้ของอารมณ์ ความรู้สึก ฟังเสียงที่แท้จริงของหัวใจ เพื่อทลายกำแพงกั้นในใจ

4. ขั้นการปรากฏ (Presencing) เชื่อมโยงเข้ากับแหล่งกำเนิด (Source) เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงการกระทำจากที่เคยคิด เคยปฏิบัติแบบเดิม ๆ แต่ให้อยู่กับปัจจุบันที่สุด เราจะเห็นคำตอบมากมาย ทางเลือกหลากหลายและความเป็นได้ทุกทางในอนาคต ทำให้เราสามารถสร้างจินตนาการและการกระทำ ใหม่ ๆ ทำให้เกิดนวัตกรรมขึ้นมา (Open Will)

5. ขั้นการตกผลึก (Crystallizing) วิสัยทัศน์จุดมุ่งหมาย การมองเห็นสิ่งใหม่จากอนาคตที่ ต้องการให้ปรากฏขึ้น เป็นการตกผลึกของความคิดให้ชัดเจนเข้มแข็ง

6. ขั้นการออกแบบ (Prototyping) ร่วมกันสร้างยุทธศาสตร์ของโลกเล็ก ๆ คำนี้ถึงประโยชน์ที่เกิดกับชีวิตคนเป็นสำคัญ สิทธิขั้นพื้นฐาน การนำเอาความคิดนั้นมาปรับเปลี่ยนให้เป็น "ต้นแบบ" และฝังอยู่ ภายในตัวตนความคิดของเรา

7. ขั้นการแสดงออก (Preforming) ฝังลึกลงในบริบทใหม่ที่มีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นให้ค่อย ๆ พัฒนาในระบบที่เกิดจากความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิต การนำเอาความคิดและลงมือกระทำทั้งหมดเพื่อนำไปสู่ ผลสำเร็จ (วนิดา ผาระนัด, 2558)

ภาพประกอบ 5 ภาพวงจรทฤษฎี U (U theory)

จะเห็นได้ว่าทฤษฎียู (U theory) เป็นทฤษฎีที่มีความโดดเด่นมาก ๆ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ชาร์เมอร์ (Scharmer) เจ้าของทฤษฎีที่นำเสนอกระบวนการพัฒนาสิ่งที่ยากที่สุดของมนุษย์ นั่นคือการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ความเชื่อ และถ้อยยังเป็นตัวปิดกั้นความคิดใหม่ ๆ เรียกสิ่งนี้ว่า “จุดบอด” เป็นอุปนิสัยที่แสดงออกตามความเคยชิน แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบทันที ใช้การตอบสนองจากความเคยชิน ความรู้และประสบการณ์แบบเก่า ความรู้ที่นำมาใช้ก็มีลักษณะเป็นการหยิบฉวย จดจำเป็นความรู้แบบลอกเลียนกันไปมาถูกนำมาใช้โดยไม่ต้องคิด ทำให้ปิดกั้นการรับรู้การพัฒนาความรู้จากภายใน ที่เป็นจุดเกิดของจิตสำนึก และปัญหาที่ทำให้เกิดความรู้ใหม่ ทางเลือกใหม่ ๆ ที่หลากหลายไม่ให้เกิดเรื่องอองกาม ทฤษฎียู (U theory) จึงมีความสำคัญมากต่อกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงจากจุดที่ลึกที่สุดคือมโนทัศน์ของคุณ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางความคิด พฤติกรรม และทักษะการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสมดุล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 8 เรื่อง โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

4.1 งานวิจัยของฐิติมดี อาพัทธนานนท์ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโรงเรียนหลากหลายวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพหุวัฒนธรรมผ่านทางการศึกษาสำหรับครูและนักเรียนในประเทศไทย(2563) ผู้วิจัยต้องการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจใน หลักการและรู้จักวิธีการสอนในบริบทที่นักเรียนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยใช้กระบวนการอบรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา จากนั้นผู้วิจัยพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้หลักการการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นฐาน และนำกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ไปทดลองสอนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาตัวแบบสำหรับใช้สอนผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศไทย และเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน โดยผลวิจัยพบว่า ในภาพรวมครูและผู้บริหารสถานศึกษามีทัศนคติเชิงบวกและมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามครูและผู้บริหารสถานศึกษายังขาดทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ทักษะในการสอนผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและทัศนคติที่เปิดกว้างที่ให้เคารพความสำคัญต่อทุกวัฒนธรรม ผลจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองสอนพบว่า นักเรียนได้รับการพัฒนา

ทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่นและทำงานร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม การรับมือกับความขัดแย้ง และได้ฝึกทักษะการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งเป็นจุดประสงค์ขั้นสูงของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

4.2 งานวิจัยของสุปราณีเวชประสิทธิ์และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม(2566) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสังเคราะห์ประเด็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ของเกณฑ์การประเมิน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา 2) การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมด้วยเทคนิคเดลฟายอิเล็กทรอนิกส์ และ 3) การวัดฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีกราฟเซตและจัดลำดับและน้ำหนักความสำคัญของด้านและตัวบ่งชี้ ด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์การประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน 8 ตัวบ่งชี้ 80 เกณฑ์การพิจารณา ได้แก่ 1) ด้านเจตคติข้ามวัฒนธรรม 2) ตัวบ่งชี้ 20 เกณฑ์การพิจารณา) 2) ด้านทักษะสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม (4 ตัวบ่งชี้ 40 เกณฑ์การพิจารณา) 3) ด้านความรู้ความเข้าใจทางวัฒนธรรม (2 ตัวบ่งชี้ 20 เกณฑ์การพิจารณา) สมรรถนะข้ามวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่1 (ควรปรับปรุง) ถึงระดับที่ 5 (สูงมาก) เมื่อวัดฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คนโดยใช้ทฤษฎีกราฟเซต พบว่า ค่าคุณภาพของขอบเขตล่าง (Lower Approximation) ($QL \geq 0.75$) ของด้าน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.79 – 1.00 และเมื่อจัดลำดับของด้านและตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ พบว่า ด้านเจตคติข้ามวัฒนธรรม มีน้ำหนักมากที่สุดเท่ากับ 0.6571 (66%) รองลงมาคือ ด้านทักษะสมรรถนะข้ามวัฒนธรรม มีน้ำหนักเท่ากับ 0.2746 (27%) และด้านความรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรม มีลำดับความสำคัญน้อยที่สุด คือ มีน้ำหนักเท่ากับ 0.0683 (7%) สรุปได้ว่า เกณฑ์การประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม

4.3 งานวิจัยของฐิติมดี อาพัทธนานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนหลากหลายวัฒนธรรม : นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม(2561) การศึกษาถึงนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐไทยในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากการวิจัยพบว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้รับการยอมรับมากขึ้นในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในด้าน

นโยบายการศึกษาที่มีการคำนึงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการวางนโยบาย เช่น นโยบายเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน นโยบายการศึกษาสำหรับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาอิสลาม นโยบายสำหรับนักเรียนที่เป็นลูกหลานแรงงานต่างด้าว เมื่อเปรียบเทียบนโยบายการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ในอดีตและปัจจุบันจะพบความแตกต่างหลายประการ เช่น นโยบายเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการจัดการเรียนการสอน ในอดีตนั้นจะเห็นได้ว่ารัฐเน้นย้ำการทำให้คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้พูดภาษาไทยให้ได้ เพื่อเป็นการสร้างสำนึกความเป็นคนไทย มีการเปลี่ยนชื่อถนนสะพาน แม่น้ำลำคลอง จากภาษามลายูให้เป็นภาษาไทยใน พ.ศ. 2504 สำหรับนโยบายเกี่ยวกับปอเนาะและการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนของรัฐนั้น เมื่อเปรียบเทียบ นโยบายในอดีตและนโยบายในสมัยปัจจุบันเราจะได้ภาพที่แตกต่างกัน สำหรับปอเนาะถึงแม้รัฐจะเพิ่งลงไปถึงปอเนาะเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่นที่เคยเป็นในอดีต และใช้นโยบายการให้ปอเนาะมาจดทะเบียนกับรัฐ เพื่อที่รัฐจะได้ควบคุมดูแลได้เหมือนนุศูลศาสตร์ที่รัฐเคยใช้ในสมัยพ.ศ. 2504 แต่รายละเอียดของการจดทะเบียนนั้นแตกต่างกัน และในการรับเด็ก ต่างด้าวเข้าเรียนโรงเรียนสามารถได้รับเงินอุดหนุนรายหัวเท่ากับที่รัฐจ่ายให้กับเด็กที่มีสัญชาติไทย กล่าวโดยสรุปมติคณะรัฐมนตรีใน พ.ศ. 2548 เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับลูกหลานแรงงานต่างด้าวซึ่งในอดีตไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนไทยได้ นอกจากนี้เกี่ยวกับจัดการเรียนการสอนแล้ว นโยบายเกี่ยวกับกฎระเบียบก็มีการคำนึงถึงวัฒนธรรมของนักเรียนด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาถึง นโยบายของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และ กฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อจะทำความเข้าใจกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างรอบด้าน การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย 8 โรงเรียนซึ่งอยู่ในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดระนอง มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ คือ 1) การสอนตามหลักสูตรเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) การสอนแบบผสมซึ่งเป็นการสอนตามหลักสูตรและปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมของนักเรียน และ 3) การสอนตามวัฒนธรรมของนักเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อนโยบายการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน คือ ชื่อเสียงทางวิชาการของโรงเรียน ที่ตั้ง สัดส่วนของเด็กที่นับถือศาสนาอิสลามและนับถือศาสนาพุทธและชุมชนสำหรับนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและกฎระเบียบของโรงเรียน ในโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาพุทธเป็นประชากรส่วนใหญ่ของโรงเรียน กิจกรรมของโรงเรียนจะเน้นไปทางกิจกรรมของศาสนาพุทธมากกว่ากิจกรรมในศาสนาอื่น สำหรับกิจกรรมที่มีพิธีทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องนั้นโรงเรียน

จะแยกนักเรียนมุสลิมออก ในกรณีของโรงเรียนที่มีนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามมากกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ โรงเรียนจัดทั้งกิจกรรมของทางศาสนาพุทธและกิจกรรมของศาสนาอิสลาม

4.4 งานวิจัยของรสสุคนธ์ เนาวบุตร และนรินทร์ สังข์รักษา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมพหุวัฒนธรรมของชุมชนป่าละอู อำเภอกำแพงหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์(2558) ผู้วิจัยพบว่าแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมพหุวัฒนธรรมของชุมชนป่าละอู อำเภอกำแพงหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีดังนี้ 1) จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนบ้านป่าละอูส่งผลให้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดขึ้นในชุมชนมากมาย จึงควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้น 2) กิจกรรมเสริมหลักสูตรกระตุ้นส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้เด็กไทยและเด็กต่างด้าวได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิตส่งเสริมให้โรงเรียนชักนำให้ผู้ปกครองกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาร่วมทำกิจกรรมกับทางโรงเรียนให้มากขึ้น 3) บรรยากาศภายในโรงเรียน เป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายในโรงเรียน การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้โดยเน้นที่บรรยากาศของความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเป็นประชาธิปไตยและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ครูควรมีส่วนเกี่ยวข้องในการเข้าช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาจะทำตามลำพังไม่ได้ นั่นคือต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้ชุมชนเกิดการยอมรับ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษา 5) การเสริมสร้างลักษณะพหุวัฒนธรรมในชุมชนมีการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันใน และเรียนรู้จากกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้คนทุกวัฒนธรรมได้แสดงความคิดเห็น ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมของตนและ อย่างเสมอภาค 6) ปลุกฝังสำนึกรักบ้านเกิด มีการปลุกฝังให้นักเรียนที่ได้มีโอกาสทางการศึกษาที่ดี เข้ามาร่วมพัฒนาชุมชนของตน พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้ยึดถือเป็นแบบอย่าง

4.5 งานวิจัยของพล เหลืองรังษี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้: การวิจัยเชิงการออกแบบ(2564) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิจัยของนักศึกษาครูในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ และใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิจัย ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 30 คน

โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาพบว่า นักศึกษาครูที่ออกปฏิบัติการสอนไม่สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หรือวิจัยในชั้นเรียนได้ เนื่องจากการสอนมุ่งเน้นในการปฏิบัติการสอนโดยใช้ทฤษฎีเป็นหลักมากกว่าการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน นอกจากนี้ นักศึกษาครูยังขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) การพัฒนาสมรรถนะวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยร่วมกับหลักการจัดการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรมศึกษา 3) นักศึกษาครูมีสมรรถนะวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าระหว่างการทดลองใช้รูปแบบและก่อนการทดลองใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และ 4) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในสังคมพหุวัฒนธรรมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการวิจัยของนักศึกษาครูจังหวัดชายแดนใต้และมีความพึงพอใจในภาพรวมของรูปแบบระดับมากที่สุด

4.6 งานวิจัยของสุธาสนี บุญญาพิทักษ์ และคณะได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการพัฒนา นักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน (2560) โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อ 1) พัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน โดยวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครู สร้างและตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมเสริมสร้างนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน ทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของนวัตกรรม ในประเด็นสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันของนักศึกษาครูซึ่งเกิดจากนวัตกรรม ผลกระทบและแนวปฏิบัติที่ดีที่ เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในบริบทประสบการณ์วิชาชีพ 2) ประเมินรับรองคุณภาพนวัตกรรมตามมาตรฐานความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ การยอมรับ และการใช้ประโยชน์โดยผู้เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ประยุกต์ใช้วิจัยปฏิบัติการตามลำดับขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมและการเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรผลิตครูจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และอาจารย์ ผู้สอนในคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในเครือข่ายจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่บริบทพหุวัฒนธรรม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เอกวิทยาการศึกษาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาไทย ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 53 คน

3) อาจารย์นิเทศก์นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 33 คน เข้าร่วมวิจัยปฏิบัติการด้วยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 9 ฉบับ คือ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2) แบบวิเคราะห์สมรรถนะจากแหล่งข้อมูลเชิงเอกสารและเชิงประจักษ์ 3) แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครู 5) แบบประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน 6) แบบบันทึกเรื่องเล่าความก้าวหน้า 7) แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของรูปแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูสำหรับผู้เชี่ยวชาญ 8) แบบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันสำหรับผู้เชี่ยวชาญ 9) แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการพัฒนา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันสำหรับนักศึกษาครู สังเคราะห์ได้ 3 กลุ่มสมรรถนะหลัก คือ 1) สมรรถนะด้านค่านิยมที่เน้นความหลากหลาย ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 9 สมรรถนะย่อย 2) สมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียนแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 15 สมรรถนะย่อย และ 3) สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมธรรมและการเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกัน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะย่อย

องค์ประกอบของนวัตกรรมมี ดังนี้ 1) รูปแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษา 2) กิจกรรมการพัฒนา 3) คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และคู่มือการนิเทศติดตามแบบสะท้อนคิดสำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ 4) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น

4. ประสิทธิภาพของนวัตกรรมเสริมสร้างนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในระดับมาก

4.7 เสาหลักเรื่อง ศรี และประสิทธิ์ ลีปรีชา ศึกษาวิจัยเรื่อง MULTICULTURAL EDUCATION AND THE NEW GENERATION OF TEACHERS (2020) ได้อธิบายการศึกษาในมิติของการจัดการศึกษากระแสหลักที่ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศมายาวนาน โดยมีการเน้นนโยบายการจัดการศึกษาที่มีโครงสร้างหลักสูตรมาจากส่วนกลางที่ใช้ ในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผล ซึ่งส่งผลกระทบต่อนักเรียนในบริบทห้องเรียนพหุวัฒนธรรมที่ นักเรียนมีความแตกต่างหลากหลาย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สอดคล้องกับห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ซึ่งปัญหาที่ผ่านมา

พบว่า นักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูต้องเผชิญกับห้องเรียนพหุวัฒนธรรมที่นักเรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และการใช้ภาษา งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในรูปแบบพหุวัฒนธรรม ศึกษาให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความรู้ความเข้าใจและความเวดไวต่อห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน ตลอดจนมีการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงในกลุ่มนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชาติพันธุ์และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพื้นราบ ใช้แนวคิดทฤษฎีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของโซเนีย นิโต้ เพื่อเป็นแนวทางเตรียมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เข้าใจในแนวคิด วิธีปฏิบัติของการศึกษาพหุวัฒนธรรม ผลที่ได้พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนบนฐานของสิทธิทางวัฒนธรรมในห้องเรียน ตลอดจนมีทัศนคติเชิงบวกและพฤติกรรมในการปฏิบัติได้ต่อนักเรียนห้องเรียน พหุวัฒนธรรมในรูปแบบที่ต่างกันและพบปัญหาในเรื่องนโยบาย วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่เอื้อต่อการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนแนวพหุวัฒนธรรมศึกษา จากข้อค้นพบของงานวิจัยจะเป็น แนวทางการเตรียมครูพันธุ์ใหม่สู่ห้องเรียนพหุวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ ตลอดจนการสร้างความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดและวิธีปฏิบัติของการศึกษาพหุวัฒนธรรมในห้องเรียนต่อไปในอนาคต

4.8 Osman Özturgut ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Understanding Multicultural Education (2011) โดยนำเสนอให้เห็นถึงรูปแบบวัฒนธรรมประชากรศาสตร์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วของสหรัฐอเมริกา เพื่อนำไปสู่การเสนอนิยามใหม่ของการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่กลายเป็นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาที่สอดคล้องสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมศึกษา ประการสำคัญคือการตระหนักถึงสมมุติฐาน ความอคติ และแบบแผนการปฏิบัติของตนเองเป็นขั้นตอนแรกเพื่อให้สามารถโต้ตอบและเรียนรู้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมจากผู้อื่นในเชิงบวกได้อย่างสมดุล ในกระบวนการนี้สาระสำคัญของการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมอยู่ที่การศึกษาพหุวัฒนธรรม โดยอธิบายข้อบกพร่องและนำเสนอแนวทางแก้ไข เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการศึกษา การสร้างคำจำกัดความที่ชัดเจนในระบบการศึกษา เมื่อได้คำจำกัดความที่ชัดเจนเราสามารถทำการเปลี่ยนแปลงความจำเป็นต่าง ๆ ได้ในระดับนโยบาย หลังจากที่ได้ปิดบังการเปลี่ยนแปลงมาอย่างยาวนาน ผู้นำต้องมีทักษะในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ นำเสนอให้เห็นถึงการตระหนักและเปิดกว้างสำหรับการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะในพื้นที่ประเทศไทย การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้สอนได้สอดแทรกบูรณาการเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ชนบประเพณี และวิถีชีวิตกับเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อให้ผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ความเชื่อ ได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันและเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีนโยบายที่เป็นจุดเปลี่ยนในแง่ของการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนที่เป็นลูกหลานแรงงานข้ามชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไข ปรับปรุง พ.ศ. 2545) ได้กำหนดชัดเจนว่าเด็กทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี และได้รับวุฒิมัธยมศึกษาเพื่อใช้ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ถึงอย่างไรก็ตามในระดับนโยบายมีการกำหนดรูปแบบดำเนินงานที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติถือว่าไม่เห็นผลเท่าที่ควร งานวิจัยส่วนใหญ่รายงานผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันว่า ครู บุคลากรทางการศึกษาเองยังขาดสมรรถนะพหุวัฒนธรรมสำหรับการจัดการศึกษา ซึ่งอย่างปรากฏเด่นชัดในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูงและพื้นที่ความขัดแย้งรุนแรงโดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ตลอดจนกลไกการผลิตครูในปัจจุบันยังไม่มีกระบวนการหรือปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพหุวัฒนธรรมให้กับครูประจำการในอนาคต อีกทั้งผู้วิจัยยังพบเจอข้อสังเกตบางประการจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาคือ กลุ่มศาสตร์ทางด้านศิลปะโดยเฉพาะศึกษาศาสตร์ยังคงถูกมองข้ามในการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ ทั้งที่รายวิชาดังกล่าวมีทั้งข้อได้เปรียบและความน่าสนใจในการศึกษาวิจัยให้เกิดผลอย่างประจักษ์ ตลอดจนงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องได้ยึดถือแนวคิดด้านพหุวัฒนธรรมเสรีนิยมที่นำเสนอความเป็นพหุวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว(วัฒนธรรม3F)เป็นฐานในการวิจัย ส่วนแนวคิดด้านพหุวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์ยังมีการศึกษาวิจัยที่น้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด ทั้งที่แนวคิดดังกล่าว นักวิชาการทางวัฒนธรรมมองว่ามีความลึกซึ้งและนำไปสู่การปฏิบัติการเพื่อเปิดสิทธิ์เปิดเสียงและสร้างพื้นที่แสดงการออกเพื่อตั้งคำถามกับความไม่เป็นธรรมต่อการปฏิบัติกับกลุ่มวัฒนธรรมกระแสรองที่ไม่ใช่วัฒนธรรมกระแสหลักอย่างอิสระ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 เรื่อง นำมาสู่ข้อสรุปสำคัญเพื่อนำไปสู่แนวทางการออกแบบและพัฒนา รูปแบบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เป็นการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการวิจัยเริ่มจาก 1) การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ 3) การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำขั้นตอนของกระบวนการจัดการศึกษาตามแนวทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนของ James Banks (2007) และวงแหวนการเรียนรู้ตามแนวทาง Sonia Nieto (2007) ทำความเข้าใจ และวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ โดยผู้วิจัยทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยครูนาฏศิลป์ประจำการในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้คัดเลือก เพื่อสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ที่ประจำการในพื้นที่ภาคใต้ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทางด้านพหุวัฒนธรรม/ทางด้านนาฏศิลป์/ทางการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีรายละเอียดการคัดเลือกดังนี้

1. กลุ่มประชากร เป็นครูนาฏศิลป์ในสถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 334 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (1-3) ใช้วิธีการคัดเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Mogan) ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยนี้จำนวนทั้งสิ้น 179 คน และการได้มาของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้กระบวนการสุ่มอย่างง่าย โดยการส่งเครื่องมือวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 14 จังหวัดในภาคใต้ และส่งต่อไปยังครูกลุ่มเป้าหมายในทุกโรงเรียนทั้ง 334 โรงเรียน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์และการสอนนาฏศิลป์ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม/พหุวัฒนธรรมศึกษา จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา (หลักสูตรและการสอน, การวัดและประเมินผลทางการศึกษา, การวิจัยทางการศึกษา, ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์) จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ มีทั้งสิ้น 3 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้

2. แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้

3.แบบสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาสภาพปัญหา รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการลงพื้นที่จริง เพื่อกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามและสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินสมรรถนะ และแบบประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

2. เสนอเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

3. วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ และแบบประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และข้อเสนอแนะด้านความถูกต้องชัดเจนของภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษา/ศิลปะการแสดง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขานาฏศิลป์ศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

จากนั้นปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ในการตัดสินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ กรณีที่ค่า IOC มากกว่า .50 ถือว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละฉบับดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา สร้างและพัฒนามาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง แบ่งตอนการสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 สัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ มีข้อคำถามทั้งสิ้น 9 ข้อ และตอนที่ 3 สัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์จากการกำหนดค่า IOC (Srisa-art, 2010) ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์คะแนนที่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี โดยประเด็นการสนทนากลุ่มในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย (1) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมเขตพื้นที่ภาคใต้ (2) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะ (3) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบบันทึกการสนทนากลุ่มจากการกำหนดค่า IOC ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.67-1.00 (Srisa-art, 2010) ซึ่งเป็นเกณฑ์คะแนนที่มีความสอดคล้องของเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3. แบบประเมินสมรรถนะ สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี แบ่งตอนการประเมินเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินสมรรถนะรายด้านในลักษณะ Scale (Rating Scale) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด กำหนดประเด็นการประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ทั้งสิ้น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมข้อคำถามในการประเมินทั้งสิ้น 38 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทัศนะของครูนาฏศิลป์ประเด็นสมรรถนะที่จำเป็น มีค่าความสอดคล้อง (IOC) (Srisa-art, 2010) ของแบบประเมินสมรรถนะที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.67-1.00 และจากการนำไปทดลองใช้กับครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน (Try out) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.87 -0.92 สอดคล้องกับ Hair, Black and Anderson (2010) ได้เสนอเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่มีค่าเกิน 0.70 ขึ้นไป แสดงว่าแบบประเมินเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพนำมาใช้เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2566 - เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างกรอบแนวคิดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการประเมินสมรรถนะเป็นการอาศัยความร่วมมือจากครูนาฏศิลป์จำนวน 179 คน โดยจัดตั้งทีมผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งทีมเป็น 3 ทีม คือ ทีมที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มพื้นที่จังหวัดชายฝั่งอ่าวไทย ทีมที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มพื้นที่จังหวัดชายฝั่งอันดามัน และทีมที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2567 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 4 เดือน

3. การดำเนินการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม ผ่านระบบออนไลน์ (Zoom Meetings) จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ในวันที่ 11 ธันวาคม 2567 ระยะเวลาในการดำเนินการ 3 ชั่วโมง (เวลา 13.00น.-16.00น.) และครั้งที่ 2 ในวันที่ 10 มกราคม 2567 ระยะเวลาในการดำเนินการ 3 ชั่วโมง (เวลา 16.00น.-19.00น.)

4. นำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการสัมภาษณ์ การประเมิน และการสนทนากลุ่มสังเคราะห์เพื่อสรุปรอยอดข้อค้นพบในสาระสำคัญนำไปสู่การอธิบายสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

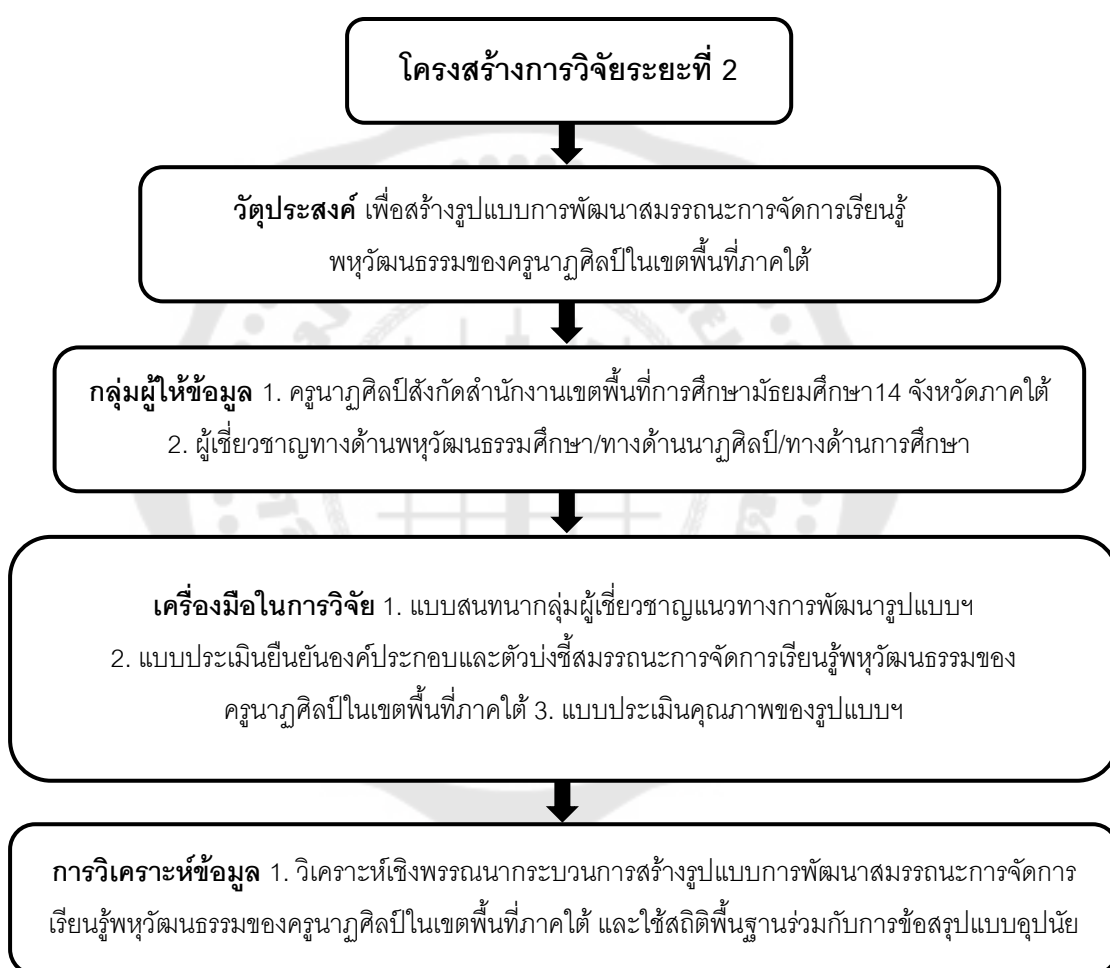
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน ใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเสนอความคิดเห็นของครูนาฏศิลป์และการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจัดกระทำข้อความที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินสมรรถนะครูนาฏศิลป์ ใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การยกกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยนำตัวแบบการศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนของ James Banks(2007) วงแหวนการเรียนรู้ตามแนวทาง Sonia Nieto(2002) และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกรอบคิดสำคัญในการพัฒนารูปแบบ 2. การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยเทคนิค

การสนทนากลุ่มและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ปรับแก้ไขตามคำแนะนำ มีรายละเอียดในแต่ละตอนดังนี้

2.1 การยกร่างรูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนลงพื้นที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม นำข้อค้นพบที่ได้จากการสังเคราะห์สภาพปัญหาในระยะที่ 1 มาประกอบเป็นโครงร่างของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์เป็นกรอบในการยกร่าง จากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ พัฒนาแก้ไขตามคำแนะนำ มีวิธีการออกแบบตามระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 1. กลุ่มตัวอย่างครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 179 คน 2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระการวิจัย ประกอบด้วย 2.1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา จำนวน 5 คน 2.2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา จำนวน 5 คน 2.3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ศึกษาหรือศิลปะการแสดง 5 คน และ 2.4 ศิษยานิเทศก์ระดับชำนาญการขึ้นไป จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ 2. แบบประเมินยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยใช้ชุดเดียวกับระยะที่ 1 ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบบันทึกการสนทนากลุ่มจากการกำหนดค่า IOC ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.67-1.00 (Srisa-art, 2010) ซึ่งเป็นเกณฑ์คะแนนที่มีความสอดคล้องของเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

2. แบบประเมินยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี แบ่งตอนการประเมินเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในลักษณะ Scale (Rating Scale) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อยระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด กำหนดประเด็นการประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหา

สาระสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ทั้งสิ้น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมข้อคำถามในการประเมินทั้งสิ้น 14 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่คณะผู้ประเมิน มีค่าความสอดคล้อง (IOC) (Srisa-art, 2010) ของแบบประเมินสมรรถนะที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.8 -1.00 แสดงว่าแบบประเมินเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพนำมาใช้เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ประสานงานกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจำนวน 18 คน และกลุ่มครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการศึกษาวิเคราะห์หาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

2. ประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

3. ดำเนินการประสานงานและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อดำเนินการออกแบบรูปแบบการพัฒนารูปแบบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกรายบุคคล

ตอนที่ 2 การประเมินยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ประสานงานกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษาหรือหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน และ 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษา/ศิลปะการแสดง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขานาฏศิลป์ศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

2. ประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่องานวิจัย

3. ดำเนินการประสานงานและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
เพื่องานวิจัย

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่มีความยืดหยุ่นสูง และ
นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย รวมถึงใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร้อยละ

2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ เป็นการประเมินคุณภาพด้านความ
ความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
วัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ครั้งที่ 1 มีวิธีการออกแบบตามระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยทางการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมี
ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา การวิจัยทาง
การศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมศึกษาหรือพหุวัฒนธรรมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมศึกษา/พหุวัฒนธรรมศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษาหรือศิลปะการแสดง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษา ศิลปะการแสดง การสอนนาฏศิลป์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ โดยเทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี แบ่งตอนการประเมินเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในลักษณะ Scale (Rating Scale) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อยระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด กำหนดประเด็นการประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญของรูปแบบ ทั้งสิ้น 4 ด้าน 1 ประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านทักษะ

จัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมข้อคำถามในการประเมินทั้งสิ้น 11 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมิน และตอนที่ 4 การสรุปผลเพื่อลงมติรับรองรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์โดยวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และข้อเสนอนี้ด้านความถูกต้องชัดเจนของภาษาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษา/ศิลปะการแสดง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขานาฏศิลป์ศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

จากการหาคุณภาพของแบบประเมินโดยมีค่าความสอดคล้อง (IOC) (Srisa-art, 2010) ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.8 -1.00 แสดงว่าแบบประเมินเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพนำมาใช้เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

2. ประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ

3. จัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดประเมินผลทางการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมศึกษาหรือพหุวัฒนธรรมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน จากนั้นปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

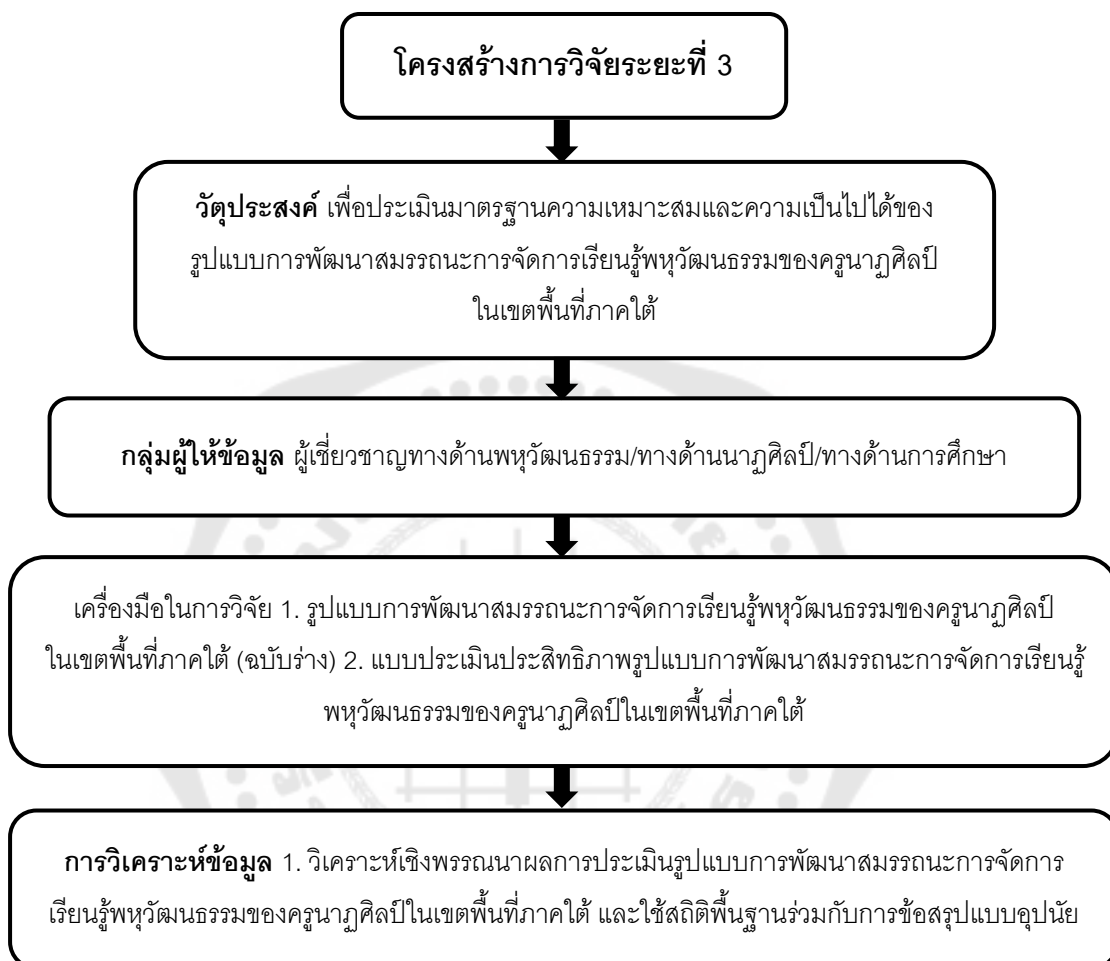
4. ครุฑนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และเคยมีประสบการณ์การสอนในเขตพื้นที่พหุวัฒนธรรม

4. ดำเนินการปรับปรุง แก้ไขรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม ครั้งที่ 1

5. นำเสนอผลการปรับปรุงและความก้าวหน้าของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่มีความยืดหยุ่นสูงโดยการพรรณนาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ระยะที่ 3 การหาประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม
ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ รอบที่ 2 ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 9 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง) ซึ่งได้จากการวิจัยในระยะที่ 2
2. เครื่องมือสำหรับประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี แบ่งตอน การประเมินเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบใน ลักษณะ Scale (Rating Scale) มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ระดับน้อย ระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด กำหนดประเด็นการประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญของรูปแบบ ทั้งสิ้น 4 ด้าน 1ประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมข้อคำถามในการประเมินทั้งสิ้น 11 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมิน และตอนที่ 4 การสรุปผล เพื่อลงมติรับรองรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

จากการหาคุณภาพของแบบประเมินโดยมีค่าความสอดคล้อง (IOC) (Srisa-art, 2010) ที่ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระหว่าง 0.8 -1.00 แสดงว่าแบบประเมินเป็น เครื่องมือที่มีคุณภาพนำมาใช้เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้
2. ประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ
3. ดำเนินการประสานงานและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้
4. จัดสัมมนาถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ประกอบด้วย
  1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การวัดประเมินผลทางการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมศึกษาหรือพหุวัฒนธรรมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความเชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

4. ครุฑนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และเคยมีประสบการณ์การสอนในเขตพื้นที่พหุวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

5. ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ระดับผู้บริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพในด้านมาตรฐานความเหมาะสมและมาตรฐานความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์ เป็นการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้ในอยู่ระดับดีมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้อยู่ในระดับดีมาก
2.51-3.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	เหมาะสม/เป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน โดยใช้สูตรต่อไปนี้

- ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum x$ คือ ผลบวกของข้อมูลทุกค่า

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สูตรที่ 1 $S. D. = \frac{\sqrt{(X-\bar{X})^2}}{n-1}$ หรือ

สูตรที่ 2 $S. D. = \frac{\sqrt{n \sum x^2 - (\sum x)^2}}{n(n-1)}$

เมื่อ S. D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x คือ ข้อมูล (ตัวที่ 1,2,3,...,n)

$\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้หาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นการประเมินรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

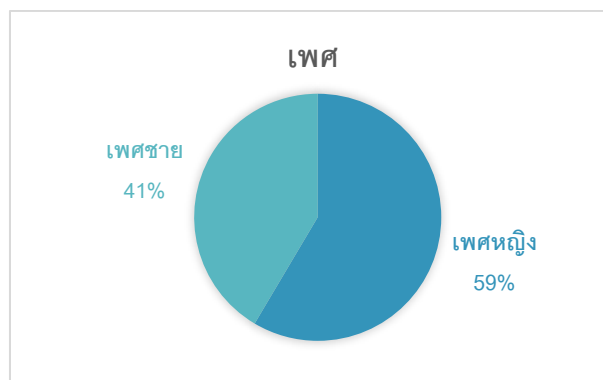
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครู
นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์และการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของ
การวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการ
เรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนา
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ระยะที่ 3 ผลการ
ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์
ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขต พื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา
สมรรถนะจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยดำเนินการให้ได้มาซึ่ง
ข้อมูลที่สำคัญต่อการวิจัยในครั้งนี้โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินกับกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่
ผ่านการคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดและมาได้มาโดยกระบวนการสุ่มหลายขั้นตอน รวมทั้ง
จำนวน 179 คน ข้อมูลที่แสดงต่อไปนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานของครูนาฏศิลป์ที่ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยใน
ครั้งนี้

1. เพศ แบ่งเป็น เพศหญิง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 57.54
เพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 42.45

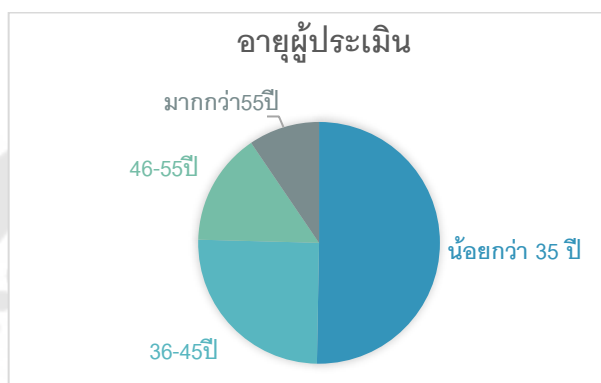

2. สถานะผู้ประเมิน

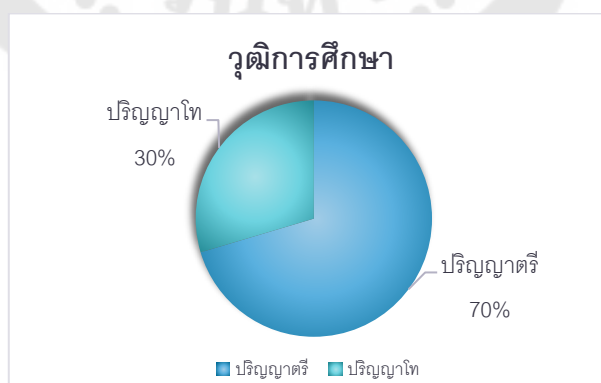
2.1 อายุผู้ประเมิน

ช่วงอายุน้อยกว่า 35 ปี	จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 50.27
ช่วงอายุ 36-45 ปี	จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 25.13
ช่วงอายุ 46-55 ปี	จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.08
ช่วงอายุมากกว่า 55 ปี	จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.49

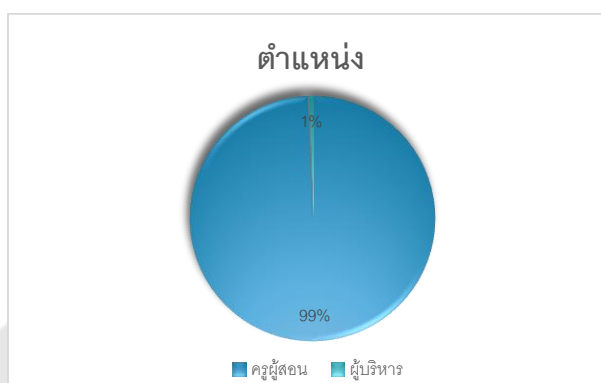
2.2 วุฒิการศึกษา

ระดับปริญญาตรี	จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 70.39
ระดับปริญญาโท	จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.61

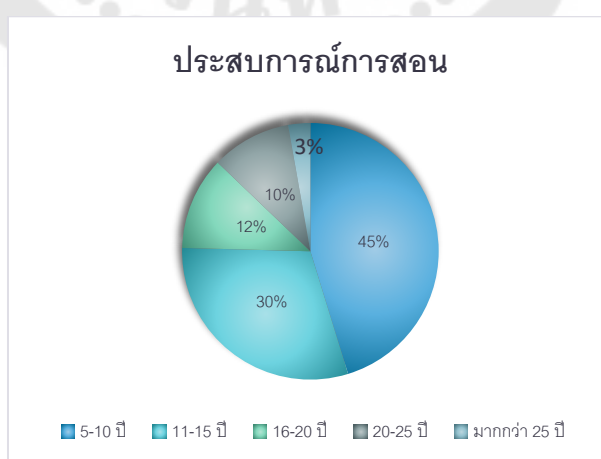
2.3 ตำแหน่ง

ครูผู้สอน	จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 99.44
ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66

2.4 ประสบการณ์ด้านการสอน

ระหว่าง 5-10 ปี	จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25
ระหว่าง 11-15 ปี	จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 30.16
ระหว่าง 16 -20 ปี	จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.73
ระหว่าง 21-25 ปี	จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.05
มากกว่า 25 ปี	จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.79

จากข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของครูนาฏศิลป์ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.54 ส่วนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 42.45 วุฒิการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติหน้าที่ระดับครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีประสบการณ์ทำงานส่วนใหญ่ระหว่างช่วงอายุงาน 5 -15 ปี รวมกันมากถึงร้อยละ 75.41 ข้อมูลเชิงสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างมีนัยสำคัญว่า กลุ่มครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ภาคใต้นั้น ส่วนใหญ่เป็นครูรุ่นใหม่ที่ยังคงมีอายุงานอีกมากกว่า 20 ปี หากนับอายุเกษียณการทำงานที่ 60 ปี และเมื่อเทียบเคียงกลุ่มประชากรตามแนวคิดนักเศรษฐศาสตร์ พบว่าครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ในภาคใต้จัดอยู่ในกลุ่ม Gen Y (ช่วงอายุ 21-37 ปี) ซึ่งถือเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาขับเคลื่อนประเทศ จากการวิเคราะห์โดยสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้นผลการวิเคราะห์เชิงสถิติในด้านข้อมูลพื้นฐานที่แสดงดังกล่าวถือเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้ต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พัฒนาวัฒนธรรมครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พัฒนาวัฒนธรรมครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และกระบวนการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ แยกประเด็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นข้อค้นพบในการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ได้ดังนี้

1. **ด้านมโนทัศน์ทางวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์** จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูนาฏศิลป์มีความรับรู้และเข้าใจดีว่า สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนมาจากภูมิหลังที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน มีความตระหนักรู้ว่าความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน แต่โดยส่วนใหญ่ครูนาฏศิลป์ยังคงให้ความสำคัญในมิติความแตกต่างทางศาสนาเป็นความต่างที่ชัดเจนและมองเป็นรูปธรรมที่สุดของผู้เรียน เพราะครูนาฏศิลป์เชื่อว่าศาสนาที่แตกต่างกัน จะนำไปสู่วิธีการปฏิบัติของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

...พื้นที่สถานศึกษามีความหลากหลาย เนื่องจากเป็นชุมชนที่อาศัยร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 1, ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2566)

...มีความหลากหลาย เพราะผู้คนมีภูมิหลังที่ต่างกันโดยเฉพาะ**ความเชื่อและศาสนา** (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 2, ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2566)

...มีความหลากหลาย เพราะด้วยพื้นที่และชุมชนที่**แตกต่างเรื่องศาสนา** ทำให้การเข้าถึงนาฏศิลป์มีความแตกต่างกัน อาทิเช่น นักเรียนที่มาจากโรงเรียน**ศาสนาอิสลาม** ไม่เคยได้เรียนนาฏศิลป์มาเลยและไม่มีพื้นฐานด้านนี้เลย (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 3, ผู้ให้สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2566)

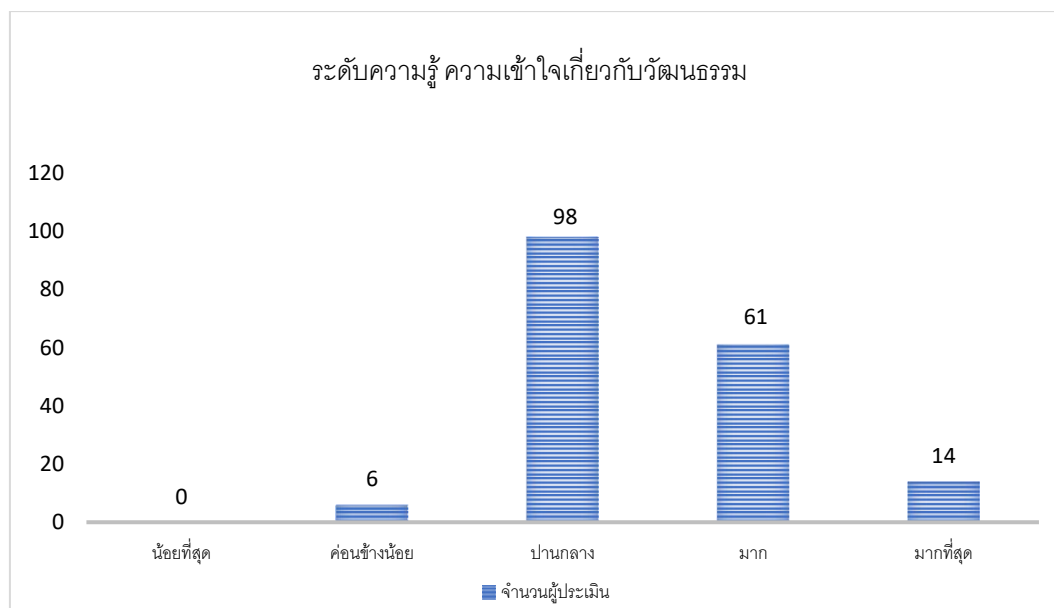
...มีผู้เรียนแต่ละคนมาจากบริบทที่**แตกต่างกันและครอบครัวที่ต่างกัน** ความเป็นอยู่**ศาสนาที่ต่างกัน** การใช้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ต่างกันจึงทำให้วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจึงมีความแตกต่างอย่างชัดเจน (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 4, ผู้ให้สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2566)

...เพราะนักเรียนแต่ละคนผู้ปกครองมาจาก**ที่ต่างถิ่นและศาสนาแตกต่างกัน** (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 5, ผู้ให้สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2566)

...มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจาก **มีศาสนาที่เป็นตัวแปรที่สำคัญของสังคม** (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 6, ผู้ให้สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2566)

...มี เพราะ มีการนับถือ**หลายศาสนา** (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 7, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่ามโนทัศน์ทางวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ยังคงมีความเข้าใจถึงความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมไปในทิศทางของ **ความแตกต่างทางศาสนาเป็นประเด็นสำคัญสุด** ซึ่งทำให้กระบวนการทัศน์พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ยังคงมีขอบข่ายที่จำกัด ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคใต้มีความแตกต่างหลากหลายที่เด่นชัดและหลายมิติ ทั้งในด้านภูมิลักษณะ ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ภาษา ในแต่ละพื้นที่และแง่มุมต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างหลากหลายมิใช่เพียงแค่ความต่างทางศาสนาหรือความเชื่อเพียงอย่างเดียวตามที่ครูเข้าใจ ทั้งนี้ จากผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ยังพบว่าครูโดยส่วนใหญ่ยังคงมีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นนี้เพียงแค่ระดับปานกลาง ดังผลที่แสดงในแผนภูมิที่ 1

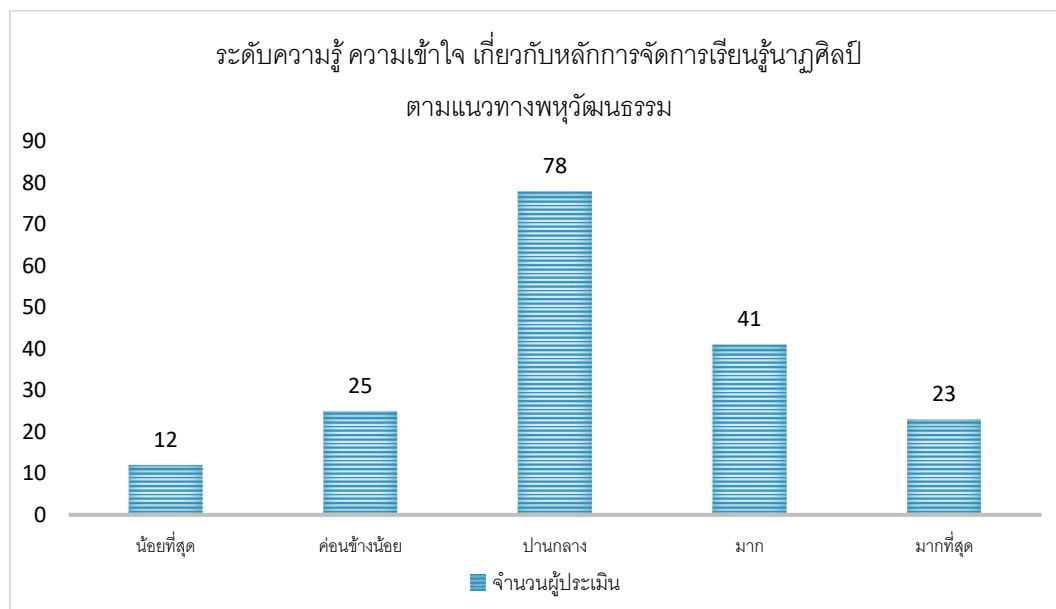

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิแสดงผลการประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 179 คน แบ่งระดับการประเมินจากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด เป็น 5 ระดับ โดยไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามในระดับน้อยที่สุด แต่มีระดับค่อนข้างน้อยจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.35 ระดับปานกลางจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 54.74 ระดับมากจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 34.07 และระดับมากที่สุดจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.82 พิจารณาในภาพรวมทั้งหมดครูส่วนใหญ่ประเมินอยู่ในช่วงระหว่างระดับน้อยที่สุด – ปานกลาง พบว่ามีจำนวนมากถึง 104 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 ของจำนวนทั้งหมด สรุปได้ว่าระดับระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของครุณาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.68

2. ด้านความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นความรู้ความเข้าใจด้านเนื้อหา หลักการและวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนภายใต้ความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ครุณาฏศิลป์ต้องสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและภูมิหลังของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นาฏศิลป์ในรายวิชานาฏศิลป์ ในประเด็นดังกล่าวสรุปได้ว่า ครุณาฏศิลป์มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม **ระดับปานกลาง** โดยเฉพาะประเด็นด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์

สภาพปัญหาความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมพหุวัฒนธรรม และนำสภาพปัญหาที่พบเจอเหล่านั้นมาออกแบบการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภูมิสถิติดังนี้

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิแสดงผลการสอบถามระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 179 คน แบ่งระดับการประเมินจากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด เป็น 5 ระดับ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามระดับน้อยสุดจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ระดับค่อนข้างน้อยจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 13.96 ระดับปานกลางจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 43.57 ระดับมากจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 และระดับมากที่สุดจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.84 หากพิจารณาในภาพรวมทั้งหมดครูส่วนใหญ่ที่ประเมินอยู่ในช่วงระหว่างระดับน้อยที่สุด – ปานกลาง มากถึง 115 คน คิดเป็นร้อยละ 64.24 ของจำนวนทั้งหมด สรุปได้ว่าระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้อยู่ใน **ระดับปานกลาง** มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.05

3. ด้านทักษะการออกแบบการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนที่มีความ

ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ใช้แนวทางการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการศึกษาวิเคราะห์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ซึ่งถือเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ครูยังให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าได้ยึดหลักและวิธีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงเป็นอย่างดี มีการวิเคราะห์ธรรมชาติและข้อจำกัดของผู้เรียนเป็นรายกลุ่มอย่างละเอียด ทั้งในด้านความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่วิธีปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่วิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มครูตามหลักคิดดังนี้

ครูกลุ่มที่ 1 ครูกลุ่มนี้มองว่าให้ยึดถือหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชาติ มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้เป็นหลักประการสำคัญที่สุด มีการปรับเปลี่ยนหรือบูรณาการ เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนได้ตามความเหมาะสม แต่ถึงอย่างไรก็ตามเนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชาติ มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ในรายวิชานาฏศิลป์ เปรียบเสมือนคัมภีร์สำคัญขาดเสียมิได้ และถูกกำหนดมาอย่างเคร่งครัดถือว่ามีความสมบูรณ์แล้ว ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

...สำคัญที่สุดคือการออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง ปรับเปลี่ยนเนื้อหาและวิธีการบ้างตามความเหมาะสม (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 8, ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2566)

...ยึดตามหลักสูตร คู่มือครู แบบเรียน ขอบข่ายเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 9, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2566)

...หลักสูตรแกนกลางเขียนมาอย่างไร ก็ควรสอนให้สอดคล้องกัน ไม่ควรสอนตามใจครูหรือตามใจเด็ก (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 10, ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2566)

ครูกลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มนี้มองว่าการออกแบบการเรียนรู้สามารถพลิกแพลงได้อย่างอิสระ แต่ต้องคำนึงถึงกรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูต้องวิเคราะห์ภูมิหลัง ตัวตนและวิถีปฏิบัติของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ครูต้องมีทักษะบูรณาการองค์ความรู้หุ้ปัญญารวมถึงเชื่อมโยงความเป็นไปของสังคมร่วมสมัยในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีและหลากหลายสำหรับผู้เรียน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

...ศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัด หลักสูตรท้องถิ่น บริบทของชุมชน ความนิยมหรือความชอบ เรื่องของสังคมวัฒนธรรมการแสดงในทั้ง 2 ศาสนา และนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับ แผนการจัดการเรียนรู้ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 11, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2566)

...ยึดตัวผู้เรียน ท้องถิ่น และความแตกต่างทางศาสนา ปรับใช้กับหลักสูตรแกนกลาง (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 12, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2566)

...ออกแบบตามความหลากหลายของผู้เรียน โดยวิธีการสำรวจ ฐานความรู้ ความพร้อม ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีการวางแผนร่วมกันกับนักเรียน ควบคู่ กับแผนการสอนที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ โดยให้มีความยืดหยุ่น แต่คงสอดคล้องกับ มาตรฐานและ ตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนด (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 13, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2566)

...ออกแบบโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการสอนตามความถนัดและ สภาพแวดล้อม รวมถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 14, ผู้ให้ สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2566)

ครูกลุ่มที่ 3 ครูกลุ่มนี้มองว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน และตัวชี้วัดการเรียนรู้มีปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติที่ แท้จริงของผู้เรียน การสร้างกรอบการเรียนรู้ที่ไม่ยืดหยุ่นต่อพฤติกรรมของผู้เรียนที่ควรจะเป็นในแต่ ละพื้นที่ที่แตกต่างกันหลาย ครูยังมองว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน และตัวชี้วัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ไม่เคยมีการชำระปรับปรุงให้สอดคล้องตามความต้องการ ที่แท้จริงของผู้เรียน รวมถึงบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปรียบเสมือน หลักสูตรผูกมัดตราสังข์ฝังตัวเองไว้กับอดีตมากเกินไป ไร้ซึ่งจินตนาการความหวังแห่งอนาคต ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

...ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามลักษณะธรรมชาติของผู้เรียน เนื้อหาสาระตาม หลักสูตรแกนกลางไม่สามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอนได้จริงทั้งหมด (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 15, ผู้ให้สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2566)

...สอนในสิ่งที่นักเรียนนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง ตัวชี้วัดแกนกลางยังไม่จุดนี้และ ไม่เคยคิดจะปรับปรุง (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 16, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...กระทรวงศึกษาธิการยังไม่เคยเข้าใจว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงเป็นเช่นไร หลักสูตรไปทาง ครูไปทาง นักเรียนก็ไปอีกทาง (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 17, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...ส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการควรรับทราบถึงปัญหาเหล่านี้ เสียงสะท้อนของครูควรจะได้ยินดังฟังชัด (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 18, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...หลักสูตรแกนกลางมีการปรับปรุงเกือบทุกกลุ่มสาระฯ ยกเว้นกลุ่มสาระฯ ศิลปะยังคงไม่ปลุกกับเนื้อหาเก่า ๆ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 19, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

4. ด้านการออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ในชั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่า การออกแบบการเรียนรู้มีทั้งสิ้น 5 ด้าน ประกอบด้วย

4.1 ด้านการวิเคราะห์การเรียนรู้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการประเมินครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ครูนาฏศิลป์มีรูปแบบการวิเคราะห์เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3 วิธีการที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนี้

วิธีการที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาในองค์รวม ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา นโยบายและพันธกิจหลักของสถานศึกษา รวมถึงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรอบมาตรฐานสำคัญในการวางแผนเพื่อออกแบบการเรียนรู้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัด หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน บริบทของชุมชน ความนิยมหรือความชอบเรื่องของสังคม วัฒนธรรมการแสดงในทั้ง 2 ศาสนา และนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 20, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

วิธีการที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์จากบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้เรียน ความเชื่อและวิถีปฏิบัติ บริบทของชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา เอกลักษณะทางวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ส่วนใหญ่วิธีการนี้จะพบเห็นในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ที่ชายแดนติดกับประเทศมาเลเซีย ได้แก่ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งครูส่วนใหญ่มองว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความเปราะบางทางสังคมและวัฒนธรรม มีแนวทางและวิถีปฏิบัติค่อนข้างเฉพาะตัว สถานศึกษาต้องอยู่ภายใต้การเฝ้าระวังและควบคุมของชุมชน สังคมและผู้นำในพื้นที่ อำนาจการตัดสินใจบางอย่างจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ข้าพเจ้าวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และการนับถือศาสนาในพื้นที่ เพราะหากไม่พิจารณาประเด็นนี้ จะมีปัญหาทันที (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 21, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...ดูพื้นที่และบริบทของสังคมในพื้นที่นั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไรมีบริบทเช่นไร มีวัฒนธรรมอย่างไร มีข้อจำกัดอะไรบ้างและต้องการอะไรจากนั้นจึงนำมาสู่กระบวนการปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียน (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 22, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...ก่อนจะสอนต้องดูก่อนว่าเราอยู่ในพื้นที่ใด มีความเชื่ออะไรบ้าง สิ่งไหนสอนได้ สิ่งไหนสอนไม่ได้ บางเรื่องมีในหลักสูตร มีในตัวชีวิต แต่ไม่สามารถสอนได้ในโรงเรียนนี้ บ่อยครั้งที่ก่อนจะสอนต้องเอาเนื้อหาสาระไปปรึกษาผู้นำศาสนาเสียก่อน หรือบางที่ขณะสอนอยู่ในห้องก็มีครูศาสนาเดินมาเตือนว่าอย่าสอนเรื่องนี้กับเด็ก เคยมีผู้ปกครองร้องเรียนก็มี เราต้องวางแผนการสอนดี ๆ มิเช่นนั้นจะมีปัญหาตามมา (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 23, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

วิธีการที่ 3 การศึกษาโดยนำแผนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปมาประยุกต์

และปรับรูปแบบวิธีการให้ถูกต้องสอดคล้องตามหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ครูหลายคนยังมองว่ามีประโยชน์และช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว โดยทั่วไปแล้วสำนักพิมพ์แบบเรียนแต่ละสำนักจะมีคู่มือครูมาให้พร้อมนำไปใช้งานได้ทันที ในหลาย ๆ ครั้งที่ครูมีภาระงานล้นพื้มือก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปของสำนักพิมพ์นั้น ๆ ไปใช้เลยโดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระใด ๆ หรือจะมีการปรับเปลี่ยนบ้างก็ไม่มากนัก เพราะครูมองว่าแผนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปของแต่ละสำนักพิมพ์ได้ถูกออกแบบและผ่านการตรวจสอบมาดีแล้ว ให้ถือว่าเป็นมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนครูยังมองว่าในความเป็นจริงแล้วแผนการเรียนรู้เป็นเพียงแค่เอกสารเพื่อไว้ประกันคุณภาพเพียงแค่นั้น ในขณะที่ปฏิบัติการสอนในจริงในห้องเรียนไม่มีใครสามารถสอนได้ตามแผนที่วางไว้แน่นอน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ก่อนเปิดเทอมต้องส่งแผนการสอน ที่โรงเรียนใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.) มีแผนการเรียนรู้มาให้สามารถนำไปปรับใช้ได้เลย (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 24, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...ลองศึกษาในอินเทอร์เน็ต มีแผนการสอนมากมายให้ดูและหลายสำนักด้วย โหลดมาและปรับใช้ให้เข้ากับแบบฟอร์มของโรงเรียนจะสามารถช่วยครูได้เยอะ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 25, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...บางครั้งแผนการเรียนรู้ก็แค่เอกสารที่เป็นภาระสำหรับครูเหมือนกันนะ เพราะในความเป็นจริงเวลาสอนฉันเชื่อเหลือเกินไม่มีใครสอนตามแผนที่เตรียมมาได้แน่นอน เพราะสถานการณ์ตรงนั้นมันไม่ได้เหมือนในแผนฯหรอก หากอยากให้เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญที่แท้จริง ควรลดการเขียนแผนแบบละเอียดแล้วให้ครูเอาไปท่องเพื่อสอน แต่ควรวางกรอบคร่าว ๆ แล้วไปดูสถานการณ์ในห้องเรียนแทนว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร ควรออกแบบการสอนแบบไหนที่เหมาะสมกับพวกเขา (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 26, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

4.2 วิธีการกำหนดภาระงาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าภาระงานในรายวิชานาฏศิลป์ที่ควรจะมีมอบหมายให้กับผู้เรียนแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ ภาระงานที่พัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีนาฏศิลป์ และภาระงานที่พัฒนาทักษะปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งทั้งสองส่วนนี้มีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเนื้อหาสาระที่ครูได้สอนในคาบเรียนนั้น ๆ

2.1 ภาระงานที่พัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์แนวคิดทฤษฎีและประเภทนาฏศิลป์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นชิ้นงานที่เน้นเนื้อหาสาระเชิงวิชาการ มีกระบวนการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าจากเอกสารหรือช่องทางสื่อสารออนไลน์ ครูจะกำหนดชิ้นงาน เช่น รายงาน แผ่นพับ ใบงาน แบบฝึกหัด วิดีโอคลิป สารคดีสั้น หรือสื่อทำมือรูปแบบต่าง ๆ การมอบหมายภาระงานในรูปแบบนี้จะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ ไม่มีข้อกำหนดตายตัว

2.2 ภาระงานที่พัฒนาทักษะปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นทักษะ การปฏิบัติท่ารำ การปฏิบัตินาฏยศัพท์ การรำ เต็ม เล่นละครหรือจินตลีลาประกอบดนตรี การผลิตสร้างเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ภาระงานดังกล่าวครูจะมอบหมายผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม และให้เวลาผู้เรียนในการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอย่างอิสระ และมีกำหนดการนำเสนอเป็นชิ้นงานเชิงประจักษ์เพื่อประเมินผู้เรียนต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดภาระงานผู้เรียนตามกรอบเนื้อหาสาระหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูนาฏศิลป์มีวิธีการดังนี้

ตาราง 5 รูปแบบการกำหนดภาระงานผู้เรียนตามกรอบเนื้อหาสาระหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

การกำหนดภาระงานที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน			
นาฏยประวัติ	นาฏยปฏิบัติ	นาฏยวิจารณ์	นาฏยวิจักษ์ (สุนทรียศาสตร์)
ใบงาน	ปฏิบัติท่ารำ	บทวิจารณ์	ใบงาน
ทดสอบรายข้อแบบมี ตัวเลือก	นาฏยศัพท์	ใบงาน	ศึกษาค้นคว้านำเสนอ รายบุคคล
ทดสอบแบบเขียน บรรยาย	ออกแบบท่ารำเต้น	ทดสอบแบบเขียน บรรยาย	ศึกษาค้นคว้านำเสนอ รายกลุ่ม
ศึกษาค้นคว้านำเสนอ รายบุคคล	นำเสนอผลงาน สร้างสรรค์	วิดีโอคลิป	วิดีโอคลิป
ศึกษาค้นคว้านำเสนอ รายกลุ่ม	วิดีโอคลิป	แผนผังความคิด	คอลัมน์
รายงาน	สมุดทำมือ	ศึกษาค้นคว้านำเสนอ รายกลุ่ม	แผนผังความคิด
แผ่นพับ	รายงาน	รายงาน	แบบฝึกหัด
หนังสือทำมือ	วิพิธทัศนา	แผ่นพับ	แบบทดสอบเขียน บรรยาย
แผนผังความคิด	หุ่นทำมือ	คอลัมน์	แบบทดสอบแบบมี ตัวเลือก
สมุดวิชาเรียน	สร้างเครื่องประดับ		แผ่นพับ
วิดีโอคลิป	สร้างเครื่องแต่งกาย		
แบบฝึกหัด	เขียนบท และ สร้างสรรค์ละคร		

ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดภาระงานให้กับผู้เรียนในรายวิชานาฏศิลป์ของ
จากการสัมภาษณ์ครูนาฏศิลป์ผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. เนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน และ
ตัวชี้วัดการเรียนรู้ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดกรอบภาระงานที่ครูจะมอบหมายให้กับ
ผู้เรียน

2. พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของผู้เรียนในภาพรวมของแต่ละห้องเรียน
หรือแต่ละสายชั้น ครูส่วนใหญ่มองว่าผู้เรียนที่อยู่ห้องเก่งจะได้รับภาระงานที่หลากหลายและ
น่าสนใจ รวมถึงเป็นภาระงานที่สามารถสะท้อนระดับสติปัญญาและความสามารถของผู้เรียนได้
เป็นอย่างดี ซึ่งห้องเรียนดังกล่าวยังเป็นความคาดหวังในด้านผลงานที่สะท้อนถึงศักยภาพของครู
ในการพัฒนาผู้เรียนได้อีกด้วย แต่ในส่วนห้องเรียนที่ผู้เรียนไม่เก่งมากนักหรือผู้เรียนไม่ขยัน ภาระ
งานที่ครูมอบหมายให้ก็จะกำหนดรูปแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนมากนัก แค่ออให้มีชิ้นงานเพื่อประเมิน
ผู้เรียนได้ก็เพียงพอแล้ว ความคาดหวังในตัวผู้เรียนจากครูก็จะมีมาน้อยลดหลั่นกันตามลำดับ
สติปัญญาเป็นหลัก

3. ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจของผู้เรียนและพื้นที่รอบ ๆ สถานศึกษา
ครูผู้สอนจำนวนมากมีการประเมินข้อจำกัดทางการเงินของผู้เรียนในภาพรวมก่อนกำหนด
ภาระชิ้นงาน ในความเป็นจริงแล้วภาระงานหลาย ๆ ชนิดหรือแม้แต่ในกระบวนการผลิตชิ้นงาน
ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์จำนวนหนึ่งเป็นกลไกสำคัญ ความพร้อมและความไม่พร้อมในปัจจุบัน
ดังกล่าวจึงมีผลอย่างมากต่อรูปแบบภาระงานของผู้เรียนอย่างเลี่ยงมิได้ เช่น สถานศึกษาที่อยู่ใ
กลางเมือง ผู้เรียนมีความพร้อมทางการเงิน ภาระงานส่วนใหญ่มักจะเป็นงานกลุ่ม และต้องใช้
สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิตสร้าง ได้แก่ สวรรคต วิดีโอคลิป หรือแม้แต่การมอบหมายให้ผู้เรียน
ไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น ในส่วนผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อมทางการเงิน
สถานศึกษามักจะตั้งอยู่นอกเมืองหรือพื้นที่ห่างไกล การกำหนดภาระชิ้นงานมักจะเป็นงานเดี่ยว
เพราะโอกาสที่ผู้เรียนจะได้มารวมกลุ่มกันนอกเหนือจากวันเปิดเรียนจะเป็นไปได้ยาก ด้วย
ข้อจำกัดผู้เรียนต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการหารายได้ และเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัว
การกำหนดภาระชิ้นงานจึงมักอยู่ในรูปแบบกระดาษ สื่อทำมือ แบบฝึกหัด หรือรายงาน เป็นต้น
ในส่วนงานกลุ่มที่เน้นทักษะปฏิบัติการครูมักจะทำให้ผู้เรียนดำเนินการให้เสร็จสิ้นในคาบเรียนนั้น ๆ
แทน และหลีกเลี่ยงการให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นอกสถานที่

4. ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยส่วนใหญ่แล้วครูจะพิจารณา
ผู้เรียนในภาพรวมรายห้องว่ามีความแตกต่างหลากหลายในมิติใดบ้าง โดยเฉพาะด้านศาสนาซึ่งมี

ผลเป็นอย่างมากต่อการกำหนดภาระชิ้นงานของครู ผู้เรียนนับถือศาสนาที่แตกต่างกันในหนึ่งห้องเรียน ครูจะออกแบบภาระงานที่ผู้เรียนทุกศาสนาและทุกความเชื่อสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ขัดต่อความเชื่อและวิถีปฏิบัติศาสนานั้น ๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามประเด็นด้านความแตกต่างทางศาสนา มิใช่เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีผลต่อการกำหนดภาระงานของครู ถึงกระนั้นยังมีความแตกต่างด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนอีกหลายมิติ ได้แก่ ภาษา เชื้อชาติ อาชีพ สถานะทางสังคม เป็นต้น แต่ครูส่วนใหญ่ยังคงมองข้ามในมิติเหล่านี้ไปอย่างเห็นได้ชัด หรือแม้แต่บางชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อโดยตรง ซึ่งมักจะขัดกับหลักการทางศาสนาและวิถีปฏิบัติของผู้เรียน ครูอาจจะใช้วิธีการตัดเนื้อหาเหล่านั้นทิ้งเสีย เพื่อไม่ใช่กระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียน

4.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ มีครูจำนวนไม่น้อยที่ยังคงมีความเข้าใจว่าสภาพแวดล้อมที่ดีคือ การจัดห้องเรียนให้มีสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่ครบครัน ครุณาฏศิลป์มากกว่าร้อยละ 80 จากการสัมภาษณ์ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในมิติตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียนคือ ห้องเรียนที่กว้างขวาง มีกระจกรอบด้าน และมีสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

...ภายในห้องเรียน จะเป็นห้องเรียนที่สามารถใช้ห้องปฏิบัติการได้ และเรียนเนื้อหาภาคทฤษฎี ควบคู่กัน ให้เรียนทำกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม ปรับทิศทางในการนั่งเรียน ตามเนื้อหาหรือตามมุมของห้องเรียน (ครุณาฏศิลป์โรงเรียน 27, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...ส่วนใหญ่ผู้เรียนเรียนในห้องปฏิบัติการนาฏศิลป์ และห้องเรียนเพียงเท่านั้น (ครุณาฏศิลป์โรงเรียน 28, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...โดยปกติแล้วในห้องที่ใช้เรียนจะเป็นห้องแอร์และมีกระจก มีเวที อยู่แล้ว แต่ครูจะสร้างบรรยากาศให้น้ำเรียนด้วยการจัดกิจกรรมระหว่างทาง แบบ Active Learning ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ (ครุณาฏศิลป์โรงเรียน 29, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเน้นพื้นที่ให้นักเรียนได้ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการจัดป้ายนิเทศให้ความรู้ผู้เรียนและมีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์โทรทัศน์มีกระจกไว้ให้ผู้เรียนได้สังเกตการปฏิบัติท่ารำของตน (ครุณาฏศิลป์โรงเรียน 30, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...บริเวณใต้อาคารเรียน สนาม ในห้องเรียน ตามแต่สถานการณ์ (ครุณาฏศิลป์โรงเรียน 31, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

นอกจากนี้ครูยังสะท้อนปัญหาในด้านคุณภาพและความพร้อมของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนใหญ่ยังคงมีความขาดแคลน โดยเฉพาะความพร้อมของห้องปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ ห้องเรียนยังขาดสื่อเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ รวมถึงขาดวัสดุอุปกรณ์เครื่องแต่งกายทางด้านนาฏศิลป์ที่เป็นแบบอย่างต่อการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งปัญหาดังกล่าวถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของครู

ผลจากการวิเคราะห์ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยพบว่าครูนาฏศิลป์จำนวนมากที่มองในมิติสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ห้องเรียน อาคารสถานที่ กระจุก เครื่องปรับอากาศ ไฟฟ้า เครื่องเสียง เป็นต้น เป็นประเด็นหลักเพียงด้านเดียวมากเกินไป โดยมักจะลืมคำนึงถึงมิติสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน นั่นคือสภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพหรือจิตวิทยา และสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมวิทยา ซึ่ง 2 มิติดังครุนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงมองข้ามหรือลืมนึกถึงถึงความสำคัญที่แท้จริง อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางจิตภาพและสังคมวิทยาเป็นสิ่งที่จับต้องได้ยาก แต่นั่นยังคงถือเป็นมิติที่สำคัญ และมีความซับซ้อนมากกว่ามิติทางด้านกายภาพอีกด้วย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครุนาฏศิลป์ ผู้วิจัยยกตัวอย่างเพื่อแยกย่อยมิติของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมใน 3 มิติของครุนาฏศิลป์

ตารางวิเคราะห์ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมใน 3 มิติของครุนาฏศิลป์		
มิติสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	มิติสภาพแวดล้อมทางสังคม	มิติสภาพแวดล้อมทางจิตภาพหรือจิตวิทยา
...บริเวณใต้อาคารเรียน สนามในห้องเรียน ตามแต่สถานการณ์	...เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน	...ข้าพเจ้าจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนโดยให้ผู้เรียนทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยก การทำกิจกรรมกลุ่มส่วนใหญ่ใช้การ
...มีความหลากหลายมีภาพติดฝาผนัง สื่อโทรทัศน์ หนังสือนิตยสารการ	...ส่งเสริมความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นได้/วัฒนธรรมท้องถิ่นสตุล	...เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถซักถามได้ตลอดเวลา สอดแทรกกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดคาบเรียน
...สภาพห้องเรียนน่าอยู่ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน	...ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน	...
...มีอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีห้องปฏิบัติการ	...	...

ตาราง 6 (ต่อ)

ตารางวิเคราะห์ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมใน 3 มิติของครูนาฏศิลป์		
มิติสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	มิติสภาพแวดล้อม ทางสังคม	มิติสภาพแวดล้อม ทางจิตภาพหรือจิตวิทยา
...สภาพแวดล้อมต้องเอื้ออำนวยต่อ ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนต้องสะอาด ใส่ทัศนูปกรณ์ต้องพร้อมใช้	...สร้างสรรค้ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ ภายใต้หลักการของ "การร่วมคิด ร่วมทำ" ซึ่งเป็นการเสริมสร้าง ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกของการมี	...จัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียน เคารพซึ่งกันและกันเป็นห้องเรียน แห่งประชาธิปไตยให้ความ ช่วยเหลือกัน
...จัดสภาพแวดล้อมห้องเรียนให้ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้าน นาฏศิลป์	ส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็น เจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็น หัวใจของการจัดการศึกษา	...จัดสภาพห้องเรียนให้ผู้เรียนรู้สึก สบายใจ ไม่อึดอัดหรือกดดัน ทำให้ ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้
...ตกแต่งห้องเรียนให้มีความ สวยงามใช้สีสันทันทีมีความสดชื่น ใน หลักทางจิตวิทยา และมีป้ายความรู้ ตัวอย่างการแสดง มีมุมความรู้ มี ตัวอย่างหุ่นการแต่งกายของตัว ละคร โขน โนรา ร่องเง็ง		...ครูผู้สอนจะเน้นให้ความรู้ แบบ เข้าใจง่ายไม่ลึกซึ้ง ถึงแก่นแท้ มาก เกินไป เน้นให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ภายในชั้นเรียนและใช้กระบวนการ เสริมแรงทางบวก ชื่นชม และให้ กำลังใจสำหรับนักเรียนที่ไม่เคย ฝึกหรือเรียนนาฏศิลป์มาเลย

4.4 ด้านการออกแบบสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นเครื่องมือหนึ่งใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าสื่อที่ครูนาฏศิลป์ใช้ประกอบการเรียนการสอน ส่วนมากยังคงเป็นสื่อตัวบุคคลซึ่งเน้นหมายถึงตัวครูเอง และสื่อสำเร็จรูปจากช่องทางต่าง ๆ ที่พร้อมนำใช้งานได้ทันที ได้แก่ แบบเรียนสำเร็จรูป สื่อรูปภาพ สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล Youtube Google Power point หนังสือเรียน เป็นต้น สื่อที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนครูนาฏศิลป์จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหาและความซับซ้อนของสื่อชนิดนั้น ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับพัฒนาการและช่วงวัยของผู้เรียน ตลอดจนจุดประสงค์ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ที่ครูวางไว้ จากการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้จัดกลุ่มสื่อการเรียนรู้ที่ครูนาฏศิลป์นิยมใช้พบว่ามี 4 รูปแบบดังนี้

1. สื่อสำเร็จรูป เป็นสื่อที่หาได้ง่ายไม่ยุ่งยากโดยส่วนใหญ่ครูมักจะใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่อย่างแพร่หลายในช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ Youtube Google Power point

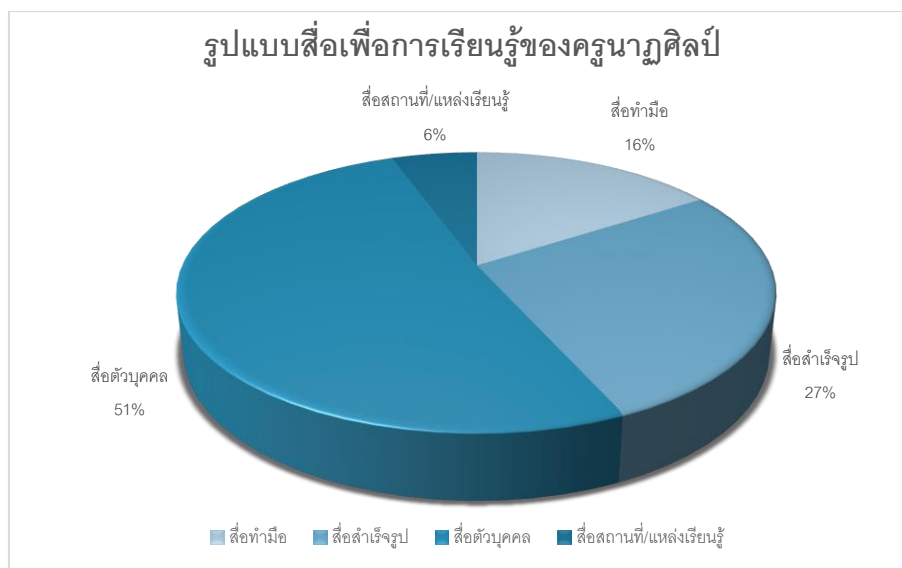

Game เป็นต้น สื่อรูปแบบดังกล่าวจะมีเนื้อหาสาระที่ค่อนข้างสมบูรณ์ รูปแบบการนำเสนอมีความน่าสนใจ ทันยุคสมัย กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ค่อนข้างดี และที่สำคัญลงทุนน้อย แต่มีข้อจำกัดที่สถานศึกษาตามชนบทยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อประเภทดังกล่าวได้อย่างเต็มศักยภาพคือ ห้องเรียนต้องมีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อรองรับเทคโนโลยีเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี

2. สื่อทำมือ เป็นสื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นจากกระบวนการคิดค้นด้วยตัวครูเอง หรือมีตัวอย่างประกอบที่น่าสนใจและครูนำตัวอย่างนั้นมาประยุกต์พัฒนาภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการและช่วงวัยของผู้เรียนในห้องที่ครูสอน สื่อประเภทนี้อาจจะอยู่ในรูปแบบสื่อเทคโนโลยีหรือวัสดุอุปกรณ์ก็ได้ เช่น เอกสารแผ่นภาพ เกมส์กระดาษ บัตรคำศัพท์ หุ่นกระดาษ เป็นต้น

3. สื่อตัวบุคคล เป็นสื่อที่สำคัญประเภทหนึ่งสำหรับการเรียนการสอน รายวิชานาฏศิลป์ โดยเฉพาะตัวครูนาฏศิลป์เองถือเป็นสื่อหลักในลำดับต้น ๆ ที่สนับสนุนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคงทน โดยส่วนใหญ่แล้วครูนาฏศิลป์มักจะมีการสาธิตให้นักเรียนดู จากนั้นให้ทำตามซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมือนจริง สื่อบุคคลในเชิงการสาธิตหรือบทบาทสมมติครูนาฏศิลป์มักจะมุ่งเน้นการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติเป็นหลัก เช่น ร้อง เล่น เต้น รำ หรือการออกลีลาท่าทางต่าง ๆ การสาธิตการนุ่งห่มเสื้อผ้าอาภรณ์ การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น ทั้งนี้สื่อตัวบุคคลยังรวมถึงการเชิญ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เฉพาะเรื่องหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาถ่ายทอดความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนโดยตรง เช่น ศิลปิน นักร้อง นักดนตรี ปราชญ์ชาวบ้าน ช่างศิลป์ ผู้นำชุมชน เป็นต้น

4. สื่อจากสถานที่จริง เป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่ครูยังคงนิยมนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เนื้อหาสาระบางเรื่องครูจะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบเจอหรือเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ จากสถานที่จริงตามโอกาส ความพร้อมของครู ผู้เรียนและสถานศึกษา เช่น เมื่อสอนเรื่องหนังตะลุงครูก็จะพาผู้เรียนไปชมตัวหนังตะลุงที่บ้านนายหนัง เมื่อสอนเรื่องเสื้อผ้าอาภรณ์ ครูก็จะพานักเรียนไปชมแหล่งทอผ้าพื้นเมือง หรือเมื่อสอนเรื่องโขนครูก็จะพานักเรียนไปชมการแสดงโขนในงานต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพประกอบ 8 แผนภูมิแสดงผลสรุปรูปแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์

จากแผนภูมิที่ แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 179 คน หากพิจารณารูปแบบสื่อการเรียนรู้ที่ครูนาฏศิลป์นิยมใช้ พบว่า รูปแบบสื่อตัวบุคคลเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอนมากที่สุดถึง ร้อยละ 51 โดยเฉพาะสื่อที่เป็นตัวครูเองถือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุด ด้วยความสะดวก ง่ายต่อการบริหารจัดการ และองค์ความรู้ส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่ที่ตัวครูเป็นหลัก แต่ในส่วนของรูปแบบสื่อสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้ภายนอกกลับพบว่าครูนำมาใช้ประกอบการสอนน้อยที่สุด คิดเป็นเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น ด้วยเหตุผลข้อจำกัดทางด้านการเงินของผู้เรียน ระยะเวลา การสนับสนุนที่ดีจากสถานศึกษา ผู้ปกครอง รวมถึงเคลือบขางวัฒนธรรมของตัวครูเอง ที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการนำสื่อประเภทนี้มาใช้ให้เกิดผล ในส่วนรูปแบบสื่อสำเร็จรูป ยังเป็นสื่อหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของครู จากแผนภูมิพบว่ามีมากถึงร้อยละ 27 อาจจะไม่มากเท่ากับรูปแบบสื่อบุคคล แต่ผู้เชี่ยวชาญมองว่าสื่อสำเร็จรูปก็ยังถือเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ขาดเสียมิได้เช่นกัน นับตั้งแต่สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 เป็นต้นมา การหันมาใช้สื่อในรูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลกลับมีอิทธิพลมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ครูนาฏศิลป์รุ่นใหม่ที่เกิดอยู่ในกลุ่ม Gen Y (ช่วงอายุ 25-35 ปี) ถือเป็นกำลังหลักในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สำหรับการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการออกแบบสื่อการเรียนการสอนของครูนาฏศิลป์ ผู้วิจัยยังพบว่าปัจจัยหนึ่งที่ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญสำหรับตัวครู คือ ทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มองว่าตัวเองไม่มีความรู้

และไม่มีควมถนัดทักษะด้านนี้เป็นอย่างมาก การสร้างสื่อที่ต้องใช้กระบวนการทางเทคโนโลยี ดิจิทัลหลายครั้งครูจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการว่าจ้าง หรือหาช่องทางใดช่องทางหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาให้ ผ่านพ้นไป เช่น ให้นักเรียนหรือครูที่มีความเชี่ยวชาญคอมพิวเตอร์ช่วยสร้าง ให้นุตรหลานของคุณเองช่วยอีกทีหนึ่ง หรือแม้แต่ให้ครูนาฏศิลป์ด้วยกันที่เป็นครูรุ่นใหม่ช่วยทำให้ เป็นต้น หรือในหลาย ๆ ครั้งครูก็จะใช้วิธีข้ามสื่อชนิดนี้ไปเพื่อจะได้ไม่ต้องยุ่งยากและเป็นภาระแก่ตัวครูเอง ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของครูดังนี้

...สองสิ่งที่ครูนาฏศิลป์กลัวที่สุดคือภาษาอังกฤษกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 32, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...ในหลาย ๆ เรื่องที่นักเรียนสามารถเป็นครูให้กับเราได้เป็นอย่างดีคือ เรื่องเทคโนโลยีนี้แหละ ทุกวันนี้ต้องมานั่งให้นักเรียนสอน ทำให้ดู โลกมันไปไวมาก ครูแบบเรา ๆ ตามไม่ทัน (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 33, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...แค่เปิดยูทูปง่าย ๆ แล้วเชื่อมต่อกับจอโปรเจคเตอร์ในห้องเรียนครูยังต้องใช้เวลาเป็นครึ่งชั่วโมง ยิ่งเดี๋ยวนี้สื่อมีมากมายเหลือเกิน ที่โรงเรียนจัดอบรบให้ครูตลอด ตั้งใจฟัง ทดลองทำตาม แต่สุดท้ายก็ยังไม่ได้ผลอยู่ดี เรื่องรำสู้นะแต่เรื่องเทคโนโลยีคงต้องยอม (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 34, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...ไวรัสโควิด 19 แพร่ระบาดใหม่ ๆ รัฐบาลสั่งการให้ครูทั่วประเทศจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ตอนนั้นเครียดมากจนต้องยื่นใบลาออก เพราะเราไม่เก่งเรื่องเทคโนโลยีเลย แล้วยังเป็นภาระแก่ครูรุ่นใหม่ ๆ อีก (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 35, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

4.5 ด้านวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนการออกแบบวิถีวัดและประเมินผล

ผู้เรียนถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะผลการประเมินจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง โดยเฉพาะทางด้านจิตวิทยา หลายครั้งที่เครื่องมือหรือกระบวนการวัดประเมินผลของครูไม่สะท้อนถึงพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ การพิพากษาผู้เรียนด้วยระดับคะแนนหรือเกรดเฉลี่ยจากครูจึงกลายเป็นคำถามในใจถึงความโปร่งใสเสมอมา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า รูปแบบการวัดและประเมินผลที่ครูใช้มีหลากหลายวิธี ตั้งแต่การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การปฏิบัติ การสำรวจ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นครูจะต้องยึดกรอบเนื้อหาสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ ที่ครูสอนไป โดยส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่ครูประเมินมักจะเป็นความรู้ ความจำ และความ

เข้าใจเป็นหลัก จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายใจความสำคัญเชิงประวัติศาสตร์ของนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้อง ครูนาฏศิลป์หลายคนให้ความคิดเห็นอย่างมั่นใจว่าได้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคลตามสภาพจริง นั้นหมายถึงครูจะมีการเก็บคะแนนในคาบเรียนไปเรื่อย ๆ ในทุก ๆ สัปดาห์ และการทดสอบในปลายภาคเรียนจึงค่อนข้างจะไม่มีควมจำเป็นมากนักในรายวิชานาฏศิลป์ การเก็บคะแนนส่วนใหญ่จึงอยู่ในรูปแบบ 70/30 หรือ 80/20 หรือ 100 เต็ม กล่าวคือเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน 70-100 เปอร์เซ็นต์ และทดสอบปลายภาคเรียนไม่เกิน 30 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น มีการประเมินผู้เรียนแบบองค์รวมหรือกระบวนการกลุ่มมากกว่ารายบุคคล ครูมักจะประเมินผู้เรียนจากชิ้นงานที่ครูมอบหมายให้ ทั้งนี้ครูจะให้ความสำคัญพัฒนาการในด้านสมรรถนะเฉพาะวิชาของผู้เรียนมากกว่าด้านอื่น ๆ แต่ยังมีครูบางส่วนที่ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเจตคติของผู้เรียนควบคู่กันไป ในรายวิชานาฏศิลป์ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของครู ดังนี้

...ประเมินตามสภาพจริง โดยทำแบบทดสอบ ทำงานกลุ่ม และปฏิบัติแบบกลุ่ม (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 36, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...การวัดและประเมินผลก็วัดจากภาระงาน ตัวบุคคลซึ่งแน่นอนว่าผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันแต่สุดท้ายแล้วก็ต้องมีการวัดและการประเมินผลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 37, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...จัดทำrubricกำหนดค่าการประเมินชิ้นงานให้เป็นเกณฑ์ที่มาตรฐาน เน้นความรู้และทักษะการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 38, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...วัดผลประเมินผลผู้เรียน 4 ด้านคือด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยประเมินจากพฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและความรับผิดชอบ ผลสำเร็จของภาระงานที่ได้รับมอบหมาย (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 39, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการกำหนดมาตรฐานและรูปแบบในการวัดประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่ต่างกันไป โดยหลัก ๆ ครูจะประเมินผู้เรียน 3 ด้าน (KPA) คือ 1. ด้านทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ได้แก่ ระดับความสามารถในการปฏิบัติท่ารำ นาฏยศัพท์ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลีลาท่ารำเต้น เล่นละคร หรือ

การผลิตสร้างเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับที่เป็นองค์ประกอบของนาฏศิลป์ เป็นต้น 2. ด้านความรู้ เป็นความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ รูปแบบและประเภทของนาฏศิลป์ วิธีการสร้างงานนาฏศิลป์ เป็นต้น และ 3. ด้านเจตคติ เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนแสดงออกในด้านทัศนคติ บุคลิก และพฤติกรรมต่าง ๆ ในเชิงบวก ด้านดังกล่าวผู้วิจัยพบว่าครูนาฏศิลป์มักจะตั้งกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่ค่อนข้างจะชัดเจนและมีความคาดหวังในตัวผู้เรียนเป็นอย่างสูง ผู้เรียนต้องมีมารยาท กราบไหว้ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน รักและหวงแหนความเป็นไทย มีความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ มีความระมัดระวังในกิริยามารยาทและการวางตัวโดยเฉพาะในห้องเรียนและต่อหน้าครู มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นต้น

ครูมีความเชื่อว่าการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะปฏิบัติการทางนาฏศิลป์ย่อมมีความสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านความไม่พร้อมของสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่มีมาตรฐาน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการ กระจก เครื่องเสียง เครื่องปรับอากาศ โพรเจคเตอร์ เป็นต้น ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เต็มศักยภาพตามที่คาดหวังและควรจะเป็น ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความรู้ความสามารถไม่เต็มที่ด้วยเช่นกัน การวัดและประเมินผลจึงต้องตามสภาพเท่าที่พึงกระทำได้และยังส่งผลให้มีความคาดหวังในตัวผู้เรียนน้อยลงไปอีกด้วย ยังมีประการหนึ่งที่เป็นเสียงสะท้อนถึงปัญหาสำคัญของครูคือ ด้วยตัวชี้วัดการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครูต้องใช้มีจำนวนหลายข้อหลายประเด็นเกินไป การวัดและประเมินผู้เรียนจึงไม่ครอบคลุมตัวชี้วัดเหล่านั้น เนื่องจากครูไม่สามารถสอนผู้เรียนให้ครบทุกตัวชี้วัดได้ภายในหนึ่งภาคเรียนหรือหนึ่งปีการศึกษา ทำได้มากที่สุดคือการมอบหมายภาระงานให้ผู้เรียนไปศึกษาเพิ่มเติมด้วยตัวเองแล้วมาทดสอบหรือทำงานส่งครูเพื่อประเมินความรู้ อีกทั้ง หรือครูอาจจะสอดแทรกเนื้อหาสาระนั้น ๆ แบบคร่าว ๆ ให้กับผู้เรียนในคาบเรียนแทน ครูยังให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าครูนาฏศิลป์หนึ่งคนมิใช่จะสอนได้ทุกอย่างตามหลักสูตรฯ แกนกลาง ครูแต่ละคนมีความถนัดและเชี่ยวชาญไม่เหมือนกัน บางคนเก่งทางด้านทักษะปฏิบัติ แต่กลับอ่อนทางด้านทฤษฎี บางคนมีองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะเปรียบเทียบแต่ไม่ถนัดเรื่องการสร้างสรรคงานทางด้านนาฏศิลป์ ครูบางคนจบนาฏศิลป์โยนยักษ์ โยนลิงแต่ต้องสอนระบำ รำ ฟ้อน เป็นต้น

สภาพปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์
บัณฑิตครูเมื่อจบการศึกษาและถูกผลักดันเข้าสู่สถานศึกษาเพื่อมาเป็นครูปฏิบัติการ การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้านเป็นถือสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับครู นอกเหนือจากความสามารถเฉพาะสาขาวิชาหรือเรียกว่าสมรรถนะหลัก ครูนาฏศิลป์ย่อมควรจะเป็นเช่นนั้นด้วย แต่จากการ

สัมภาษณ์กลับพบว่า ครูนาฏศิลป์ได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในหลาย ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ แต่ในส่วนทักษะพหุวัฒนธรรมสำหรับครูหรือทักษะการสอนข้ามวัฒนธรรม กลับแทบจะไม่เคยได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม อาจจะมีบ้างแต่ไม่ได้ถูกจัดเป็นประเด็นหลักในการอบรม ทั้งที่ระบบการศึกษาในสถาบันการผลิตบัณฑิตครูนาฏศิลป์ก็ยังไม่มีการบรรจุรายวิชาเหล่านี้อย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง เมื่อครูจบออกมาสอนในโรงเรียนครูแทบจะไม่มีความรู้ความสามารถด้านนี้ ต้องอาศัยการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกด้วยตัวเอง ผลเสียที่ตามมาจึงเกิดกับตัวครูและผู้เรียนเป็นหลัก การที่ครูถูกบรรจุรับราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่างบ้านต่างเมือง การเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินในพื้นที่นั้น ๆ จึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับครูนาฏศิลป์ ในหลาย ๆ ครั้งปัจจัยต่าง ๆ ทำให้ครูเกิดความประหม่าและไม่มั่นใจในการสอนผู้เรียน ครูไม่รู้ว่าจะเริ่มต้องสอนอย่างไรกับห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ต้องจัดการเรียนรู้เช่นไรถึงเรียกว่าเป็นธรรมและเสมอภาค การจัดการศึกษาเพื่อความสมานฉันท์ควรจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไรบ้าง เป็นต้น จากการประเมินค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนพหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์จึงอยู่ในระดับสูง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของครู

... ดิฉันมีความต้องการจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์เป็นอย่างมาก เพราะยิ่งเราเข้าใจชุมชน สังคม และตัวเด็ก ประโยชน์จะยิ่งเกิดกับทุกคน เพราะเชื่อว่านาฏศิลป์จะเป็นส่วนช่วยในการขัดเกลาความคิดของผู้เรียนให้เป็นเด็กดีได้คะ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 40, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

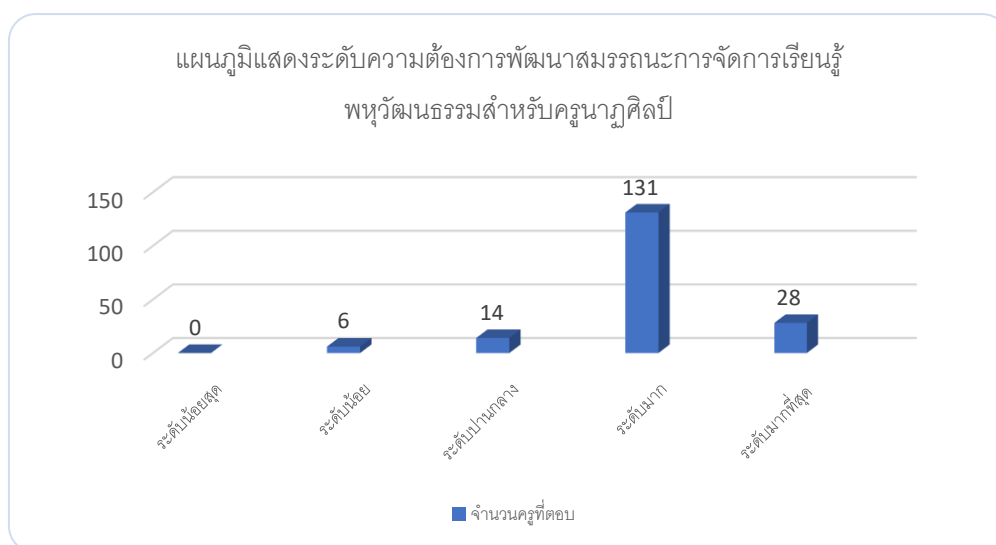
...มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้และสมรรถนะที่เพียงพอต่อการนำผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 41, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...พื้นที่แต่ละพื้นที่ต่างกันเพราะฉะนั้นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้จึงต้องเป็นไปตามบริบทและพื้นที่นั้น ๆ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 42, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...อยากให้เด็ก เข้าใจถึงความเท่าเทียมความเป็นหนึ่งเดียวไม่มีการแบ่งแยกดังนั้นครูจึงมีหน้าที่ในการกระทำ เข้าใจถึงความเท่าเทียมความเป็นหนึ่งเดียวไม่มีการแบ่งแยกดังนั้นครูจึงมีหน้าที่ในการกระทำเพื่อเป็นสิ่งที่จะทำให้เด็กเข้าใจถึงความแตกต่างมากยิ่งขึ้น (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 43, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

...มีความต้องการพัฒนามาก เพราะการเรียนรู้มัน ไม่มีการหยุดอยู่กับที่ ครูต้องมีการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ (ครูนาฏศิลป์โรงเรียน 44, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2566)

จากการสอบถามระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิรูปภาพดังนี้

ภาพประกอบ 9 แผนภูมิแสดงระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์

จากแผนภูมิที่ 9 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 179 คน แบ่งระดับการประเมินจากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด เป็น 5 ระดับ โดยไม่มีผู้ใดตอบแบบสอบถามในระดับน้อยที่สุด แต่มีระดับค่อนข้างน้อยจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.35 ระดับปานกลางจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.82 ระดับมากจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 73.18 และระดับมากที่สุดจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.64 พิจารณาในภาพรวมทั้งหมดครูจำนวนส่วนใหญ่ประเมินอยู่ในช่วงระหว่างระดับ มาก พบว่ามีจำนวนถึง 131 คน คิดเป็นร้อยละ 73.18 ของจำนวนทั้งหมด สรุปได้ว่าระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์อยู่ใน **ระดับมาก** มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.59

นอกจากเสียงสะท้อนถึงสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมจากครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้แล้ว ผู้วิจัยยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทสำคัญทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรม พบว่ามุมมองและสภาพปัญหาที่

พบเจอมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือกลไกการผลิตบัณฑิตครูในระดับอุดมศึกษายังคงไม่ปรากฏให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจส่งเสริมครูรุ่นใหม่ที่ตอบสนองต่อการสอนในสังคมพหุวัฒนธรรม มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระให้เห็นบ้างในหลักสูตรการเรียนการสอน แต่ยังไม่ถูกจัดเป็นรายวิชาที่นับเป็นหน่วยกิต ตลอดจนกระบวนการพัฒนาครูเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีความสามารถสูงทางด้านการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมยังคงมีอยู่อย่างจำกัด ครูมีตัวเลือกหรือช่องทางในการพัฒนาตนเองที่น้อยและไม่หลากหลาย ในขณะที่สมรรถนะพหุวัฒนธรรมถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นและถูกจัดให้เป็นสมรรถนะหลักที่ครูมืออาชีพพึงมีในศตวรรษที่ 21 ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

...สถาบันผลิตครูทางด้านศิลปะในประเทศไทยยังไม่มี การพูดถึงเรื่องพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นจริงเป็นจัง ถ้าจะมีบ้างก็มักถูกตีความให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นเสีย ซึ่งข้อเท็จจริงระบบการศึกษาไทยไม่ค่อยให้พื้นที่ทางความรู้สำหรับครูในเรื่องพหุวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรมศึกษา หรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม (ศาสตราจารย์ ดร.นงเยาว์ เนาวรัตน์, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2566)

...ครูนาฏศิลป์ถือเป็นครูเฉพาะทาง หลักสูตรต้องให้นักศึกษาครูได้มีความรู้และมีความคุ้นชินกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย ครูต้องลงพื้นที่เพื่อเข้าถึงและเข้าใจกับวัฒนธรรมนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง ครูสภามีหน้าที่ดูแลหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน คุณภาพของครูบาอาจารย์ และความพร้อมของแหล่งปฏิบัติการสอน แต่ในด้านสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของครูพบว่ายังคงมีปัญหาและพัฒนาได้ไม่ทั่วถึง เสียงสะท้อนจากงานวิจัยในเรื่องนี้ถือเป็นประโยชน์อย่างมากต่อวงการศึกษาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อไป (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม(เลขาธิการคุรุสภา), ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2566)

...จะทำอย่างไรให้ได้รู้สึกว่ามีคามมั่นคงทางวัฒนธรรมและมีตัวตนในสังคม ฉะนั้นครูจึงเป็นกุญแจดอกสำคัญที่ต้องมีความสามารถทางด้านพหุวัฒนธรรมสูง ถ้าครูทำได้เด็กก็จะไปถึงด้วยเช่นกัน (อาจารย์สถาพร ศรีสังข์จั้ง (ศิลปินแห่งชาติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2566)

...ครูนาฏศิลป์ถูกพัฒนามาอย่างเป็นระบบแบบแผนตามจารีต มีกรอบการปฏิบัติที่ชัดเจน มีบุคลิกที่เหมือน ๆ กันหมด น้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยที่จะได้เห็นครูนาฏศิลป์ที่มีความแตกต่างและเข้าใจในเจตนารมการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ (ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด กิจจันทร์, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2566)

**สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครู
นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้** จากรายงานผลการวิเคราะห์แยกย่อยในประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยสรุป
ข้อค้นพบสภาพปัจจุบันและเสี่ยงสะท้อนจากสภาพปัญหาของครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในเขต
พื้นที่ภาคใต้ ผ่านกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูนาฏศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา
และผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปวัฒนธรรมด้วยเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน
และกระบวนการสนทนากลุ่ม โดยสรุปขอยอดร้อยเรียงเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1. ครูนาฏศิลป์ที่ประจำการยังคงมีมีโนทัศน์ทางด้านพัฒนาธรรมศึกษาใน
ขอบข่ายที่จำกัดไม่ครอบคลุมถึงหลักใหญ่ใจความสำคัญที่แท้จริง มีบางประเด็นที่ครูมีมีโนทัศน์
และความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไป เช่น ครูให้ความสำคัญในมิติพัฒนาธรรมไปในประเด็น
ทางด้านศาสนาเป็นประเด็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ
ครูจากการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาตาม
แนวทางพัฒนาธรรมยังคงอยู่ในระดับปานกลางด้วยเช่นกัน

2. ครูนาฏศิลป์ที่ประจำการมีพื้นฐานความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา
ตามแนวทางพัฒนาธรรมอย่างจำกัด จึงส่งผลอย่างมากต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับ
ผู้เรียนในพื้นที่นั้น ๆ สาระสำคัญครูยังขาดทักษะการบูรณาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทเชิง
พื้นที่และความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในชั้นเรียนอย่างสมดุล ครูยังคงใช้
แผนการสอน เนื้อหาสาระ ตำราเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลที่เป็นแบบ
เดียวกัน โดยครูส่วนใหญ่นำมาจากคู่มือการเรียนการสอนจากสำนักพิมพ์อีกทอดหนึ่ง ขาดการ
พินิจ พิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนในพื้นที่
สังคมพัฒนาธรรม

3. ปัจจัยในด้านสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ทั้งความพร้อมในด้านอาคาร
สถานที่ สื่อเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ และงบประมาณสำหรับพัฒนาครู รวมถึงการจัด
การศึกษานอกสถานที่ที่มีอย่างจำกัด ยังคงมีเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้เกิด
ประสิทธิภาพ ครูส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่ายังขาดแคลนห้องปฏิบัติการนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพ
ขาดโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูประจำการ ทั้งนี้ยังรวมถึงพลวัตของสังคมที่
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลัน จนบางครั้งครูนาฏศิลป์ไม่สามารถปรับตัวและพฤติกรรมตามได้
ทันโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา

4. ถึงอย่างไรก็ตามในด้านทัศนคติ เป็นความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงและอุดมคติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้และการติดตามผู้เรียนในพื้นที่ภาคใต้เกี่ยวกับรูปร่าง

หน้าตา ศาสนา ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ รวมทั้งเจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับ วัฒนธรรม ชุมชนและสังคม ถือเป็น การรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับ ประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกหรือลบเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ของครูนาฏศิลป์ การศึกษาพบว่าครูนาฏศิลป์บางส่วนยังคงมีทัศนคติเชิงลบต่อผู้เรียนต่างศาสนา และชาติพันธุ์ ขาดความคาดหวังในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อประสบการณ์เรียนรู้ที่ดี ครูส่วนหนึ่งยังคง เชื่อว่านาฏศิลป์เป็นศาสตร์เฉพาะทางและเป็นศาสตร์ชั้นสูงที่อาจจะเหมาะสมกับผู้เรียนบางคน บางกลุ่มเท่านั้น การจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมจึงอาจจะเป็นมายาคติที่ขัดแย้งกับสภาพ ความเป็นจริง โดยเฉพาะมุมมองนาฏศิลป์กับวัฒนธรรมความเชื่อทางศาสนาอิสลาม ผู้เรียนมุสลิม มักจะมีข้อจำกัดและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับความคิดความเชื่อตามบทบัญญัติอิสลาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์จึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนสำหรับผู้เรียนกลุ่มเหล่านี้ หรือแม้แต่ผู้เรียน กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มชาวกู หรือกลุ่มชาวเล โดยพื้นฐานแล้วรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ อาจจะ ไม่เหมือนกับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ความสวยงามในอุดมคติของครูนาฏศิลป์จึงมักจะหมายถึง คนไทยแท้หรือคนไทยเชื้อสายจีนที่มีผิวขาวเหลือง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกใน กิจกรรมทางด้านนาฏศิลป์ไม่ว่าจะเป็นการร้อง รำ เต้น เล่นละครจึงมักเป็นสิทธิ์ของคนกลุ่มใหญ่ เป็นลำดับแรกเสมอ

5. จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลให้ครูนาฏศิลป์มีความเห็นพ้องต้องกันว่า การ พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีความจำเป็น อย่างมากเพื่อนำไปสู่เครื่องมืออาชีพในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทางวัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย

ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

กระบวนการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ใน เขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการศึกษาและออกแบบเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยแบ่งลำดับขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ข้อค้นพบจากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์กับ ผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยปัญหาหลัก

3 ด้านคือ 1. ปัญหาด้านมโนทัศน์และความรอบรู้ในหลักการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม
 2. ปัญหาด้านทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้เรียน และ
 3. ปัญหาด้านคุณลักษณะเฉพาะของครูนาฏศิลป์ ประกอบด้วย เจตคติเชิงบวก ความเชื่อ และการยึดมั่นถือมั่นในตัวตนของครู สภาพปัญหาดังกล่าวที่เป็นข้อค้นพบจากการวิเคราะห์เพื่อตอบ
 คำถามตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในข้างต้น ซึ่งถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างมากต่อ
 การนำไปสู่กรอบคิดในการออกแบบและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของ
 ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ในลำดับขั้นตอนถัดไป

2. การศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการ
 เรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกใช้
 แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม JAMES BANKS(2007) แนวคิดวงแหวนแห่งการเรียนรู้
 NIETO(2007) และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING) เป็นแนวคิดหลักในการ
 ศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยกระบวนการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครู
 นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ดังรายละเอียดตารางภาพ

ตาราง 7 การวิเคราะห์หาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาสมรรถนะจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการศึกษาพัฒนาสมรรถนะ	แนวคิดวงแหวนแห่งการเรียนรู้	แนวคิดการจัดการเรียนรู้
<p>JAMES BANKS</p> <p>แนวคิดการศึกษาพัฒนาสมรรถนะ JAMES BANKS ได้เสนอวิธีการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่แตกต่างกันหลาย 5 ด้าน ดังนี้</p> <p>1. การบูรณาการเนื้อหา หมายถึง การปฏิบัติที่พยายามสร้างเนื้อหาในหลักสูตรปกติให้เกาะเกี่ยวกับผู้เรียนมากขึ้น เช่น มนวกเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์บุคคลสำคัญ ประสบการณ์ของคนผิวดำและชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในลักษณะการยกตัวอย่าง สอดแทรกระหว่างการเรียนการสอนตามปกติ</p> <p>2. การจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมสำหรับเด็กกลุ่ม หมายถึง การที่ครูประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ในใจเรียนที่เอื้ออำนวยให้เด็กที่มาจากหลายภูมิหลังได้พัฒนา</p>	<p>NIETO</p> <p>วงแหวนการเรียนรู้ NIETO ประกอบด้วย 5 มิติ ดังนี้</p> <p>1. มิติการก่อสร้างอัตลักษณ์เชิงจิตเชื้อชาติและอคติทุกรูปแบบ เช่น การสำรวจเนื้อหาสาระในหนังสือเรียน ตำราเรียน การสร้างภาพตัวแทนแบบผิด ๆ ที่ลดทอนคุณค่าและการสร้างปมขัดแย้งเกี่ยวกับเพศสภาพ เชื้อชาติ ชนชั้น ชาติพันธุ์</p> <p>2. มิติความเข้าใจและการยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล เช่น ทำที่และทัศนคติของครูที่มีต่อผู้เรียน วิธีการสอนที่อ่อนไหวต่อวัฒนธรรมของผู้เรียน ความเข้าใจในดีและการเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>3. มิติการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ NIETO ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ เป็น</p>	<p>ACTIVE LEARNING</p> <p>การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเบี่ยงเบนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้</p> <p>แนวคิดการจัดการเรียนรู้ ACTIVE LEARNING ยังเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้</p>

แนวคิดการศึกษาพัฒนาธรรม JAMES BANKS	แนวคิดวงแหวนแห่งการเรียนรู้ NIETO	แนวคิดการจัดการเรียนรู้ ACTIVE LEARNING
<p>ความสามารถทางวิชาการสูงสุดถึงหน้า</p>	<p>การจัดการแยกแยะและถอดคิดทุกรูปแบบ การตระหนักให้ครูและผู้เรียนมองเห็นถึงสิ่งที่กำลังเรียน คือต้องการวิพากษ์ความรู้เพื่อเป็นสะพานการรู้จักตนและโลก</p>	<p>ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่แปลกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย</p>
<p>3. การจัดการเรียนรู้เพื่อถอดคิด หมายถึง การสร้างปเรียน หรือสร้างกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาเจตคติที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายบนฐานความต่างทางวัฒนธรรม และช่วยคลี่คลายความเข้าใจผิดที่ยึดติดกับภาพตายตัวฝั้งลึก</p>	<p>4. มิตินักสูตรและการเรียนการสอนที่ใกล้ชิดกับวิถีเด็ก เป็นการใช้กระบวนการประชาธิปไตยที่ดึงดูดครอบครัว ชุมชน นักเรียน และครูเข้าสู่การเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน ตลอดจนเป็นการสร้างอำนาจให้ผู้เรียนมีความรู้สึกภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง มีความเคารพในวัฒนธรรมของผู้เรียน</p>	<p>สร้างสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย</p>
<p>4. การประดิษฐ์สร้างความรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทำความเข้าใจ สืบเสาะตรวจสอบ และกำหนดได้สิ่งที่มาของความรู้อย่างสมมุติฐานและแรงจูงใจในการสร้างและนำเสนอความรู้ และนัยยะของวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในตัวขององค์ความรู้</p>	<p>5. มิตินักสูตรสำหรับผู้เรียนถนัดหน้า เป็นความคาดหวังของครูที่มีต่อผู้เรียนถึงความแตกต่างหลากหลายทั้งความพร้อมและความไม่พร้อมแต่ละบุคคล การปรับระดับประคองให้ผู้เรียนก้าวสู่เส้นชัยหรือการหาโอกาสพิเศษ</p>	<p>ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่แปลกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย</p>

แนวคิดการศึกษาพัฒนาธรรม	แนวคิดวงแหวนแห่งการเรียนรู้	แนวคิดการจัดการเรียนรู้
JAMES BANKS	NIETO	ACTIVE LEARNING
<p>5. การเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อเสริมอำนาจผู้เรียน หมายถึง การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและหลักสูตรแฝง เพื่อส่งเสริมประสบการณ์และความเสมอภาคระหว่างผู้เรียนแต่ละระดับกับผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ</p>	<p>อันหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนตัวเองสู่อนาคตที่ดี ครูต้องมีเจตคติเชิงบวก ตั้งความคาดหวังกับผู้เรียนอย่างก้าวหน้า ประยุกต์วิธีการสอนแบบเกื้อกูล</p>	<p>การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ในลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธี เช่น - การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) - การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) - การเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) – การเรียนรู้เชิงวิพากษ์ – การเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน</p>

จากตารางที่ 7 ตารางการวิเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทั้ง 3 แนวคิดในข้างต้น พบว่า หลักใหญ่ใจความที่สำคัญของแนวคิดแนวความคิดศึกษาพัฒนาธรรม JAMES BANKS แนวคิดวงแหวนแห่งการเรียนรู้ NIETO และแนวความคิดการจัดการเรียนรู้ ACTIVE LEARNING ซึ่งมีมุมมองและให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเป็นหลักการที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและกระบวนการความคิด คำนึงมของครูเพื่อนำไปสู่สมรรถนะการจัดการศึกษาที่เน้นความเป็นคนศูนย์กลาง จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์แยกย่อยแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดออกเป็นสมรรถนะที่สำคัญได้ 3 ด้านดังนี้

ตาราง 8 การสังเคราะห์สมรรถนะตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 แนวคิด

การสังเคราะห์สมรรถนะ 3 ด้านตามแนวคิดที่เกี่ยวข้อง		
1. ด้านความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม	2. ด้านทักษะจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง พฤติกรรมธรรม	3. ด้านโมโนทัศน์
<ol style="list-style-type: none"> 1. การประดิษฐ์สร้างความรู้ 2. การแสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความหมาย 3. การสำรวจเนื้อหาสาระในหนังสือเรียน ตำรา เรียนที่ไม่เป็นธรรม 4. แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน 5. เข้าใจวิธีการสอนที่อ่อนไหวต่อวัฒนธรรม ของผู้เรียน ความเข้าใจในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน 	<p style="text-align: center;">พฤติกรรมธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อเสริมอำนาจ ผู้เรียน 2. การส่งเสริมประสบการณ์ความเสมอภาคระหว่าง ผู้เรียนและระหว่างครูกับผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ 3. การจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมสำหรับเด็กทุกกลุ่ม 4. มติการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ 5. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับผู้เรียน 6. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วม ของผู้เรียนในลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มติความเข้าใจและการยอมรับว่าผู้เรียนทุกคน มีความเป็นอัจฉริยะ 2. มติความหวังสำหรับผู้เรียนถ้วนหน้า 3. มติการก่อสร้างวิถีชีวิตที่ยืดหยุ่นชาติและอดิทุก รูปแบบ 4. ครูต้องมีเจตคติเชิงบวกต่อความคาดหวังกับ ผู้เรียนอย่างถ้วนหน้า 5. ท่าทีและทัศนคติในเชิงบวกของครูที่มีต่อผู้เรียน 6. การจัดการเรียนรู้เพื่อลดอคติ

การสังเคราะห์สมรรถนะ 3 ด้านตามแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม   2. ด้านทักษะจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง   3. ด้านมีทัศน

พหุวัฒนธรรม

7. กระบวนการประชาธิปไตยที่ดึงครอบครัว ชุมชน
นักเรียน และครู เข้าสู่การเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน
8. สร้างเนื้อหาในหลักสูตรปกติให้เกาะเกี่ยวกับผู้เรียน
มากขึ้น
9. การสร้างอำนาจให้ผู้เรียนมีความรู้สึกภูมิใจในชาติ
พันธุ์ของตนเอง มีความเคารพในวัฒนธรรมของ
ผู้เรียน
10. สร้างกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาเจตคติที่เปิด
กว้างต่อความหลากหลายบนฐานความต่างทาง
วัฒนธรรม

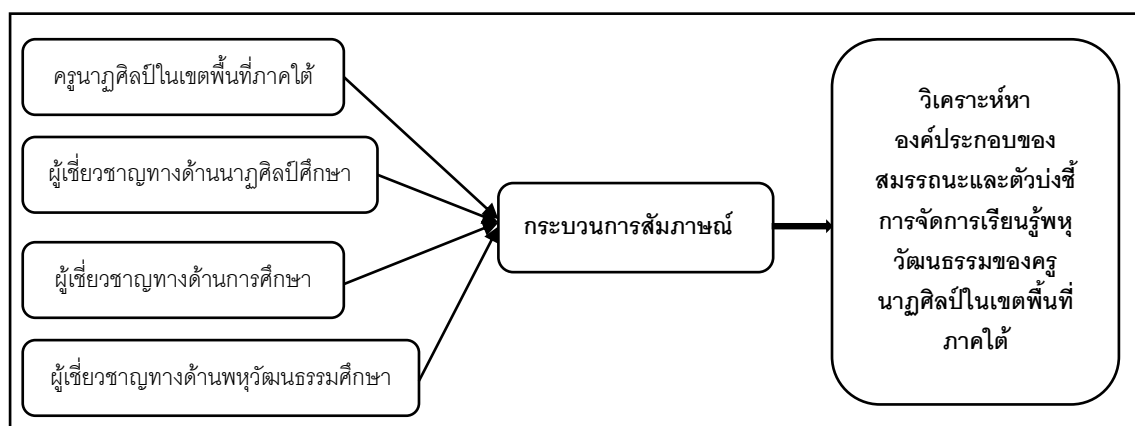

จากตารางที่ 8 การสังเคราะห์สมรรถนะตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 แนวคิดดังกล่าว เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า แนวคิดมีหลักการ
และจุดมุ่งหมาย 3 ด้านในการพัฒนา 1. ด้านความรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา 2. ด้านทักษะจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพหุวัฒนธรรม 3. ด้านมีทัศน
เชิงบวก

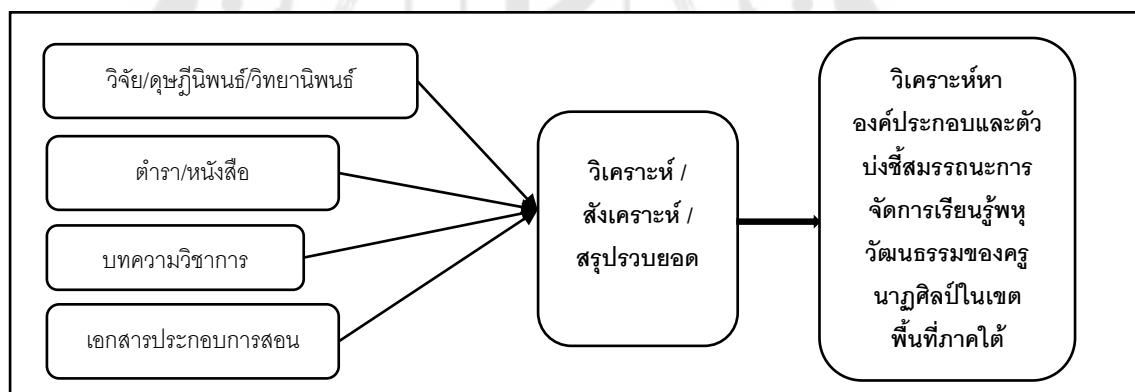

3. การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ แยกตามแหล่งที่มาของข้อมูล กระบวนการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 3 แหล่งที่มา ดังแผนภาพต่อไปนี้

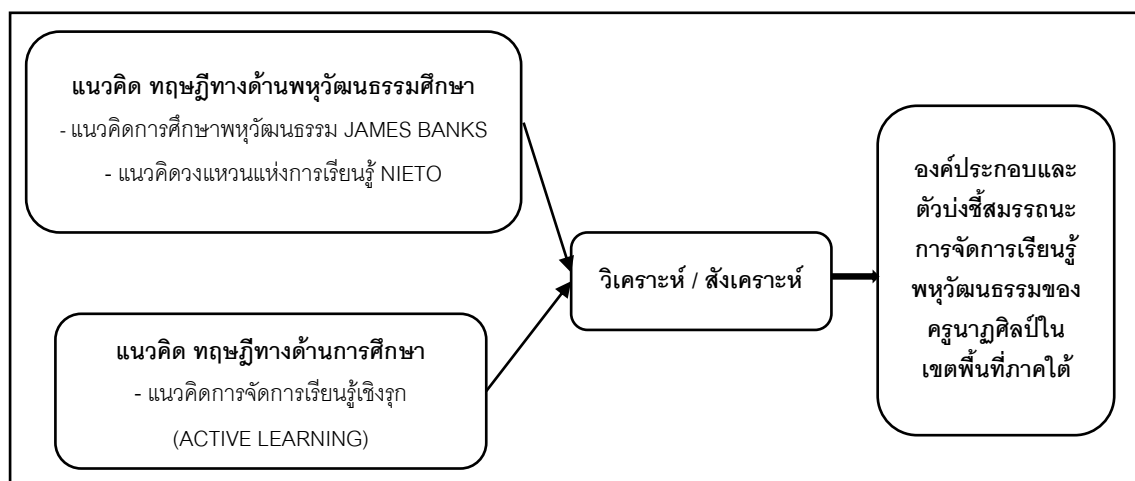
3.1 การศึกษาข้อมูลจากแหล่งบุคคล

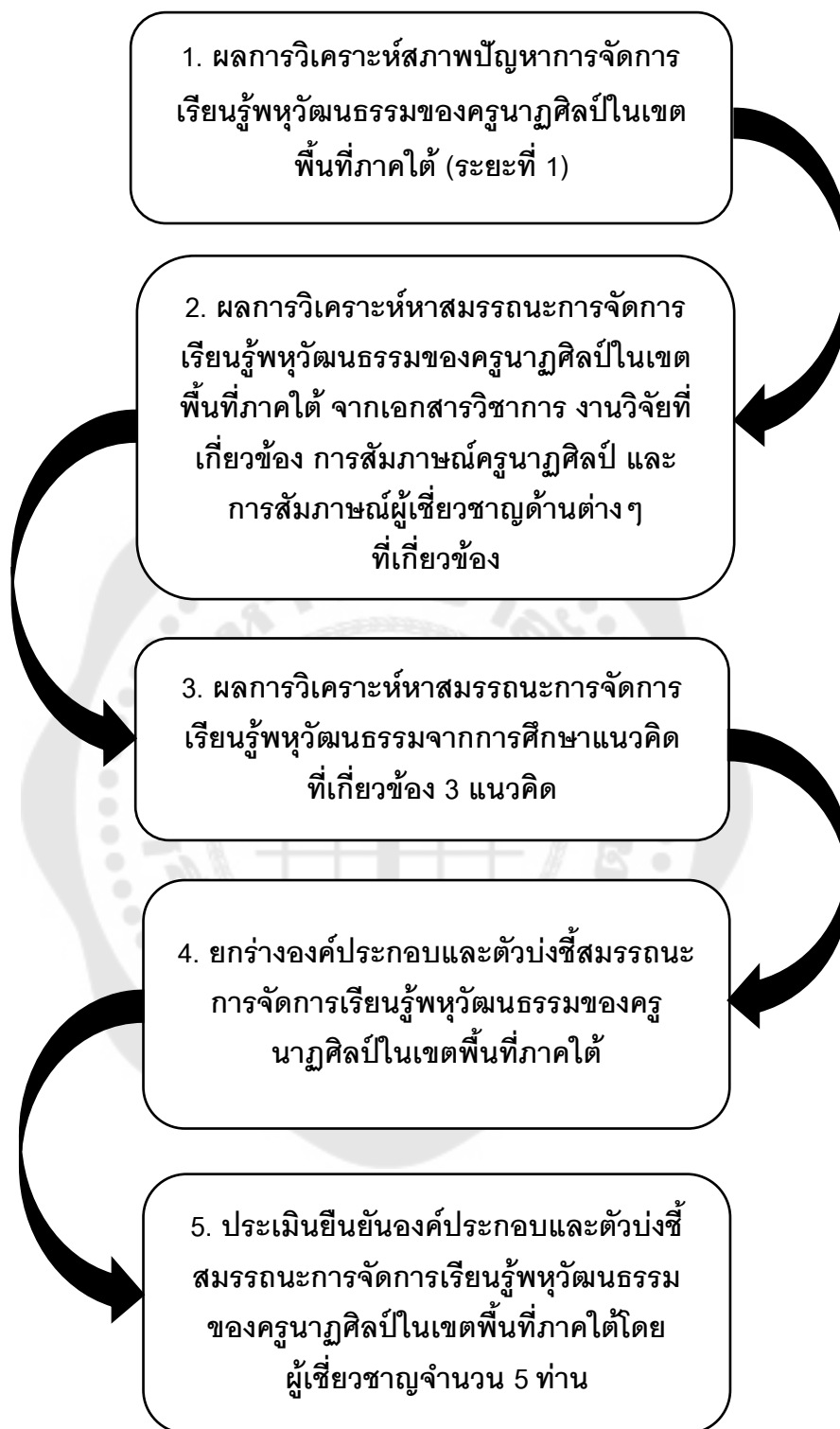

3.2 การศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารทางวิชาการ

3.3 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีสำหรับพัฒนาสมรรถนะ

ภาพประกอบ 10 โครงสร้างการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ

การวิเคราะห์หาสมรรถนะและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ แยกตามแหล่งที่มาดังนี้ 1. การศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 เรื่อง 2. การสัมภาษณ์ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 179 คน 3. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 5 คน 4. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษาและศิลปะการแสดง จำนวน 5 คน 5. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาวัฒนธรรมศึกษาและศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ จำนวน 5 คน

ตาราง 9 ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้				
ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิชาการและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ศึกษาและศิลปะการแสดง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน พัฒนาธรรมศึกษาและ ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้
ครูนักจัดการศึกษาในสังคมพหุ วัฒนธรรม ควรมีความสามารถที่ จะรองรับการจัดการศึกษาตาม แนวทางพัฒนาธรรม ดังนี้ 1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของ ตนเองของผู้เรียน ถือเป็นความ เข้าใจอย่างแจ่มชัดถึงรากเหง้าทาง วัฒนธรรมและชุมชนทาง	1. ความรอบรู้ในพื้นที่สังคมและ วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย 2. ความรู้ความสามารถศาสตร์ การสอนนาฏศิลป์ในสังคมพหุ วัฒนธรรม 3. การสร้างเครือข่ายทางสังคม วิชาชีพครูนาฏศิลป์เพื่อเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนการวิจัย	1. ความเชี่ยวชาญเป็นศาสตร์ จำเพาะวิชาที่ครูทำการสอน 2. มีทักษะในการพินิจ วิเคราะห์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ใน พื้นที่แตกต่างหลากหลายทาง สังคมและวัฒนธรรม 3. มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็น สำหรับครูในศตวรรษที่ 21 อย่าง	1. ความเชี่ยวชาญอย่างลึกซึ้งใน ศาสตร์วิชานาฏศิลป์ 2. ความรู้ความสามารถจัด การศึกษาด้านแนวทางพหุ วัฒนธรรม 3. มีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ สถานศึกษา เข้าใจความ แตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม	1. การสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียม 2. ความรู้ความเข้าใจใน เจตนารมณ์การจัดการศึกษาตาม แนวทางพัฒนาธรรม 3. การเปิดพื้นที่แห่งการปะทะ สังสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรมใน ห้องเรียน

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูภูมิศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้				
ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิชาการและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู นักศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศิลป์ ศึกษาและศิลปะการแสดง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน พัฒนาธรรมการศึกษาและ ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้
<p>วัฒนธรรมที่ตนเป็นส่วนหนึ่ง</p> <p>2. ความรู้ทางด้านการสอนที่มี ความเชี่ยวชาญทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะศิลปะการสอนของครู</p> <p>3. ความสามารถในการสอนแบบ พัฒนาธรรมที่จะช่วยสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่ง แบ่งออกได้ 3 ลักษณะคือ</p> <p>ลักษณะที่หนึ่ง ลักษณะทางพุทธิ ปัญญาซึ่ง เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ ผู้เรียนได้รับเพิ่มขึ้นจากการเรียน</p> <p>ลักษณะที่สอง ลักษณะทาง อารมณ์และความรู้สึกที่เกี่ยวข้อง กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของ ตัวผู้เรียนเอง และ ลักษณะที่สาม ลักษณะเชิงปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่ง</p>	<p>ต่อเนื่อง</p> <p>4. มีเทคนิคและกระบวนการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญอย่างหลากหลายและ ทันสมัย เช่น แนวคิดการจัดการ เรียนรู้ ACTIVE LEARNING</p> <p>5. ลดบทบาทของครูเพื่อเพิ่ม บทบาทของผู้เรียนในชั้นเรียน อย่างอิสระ</p> <p>6. มีความรู้ในบริบทพื้นที่ครูทำ การสอนอย่างลึกซึ้ง</p> <p>7. มีทักษะในการปรับตัวเพื่อเข้า กับพื้นที่ และผู้เรียนใน สถานศึกษา</p> <p>8. การจัดการเรียนรู้ที่ควรให้ ความสำคัญกับสมรรถนะทั้ง 3</p>	<p>และวิถีปฏิบัติ</p> <p>4. การสร้างความรู้เชิงเชื่อมโยง จากผู้เรียน สถานศึกษา และ ชุมชนในพื้นที่</p> <p>5. การสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของ ผู้เรียนรายบุคคล</p> <p>6. บูรณาการองค์ความรู้ ส่วนกลางการศึกษาชาติเพื่อให้ สอดคล้องกับองค์ความรู้ท้องถิ่น และชุมชน</p> <p>7. สามารถจัดการเรียนรู้โดยการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองและ ชุมชน</p> <p>8. ความสามารถออกแบบสื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้</p>	<p>4. การสร้างพื้นที่ต่อช่องทาง อำนาจในการเรียนรู้อย่างอิสระ</p> <p>5. มีความรู้อย่างลึกซึ้งด้าน ประวัติศาสตร์ศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้ และคาบสมุทรมลายู</p> <p>6. การสร้างเครือข่ายทาง วัฒนธรรมในสังคมภาคใต้เพื่อการ พัฒนาการเรียนรู้</p> <p>7. การทบทวนความเอคติของ ตนเองต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่าง หลากหลาย</p> <p>8. ทักษะบูรณาการพหุศาสตร์เพื่อ ออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเชื่อมโยง</p> <p>9. ความสามารถที่รองรับ โครงสร้างการเรียนรู้แบบห้องจำ</p>	

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิชาการและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ที่เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ศึกษาและศิลปะการแสดง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน พหุวัฒนธรรมศึกษาและ ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้
เกี่ยวข้องกับภารกิจสัมพันธ์กับ ผู้เรียนคนอื่นที่มีวัฒนธรรมที่ แตกต่างกันไปจากตน	และสังคมอย่างสมดุล 10. มีทักษะปฏิบัติการนาฏศิลป์ ที่หลากหลาย ได้แก่ นาฏศิลป์ ไทย สากล พื้นบ้าน ขาดิพันธุ์ อาเซียน เป็นต้น	ด้าน คือ 1. ด้านความรู้เนื้อหา สาระที่สอน 2. ด้านทักษะและ ความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ 3. ด้านเจตคติที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม	นาฏศิลป์ 9. มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็น สำหรับครูนาฏศิลป์ 10. ความสามารถออกแบบการ เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การคิดขั้นสูง	เข้าใจ หรือการเรียนรู้แบบฝึก ธนาคาร 10. มีแนวคิดที่เป็นขอบเขตระบบ การศึกษารูปแบบเอกวัฒนธรรม นิยม 11. ความสามารถในการกระจาย
ผู้สอนได้ในสังคมประชาธิปไตย หัวข้อเรื่อง เช่น เรื่องเชื้อชาติ ชาติ พันธุ์ วัฒนธรรม ขนชั้นทางสังคม และเรื่องเพศ	11. มีความเชี่ยวชาญในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้าน นาฏศิลป์เพื่อสร้างความ ตระหนักในการทรงแทน ศิลปวัฒนธรรม	9. มีความสามารถออกแบบและ จัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์ กับวัฒนธรรม 10. ความสามารถในการใช้สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ อย่างเท่าเทียม	11. อดการยึดมั่นถือมั่นในอัตตา ของครูนาฏศิลป์ 12. ออกแบบการเรียนรู้ให้มี ความหมาย 13. ความสามารถในการปรับตัว เพื่อให้ดำรงความเป็นครู นาฏศิลป์ในพื้นที่ชนบท สังคมและวัฒนธรรม	12. เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึง ประวัติศาสตร์และภูมิลักษณะใน พื้นที่ภาคใต้และคาบสมุทรมาลายู 13. ความสามารถในการเลือกสรร เนื้อหาความรู้ที่สะท้อนถึงอัต ลักษณ์เฉพาะของชุมชน เช่น ความรู้ ความเชื่อ ศาสนา และ กติกากาการอยู่ร่วมกัน
5. ทักษะการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ในแผนการสอนแบบพหุ วัฒนธรรมไม่มีความหลากหลาย ในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเป็น ธรรมและเท่าเทียมในการอยู่ ร่วมกัน	12. ความสามารถในการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ แลกเปลี่ยน สังสรรค์ และ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในชั้น เรียน	11. ความสามารถในการสร้าง กฎ กติกาอย่างเท่าเทียมเพื่อ สร้างสันติสุขในห้องเรียน 12. อดเนื้อหาสาระการเรียนรู้แต่ เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่	12. ออกแบบการเรียนรู้ให้มี ความหมาย 13. ความสามารถในการปรับตัว เพื่อให้ดำรงความเป็นครู นาฏศิลป์ในพื้นที่ชนบท สังคมและวัฒนธรรม	13. ความสามารถในการเลือกสรร เนื้อหาความรู้ที่สะท้อนถึงอัต ลักษณ์เฉพาะของชุมชน เช่น ความรู้ ความเชื่อ ศาสนา และ กติกากาการอยู่ร่วมกัน

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูภูมิศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้				
ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิชาการและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู ภูมิศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิศิลป์ ศึกษาและศิลปะการแสดง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน พัฒนาธรรมศึกษาและ ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้
6. มีความสามารถกระตุ้นนักเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่ม ที่แตกต่างจากตนเพื่อให้สามารถ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือได้ พัฒนาความไว้วางใจ	13. การสร้างความไว้วางใจจาก ผู้ปกครอง และชุมชนให้ใน ศักยภาพของครู	13. สร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างอิสระในห้องเรียน	14. ส่งเสริมบรรยากาศการ เรียนรู้อย่างเป็นประชาธิปไตย	14. สร้างความหวังอย่างถ่วงหน้า กับนักเรียนทุกคน
7. ความเข้าใจในพื้นฐานปรัชญา ศาสตร์การสอนเชิงวิพากษ์ เพื่อ สร้างการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ เจาะลึก รวมถึงพื้นที่การเรียนรู้ เพื่อตั้งคำถามและตั้งอรรถ	14. ความสามารถในการอธิบาย การเรียนรู้มากกว่าการบอกร ความรู้ให้กับผู้เรียน	14. ส่งเสริมบรรยากาศการ เรียนรู้อย่างเป็นประชาธิปไตย	15. พิจารณา ไตร่ตรองความ ครบถ้วนขององค์ความรู้ที่จัดสรร ให้กับผู้เรียน	15. พินิจ พิเคราะห์และชำระเนื้อ สาระการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการ เรียนรู้แบบทบทวนวัฒนธรรม
8. ความสามารถในการวิเคราะห์ เนื้อหาสาระ และตำราเรียน เพื่อ พิจารณาข้อจำกัดที่เกิดจากความ หลากหลายทางภาษาและ วัฒนธรรม	15. มีทักษะการคิดขั้นสูง (คิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิด อย่างมีวิจารณญาณ คิด ประยุกต์และนำไปใช้)	15. มีความรู้ที่แตกแขนง วิชา	16. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพิสูจน์ ความถูกต้องขององค์ความรู้ ที่มาจากครู	16. ประยุกต์ใช้ภาษาถิ่นที่ผู้เรียนมี ความคุ้นเคยในการเรียนการสอน
9. ครูหน้าใหม่ในศตวรรษที่ 21	16. มีความสามารถในการจัดการ กับข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างครูกับผู้เรียน	16. มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งใน ขนบ จารีต และวิถีปฏิบัติ นาฏศิลป์ กับหลักความเชื่อทาง ศาสนาที่แตกต่างกัน	17. มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งใน ขนบ จารีต และวิถีปฏิบัติ นาฏศิลป์ กับหลักความเชื่อทาง ศาสนาที่แตกต่างกัน	17. มีลีลาในการสอน และเข้าใจ ลีลาในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละ บุคคล
	17. ความยืดหยุ่นในการจัดการ เรียนรู้สำหรับผู้เรียนทุกชาติ ศาสนา และทุกวัฒนธรรม	17. ความสามารถเรียนรู้ สร้างสรรค์	18. ความสามารถในการ สร้างสรรค์นาฏศิลป์โดยใช้ทุน ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็น ฐาน	18. ความสามารถในการพัฒนา ทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับครูใน ศตวรรษที่ 21
		18. มีความรู้และสามารถ ในการสร้าง Cultural Mapping และ Thai Dance Mapping เพื่อเป็น		19. ความรู้และความสามารถใน การสร้าง Cultural Mapping และ Thai Dance Mapping เพื่อเป็น

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูภูมิปัญญาในพื้นที่ภาคใต้			
ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิชาการและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู ภูมิปัญญาในพื้นที่ภาคใต้	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมศึกษาและ ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้
ต้องมีความรู้เกี่ยวกับโลกใหม่ของ ผู้เรียน เจตคติ และทักษะการสอน 10. สมรรถนะของครูในบริบทของ การศึกษาพัฒนาธรรมมี 5 มิติ ดังนี้ 1) ความเข้าใจในบริบท ผู้เรียน 2) มีโอกาสศึกษาวิจัยข้าม วัฒนธรรม 3) มีความรู้ในการผลิต สื่อที่อ่อนไหวทางวัฒนธรรม 4) มีก ประสิทธิภาพการเรียนรู้การสอน ข้ามวัฒนธรรม	18. การลดอัตราและความยืด หยุ่นของครูภูมิปัญญาที่มีต่อ ผู้เรียน และชุมชน 19. ความรอบรู้ในภูมิหลังทาง วัฒนธรรม ภูมิทัศน์ และ ประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้ 20. ความรู้ในเนื้อหาสาระตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ชาติ	19. ความสามารถในการ ปรับปรุง พัฒนาทักษะที่จำเป็น สำหรับครู 20. ความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างเป็นระบบ 21. วัดและประเมินผลตาม เรียนรู้อย่างมีความหมาย ไม่ ก่อให้เกิดข้อกังขา 22. เน้นการประเมินตามสภาพ จริง 23. ประเมินผลการเรียนรู้อย่างมี ความหวัง สร้างแรงเสริมให้ผู้รับ การประเมินได้นำผลไปพัฒนา 24. ควรให้ชุมชน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมวัดและ	19. มีเจตคติที่เป็นธรรมต่อ ผู้เรียนทุกคน 20. มีความตระหนักรู้ถึงความ พร้อมและไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ผู้ปกครองและ สถานศึกษา 21. ความสามารถในการ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลาย 22. เน้นประเมินกระบวนการ เรียนรู้มากกว่าการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของชิ้นงาน 23. ไม่สร้างมาตรฐานการวัด และประเมินการเรียนรู้ที่สูงเกิน จริง 24. มีการประเมินรอบด้านทั้ง

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้			
ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิชาการและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ศึกษาและศิลปะการแสดง และพัฒนาธรรมภาคใต้
หมายถึงชุดความรู้เฉพาะ สาขาวิชา ภาษาและศิลปการ เรียนรู้ 2. การจัดการกระบวนการเรียน การสอน และ 3. บริบทเฉพาะพื้นที่	ข้อจำกัดของผู้เรียน	ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ

จากตารางที่ 9 ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยการศึกษาแหล่งที่มาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษามัธยมศึกษา การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาธรรมศึกษา ตามตารางที่แสดง ข้อมูลในข้างต้น ผู้วิจัยสรุปจัดหมวดหมู่เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ พบว่าสามารถแบ่งย่อยองค์ประกอบได้ 4 ด้าน ดังแสดงตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 10 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (ฉบับร่าง)

สมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (ฉบับร่าง)		ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้
ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก
<p>1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองของผู้เรียน ถือเป็นความเข้าใจอย่างแจ่มชัดถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมและชุมชนทางวัฒนธรรมที่ตนเป็นส่วนหนึ่ง</p> <p>2. ความรู้ทางด้านการศึกษาที่มีควมแวดไວทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะศิลปะการสอของครู</p> <p>3. ความเข้าใจในพื้นฐานปรัชญาศาสตร้ การสอนเชิงวิพากษ์ เพื่อสร้างการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ เจาะลึก รวมถึงพื้นที่การเรียนรู้ เพื่อตั้งคำถามและตั้งข้อสงสัย</p> <p>4. ครูหน้าใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้เกี่ยวกับโลกใหม่ของผู้เรียน เจตคติ และทักษะการสอ</p> <p>5. สมรรถนะของครูในบริบทของการศึกษาพัฒนาธรรมมี 5 มิติดังนี้ 1) ความเข้าใจ</p>	<p>1. ความสามารถในการสอนแบบพัฒนาธรรมที่จะช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน</p> <p>2. ทักษะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการสอนแบบพัฒนาธรรมใหม่</p> <p>3. มีความสามารถด้านปรัชญาศาสตร้ วิเคราะห์ เจาะลึก รวมถึงพื้นที่การเรียนรู้ เพื่อตั้งคำถามและตั้งข้อสงสัย</p> <p>4. ครูหน้าใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้เกี่ยวกับโลกใหม่ของผู้เรียน เจตคติ และทักษะการสอ</p> <p>5. สมรรถนะของครูในบริบทของการศึกษาพัฒนาธรรมมี 5 มิติดังนี้ 1) ความเข้าใจ</p>	<p>1. การสร้างเครือข่ายทางสังคมวิชาชีพครู นักศึกษาเพื่อเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนการเรียนรู้</p> <p>2. ตระหนักถึงการพัฒนาครูเพื่อการปรับตัวให้เท่าทันในสังคมที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>3. มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. มีทักษะในการปรับตัวเพื่อเข้ากับพื้นที่และผู้เรียนในสถานศึกษา</p> <p>5. ความสามารถในการปรับปรุงพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับครู</p> <p>6. มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับครู นักศึกษา</p> <p>7. การสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมในสังคมภาคใต้เพื่อการพัฒนาการเรียนรูู้</p> <p>8. มีพื้นที่ใคร่ครวญ สะท้อนคิด จนมี</p>

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนธรรมของครูภูมิศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)			
ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก	ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้
<p>ในบริบทผู้เรียน 2) มีโอกาสศึกษาริชาลัยข้ามวัฒนธรรม 3) มีความรู้ในการผลิตสื่อที่อ่อนไหวทางวัฒนธรรม 4) ฝึกประสบการณ์การเรียนการสอนข้ามวัฒนธรรม 5) มีพื้นที่โครงการวิจัย สละท่อนคิด จนมีความรู้และทักษะการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม 6. ความรอบรู้ในพหุวัฒนธรรมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหลากหลาย</p> <p>7. ความรู้ศาสตร์การศึกษานานาชาติในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>8. ความรอบรู้ในภูมิหลังทางวัฒนธรรม ภูมิทัศน์ และประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้</p> <p>9. ความรู้ในเนื้อหาสาระนานาชาติตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชาติ</p> <p>10. ความเชี่ยวชาญในศาสตร์จำเพาะวิชาที่ครูทำการสอน</p> <p>11. ความเชี่ยวชาญอย่างลึกซึ้งในศาสตร์</p>	<p>กระบวนการ กระบวนการเรียนการสอน และ 3. บริบทเฉพาะพื้นที่ 4. ความสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด</p> <p>5. ออกแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริง</p> <p>6. ความสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างครู ผู้เรียน ชุมชน และสังคมอย่างสมดุล</p> <p>7. มีทักษะปฏิบัติการนานาชาติที่หลากหลาย ได้แก่ นวัตกรรมไทย สากล พื้นบ้าน ชาตินิยม อาเซียน เป็นต้น</p> <p>8. มีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านภูมิศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในการหวงแหนศิลปวัฒนธรรม</p> <p>9. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยน สังสรรค์ และปฏิสัมพันธ์</p>	<p>สังคมและวัฒนธรรม</p> <p>9. มีเจตคติที่เป็นธรรมต่อผู้เรียนทุกคน</p> <p>10. การพบทพหุวัฒนธรรมของตนเองต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย</p> <p>11. ไม่ได้ย่ำค่าวัฒนธรรมและความเชื่อของผู้อื่น</p> <p>12. เข้าใจว่าทุกวัฒนธรรมมีอัตลักษณ์วิถีปฏิบัติที่แตกต่างกัน</p>	<p>ความรู้และทักษะการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม</p> <p>9. มีความสามารถในการประมวลองค์ความรู้ที่มีความรู้ที่มี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ</p> <p>10. ไม่ยึดติดกับองค์ความรู้ ครอบงำ ทักษะพิจารณาได้ตรองอย่างสม่ำเสมอ</p>

ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	ด้านการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูภูมิศัลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)
ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ
<p>วิชาภูมิศัลป์</p> <p>12. ความรู้ความสามารถการจัดการศึกษาตามแนวทางพัฒนาธรรม</p> <p>13. มีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่สถานศึกษา</p> <p>14. มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในชนบ จารีต และวิถีปฏิบัติ</p> <p>15. ความรู้ความเข้าใจในเจตนารมณ์การจัดการศึกษาตามแนวทางการพัฒนาธรรม</p> <p>16. ความรู้อย่างลึกซึ้งด้านประวัติศาสตร์ศิลปกรรมในพื้นที่ภาคใต้และคาบสมุทรมลายู</p> <p>17. ความรู้และความสามารถในการสร้าง Cultural Mapping และ Thai Dance Mapping เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้</p>	<p>ระหว่างกลุ่มในชั้นเรียน</p> <p>10. ความสามารถในการกระตุ้นการเรียนรู้มากกว่าการบอกความรู้ให้กับผู้เรียน</p> <p>11. มีทักษะการสอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดประยุกต์และนำไปใช้)</p> <p>12. มีเทคนิคและกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัย เช่น แนวคิดการจัดการเรียนรู้ ACTIVE LEARNING</p> <p>13. ลดบทบาทของครูเพื่อเพิ่มบทบาทของผู้เรียนในชั้นเรียนอย่างอิสระ มีความสามารถออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ</p> <p>14. ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม</p>

ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูภูมิศัลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)	ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้
ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก
18. ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	15. ความสามารถในการสร้างกฎ กติกา อย่างเท่าเทียมเพื่อสร้างสันติสุขใน ห้องเรียน 16. ดัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้แต่เพิ่ม กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและ น่าสนใจ 17. สร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่าง อิสระในห้องเรียน 18. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นประชาธิปไตย 19. พิจารณา ใตรตรองความครบถ้วน ขององค์ความรู้ที่จัดสรรให้กับผู้เรียน 20. ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิด ขึ้นกับผู้เรียนโดยกระบวนการวิจัยอย่าง เป็นระบบ 21. การสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน ระบุบุคคล	

<p>สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูภูมิศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)</p>	<p>ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้</p>
<p>ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม</p>	<p>ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ</p> <p>ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก</p> <p>ด้านบูรณาการองค์ความรู้ส่วนกลาง</p> <p>การศึกษชาติเพื่อให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ท้องถิ่น และชุมชน</p> <p>23. สามารถจัดการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน</p> <p>24. ความสามารถออกแบบสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ภูมิศึกษา</p> <p>25. ความสามารถออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง</p> <p>26. มีความตระหนักรู้ถึงความพร้อมและไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ผู้ปกครองและสถานศึกษา</p> <p>27. ความสามารถในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>28. ความสามารถในการสร้างสรรคินวัตกรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นฐาน</p> <p>29. การสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ของ</p>

ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	<p data-bbox="288 1075 343 1456">สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาระบบของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)</p> <p data-bbox="288 1456 343 1968">ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ</p>	ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้
ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	<p data-bbox="343 1075 399 1456">ผู้เรียนอย่างเท่าเทียม</p> <p data-bbox="343 1456 399 1968">30. การเปิดพื้นที่แห่งการปะทะสังสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรมในห้องเรียน</p> <p data-bbox="343 1968 399 2237">31. การสร้างพื้นที่รองรับทางอำนาจในการเรียนรู้อย่างอิสระ</p> <p data-bbox="343 2237 399 2240">32. ทักษะบูรณาการหลักสูตรเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยง</p> <p data-bbox="343 2464 399 2240">33. ความสามารถหรือระบบโครงสร้างการเรียนรู้แบบทอจ๋า เข้าใจ หรือการเรียนรู้แบบฝ่ากนกาคาร</p> <p data-bbox="343 2688 399 2240">34. ความสามารถในการเลือกสรรเนื้อหาความรู้ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชน เช่น ความรู้ ความเชื่อ ศาสนา และกติกาการชุมชนร่วมกัน</p> <p data-bbox="343 2912 399 2240">35. สร้างความหวังอย่างถ้วนหน้ากับผู้เรียนทุกคน</p> <p data-bbox="343 3136 399 2240">36. พินิจ พิเคราะห์และชำระเมื่อสภาวะ</p>	ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก

ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)
ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก
	ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบกต

ทัพบทวัฒนธรรม

37. ประยุกต์ใช้ภาษาถิ่นที่ผู้เรียนมี

ความคุ้นเคยในการเรียนการสอน

38. มีลีลาในการสอน และเข้าใจลีลาใน

การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล

จากตารางในข้างต้นผู้วิจัยวิเคราะห์เพื่อจำแนกข้ออยู่ในลักษณะเนื้อหาสาระที่ความหมายเดียวกัน หรือลักษณะสอดคล้องกันเป็นการวิเคราะห์ความถี่ของชุดข้อมูล เพื่อนำไปสู่การสรุปนิยามความหมายสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ภาคใต้แต่ละด้าน ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในลักษณะภูมิศาสตร์ ความรู้ในศาสนา ความรู้ในชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา ตลอดจนความรู้ในวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในสังคมภาคใต้

2. **ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยใช้แนวทางพัฒนาธรรมของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการพิจารณาเพื่อการปรับเปลี่ยนและเลือกสรรคเนื้อหาสาระ ตำราเรียน หรือวิทยากรที่สร้างค่านิยมเชิงศูนยกลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะ

เสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือระบบทีมในชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนให้มีความรู้และประสบการณ์ชีวิต และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า

3. ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก หมายถึง ความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงหรืออุดมคติของครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลกระทบต่อตระหนักถึงและเข้าใจตนเอง การตีตราบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ขาดิพจน์และวิถีปฏิบัติ ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึก เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคม ถือเป็นกระบวนการต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม

4. ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การนำชุดข้อมูลความรู้เดิม ประสบการณ์ที่มีมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด และพัฒนาปรับปรุงความรู้และการปฏิบัติของตนเองอยู่ตลอดเวลา จนสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศิลปวิทยาการใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบัน ตลอดจนมีแนวทางการสร้างเครือข่ายวิชาชีพของครูนาฏศิลป์เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ การพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ จากการนิยามความหมายสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยสังเคราะห์เพื่อหาตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะในแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางต่อไป

ตาราง 11 ตัวอย่างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาระบบของครูภูมิปัญญาในพื้นที่ภาคใต้

ตัวอย่างที่สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาระบบของครูภูมิปัญญาในพื้นที่ภาคใต้	
ตัวอย่างที่ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	ตัวอย่างที่ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างที่ด้านอัตลักษณ์ที่เด่นเชิงบวก ตัวอย่างที่ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้
1. ความรู้ในภูมิลักษณะ	1. การพินิจ พิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้
2. ความรู้ในศาสนาและวิถีปฏิบัติ	องค์ความรู้
3. ความรู้ในชาติพันธุ์	2. การสร้างเครือข่ายวิทยากรที่พอเพียงครูภูมิปัญญา
4. ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา	3. การพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้

ตารางที่ 11 ตารางวิเคราะห์ตัวอย่างที่สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาระบบของครูภูมิปัญญาในพื้นที่ภาคใต้ ทั้ง 4 ด้าน พบว่ามีตัวบ่งชี้รวมทั้งสิ้น 14 ตัวอย่าง โดยแยกเป็น 1. ตัวอย่างที่ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม จำนวน 4 ตัวอย่าง 2. ตัวอย่างที่ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ จำนวน 4 ตัวอย่าง 3. ตัวอย่างที่ด้านอัตลักษณ์ที่เด่นเชิงบวก จำนวน 3 ตัวอย่าง และ 4. ตัวอย่างที่ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ จำนวน 2 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์รายละเอียดองค์ประกอบรายด้านและตัวบ่งชี้รายชื่อ จาก การศึกษาวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ พบว่ามีองค์ประกอบทั้งสิ้น 4 ด้าน และตัวบ่งชี้ทั้งสิ้น 14 ตัวบ่งชี้ โดยผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียด รายด้าน ดังนี้

1. **ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม** ครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ ภาคใต้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีภูมิรู้ในเนื้อหาสาระทางด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ เนื่องจากพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจะนำไปสู่การเข้าใจในบริบทของสถานศึกษา ภูมิหลังของผู้เรียน ความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นองค์ความรู้พื้นฐานสำหรับการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ต่อไป จากการ วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม พบว่ามีทั้งสิ้น 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ภาพประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรู้ในภูมิลักษณะ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือลักษณะทางกายภาพในเขตพื้นที่ภาคใต้เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจ อย่างลึกซึ้งในมูลเหตุแห่งการกำเนิดและวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือลักษณะ ภูมิศาสตร์จะส่งผลเป็นอย่างมากต่อการกำหนดให้ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละ พื้นที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน ดังนั้นครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ภาคใต้จึง จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจภูมิลักษณะในพื้นที่นั้น ๆ การแบ่งลักษณะภูมิลักษณะในพื้นที่ภาคใต้ เชื่อมโยงไปสู่ความรู้ความเข้าใจในแก่นแท้ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายในเขต พื้นที่ภาคใต้ ถึงอย่างไรก็ตามครูนาฏศิลป์จึงควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอในรายละเอียด

เพื่อนำไปสู่สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แท้จริง จากการวิเคราะห์พบว่าลักษณะภูมิศาสตร์โดยแบ่งตามวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเป็นกลุ่มพื้นที่หลัก ๆ 4 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกหรือฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช)

มีลักษณะภูมิประเทศเป็นชายฝั่งทอดยาว ทะเลยกตัว และมีเทือกเขานครศรีธรรมราชกั้นกลางระหว่างชายฝั่งอันดามันและอ่าวไทย พื้นที่โดยรวมเหมาะแก่การทำเกษตร การประมง และการอยู่อาศัย ในอดีตพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในการก่อร่างสร้างเมือง และกำเนิดอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ อาณาจักรศรีวิชัย อาณาจักรตามพรลิงค์ เป็นต้น มีการแลกเปลี่ยนสินค้าทั้งทางบกและทางน้ำ ส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลผสมกลมกลืนของวัฒนธรรมสายต่าง ๆ ทั้งด้านศิลปะ ภาษา ศาสนา คติชน วิถีชีวิต ตลอดจนเกิดศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ที่แข็งแกร่งและยิ่งใหญ่ในคาบสมุทรมลายูสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช จึงต้องมีชุดความรู้ความเข้าใจในภูมิลักษณะเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในเหตุและผลของการก่อร่างสร้างวัฒนธรรมแถบฝั่งอ่าวไทยอย่างลึกซึ้ง ครูนาฏศิลป์ต้องรู้ว่าพื้นที่ที่ครูปฏิบัติการสอนมีภูมิลักษณะเช่นใด หากครูมีความรู้ดังกล่าวแล้วจะส่งผลอย่างมากต่อการเข้าใจในภูมิหลังของผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชน ตลอดจนนำไปสู่การบูรณาการจัดการเรียนรู้อย่างเข้าอกเข้าใจและเข้าถึงวัฒนธรรมที่แท้จริง

ตาราง 12 ตารางแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกหรือฝั่งอ่าวไทย

ลักษณะภูมิศาสตร์	อิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
พื้นที่ชายฝั่งทะเลยกตัว	เหมาะแก่การทำประมงชายฝั่ง
ลักษณะพื้นที่ราบกว้างขวาง	การกำเนิดชุมชนและอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของภูมิภาค
แนวเทือกเขานครศรีธรรมราช	การปลูกพืชเมืองร้อน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มังคุด ทุเรียน
แม่น้ำสายสำคัญ เช่น แม่น้ำตาปี	จุดแลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ การหลั่งไหลผสมกลมกลืนของ
แม่น้ำปากพนัง แม่น้ำหลังสวน	วัฒนธรรม และการสร้างชุมชนน้อยใหญ่
แม่น้ำกลาย	
ปากอ่าวชุมพร และปากอ่าว	การแลกเปลี่ยนสินค้าและศาสนา การสร้างชุมชนน้อยใหญ่
แหลมโพธิ์ ปากอ่าวปากพนัง	

2. กลุ่มพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกหรือฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา กระบี่ ภูเก็ต) มีลักษณะเป็นพื้นที่ชายฝั่งทอดยาวตามแนวพื้นที่ทะเลตะวันตกของประเทศไทย ทะเลแบบยุบจมซึ่งแตกต่างจากพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกที่ยกตัวขึ้น ภูมิประเทศมีเกาะแก่งน้อยใหญ่สวยงาม พื้นที่โดยรวมอาจจะไม่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม อยู่อาศัยหรือสร้างอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่มากนัก แต่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ในเส้นทางการเดินเรือค้าขายระหว่างโลกตะวันตกและตะวันออกมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ตอนต้น จึงทำให้พบหลักฐานทางโบราณคดีว่า เกิดเมืองท่าการค้านานาชาติที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาติดต่อค้าขายเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง แหล่งโบราณคดีสำคัญ เช่น เมืองตะกั่วป่า พังงา บ้านทุ่งตึก (เหมืองทอง) ตำบลเกาะคอค พังงา คลองท่อม จังหวัดกระบี่ ภูเขาทอง จังหวัดระนอง เป็นต้น ตลอดจนมีทรัพยากรทางธรรมชาติมากพอเป็นที่ต้องการของตลาดโลกในยุคนั้น ๆ เช่น แร่ดีบุก ไข่มุก ในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบันชายฝั่งอันดามันเริ่มมีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวทางทะเล ยิ่งทำให้กลายเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญของนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ต้องการจะมาเยือนเมืองตากอากาศต่าง ๆ ทั้งภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง เป็นต้น ส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของแรงงานเพื่อแสวงหาโอกาสในการดำเนินธุรกิจ พื้นที่เหล่านี้จึงกลายเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีผู้คนหลายหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมมากสุดในประเทศไทย

ตาราง 13 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเขตพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกหรือฝั่งอันดามัน

ลักษณะภูมิศาสตร์	อิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
พื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอันดามัน	เหมาะแก่การทำประมง และหมู่บ้านริมทะเล
มีเกาะแก่งจำนวนมาก	กำเนิดชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ทางทะเล ได้แก่ ชุมชนเกาะปันหยี ชาติพันธุ์มอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ ชาติพันธุ์ชาวเล เกาะสิเหร่ ชาติพันธุ์อุรักลาไวกัย เกาะลันตา เกาะพีพี เกาะศรีบอยา และเกาะหลีเป๊ะ แหล่งการท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญของประเทศ เกิดการหลงใหล แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่หลากหลาย
ลักษณะภูเขาหินปูน	การทำกิจการเหมืองแร่ ดีบุก

คุณานุกูลปีที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกหรือฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา กระบี่ ภูเก็ต) จำเป็นต้องมีความเข้าใจในลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่บ่งชี้ให้เห็นว่าโดยส่วนใหญ่มีพื้นที่ติดทะเล มีเกาะแก่งน้อยใหญ่จำนวนมาก ด้วยลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นเช่นนี้ จึงส่งผลอย่างมากต่อการกำเนิดและวิวัฒนาการของวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมักเรียกกลุ่มวัฒนธรรมและชาติพันธุ์แถบนี้ว่ากลุ่มชาวเลหรือชาวน้ำ ซึ่งหมายถึงกลุ่มชนที่มีวิวัฒนาการดำรงชีวิตเกาะเกี่ยวกับสายน้ำและท้องทะเลเป็นหลัก อาจกล่าวได้ว่าเป็นแถบพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่อย่างหลากหลายมากที่สุด ในภูมิภาค ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศมีเกาะแก่ง และชายหาดที่มีความสวยงามจึงเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวและการเคลื่อนย้ายแรงงานในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ ระนอง พังงา

3. กลุ่มพื้นที่ชายแดนมาเลเซีย (สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญในพื้นที่แถบนี้คือมีแนวเทือกเขาสันกาลาคีรีพาดผ่านเพื่อกั้นเขตพื้นที่ชายแดนไทยและมาเลเซีย ด้วยลักษณะพื้นที่ติดชายแดนมาเลเซียส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยน หลังไหลวัฒนธรรมระหว่างกันอย่างอิสระ อีกทั้งพื้นที่ของจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสติดทะเลฝั่งอ่าวไทย ลักษณะวิถีชีวิตจึงผูกพันกับท้องทะเลและการประมงชายฝั่ง

ตาราง 14 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเขตพื้นที่ชายแดนมาเลเซีย

ลักษณะภูมิศาสตร์	อิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
พื้นที่ติดชายแดนไทย-มาเลเซีย	มีการหลังไหลแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอย่างอิสระ เรียกว่ากลุ่มวัฒนธรรมมลายู มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลัก ตลอดจนมีเครือญาติที่ไปมาหาสู่กันทั้งสองฟากฝั่งแผ่นดินไทย-มาเลเซีย
พื้นที่ติดทะเล (นราธิวาส ปัตตานี สตูล)	กำเนิดชุมชนและชาติพันธุ์ชาวเลใหญ่สุดที่เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล รวมถึงวิถีชีวิตที่เกี่ยวพันกับท้องทะเล เช่น อาชีพประมง การต่อเรือกอลและ

4. กลุ่มพื้นที่ทะเลหลวงหรือทะเลสาบสงขลา(พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราชบางส่วน) เป็นอีกกลุ่มพื้นที่ที่มีการกล่าวถึงหรือถูกแบ่งแยกให้เห็นน้อยสุดจากการแบ่งเขตพื้นที่โดยหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ ก็ตามที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะถูกผนวกพร้อมกับกลุ่มพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยแทน แต่จากการศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยกลับพบว่ากลุ่มพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลา (พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราชบางส่วน) เป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำเนิดและวิวัฒนาการของศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคใต้ กล่าวคือถือเป็นพื้นที่อยู่วัฒนธรรมชั้นเอกของภูมิภาค สืบเนื่องจากลักษณะพื้นที่ดังกล่าวเป็นลุ่มทะเลสาบขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีทางออกสู่ทะเลอ่าวไทย ด้วยความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ชุ่มน้ำสองทะเล ส่งผลให้เกิดชุมชนน้อยใหญ่รอบ ๆ ทะเลสาบ มีการประกอบอาชีพที่สำคัญ ๆ ในอดีต เช่น การผลิตกระเบื้องดินเผา การทอผ้า ตลอดจนมีการกล่าวขานกันว่าหนังตะลุง ในรา ก็มีจุดกำเนิดมาจากแถบพื้นที่เหล่านี้ด้วยเช่นกัน

สรุป ตัวบ่งชี้ด้านความรู้ในภูมิภาคภาคใต้ เป็นความรู้ความเข้าใจในลักษณะภูมิศาสตร์เขตพื้นที่ภาคใต้ ทั้ง 4 กลุ่มพื้นที่ที่กล่าวมาในข้างต้น ครุณาภูมิศิลป์ต้องสามารถอธิบายได้ว่าพื้นที่ใดมีลักษณะทางกายภาพเป็นเช่นไร เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในวัฒนธรรมนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งต่อไป

ตาราง 15 ภูมิภาคภาคใต้

กลุ่มพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้	กลุ่มพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกหรือฝั่งอันดามัน	กลุ่มพื้นที่ชายแดนมาเลเซีย	กลุ่มพื้นที่ทะเลหลวงหรือทะเลสาบสงขลา
ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช	ระนอง พังงา ภูเก็ต	สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส	สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช (หัวไทรชะอวด)
พื้นที่ติดทะเลค่อนข้างยาวลักษณะทะเลแบบยกตัว ชายหาดที่กว้าง มีพื้นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูก พื้นที่ตอนกลางมีแนวเทือกเขา นครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด	พื้นที่ติดทะเลลักษณะแบบยุบตัวจึงมีเกาะแก่งน้อยใหญ่ที่สวยงาม มากมายเหมาะแก่การท่องเที่ยว มีพื้นที่ทางการเกษตรที่น้อยกว่าฝั่งอ่าวไทย การสร้างชุมชนเพื่อยุ่อาศัยจึงเบาบาง	พื้นที่ติดชายแดนไทย-มาเลเซีย แบ่งเขตแดนโดยแนวสันเขาสันกาลาศรี พื้นที่ตอนในมีแม่น้ำสายสำคัญ เช่นแม่น้ำปัตตานี แม่น้ำบางนรา แม่น้ำสุไหงโกลก พื้นที่บางส่วนติดทะเลอ่าวไทย	ลุ่มทะเลสาบขนาดใหญ่เปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำและอยู่วัฒนธรรมของพื้นที่ภาคใต้ตอนกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

กลุ่มพื้นที่ชายฝั่ง ตะวันออกหรือ ฝั่งอ่าวไทย	กลุ่มพื้นที่ชายฝั่ง ตะวันตกหรือ ฝั่งอันดามัน	กลุ่มพื้นที่ชายแดน มาเลเซีย	กลุ่มพื้นที่ทะเลหลวง หรือทะเลสาบสงขลา
มีแม่น้ำสายสำคัญ เช่น แม่น้ำตาปี แม่น้ำปาก พนัง แม่น้ำหลังสวน แม่น้ำกลาย แม่น้ำสวี เป็นต้น	กว่าพื้นที่แถบอื่น ๆ ลักษณะภูเขาหินปูนน้อย ใหญ่จึงมีแร่สำคัญต่อ ระบบเศรษฐกิจในอดีต	ในจังหวัดปัตตานีและ นราธิวาส เกิดเป็นประมง ชายฝั่ง	
เป็นแหล่งอารยธรรมที่ สำคัญของภูมิภาค เช่น เมืองไชยา เมืองตามพร ลิงค์ เมือง นครศรีธรรมราช เป็น ศูนย์กลางศาสนาพุทธ ตั้งแต่สมัยสุโขทัย	จุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญใน ระดับนานาชาติสำหรับ การเดินทางติดต่อค้าขาย ระหว่างโลกตะวันตกกับ โลกตะวันออก มีชุมชน เมืองขนาดกลางที่เติบโต ในอดีตเช่น เมืองถลาง เมืองตะกั่วป่า เมือง ปากส้อย มีกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเล อูรักราโว้ย มอแกน และชาวไทยใหม่กระจาย ตัวอาศัยตามชายฝั่งและ เกาะต่าง ๆ ปัจจุบัน จังหวัดแถบนี้ถือเป็นเมือง ท่องเที่ยวทางทะเลระดับ สากลส่งผลให้มีการ แลกเปลี่ยนเคลื่อนย้าย แรงงานและวัฒนธรรม อยู่ตลอดเวลา	มีการแลกเปลี่ยน ศิลปวัฒนธรรมอย่าง อิสระระหว่างไทยกับ มาเลเซีย มีภาษา ศาสนา อาชีพ หรือวิถีชีวิตที่ คล้ายคลึงกัน เป็นหนึ่งใน แหล่งอารยธรรมแบบ มลายูที่สำคัญของ คาบสมุทรมลายู โดยเฉพาะอาณาจักรลังกา สุกะ มีการผสมผสาน วัฒนธรรมไทย จีน และ มลายูอย่างกลมกลืน	แหล่งกำเนิดหนังตะลุง โนรา และอาชีพที่เป็น เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น การผลิตกระเบื้องดินเผา การทอผ้า เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ในศาสนาและวิถีปฏิบัติ กล่าวโดยสรุปความรู้เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อที่สืบเนื่องจากศาสนาจำแนกเป็นกลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิมที่ส่วนใหญ่จะอยู่แถบจังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย และชาวจีน เช่น ชาวจีนในจังหวัดภูเก็ต ระนอง พังงา เป็นต้น ความเชื่อส่วนหนึ่งถือตามศาสนาบัญญัติ ส่วนหนึ่งเกิดจากประเพณีที่เกี่ยวกับศาสนาและการแปลความบุคลาธิษฐานเป็นรูปของคติความเชื่อซึ่งมักนำไปประสมประสานกับลัทธินิยมดั้งเดิมในแถบนั้น ๆ โดยหลัก ๆ แล้วศาสนาและความเชื่อที่ยังปรากฏในเขตพื้นที่ภาคใต้มี 3 ศาสนาและความเชื่อ ดังนี้

1. กลุ่มนับถือศาสนาพุทธ ถือเป็นประชากรที่มีสัดส่วนมากที่สุดในเขตพื้นที่ภาคใต้ กระจายตัวในทุกพื้นที่ทั้ง 14 จังหวัด แต่จะมีจำนวนเบาบางในเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย (สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ด้วยหลักการและแนวทางปฏิบัติแล้วเนื้อหาสาระนาฏศิลป์ไม่ค่อยมีข้อจำกัดมากนักที่ส่งผลต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาหรือแนวทางปฏิบัติตามวิถีพุทธ จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระการสอนนาฏศิลป์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่านาฏศิลป์กลับยังมีส่วนในการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนและแก่นแท้แห่งศาสนาพุทธอย่างกลาย ๆ ที่ผสมกลมกลืนกับเนื้อหาอย่างแยบยล เช่น บทการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์หลายบทหลายตอนที่หยิบยกพระวอของพระพุทธเจ้ามาสอดแทรกเกี่ยวกับความดีความชั่ว การผิดศีลธรรม หรือแม้แต่การกล่าวถึงนรก สวรรค์ก็ตาม ทั้งนี้นาฏศิลป์ยังเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาการเผยแพร่พระธรรมคำสอนหรือพุทธประวัติหนทางหนึ่งที่น่าสนใจและมักพบเจอบ่อยครั้งคือการนำเสนอในรูปแบบนาฏศิลป์ ละคร และการร้องรำทำเพลงที่น่าสนใจ เป็นต้น

2. กลุ่มนับถือศาสนาอิสลาม ประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่า ชาวมุสลิม มีสัดส่วนที่มากในแถบพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย (สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) และกระจายตัวทุกจังหวัดในเขตพื้นที่ภาคใต้ด้วยเช่นกัน สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในจังหวัดภาคใต้จะมีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ของไทยอย่างชัดเจน เนื่องจากการนับถือศาสนาอิสลามเป็นวิถีในการดำรงชีวิต ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของชาวมุสลิมเหนือสิ่งอื่นใด เพราะเป็นกฎข้อบังคับให้มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดตั้งแต่เกิดจนตาย ศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติ มีลักษณะเป็นธรรมนุญแห่งชีวิต ประกอบด้วยโครงสร้างที่มุสลิมทุกคนต้องยึดมั่น คือ ต้องศรัทธาเป็นพื้นฐาน และต้องแสดงออกซึ่งความศรัทธานั้นเพื่อความเป็นเอกภาพของมุสลิมอันเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญ ครุนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ภาคใต้ควรศึกษาในรายละเอียดแห่งข้อบัญญัติเพื่อนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ขัดและเป็นปฏิปักษ์กับวิถีปฏิบัติตามแนวทางอิสลาม

ตาราง 16 การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ขัดและเป็นปฏิปักษ์กับวิถีปฏิบัติตามแนวทางอิสลาม

วิถีปฏิบัติตามแนวทางอิสลาม	การสอนนาฏศิลป์
1. การทำความเคารพด้วยการสลาม (การจับหรือแตะมือ) และไม่นั่งพับเพียบ	1. การกราบไหว้บูชาครูและสมมุติเทพถือเป็นเรื่องปฏิบัติโดยปกติ
2. มีความเชื่อในพระเจ้าพระองค์เดียว และไม่เชื่อเรื่องผี นางไม้	2. มีความเชื่อในสมมุติเทพหลายองค์ เช่น เทพเจ้าจากเรื่องรามเกียรติ์ หรือตัวละครจากวรรณคดีต่าง ๆ
3. ไม่ถูกเนื้อต้องตัวสตรีที่มีใช้คู่สมรส ญาติพี่น้องสายสัมพันธ์ใกล้ชิด	3. มีบทเกี่ยวพาราสี บทโหม หรือบทอัศจรรย์ และการถูกเนื้อต้องตัวของคู่พระนาง
4. ไม่บูชาสิ่งอื่นใดหรือทำพิธีกรรมต่าง ๆ	4. มีพิธีกรรมความเชื่อที่หลากหลาย ตลอดจนนาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม
5. มุ่งเน้นการแต่งกายที่มิดชิด ไม่ล่อแหลม	5. การแต่งกายตามบทบาทของการแสดง โดยส่วนใหญ่มักเปิดเผยใบหน้าและเส้นผม ตลอดจนผู้เรียนมักจะนุ่งโจงกระเบนเรียนทักษะปฏิบัติ
6. ไม่เชื่อในบทบาทสมมุติ	6. มีบทบาทสมมุติ เช่น โขน ละคร หนังตะลุง
7. ห้ามปฏิบัติใด ๆ ที่จากผิดเพศกำเนิด	7. สามารถพลิกแพลงสวมบทบาทได้ตามเนื้อหาและรูปแบบการแสดง เช่นละครใน ละครนอก
8. การขั้บร้องรื่นเริงเพื่อขออูอาร์ (ขอพร)ต่อพระเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้น	8. การขั้บร้องได้ทั้งพิธีกรรมและเพื่อความบันเทิง ตลอดจนดนตรีและการขั้บร้องถือเป็นส่วนหนึ่งของนาฏศิลป์
9. งานอวมงคลไม่มีการแสดงร้อง รำ ทำเพลงใด ๆ	9. นาฏศิลป์ไทยมักจะเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมเสมอทั้งมงคลและอวมงคล
10. ไม่มีการจุดธูปเทียนเครื่องหอมใด ๆ ทั้งสิ้น	10. ธูปเทียน เครื่องหอมถือเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงนาฏศิลป์

ตาราง 16 (ต่อ)

วิถีปฏิบัติตามแนวทางอิสลาม	การสอนนาฏศิลป์
11. ห้ามเข้าร่วมพิธีกรรมรื่นเริง พิธีกรรมไหว้ครู หรือกิจกรรมใดนอกเหนือจากบัญญัติอิสลาม	11. พิธีไหว้ครูถือเป็นพิธีกรรมสำคัญสูงสุด
12. การแต่งหน้า ทำผมเป็นถือเรื่องต้องห้าม นอกเหนือจากวันแต่งงาน	12. การแต่งหน้า ทำผมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของนาฏศิลป์
13. ผู้ชายห้ามสวมเครื่องประดับใด ๆ โดยเฉพาะเครื่องประดับสีทอง สวมได้เฉพาะสตรีเท่านั้น	13. นาฏศิลป์มีการสวมเครื่องประดับที่สวยงาม ทั้งบุรุษและสตรี
14. ทิศตะวันตกเป็นทิศที่ประเสริฐ คักดีสิทธิ	14. ทิศตะวันตกถือเป็นทิศไม่มงคล

จากตารางในข้างต้นเห็นได้ว่าความแตกต่างระหว่างหลักการปฏิบัติตามแนวทางศาสนาอิสลามที่บัญญัติขึ้น กับเนื้อหาสาระการสอนนาฏศิลป์ค่อนข้างจะมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ประการสำคัญที่ครูนาฏศิลป์ต้องคำนึงคือ การบูรณาการเนื้อหาสาระและวิธีสอนเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของผู้เรียนอย่างสมดุล ความยึดหยุ่นของครูจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต้องนำมาใช้กับผู้เรียนเหล่านั้นให้มากที่สุด เช่น ให้นักเรียนสวมกางวอร์มหรือกางเกงขายาวกรอมเท้าแทนการนุ่งโจงกระเบน เน้นการสาธิตให้นักเรียนชมในกรณีที่มีการเกี่ยวพาราสีหรือถูกเนื้อต้องตัวระหว่างชายหญิงแทนการให้นักเรียนปฏิบัติโดยตรง มุ่งเน้นการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจไม่ขึ้น่าหรือให้นักเรียนเชื่อศรัทธาตามความเชื่ออื่น ๆ ควรให้นักเรียนแยกนั่งชาย-หญิง ไม่บังคับให้นักเรียนก้มกราบเพียงแค่อภัยไหว้อย่างสุภาพแทน เป็นต้น ครูจึงต้องยึดมั่นในหลักการที่ว่า **ทำให้เห็น เน้นให้รู้** กล่าวคือ ทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ที่มีความล่อแหลมต่อความเชื่อและหลักปฏิบัติควรเน้นการสาธิตให้นักเรียนชมแทน ในส่วนเนื้อหาสาระต่าง ๆ เน้นสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ

3. กลุ่มนับถือบรรพบุรุษหรือลัทธินิยมดั้งเดิม ความเชื่อกลุ่มนี้จะแตกต่างกันไปตามลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในภาคใต้ 2 กลุ่มหลัก ๆ คือ ชาวเลหรือชาวน้ำ (ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดสตูล พังงา ภูเก็ต กระบี่ และระนอง) และชาวซาไก (ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดตรัง พัทลุง และยะลา) ความเชื่อของชน 2 กลุ่มนี้ โดดเด่นในเรื่องผี วิญญาณ และอำนาจเหนือ

ธรรมชาติ ประเด็นที่น่าสนใจคือ ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีแนวโน้มเข้าสู่ระบบการศึกษาของภาครัฐมากยิ่งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การปะทะระหว่างผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์กับครูนาฏศิลป์ในห้องเรียนถือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันได้ ประกอบกับการนับถือบรรพบุรุษหรือลัทธินิยมดั้งเดิมยังคงแฝงอยู่อย่างกลมกลืนทุก ๆ ศาสนาในภาคใต้ ต่อให้ผู้นั้นนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาอิสลามก็ตาม เรื่องผี วิญญาณ และโลกหลังความตาย จึงมีใช้เรื่องงมงายหรือไร้สาระสำหรับชาวใต้ ครูนาฏศิลป์จึงควรทำความเข้าใจและเปิดกว้างสำหรับผู้เรียนกลุ่มเหล่านี้ไม่ควรดูถูกดูแคลนความเชื่อดังกล่าว ตลอดจนไม่ควรอย่างยิ่งในการหยิบยกศาสนาและความเชื่อมาเปรียบเทียบกันในห้องเรียน แต่สิ่งที่ควรกระทำคือการปลูกฝังให้ผู้เรียนเข้าใจและให้เกียรติในความแตกต่างหลากหลายของความเชื่อส่วนบุคคล โดยเฉพาะชาวเลหรือชาวน้ำและชาวซาไก จะนับถือและให้ความเคารพในความเชื่อบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความรู้ในชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มชนดั้งเดิมในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยหลัก ๆ แล้วจะมีทั้งสิ้น 4 ดังนี้

1. กลุ่มชาติพันธุ์มลายู กลุ่มชนที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน โดยส่วนใหญ่อาศัยในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และตามเกาะแก่งหรือริมชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย ในแวดวงวิชาการมักอ้างถึงชนส่วนใหญ่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ว่า ‘มลายูมุสลิม’ จึงทำให้ปัจจุบันเกิดความนิยมเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวนี้ว่า ‘มลายูมุสลิม’ อย่างกว้างขวางเพื่อแสดงการยอมรับตัวตนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาของพวกเขา แต่ในทางราชการยังคงเรียกว่า ‘คนไทย’ หรือ ‘ไทยมุสลิม เช่นเดิม กลุ่มชาติพันธุ์มลายูมีธรรมเนียมและวิถีปฏิบัติเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามและนับถือบรรพบุรุษควบคู่กันไป วัฒนธรรมส่วนใหญ่มีการผสมกลมกลืนและคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมในคาบสมุทรมลายู (มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน) ศิลปะการแสดงที่ได้รับความนิยมแสดงอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ร่องเง็ง มะโย่ง ชัมเปง ลิเกฮูลู ซาปิน เป็นต้น กลุ่มนักเรียนมลายูในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้จึงยังคงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไว้อย่างเด่นชัด เช่น การพูดภาษามลายูเป็นภาษาหลักจนบางคนแทบจะสื่อสารภาษาไทยได้น้อย การแต่งกายตามบัญญัติศาสนาอิสลาม ครูนาฏศิลป์ที่สอนในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้และชายฝั่งทะเลอันดามัน ควรมีความรู้และความเข้าใจในลักษณะทางชาติพันธุ์มลายูอย่างลึกซึ้งเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ธรรมชาติของนักเรียนกลุ่มนี้พูดภาษาไทยได้น้อยเพราะสื่อสารด้วยภาษามลายูเป็นภาษาหลัก ครูจึงไม่ควรบังคับให้นักเรียนร้องเพลงเป็นภาษาไทย ครูควรบูรณาการนำศิลปวัฒนธรรมของชาติ

พันธุ์มลายู เช่น ร่องเง็ง ชัมเบ็ง มะโย่ง มาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนการสอน โดยเฉพาะตัวชี้วัด เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง

2. กลุ่มชาติพันธุ์จีน-มลายู การกระจายตัวของชนชาติจีนที่เข้ามาตั้งรกรากในคาบสมุทรมลายู ตั้งแต่อินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย และภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะแถบจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง และมีชื่อเรียกเฉพาะเจาะจงว่า เปอรานากัน หรือชาวบาบ๋า-ย่าหยา ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า เกิดที่นี่ กลุ่มชาติพันธุ์จีน-มลายู มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะตัว มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนแผ่นดินใหญ่กับวัฒนธรรมแบบมลายู จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์สวยงามไม่เหมือนที่ใด กลุ่มชาติพันธุ์จีน-มลายู แถบจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง จะพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนไว้อย่างเข้มแข็ง สถานศึกษาในแถบจังหวัดเหล่านั้นจึงต้องเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะช่วยในการขับเคลื่อนและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าเพื่อต่อลมหายใจแห่งวัฒนธรรมแบบฉบับเปอรานากัน หรือบาบ๋า-ย่าหยา เช่น ส่งเสริมการแต่งกายพื้นเมืองในสถานศึกษา การจัดแสดงนิทรรศการศิลปวัฒนธรรมบาบ๋า-ย่าหยาในโรงเรียน การสอนทักษะภาษาจีน ตลอดจนในกลุ่มศาสตร์ทางด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ก็พยายามรื้อฟื้นศิลปะและการแสดงบางสิ่งบางอย่างที่กำลังสูญหายและถูกกลืนหายไปกับสังคมสมัยใหม่ให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง ครูนาฏศิลป์ในแถบพื้นที่เหล่านั้นจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำรงไว้ซึ่งศิลปะและอัตลักษณ์ของชาวบาบ๋า-ย่าหยา ครูควรสร้างความตระหนักและนำศิลปะการแสดงที่กำลังจะสูญหายไปให้กลับมามีชีวิตในห้องเรียนอีกครั้ง เช่น ศิลปะการเชิดหุ่นจีนที่ยังเหลือเพียงคณะเดียวในแถบนั้น

3. กลุ่มชาติพันธุ์ชาวป่า (ชาวซาไก ชาวมันนิ) กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่ดำรงชีวิตอยู่ในป่ารอยต่อระหว่างจังหวัดตรัง พัทลุง สตูล และเขตพื้นที่จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัจจุบันเยาวชนจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวป่ามีโอกาสเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ฉะนั้นครูนาฏศิลป์ต้องจัดการศึกษาอย่างไรบ้างเพื่อให้เด็กเหล่านั้นสามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนได้อย่างมีความสุข และไม่รู้สึกแปลกแยกในความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ดังนั้นพื้นฐานในความรู้เรื่องชาติพันธุ์ชาวป่าจึงเป็นเนื้อหาสาระที่สำคัญสำหรับครูนาฏศิลป์ โดยเฉพาะกลุ่มครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่จังหวัดตรัง พัทลุง และยะลา

4. กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล (ชาวไทยใหม่ ชาวอุรักลาไวย์ ชาวมอแกน) กลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจายตัวตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคใต้ของไทยมากกว่า 100 ปี โดยเฉพาะแถบชายฝั่งและเกาะแก่งในจังหวัดระนอง กระบี่ พังงา ภูเก็ต ตรัง และสตูล ประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคเป็นหลัก ภายหลังจากการท่องเที่ยวส่งผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและความ

เป็นอยู่ดั้งเดิมของชาวเล วัฒนธรรมมีการผสมกลืนกลายเป็นให้สอดคล้องกับลักษณะทางสังคมสมัยใหม่ กลุ่มชาวเลชอบกิจกรรมรื่นเริง มีการแสดงร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนานทั้งในชีวิตประจำวันและพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะสะท้อนถึงวิถีชีวิตและความเป็นมาของกลุ่มชาวเลทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพราะเนื้อเพลงจะกล่าวถึงท้องทะเล ผู้คน บรรพบุรุษ และการเดินทาง สำหรับทำรำจะเป็นการรำรำแบบดั้งเดิม ออกลีลาท่าทางไปตามดนตรีและเสียงเพลงที่ขับร้อง ครุฑนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่จังหวัดระนอง กระบี่ พังงา ภูเก็ต ตรัง และสตูล จำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เข้าถึงผู้เรียนอย่างแท้จริง ยิ่งปัจจุบันเยาวชนจากกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวเริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐมากขึ้น

ตาราง 17 การกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์และชนพื้นเมืองในเขตพื้นที่ภาคใต้

จังหวัด	กลุ่มชาติพันธุ์และชนพื้นเมือง						
	มลายู	เปอรานากัน/ บาบ๋า - ย่าหยา	จีน	ซาไก/ มันนิ	อูรักลา ไวย	มอแกน	ไทย- สยาม
1. ชุมพร	✓		✓				✓
2. สุราษฎร์ธานี	✓		✓				✓
3. นครศรีธรรมราช	✓		✓				✓
4. พัทลุง	✓		✓	✓			✓
5. สงขลา	✓		✓				✓
6. ระนอง	✓		✓		✓	✓	✓
7. พังงา	✓	✓	✓		✓	✓	✓
8. กระบี่	✓	✓	✓		✓	✓	✓
9. ภูเก็ต	✓	✓	✓		✓	✓	✓
10. สตูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11. ตรัง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12. ปัตตานี	✓		✓				✓
13. ยะลา	✓		✓	✓			✓
14. นราธิวาส	✓		✓	✓			✓

จากตารางที่ 17 เห็นได้ว่าในหนึ่งพื้นที่หรือหนึ่งจังหวัดจะมีการอาศัยอยู่อย่างหลากหลายของกลุ่มชนและชาติพันธุ์ ครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ ก็ควรมีภูมิความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ที่เพียงพอและหลากหลายด้วยเช่นกัน เช่น ครูที่สอนในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชาติพันธุ์มลายู เปอรานากัน/บาบ๋า-ย้าหยา จีน อูรักลาไวย์ และมอแกน เป็นอย่างน้อย เพื่อเป็นชุดความรู้พื้นฐานในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในพื้นที่ภูเกิดอย่างมีคุณภาพต่อไป

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา การสอนนาฏศิลป์นอกเสียจากตัวครูนาฏศิลป์เองที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนโดยตรงแล้ว ประการสำคัญที่ขาดเสียมิได้คือครูต้องมีความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นด้วย เพราะนาฏศิลป์มิได้มีเพียงแต่การเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว การเรียนรู้นอกห้องเรียนรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่รอบ ๆ สถานศึกษายังเป็นแหล่งเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นหัวใจที่สำคัญคือครูต้องรู้จักแหล่งภูมิปัญญาที่ดีพอเพื่อนำภูมิปัญญาเหล่านั้นมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน จากการศึกษาพบว่าครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่มีความรู้จักมักคุ้นกับทุนทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี กล่าวคือครูทราบดีว่าในเขตพื้นที่จังหวัดของตนมีปราชญ์ มีศิลป์ และภูมิปัญญาใดบ้างที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดนั้น ๆ แต่สิ่งที่ครูขาดคือระบบการจัดการเพื่อให้เข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเหล่านั้นต่างหาก ตัวบ่งชี้ด้านความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา จึงเป็นการส่งเสริมให้ครูนาฏศิลป์มีความรู้ในการสร้างแผนผังทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในเขตพื้นที่ที่ครูปฏิบัติการสอนอยู่นั้น มีอะไรบ้าง อยู่ตรงไหน และจะเข้าถึงได้อย่างไร การสร้างแผนผังทางวัฒนธรรมจึงเปรียบเสมือนแผนที่หรือแนวทางที่สำคัญให้ครูได้บริหารจัดการกับแหล่งข้อมูลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อครูจะนำความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือในการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ ครูก็สามารถนำมาใช้ได้เลยโดยไม่จำเป็นต้องค้นหาอีก เพราะคลังข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ได้อยู่ในแผนผังวัฒนธรรมที่ครูสร้างไว้เรียบร้อยแล้ว ดังตัวอย่าง แผนผังวัฒนธรรมพื้นที่รอบ ๆ โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ 12 แผนผังวัฒนธรรมพื้นที่รอบโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. **ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ** เป็นความสามารถในการออกแบบ การเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของผู้เรียนในพื้นที่ที่ครู ประจําการ ดังนั้นทักษะการบูรณาการในความหมายของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนพหุ วัฒนธรรมมีหลักคิดที่ว่า **ปรับ เพิ่ม เสริม สร้าง** มีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 **ปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง** เป็นทักษะการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ สื่อ และตำราเรียนเพื่อนำมาออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในรายวิชานาฏศิลป์ โดยปกติแล้วสามารถกระทำได้หลายช่องทาง แต่ส่วนใหญ่ครูนาฏศิลป์จะนำแผนการเรียนรู้สำเร็จรูปที่มักมาพร้อมกับหนังสือเรียนจากสำนักพิมพ์บริษัทต่าง ๆ หรือแม้แต่นำเอามาจากช่องทางอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่อย่างหลากหลายโดยขาดการวิเคราะห์ให้ถี่ถ้วนว่าเครื่องมือที่ครูนำมาใช้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในพื้นที่นั้น ๆ หรือไม่ เนื้อหาสาระที่อยู่ในสื่อและแบบเรียนที่พบเจอจึงมักจะสอดคล้องหรือสร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลางไว้อย่างแยบยล เช่น สื่อการเรียนส่วนใหญ่มักจะผลิตซ้ำทางวาทกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการกดทับและด้อยค่าภาษา ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนตัวครูเองที่ครูมักจะผลิตซ้ำทางวาทกรรมเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ได้แก่ การใช้คำว่าชนกลุ่มน้อย วัฒนธรรมชายขอบ กลุ่มชาวน้ำ หรือคำว่าชาโกลี ซึ่งถือเป็นเรื่องไม่ดีนัก สำหรับผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ หากได้ยินคำเหล่านี้ เพราะถือว่าเป็นคำไม่สุภาพสำหรับพวกเขา หรือแม้แต่การให้คุณค่านาฏศิลป์ที่เรียกว่านาฏศิลป์ราชสำนักหรือนาฏศิลป์ไทยแท้ที่มักจะหมายถึงนาฏศิลป์กรุงเทพฯ หรือนาฏศิลป์ภาคกลางเป็นเสียส่วนใหญ่ เช่น การยกย่องโขนเป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงแต่กลับกันรองเง็งถูกมองว่าเป็นการละเล่นชายขอบของแขกในสามจังหวัด แม้กระทั่งการเปรียบเทียบคุณค่านาฏศิลป์ด้วยกันเองเพื่อจัดลำดับความสูงกว่า ดีกว่า สวยกว่า ทั้ง ๆ ที่นาฏศิลป์ทุกประเภทย่อมมีคุณค่าความงามตามบริบทแต่ละพื้นที่นั้น ๆ เป็นต้น ในประเด็นดังกล่าวครูนาฏศิลป์จึงต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนในเนื้อหาสาระ สื่อ ตำราเรียนและวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำมาใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนว่าเนื้อหาเหล่านั้นได้สอดคล้องค่านิยมเชิงศูนย์กลางไว้หรือไม่ หากมีอยู่ก็ควรปรับเปลี่ยน หลีกเลียงเสีย

ตาราง 18 ตารางวิเคราะห์แนวทางการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง

เนื้อหาสาระ สื่อ ตำราเรียนและวาทกรรมที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง	แนวทางการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระฯ
1. โขน ละครไทย ถือเป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงที่มีความงามและคุณค่ายิ่ง	1. ปลุกฝังค่านิยมที่ว่านาฏศิลป์ทุกประเภทถือเป็นนาฏศิลป์ชั้นสูง มีคุณค่า และความงามที่เท่าเทียมกันตามบริบทแต่ละพื้นที่
2. ความงามของนาฏศิลป์ตามอุดมคติราชานิยมหรือเทวนิยม	2. สร้างมาตรฐานความงามในรูปแบบใหม่ ที่ไม่ควรยึดติดการความเป็นราชสำนักหรือความเป็นไทยภาคกลาง แต่ควรพิจารณาความงามตามบริบทพื้นที่นั้น ๆ

ตาราง 18 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ สื่อ ตำราเรียนและวาทกรรม ที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง	แนวทางการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระฯ
3. เนื้อหาและตำรา มักให้ความสำคัญกับ นาฏศิลป์ไทย เช่น โขน ระบำ รำ ละครรำ เป็นหลัก	3. นาฏศิลป์ทุก ๆ แขนงไม่ว่าจะในส่วนราช สำนัก ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ล้วนเป็น นาฏศิลป์ของไทยทั้งสิ้น เพียงแต่มีจุดกำเนิด พื้นที่แตกต่างกัน ดังนั้น รongเงิ่ง ชัมเป็ง โนรา แขก ลิเกป่า มะโย่ง ก็คือนาฏศิลป์ไทย
4. สื่อสารด้วยภาษาไทยและให้ถือเป็นภาษา ราชการ	4. ให้พิจารณาบริบทของพื้นที่สถานศึกษา และ ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความยืดหยุ่นในการ สื่อสาร เช่น ผู้เรียนแถบสามจังหวัดชายแดน มาเลเซียมักจะพูดภาษาไทยได้น้อย แต่จะ สื่อสารเป็นภาษามลายูแทน หรือแม้แต่การไม่ ควรติติงล้อเลียนผู้เรียนที่พูดภาษาไทยติด สำเนียงได้ว่า พูดทองแดง
5. ชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชายขอบ	5. ควรใช้คำว่ากลุ่มชาติพันธุ์
6. ชาวน้ำ / พวกแขก	6. ใช้คำว่าชาวเลหรือกลุ่มชาวไทยใหม่/ชาวไทย มุสลิม
7. ศิลปะการแสดงภาคใต้ คือ โนรา หนังตะลุง	7. ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ศิลปะการแสดงของ ภาคใต้ที่หลากหลาย มิใช่การสร้างภาพจำว่า ภาคใต้มีเฉพาะแค่ โนรา หนังตะลุง
8. การสร้างวาทกรรมคำว่า มาตรฐาน	8. ควรสร้างความเข้าใจ และขยายความ เพิ่มเติม เพราะครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่มักจะ อธิบายความเป็นมาเป็นไปให้ผู้เรียนเข้าใจ

จากตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านทักษะการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิง
ศูนย์กลาง สิ่งที่ครูนาฏศิลป์ต้องตระหนักและใช้เป็นหลักคิดในการจัดการศึกษาคือ ทุกวัฒนธรรมมี
คุณค่าที่เท่าเทียมกัน ไม่ควรเบียดเบียนหรือให้น้ำหนักวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งดีกว่า สูงกว่า

หรือสวยงามกว่า แต่ควรจะสอนผู้เรียนให้วิเคราะห์ พิเคราะห์และยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมแทน เนื้อหาสาระและวาทกรรมจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในทุก ๆ วัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมผู้เรียน เมื่อพิจารณามาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์พบว่า มีการกำหนดกรอบเนื้อหาสาระไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ครูนำไปตีความและออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่นและตรงตามบริบทของผู้เรียนในพื้นที่นั้น ๆ แต่ปัญหาส่วนใหญ่คือครูมักใช้แผนการเรียนรู้สำเร็จรูปที่เนื้อหาสาระมักจะไม่สอดคล้องใกล้เคียงกับวัฒนธรรมของผู้เรียนมากนัก บางครั้งทำให้ผู้เรียนคิดว่านาฏศิลป์เป็นเรื่องไกลตัว เรียนไปแล้วได้ใช้ประโยชน์มาน้อยเพียงใด การบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีความคุ้นชินและรู้สึกว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว จึงเป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับครู ครูนาฏศิลป์ควรวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายชั้นปีนั้น ๆ ว่าผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง จากนั้นนำมาบูรณาการกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ เช่น ตัวชี้วัดระบุว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะการแสดงเป็นคู่ สิ่งที่ครูนาฏศิลป์มักนำมาใช้สอนโดยส่วนใหญ่คือ ให้นักเรียนร่างมาตรฐาน ในขณะที่หากพิจารณาในเนื้อหาสาระแล้ว ครูที่ปฏิบัติการสอนในพื้นที่แถบจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถนำเอาการแสดงร้องเงี้ยวมาใช้สอนควบคู่กันได้ หรือครูที่อยู่แถบชายฝั่งทะเลอันดามันก็ยังสามารถนำเอาการแสดงร้องเงี้ยวมาใช้สอนได้ด้วยเช่นกัน ตัวชี้วัดเรื่องทักษะการสร้างสรรค์ละครหรือนาฏศิลป์ ครูก็มักหยิบยกวรรณกรรมสากลที่ใกล้ตัวผู้เรียนเกินไปมาใช้สอนในขณะที่ในพื้นที่เหล่านี้มีวรรณกรรมท้องถิ่นมากมายที่ผู้เรียนรู้จักมักคุ้นและควรนำมาใช้สอน การศึกษาบุคคลสำคัญทางด้านนาฏศิลป์ก็เช่นกันครูมักจะทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ศิลปินที่มีชื่อเสียงและส่วนมากเป็นศิลปินแห่งชาติแต่ลืมสอดแทรกศิลปินหรือปราชญ์ในท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย อีกทั้งนักเรียนที่เป็นชาวมลายูและกลุ่มชาติพันธุ์ที่สื่อสารภาษาไทยได้น้อยแต่ครูกลับสอนระบำรำฟ้อนหรือศิลปะการแสดงที่มุ่งเน้นการขับร้องเป็นหลัก ดังนั้นตัวชี้วัดด้านทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมผู้เรียน จึงเป็นการหยิบยกภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ๆ มาบูรณาการสอดแทรกไปกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ในเรื่องที่ครูจะสอนเพื่อสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 เสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทักษะการออกแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งในและนอกชั้นเรียน ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจหลัก มีรายละเอียดดังนี้

1. การออกแบบเรียนรู้ภายในชั้นเรียนที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ สังสรรค์ ภายในในกลุ่มและระหว่างกลุ่มของผู้เรียน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างเรียนรู้แบบร่วมมือที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อออกแบบการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการกลุ่มหรือการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การเรียนรู้แบบ Think-pair-share , Learning Together (LT), Teams-Games- Tournaments (TGT), Team Based Learning หรือกิจกรรมกลุ่มอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเหมาะสมของผู้เรียนนั้น ๆ เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสร้างประสบการณ์เรียนรู้อย่างทั่วถึง ได้เกิดการคิดหาคำตอบด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และกระตุ้นให้ผู้เรียนหาข้อสรุปร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นระบบ ดังนั้นหลักใหญ่ใจความของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์เรียนรู้ในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมระหว่างกันภายในชั้นเรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งนำมาสู่การเข้าอกเข้าใจยอมรับซึ่งกันและกัน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์พหุวัฒนธรรมศึกษา ถึงอย่างไรก็ตามเงื่อนไขสำคัญของการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การให้ผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้มีโอกาสอยู่ร่วมกันในกลุ่มเดียวกัน ครูไม่ควรให้ผู้เรียนที่มีกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันหรือสนิทชิดเชื้อกันมาก่อนแล้วอยู่ด้วยกันมากนัก เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และสร้างความคุ้นชินกับวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายได้ไม่เต็มที่ ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น กิจกรรมสุนทรียะสนทนา กิจกรรมร่วมคิดร่วมสร้าง กิจกรรมการแก้ปัญหา การระดมความคิด ตลอดจนการให้ผู้เรียนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้มีโอกาสเป็นครูเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ในวัฒนธรรมตนเองอย่างภาคภูมิใจ ฉะนั้นในบางครั้งความรู้ที่ได้จึงไม่ควรมาจากตัวครูเพียงผู้เดียว แต่ควรมาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือกันภายในชั้นเรียนอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่การไหลเวียนขององค์ความรู้และประสบการณ์ที่ดีในห้องเรียน

ในส่วนเนื้อหาสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ถือเป็นรายวิชาที่เหมาะสมอย่างยิ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยเฉพาะเนื้อหาสาระทั้ง 4 แกนหลักของนาฏศิลป์ที่ต้องใช้ความร่วมมือในการสร้างสรรค์ เช่น ทักษะการสร้างสรรคมนาฏศิลป์และละคร การปฏิบัติท่ารำที่เป็นหมู่คณะ การออกแบบลีลาท่าทางต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์นาฏศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้อง ครุนาฏศิลป์จึงควรใช้แนวทางดังกล่าวในการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายของผู้เรียนในชั้นเรียน

2. เป็นการออกแบบและสร้างประสบการณ์เรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษา ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงไม่ได้อยู่แค่ในห้องเรียนหรือหากแม้แต่ในห้องเรียนเองก็ย่อมไม่ได้มีเฉพาะแค่ครูกับนักเรียนเพียงเท่านั้น ผู้ปกครอง ศิลปิน ปรมาจารย์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือแม้แต่สถานที่ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ย่อมจะมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนด้วยเช่นกัน ในแง่ของการเรียนการสอนจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจสภาพชุมชนที่ตนอาศัยอยู่และความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง การได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ จะมีความลึกซึ้งและคงทนมากขึ้นกว่าการบรรยายจากครูหรือการเรียนรู้จากตำราเรียนเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ในหลักการเพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนจริง ครูนาฏศิลป์ต้องวิเคราะห์เนื้อหาสาระ มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ รวมถึงบริบทของผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมที่จะเชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างความร่วมมือการเรียนรู้ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษาจึงเป็นทักษะแห่งการบริหารจัดการเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูนาฏศิลป์โดยมีหัวใจหลักคือสร้างความภูมิใจและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของสังคม โดยมีหลักการและแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ครูต้องคัดเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสม สามารถสร้างความร่วมมือการเรียนรู้ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษาได้อย่างสมดุล เช่น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมือง บุคคลสำคัญทางด้านนาฏศิลป์ องค์ประกอบของนาฏศิลป์ การจัดแสดงนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ ละครสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ครูต้องวิเคราะห์ทุนและแหล่งภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ครูจะนำมาใช้ในการเรียนรู้ว่ามีอะไรบ้าง เข้าถึงแหล่งนั้นได้อย่างไร ความพร้อมและข้อจำกัดของผู้เรียน

3. ครูต้องมีความรู้และทักษะในการสร้างแผนผังทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการเข้าถึงแหล่งภูมิปัญญาที่ครูต้องการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

4. ครูควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักการสร้างแผนผังทางวัฒนธรรมในพื้นที่รอบ ๆ ชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิใจในภูมิปัญญาของชุมชนโดยเฉพาะนาฏศิลป์ในห้องถิ่น

5. ครูควรเชื่อมโยงการเรียนรู้โดยร่วมมือกับผู้ปกครอง ศิลปิน ปรมาจารย์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน หรือแม้แต่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสออกไปศึกษาเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ครูต้องการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น นักเรียนโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลกับพิพิธภัณฑน์หนังตะลุง อ.สุชาติ ทรัพย์สิน ครูนาฏศิลป์ก็ควรจะให้ให้นักเรียนมีโอกาสไปศึกษาเรียนรู้ในสถานที่จริง กลุ่มสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตัว

เมืองภูเก็ตก็ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และชื่นชมการแสดงร่องเงิงชาวเล ที่เกาะสิเหร่ ซึ่งอยู่ไม่ไกลกับพื้นที่สถานศึกษา หรือแม้แต่ครูควรรู้ว่าผู้ปกครองของผู้เรียนมีความรู้ความชำนาญในเรื่องใดก็ควรจะให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสเข้ามาให้ความรู้ในห้องเรียนได้ด้วยเช่นกัน รวมถึงการนำเสนอหรือประเมินผู้เรียนในทักษะต่าง ๆ ทางด้านนาฏศิลป์ครูควรจะให้ผู้ปกครอง ศิลปิน ปรากฏษ์ ชาวบ้าน หรือผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วยเช่นกัน เป็นต้น ดังนั้นการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ จึงเป็นการแบ่งปันหุ้นส่วนในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียน โดยหุ้นส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของครู จึงหมายถึง ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และ ชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สร้างสรรค์การประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา บ่อยครั้งที่การประเมินผลของครู นาฏศิลป์ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความไม่สบายใจ มีข้อคำถามถึงความโปร่งใส หรือไม่สามารถสะท้อนความรู้ความสามารถและพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างที่ควรจะเป็น ดังนั้น การประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่าจึงเป็นการสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีความหมาย นำไปสู่ความเข้าใจในข้อจำกัด วัฒนธรรมและภูมิหลังของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง คุณลักษณะการประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. วัดและประเมินอย่างยืดหยุ่น ด้วยธรรมชาติเนื้อหาสาระรายวิชานาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับศิลปวัฒนธรรม การวัดประเมินผลควรพิจารณาข้อจำกัดทางด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียนเป็นประเด็นแรก ๆ ถึงแม้จะมีเกณฑ์การวัดประเมินเพื่อตัดสินการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจนก็ตาม เช่น ข้อจำกัดทางด้านศาสนา ภาษา และชาติพันธุ์ ครูก็ต้องพิจารณาในจุดนี้ด้วย นักเรียนที่ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารเป็นภาษาหลักแต่ครูกลับใช้การประเมินโดยให้ผู้เรียนขับร้องเพลงที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทย หรือแม้แต่หลักใหญ่ใจความแล้วครูต้องเข้าใจดีว่าทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ถือเป็นทักษะเฉพาะทางที่ต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ แต่ผู้เรียนมิใช่ นักเรียนเฉพาะทางในวิทยาลัยนาฏศิลป์ การสร้างมาตรฐานการประเมินทักษะปฏิบัติของผู้เรียนก็ต้องไม่ยึดโยงกับมาตรฐานที่สูงเกิดความไม่เป็นจริง อีกทั้งข้อจำกัดทางด้านทุนทรัพย์ของผู้เรียนแต่ครูกลับใช้การประเมินด้วยชิ้นงานที่ต้องใช้ทุนทรัพย์สูง ซึ่งไม่ถูกต้องนักในการประเมินด้วยลักษณะเช่นนี้ ดังนั้นการประเมินที่ยืดหยุ่นของครูนาฏศิลป์จึงหมายถึง การประเมินในบริบทแห่งความเป็นจริงของผู้เรียนในพื้นที่นั้น ๆ ไม่คาดหวังจนเกินขีดความสามารถและข้อจำกัดของผู้เรียน ซึ่งเป็นวัดและการประเมินอย่างเข้าใจและไม่ยึดติดกับความสมบูรณ์แบบ ไม่ควรมีเกณฑ์และมาตรฐานการวัดที่ตายตัว

2. ประเมินอย่างหลากหลาย ครูต้องมีรูปแบบวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะการทดสอบปลายทางเพื่อประเมินค่าและตัดสินผู้เรียน แต่ควรคำนึงว่าลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลต่างกัน ตลอดจนเนื้อหาสาระแต่ละเรื่องที่สอนย่อมต่างกันด้วย การวัดประเมินผลก็ควรจะต้องแตกต่างกันเพื่อสะท้อนย้อนกลับไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง รูปแบบการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปใน 4 แกนหลัก คือ 1. นาฏยประวัติ หมายถึงความรู้ในเชิงประวัติศาสตร์ ประเภท และองค์ประกอบของนาฏศิลป์และละคร 2. นาฏยปฏิบัติ หมายถึงทักษะในการปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ เช่น การร้องรำเต้นเล่นละคร หรือออกลีลาท่าทาง ตลอดจนการสร้างสรรค์การแสดงและองค์ประกอบต่าง ๆ ของนาฏศิลป์และละคร 3. นาฏยวิจักษ์ หมายถึงการซาบซึ้ง ชื่นชม ตลอดจนการเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในความงามของนาฏศิลป์ และ 4. นาฏยวิจารณ์ หมายถึงทักษะในการพินิจพิจารณาในความสมบูรณ์ การแสดงความคิดเห็นและการประเมินค่าเพื่อพัฒนาผลงานทางด้านนาฏศิลป์

จะเห็นได้ว่าแกนหลักของนาฏศิลป์ทั้ง 4 แกนจะมีเนื้อหาสาระและจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงในการวัดและประเมินผู้เรียนคือ **เครื่องมือวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน** ดังนั้น เครื่องมือวัดและประเมินผลชุดเดียวแต่วัดในหลายทักษะอาจจะไม่เหมาะสมนัก เช่น การวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ควรจะวัดที่กระบวนการมากกว่าความสวยงามของท่ารำ หรือแม้แต่ผู้เรียนบางคนมีลีลาการเรียนรู้ที่เน้นการวาดการเขียนหรือบันทึกมากกว่าการแสดงความคิดเห็นเชิงการพูดได้ตอบครุก็ควรออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินที่สอดคล้องกับพฤติกรรมเหล่านั้น

3. ประเมินอย่างมีส่วนร่วม เป็นการสร้างความร่วมมือในการวัดประเมินผู้เรียนในมุมมอง 360 องศา โดยมีใช้เพียงแค่ตัวครูเท่านั้นที่สามารถประเมินเพื่อตัดสินผู้เรียนได้ เนื้อหาสาระที่ครูสอนไปเกี่ยวพันกับใครบ้าง ครูก็สามารถให้บุคคลเหล่านั้นมีบทบาทในการพินิจพิจารณาร่วมด้วยเช่นกัน โดยหลัก ๆ แล้วผู้ที่มีบทบาทในการประเมินผู้เรียนได้มี ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การประเมินการเรียนรู้ที่ดีควรก่อให้เกิดการพัฒนา มีหลักการสำคัญคือ ครูต้องพิจารณาเนื้อหาสาระที่จัดการเรียนการสอนว่าเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับใครบ้าง ก็ควรให้ผู้เกี่ยวข้องนั้นเข้ามามีบทบาทในการประเมินผู้เรียนควบคู่กันไป เช่น ครูสอนเนื้อหาเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้เรื่องหนังตะลุง อาจจะให้ผู้เรียนได้ร่วมด้วยช่วยกันออกแบบและสร้างตัวหนังตะลุงจากวัสดุที่มีในท้องถิ่น ดังนั้นการประเมินในกิจกรรมนี้ก็ควรจะมีครู ตัวผู้เรียนเอง เพื่อนในกลุ่มและผู้ปกครองหรืออาจจะให้ศิลปินนายหนังตะลุงที่ครูรู้จักมาร่วมวัดและประเมินผู้เรียนด้วย ทั้งนี้จะทำให้การเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ เกิดคุณค่ามากและสร้างความภาคภูมิใจมากยิ่งขึ้น หรือแม้แต่การ

ประเมินผลงานสร้างสรรค์หรือทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์สุดท้ายปลายทางครูอาจจะให้ผู้เรียนจัดการนำเสนอผลงานโดยให้ผู้ปกครอง และชาวบ้านรอบ ๆ สถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการชื่นชมและประเมินด้วยเช่นกัน เป็นต้น

3. **ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก** เป็นความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงและอุดมคติของครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้และความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น เกี่ยวกับรูปร่างหน้าตา ความเชื่อ ภาษา ชาติพันธุ์ และวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งถือเป็นทัศนคติในเชิงบวกต่อความแตกต่างหลากหลายเหล่านั้นของผู้เรียนและวัฒนธรรม แบ่งได้ 3 มโนทัศน์ ดังนี้

ภาพประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก

ตัวบ่งชี้ที่ 1 อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง เป็นการพิจารณา ประเมินค่าและสร้างกรอบมาตรฐานเกี่ยวกับตนเองผ่านมุมมองและทัศนคติ หล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตน ประการสำคัญคือเป็นความยึดมั่นถือมั่นในด้านต่าง ๆ ของตัวครูนาฏศิลป์ ดังนั้นการสร้างอัตมโนทัศน์ต่อตนเองในเชิงบวกจึงประกอบด้วย 1. ไม่ยึดมั่นถือมั่นในองค์ความรู้ของตัวเอง กล่าวคือครูนาฏศิลป์ต้องระลึกเสมอว่าความรู้ที่มาจากตัวครูจะต้องสามารถพิสูจน์ได้มีทั้งถูกและผิด จึงไม่มีความจริงแท้แน่นอน ความรู้นั้น ๆ จะต้องมีการวิวัฒนาการและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 2. ไม่ยึดตัวครูเองเป็นศูนย์กลางทั้งปวงแต่ต้องมีทักษะที่ยืดหยุ่นในการดำรงชีวิต มีทักษะการปรับตัวที่ดีเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแม้จะแตกต่างจากตัวเองก็ตาม 3. เปิดใจเรียนรู้ความเป็นไปหรือพลวัติของสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการสร้างทัศนคติเชิงบวกในการดำรงชีวิต 4. ไม่ยึดมั่นผูกพันต่อ

ตำแหน่งหน้าที่ว่าเหนือคนอื่นใดและมั่นคงถาวร 5. ยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบของตนเองอย่างเข้าใจและหาแนวทางในการพัฒนา (จุดเด่น จุดด้อย จุดควรพัฒนา)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน เป็นมุมมองและทัศนคติของครูนาฏศิลป์ที่มีต่อผู้เรียนเพื่อนำมาสู่การประเมินค่าและเลือกวิธีปฏิบัติต่อผู้เรียนนั้น ๆ ดังนั้นการสร้างอัตมโนทัศน์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนจึงประกอบด้วย 1. ไม่เปรียบเทียบหรือด้อยค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน 2. ปฏิบัติกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมโดยไม่สร้างความเหลื่อมล้ำในชั้นเรียน 3. มีความคาดหวังพัฒนาการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนทุกคนอย่างสมเหตุสมผล เช่น ไม่ควรคาดหวังว่าผู้เรียนจะต้องปฏิบัติทำสำเร็จเหมือนนักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ 4. ตระหนักเสมอว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาให้เป็นอัจฉริยะได้ตามบริบทและความถนัดของผู้เรียนนั้น ๆ 5. ให้เกียรติผู้เรียนทุกคนถึงแม้จะเป็นกลุ่มต่างศาสนา ต่างภาษา ต่างชาติพันธุ์ก็ตาม แต่ต้องตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนคือ พลเมืองไทย

ตัวบ่งชี้ที่ 3 อัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม เป็นมุมมองและทัศนคติของครูนาฏศิลป์ที่มีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในสังคม นำมาสู่การประเมินค่าและยอมรับในวัฒนธรรมนั้น ๆ อย่างเข้าใจ ดังนั้นการสร้างอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรมในเชิงบวกจึงประกอบด้วย 1. ตระหนัก เข้าใจ และยอมรับว่าในสังคมจะมีความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรมอย่างเป็นสังขธรรม 2. ไม่เปรียบเทียบหรือจัดลำดับคุณค่า ความงามของวัฒนธรรมต่าง ๆ แต่ควรตระหนักว่าทุก ๆ วัฒนธรรมย่อมมีคุณค่าและความงามตามบริบทเฉพาะ 3. ช่างสังเกตและระมัดระวังการปฏิบัติสัมพันธ์กับบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม

4. ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นการนำชุดข้อมูลความรู้เดิม ประสบการณ์ที่มีมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด และพัฒนาปรับปรุงความรู้และการปฏิบัติของตนอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนมีแนวทางการสร้างเครือข่ายวิชาชีพของครูนาฏศิลป์เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวบ่งชี้เพื่อนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีทั้งสิ้น 3 ตัวบ่งชี้ดังนี้

ภาพประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพของครูนาฏศิลป์ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูนาฏศิลป์กับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาเพื่อประโยชน์แห่งการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยหลักการแล้วครูต้องมีเครือข่ายในเชิงบวกกับบุคคลและองค์กรดังนี้ 1. เครือข่ายระหว่างครูนาฏศิลป์ด้วยกันในเขตพื้นที่ภาคใต้ 2. เครือข่ายปราชญ์และศิลปินพื้นบ้าน ได้แก่ ศิลปินโนรา ศิลปินหนังตะลุง ศิลปินรองเง็ง ศิลปินเพลงบอก ศิลปินลิเกป่า ศิลปินรองเง็งชาวเล ตลอดจนช่างฝีมือ หัตถศิลป์หรือช่างศิลปกรรมฯที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในพื้นที่นั้น ๆ 3. เครือข่ายผู้นำชุมชนในพื้นที่สถานศึกษา ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าอาวาส โต๊ะอิหม่าม ผู้นำชาติพันธุ์ เป็นต้น 4. เครือข่ายองค์กรทางด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ เป็นกระบวนการตรวจสอบว่าองค์ความรู้ของครูนาฏศิลป์ที่จะเผยแพร่ ถ่ายทอด หรือใช้จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นการลดความผิดพลาด คลาดเคลื่อนของความรู้นั้น ๆ จากตัวครู โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ 1. การคัดเลือกเนื้อหาสาระและองค์ความรู้ที่จะนำมาใช้สำหรับจัดการเรียนรู้ 2. การตรวจสอบเนื้อหาสาระและองค์ความรู้โดยการเปรียบเทียบแหล่งที่มา เช่น การตรวจสอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากเอกสารมากกว่า 2 ประเภทขึ้นไป หรือจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 2 คนขึ้นไป หรือ จากการลงพื้นที่/ปฏิบัติจริง หรือจากการสำรวจเกิดเป็นข้อ

ค้นพบด้วยตัวเอง เป็นต้น 3. การยืนยันองค์ความรู้ เป็นการเลือกใช้ข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่ถูกต้องที่สุดมาใช้สำหรับจัดการเรียนรู้ ในกระบวนการยืนยันข้อมูลครูอาจจะพิจารณา ความถี่ ความเหมือน หรือทักษะการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งในการตัดสินใจเลือกและยืนยัน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ เป็นการพิจารณาคุณสมบัติภายในตัวครูนาฏศิลป์ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน คือด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ทักษะการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ของครูนาฏศิลป์ จึงมีความหมายในเชิงการพินิจพิจารณาองค์ความรู้ของตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยมีกระบวนการ 3 ขั้น ดังนี้ 1. ขั้นการประเมินองค์ความรู้ของตนเอง 2. ขั้นการหาแนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนาตนเอง 3. ขั้นประเมินผลการพัฒนา

ตาราง 19 แนวทางกระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้

แนวทางกระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้	
สมรรถนะ 4 ด้าน	แนวทางการพัฒนา
1. ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	<p>การอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้</p> <p>การศึกษาด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ ตำรา งานวิจัย E-Book</p> <p>การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชน และการสำรวจ</p> <p>การสานเสวนาหรือสุนทรียะสนทนากับผู้นำในชุมชน</p> <p>ปราชญ์ ศิลปินพื้นบ้าน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง และผู้เรียน</p> <p>PLC</p>
2. ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	<p>การอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะ</p> <p>การศึกษาด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ ตำรา งานวิจัย E-Book</p> <p>การศึกษาดูงานสถานศึกษาหลากหลายวัฒนธรรม</p> <p>การทดลองเขียนแผนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ</p> <p>PLC</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

แนวทางกระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้	
สมรรถนะ 4 ด้าน	แนวทางการพัฒนา
3. ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก	<p>การอบรม สัมมนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์ใหม่</p> <p>การศึกษาด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ ตำรา งานวิจัย E-Book</p> <p>การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชน และการสำรวจตรวจสอบให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม</p> <p>PLC</p> <p>การสานเสวนาหรือสุนทรียะสนทนากับผู้นำในชุมชน ปราชญ์ ศิลปินพื้นบ้าน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง และผู้เรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน</p>
4. ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	<p>การอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาบุคคลแห่งการเรียนรู้</p> <p>การศึกษาด้วยตนเองจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ ตำรา งานวิจัย E-Book</p> <p>การศึกษาดูงานสถานศึกษาหลากหลายวัฒนธรรม</p> <p>PLC</p> <p>การสานเสวนาหรือสุนทรียะสนทนากับผู้นำในชุมชน ปราชญ์ ศิลปินพื้นบ้าน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง และผู้เรียน</p>

ดังนั้นการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้สำหรับครูนาฏศิลป์จึงมีวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด เพื่อนำไปสู่สมรรถนะของครูนาฏศิลป์ในการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมืออาชีพ ดังนั้น การพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้สำหรับครูนาฏศิลป์จึงเป็นกลไกสำคัญและถือว่าเป็นสารตั้งต้นแห่งการพัฒนาสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยมีกลไกดังนี้

ภาพประกอบ 16 กระบวนการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้

**สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวอย่างที่ และพฤติกรรมที่วัดการวิจัยพัฒนาของครูบาครูศิลาปีในเขตพื้นที่ภาคใต้
มีรายละเอียดดังนี้**

ตาราง 20 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวอย่างที่ และพฤติกรรมที่วัด

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวอย่างที่	พฤติกรรมที่วัด
1.	ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	1. มีความรู้เกี่ยวกับภูมิลักษณะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแบ่งเขตพื้นที่ภาคใต้ด้วยภูมิเขตภูมิลักษณะได้อย่างถูกต้อง 2. มีความเข้าใจว่าภูมิลักษณะมีผลอย่างมากต่อการก่อสร้างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหลายภูมิภาคได้ 3. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกได้อย่างถูกต้อง 4. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกได้อย่างถูกต้อง 5. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ลุ่มทะเลหลวงได้อย่างถูกต้อง 6. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ชายแดนมาเลเซียได้อย่างถูกต้อง 7. สามารถอธิบายภูมิลักษณะรอบ ๆ สถานที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง 8. สามารถจำแนกกลุ่มพื้นที่ทางศาสนาและความเชื่อในภาคใต้ได้อย่างถูกต้อง 9. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และข้อบัญญัติของศาสนาพุทธ อิสลาม และศาสนาอื่นที่บรรพบุรุษอย่างถูกต้อง 10. มีความเข้าใจและสามารถอธิบายถึงวิถีการปฏิบัติศาสนาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
		2. มีความรู้เกี่ยวกับศาสนาและวิถีปฏิบัติ	

3. มีความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์	11. สามารถเชื่อมโยงหลักการปฏิบัติตามแนวทางศาสนาและความเชื่อกับเนื้อหาสาระรายวิชาตามหลักสูตรได้อย่างสมดุล
4. มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งภูมิปัญญา	12. มีความเข้าใจและอธิบายได้ว่าในคาบสมุทรมลายูมีการเคลื่อนย้ายประชากรและแรงงานไปมาหาสู่กันอย่างไรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 13. สามารถจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้ได้อย่างครบถ้วน 14. มีความรู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต่าง ๆ 15. สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับรายละเอียดของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเข้าใจ 16. สามารถระบุได้อย่างถูกต้องว่าในสถานศึกษาที่ครูปฏิบัติการสอนมีผู้เรียนมาจากกลุ่มชาติพันธุ์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด
5. มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งภูมิปัญญา	17. สามารถระบุได้ว่าพื้นที่สถานศึกษาและในพื้นที่ชุมชนมีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมใดบ้าง
6. สามารถระบุได้ว่าภูมิปัญญา	18. สามารถระบุได้ว่าภูมิปัญญาใดบ้างที่สามารถนำสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้
7. สามารถระบุได้ว่าพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมนั้นอยู่ส่วนไหน และจะเข้าถึงแหล่งวัฒนธรรมได้อย่างไร	19. สามารถระบุได้ว่าพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมนั้นอยู่ส่วนไหน และจะเข้าถึงแหล่งวัฒนธรรมได้อย่างไร
8. สามารถสร้างแผนผังทางวัฒนธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้จริง	20. สามารถสร้างแผนผังทางวัฒนธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้จริง

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
2.	ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	5. ปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง	21. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาเอกวิวัฒนาการนิยม 22. สามารถพินิจ พิจารณาและประเมินได้ว่ามีเนื้อหาสาระใดบ้างที่ลดทอนคุณค่าทางวัฒนธรรมของผู้เรียน
			23. สามารถระบุได้ถึงวาทกรรมที่ก่อให้เกิดการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น เด็กได้พูดของแดง
			24. สามารถเลือกสรรเนื้อหาสาระ สื่อ และตำราเรียนเรียนที่ส่งเสริมความหลากหลายวัฒนธรรม
		6. เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมผู้เรียน	25. สามารถประเมินภูมิหลังทางวัฒนธรรมและข้อจำกัดผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบการเรียนรู้อย่างเหมาะสม
			26. สามารถระบุได้ว่าผู้เรียนในชั้นเรียนมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นเช่นไร
			27. สามารถเลือกสรรเนื้อหาสาระที่ได้ติดกับวัฒนธรรมของผู้เรียนมาออกแบบการเรียนรู้อย่างสมดุล
			28. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและครูร่วมกันเลือกสรรเนื้อหาสาระที่ต้องการจะเรียนรู้อย่างอิสระ
		7. เสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ	29. สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
			30. สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มเป็นสำคัญ
			31. สามารถใช้กระบวนการกลุ่มที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและขีดการเรียนรู้ของผู้เรียน

32. สร้างบทบาทที่หลากหลายให้กับผู้เรียนในการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ในชั้นเรียน
33. สามารถจัดกลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติและเป็นธรรม
34. สามารถออกแบบกิจกรรมหรือเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์
35. สามารถกระตุ้นผู้เรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นที่แตกต่างจากตนเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือสร้างควมไว้วางใจ
36. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างภาคภูมิใจ
37. สามารถสืบเสาะ หาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลาย
38. สามารถประยุกต์ใช้แผนผังทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน
39. สามารถสอนให้ผู้เรียนออกแบบและสร้างแผนผังวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง
40. สามารถสร้างประสบการณ์เรียนรู้นอกชั้นเรียนให้กับผู้เรียนอย่างน่าสนใจ
41. สามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ครอบครัว และชุมชน
42. สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดทักษะภูมิปัญญาจากศิลปินในชุมชน

๕
ด้านที่

ตัวบ่งชี้

พฤติกรรมชี้วัด

สมรรถนะ

8. สร้างสรรค์การประเมินอย่างมีคุณค่า

43. สามารถอธิบายหลักหลักการและวิธีวัดประเมินผลทางการศึกษาได้อย่างถูกต้อง

44. สามารถออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลได้อย่างหลากหลาย

45. สามารถเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน

46. สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครู และชุมชนในการประเมินผู้เรียนอย่างสมดุล

3. ด้านอัตตมโนทัศน์เชิงบวก

9. อัตตมโนทัศน์ต่อตนเอง

47. มีความซื่อสัตย์ต่อความคิดและความอคติบางประการทางวัฒนธรรม

48. มีความเชื่อมั่นว่าสามารถจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีอหิที่พ

49. ไม่ยึดมั่นผูกพันในองค์ความรู้ของตนเองว่าถูกต้องเปลี่ยนแปลงไม่ได้

50. เข้าใจและยอมรับในความไม่สมบูรณ์รูปแบบของตนเองและพร้อมจะเรียนรู้เพื่อพัฒนาอย่างเต็มที่

10. อัตตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน

51. ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกและการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม

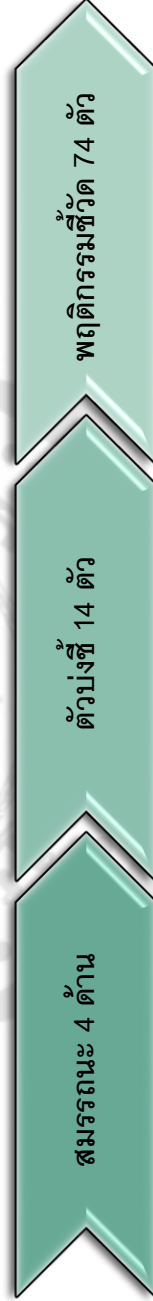
52. มีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาให้เป็นอัจฉริยะได้บนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลาย

53. สามารถสร้างความหวังให้กับผู้เรียนทุกคนเพื่อพัฒนาให้มีความเป็นเลิศทางด้านภูมิศึกษา

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
			<p>55. มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนทุกคนที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>56. เรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับวิถีและวัฒนธรรมของผู้เรียน</p> <p>57. ตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>58. สามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับผู้เรียนที่มาจากทุก วัฒนธรรม</p>
		<p>11. อัปเดตโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม</p>	<p>59. มีเจตคติที่ดีต่อเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์</p> <p>60. สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมในวัฒนธรรมที่แตกต่างได้อย่างสมดุล</p> <p>61. ไม่เปรียบเทียบกับหรือลดทอนคุณค่าวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย</p> <p>62. มีความตระหนักว่าเอกลักษณ์วัฒนธรรมนิยมเป็นแนวคิดหนึ่งที่เกิดทอนคุณค่าวัฒนธรรมอย่างแยก</p> <p>63. ไม่ผลิตซ้ำหรือสร้างวาทกรรมโจมตีลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของวัฒนธรรมอื่น</p> <p>64. พบปะสังสรรค์และมีสุนทรียะในการสนทนากับกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่าง</p>
4.	ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	<p>12. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพครู</p> <p>13. การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้</p>	<p>65. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูภูมิปัญญาในพื้นที่รอบ ๆ สถานศึกษา</p> <p>66. มีกลุ่มเครือข่ายครูภูมิปัญญาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ดี เช่น Group Line, Group Facebook, สมาคมครูภูมิปัญญา, กลุ่มศิษย์เก่าบัณฑิต เป็นต้น</p> <p>67. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและปราชญ์ชุมชน</p> <p>68. สามารถอธิบายวิธีการตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ก่อนนำไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียน</p>

ด้านที่	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
สมรรถนะ	14. การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้	<p>69. สามารถเลือกใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ได้สอดคล้องเหมาะสมกับองค์ความรู้นั้น ๆ</p> <p>70. มีความตระหนักว่าองค์ความรู้ที่ถูกต้องมิได้มาจากตัวครูเพียงผู้เดียว</p> <p>71. มีความตระหนักว่าความรู้จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>72. มีการประเมินตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้นั้น ๆ</p> <p>73. สามารถเลือกวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องเหมาะสมกับระดับความรู้พื้นฐาน</p> <p>74. มีกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้อย่างเป็นระบบและสามารถประเมินผลการพัฒนาได้จริง</p>

จากตารางการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และสมรรถนะชี้วัดการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาระบบของครูภูมิปัญญาในพื้นที่ภาคใต้ สรุปได้ว่า มีองค์ประกอบของสมรรถนะ 4 ด้าน 14 ตัวบ่งชี้ และ 74 พฤติกรรมชี้วัด

ภาพประกอบ 17 องค์ประกอบสมรรถนะ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมชี้วัด

ผลการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ผลจากการยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้โดย ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา (ด้านหลักสูตรและการสอน,ด้านวัดและประเมินผลการศึกษา) และผู้เชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 ท่าน นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8 -1.00 แสดงว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีความสอดคล้องกันสามารถนำไปใช้ได้ ดังรายละเอียดแสดงในตาราง

ตาราง 21 ผลการยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ผลการยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้		
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ค่า IOC	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในลักษณะภูมิศาสตร์ ความรู้ในศาสนา ความรู้ในชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา ตลอดจนความรู้ในวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในสังคมภาคใต้		
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรู้ในภูมิลักษณะ	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ในศาสนา	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความรู้ในชาติพันธุ์	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา	1.00	สอดคล้องดีมาก
องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการโดยใช้แนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการพิจารณาเพื่อการปรับเปลี่ยนและเลือกสรรคเนื้อหาสาระ ตำราเรียน หรือวาทกรรมที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้		

ตาราง 21 (ต่อ)

ผลการยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้		
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ค่า IOC	แปลผล
องค์ประกอบที่ 2 (ต่อ)		
แบบร่วมมือโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือระบบทีมในชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า		
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิง ศูนย์กลาง	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 2 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรม ของผู้เรียน	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 3 เสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 4 สร้างสรรค์การประเมินก่อให้เกิดคุณค่า	1.00	สอดคล้องดีมาก
องค์ประกอบที่ 3 ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก หมายถึง ความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงหรืออุดมคติของครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้และความเข้าใจตนเอง การตีตราบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคม ถือเป็น การรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม		
ตัวบ่งชี้ที่ 1 อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง	0.80	สอดคล้องดี
ตัวบ่งชี้ที่ 2 อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 3 อัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม	1.00	สอดคล้องดีมาก

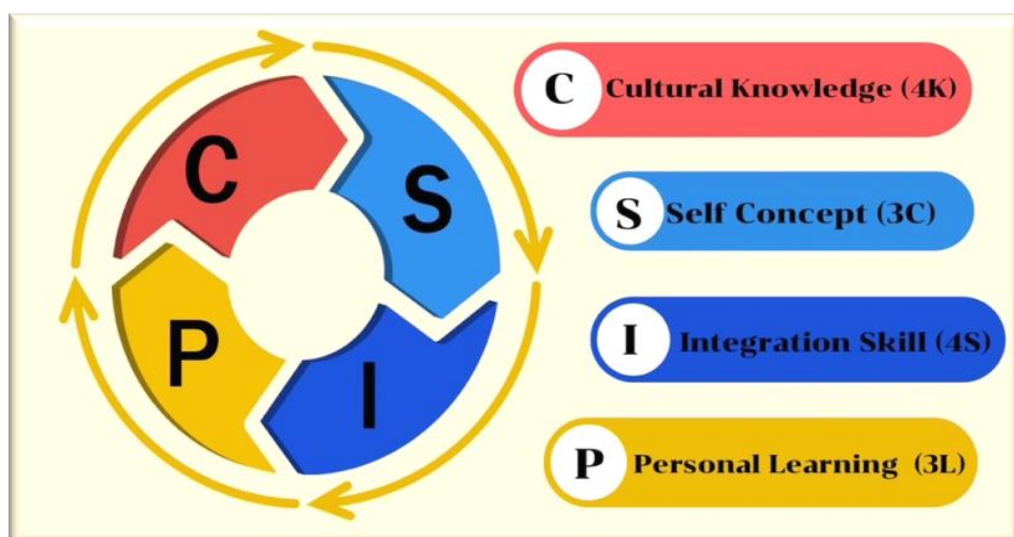
ตาราง 21 (ต่อ)

ผลการยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้		
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ค่า IOC	แปลผล
องค์ประกอบที่ 4 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การนำชุดข้อมูลความรู้เดิม ประสบการณ์ที่มีมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด และพัฒนาปรับปรุงความรู้และการปฏิบัติของตนอยู่ตลอดเวลา จนสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศิลปะวิทยาการใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบัน ตลอดจนมีแนวทางการสร้างเครือข่ายวิชาชีพของครูนาฏศิลป์เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้		
ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพของครูนาฏศิลป์	1.00	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพินิจ พิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้	0.80	สอดคล้องดีมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 3 การพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้	0.80	สอดคล้องดีมาก

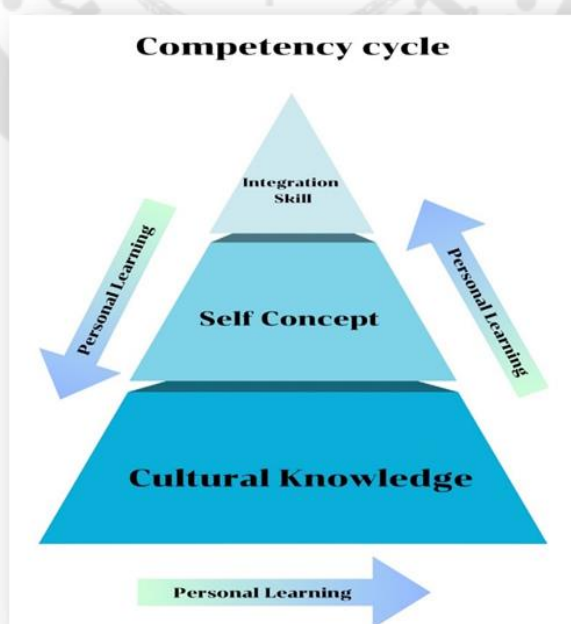
จากตารางที่ 21 พบว่าส่วนใหญ่ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ที่ 1.00 หรือมีความสอดคล้องระดับดีมาก ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 1 อัตรมนทัศนต่อตนเอง จากองค์ประกอบที่ 3 ด้านอัตรมนทัศนเชิงบวก และตัวบ่งชี้ที่ 2 การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ และตัวบ่งชี้ที่ 3 การพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.8 หรือมีความสอดคล้องในระดับ ดี

จากการศึกษาวิเคราะห์หาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กระบวนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ตลอดจนผลจากการสกัดสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในระยะที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประกอบสร้างเป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ฉบับร่าง และนำสมรรถนะดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ด้วยการพิจารณาประเมินยืนยัน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่ามีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8-1.00 แสดงว่า องค์ประกอบ 4 ด้าน และตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ทั้ง 14 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องกัน “สามารถนำไปใช้ได้”

ภาพประกอบ 18 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)

ภาพประกอบ 19 กลไกการทำงานของสมรรถนะ

กลไกการทำงานของสมรรถนะ ในภาพรวมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
 พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 ด้าน โดยมีกลไกการ
 ทำงาน ดังนี้

สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นสมรรถนะที่อยู่ฐานล่างสุดแห่ง
 ปิระมิด ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาโดยยึดจากจากฐานรากอย่างมั่นคง จากนั้นต่อยอดด้วย
 สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวกในลำดับขั้นที่ 2 ของปิระมิด กล่าวคือเมื่อครูมีความรอบรู้และ
 มุมมองต่อวัฒนธรรมที่หลากหลายขั้นทำให้ครูได้เข้าใจว่าในพื้นที่ประจำการมีการหลอมรวมผสม
 กลมกลืนและไหลเวียนของวัฒนธรรมอย่างเป็นธรรมชาติ และจะส่งผลอย่างมากต่อทัศนคติ
 ค่านิยม วิถีปฏิบัติ และความอดติบางอย่างของครูที่มีต่อตนเอง ผู้เรียน และวัฒนธรรม หากครูเกิด
 ความตระหนักในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน มีมโนทัศน์ในเชิงบวกจะนำไปสู่แนว
 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนใน
 สังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นยอดปิระมิดขั้นสูงสุด นับเป็นทักษะแห่งการบูรณาการการเรียนรู้
 อย่างมีอาชีพของครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้ ในส่วนลูกศรที่ล้อมรอบปิระมิดคือสมรรถนะด้าน
 บุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือเป็นวงจรการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่สิ้นสุด
 เพื่อนำไปสู่ครูนาฏศิลป์อย่างมีอาชีพในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบที่สำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดย
 กระบวนการสัมภาษณ์ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ
 ทางด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ศึกษา และศึกษานิเทศก์ ในประเด็น
 ข้อเสนอแนะและความเหมาะสมของรูปแบบสำหรับใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
 พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ พบว่าได้รับข้อเสนอแนะวิธีการที่แตกต่าง
 หลากหลาย สามารถสรุปโดยนำเสนอเป็นตารางแยกย่อยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในแต่ละ
 ด้านทั้ง 4 ด้าน ได้ต่อไปนี้

ตาราง 22 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม				
	workshop	ศึกษาดูงาน	case study	Self - Assessment	Self - development /Mentoring
การศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ	✓			✓	✓
ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม/พหุวัฒนธรรมศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนฏศิลป์ศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
ศึกษานิเทศก์	✓	✓	✓	✓	✓

จากข้อมูลที่น่าสนใจในตารางที่ 22 พบว่ารูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม จากการจัดรวบรวมข้อมูลแหล่งต่าง ๆ พบว่า รูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-development ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้รับความนิยมสูงสุด 3 รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ตาราง 23 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ			
	workshop	ศึกษาดูงาน	case study	Self - Assessment development /Mentoring
การศึกษาวเคราะห์เอกสารถางวิชาการ	✓	✓	✓	✓
ครูนักวิจัยในเขตพื้นที่ภาคใต้	✓		✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม/พหุวัฒนธรรมศึกษา	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติศึกษา	✓		✓	✓
ศึกษานิเทศก์	✓	✓	✓	✓

จากข้อมูลที่น่าสนใจในตารางที่ 23 พบว่ารูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ จากการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งต่าง ๆ พบว่า รูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-development ได้รับการเลือกตอบในความถี่มากที่สุด ผู้วิจัยจึงอนุมานได้ว่า 3 รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

ตาราง 24 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านอัตถิภาวนิยมในทัศนเชิงบวก

3. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านอัตถิภาวนิยมในทัศนเชิงบวก

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านอัตถิภาวนิยมในทัศนเชิงบวก				
	workshop	ศึกษาดูงาน	case study	Self - Assessment	Self - development /Mentoring
การศึกษาวិเคราะห์เอกสารทางวิชาการ	✓	✓	✓	✓	✓
ครูนักจิตวิทยาในเขตพื้นที่ภาคใต้	✓			✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม/พหุวัฒนธรรมศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนวัตศิลป์ศึกษา	✓		✓	✓	✓
ศึกษานิเทศก์	✓		✓	✓	✓

จากข้อมูลที่น่าสนใจในตารางที่ 24 พบว่ารูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านอัตถิภาวนิยมในทัศนเชิงบวก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งต่าง ๆ พบว่า รูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-development ได้รับการเลือกตอบในความถี่มากที่สุด ผู้วิจัยจึงอนุมานได้ว่า 3 รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านอัตถิภาวนิยมในทัศนเชิงบวก

ตาราง 25 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

4. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้					
	workshop	ศึกษาดูงาน	case study	Self - Assessment	Self - development	Coaching /Mentoring
การศึกษาวเคราะห์เอกสารถางวิชาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
คณานุกติฉบับในเขตพื้นที่ภาคใต้	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม/พหุวัฒนธรรมศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ศึกษานิเทศก์	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากข้อมูลที่น่าสนใจในตารางที่ 25 พบว่ารูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ จากการศึกษาข้อมูลแหล่งต่าง ๆ พบว่า รูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-Development, ได้รับการเลือกตอบในความถี่มากที่สุด ผู้วิจัยจึงอนุมานได้ทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

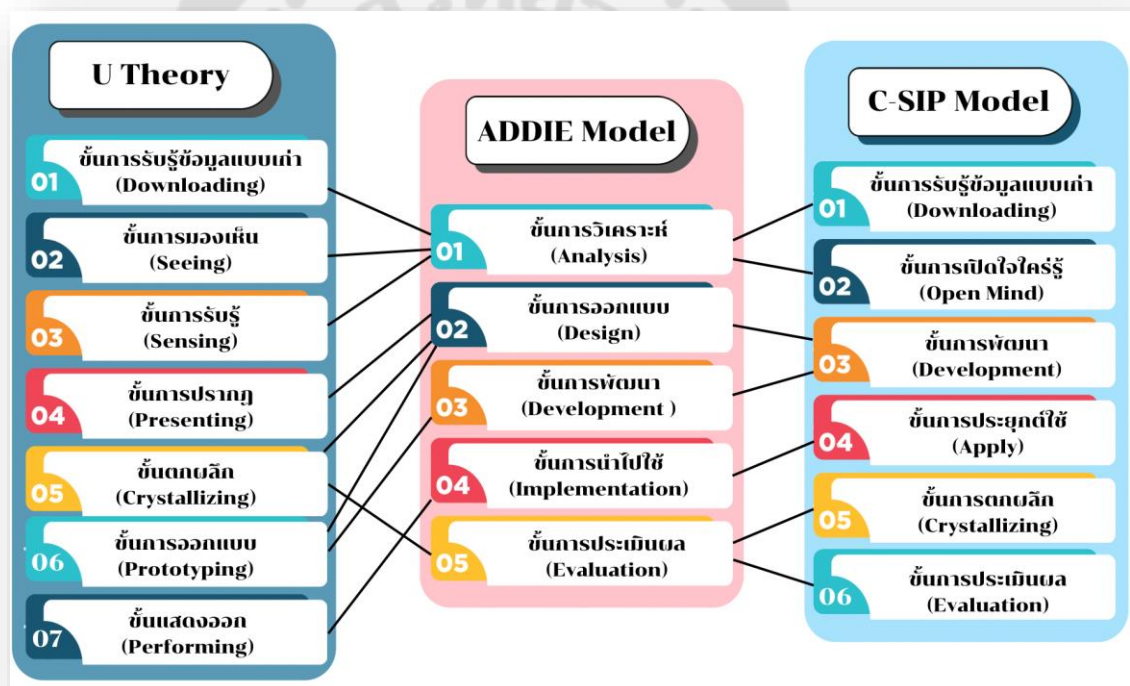
สรุป จากการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาสมรรถนะของครูภูมิทัศน์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ทั้ง 4 องค์ประกอบย่อย สรุปได้ว่า

1. รูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม มีรูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-development
2. รูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ มีรูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-development
3. รูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านอัตลักษณ์เชิงบวก มีรูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-development
4. รูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีรูปแบบการ Workshop, Self-Assessment, และ Self-development

ตาราง 26 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาระบบของครูนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้

องค์ประกอบสมรรถนะ 4 ด้าน	รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะ			
	workshop	ศึกษาดูงาน	case study	Self - Assessment development /Mentoring
1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	✓		✓	✓
2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	✓		✓	✓
3. สมรรถนะด้านยึดมั่นในทัศนเชิงบวก	✓		✓	✓
4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	✓		✓	✓

การวิเคราะห์กระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะโดยการนำทฤษฎี U ซึ่งเป็นทฤษฎีด้านการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ความเชื่อจากภายในที่เป็นจุดเกิดของจิตสำนึก และปัญญา ส่งผลให้เกิดความรู้ใหม่ทางเลือกใหม่ ๆ ที่หลากหลาย บูรณาการร่วมกับแนวคิด ADDIE Model ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับหลักการออกแบบและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง การผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวเพื่อเป็นฐานกรอบคิดในการออกแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะได้เป็น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า 2. ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ 3. ขั้นการสู่พัฒนา 4. ขั้นการประยุกต์ใช้ 5. ขั้นการตกผลึก 6. ขั้นการประเมินผล มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพประกอบ 20 กรอบคิดในการออกแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ

1. ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า (Downloading) เป็นการพินิจ พิจารณาชุดความคิด ข้อมูลความรู้ ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่ตัวเองเป็นอยู่ เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการผลิตซ้ำทางความคิด ความเชื่อ และความรู้ด้วยวิธีการแบบเดิม ๆ จากการกระทำซ้ำ ๆ จนกลายเป็นกิจวัตรประจำวันหรือบุคลิกส่วนบุคคลโดยที่ขาดการทบทวน

ไต่ตรองอย่างลึกซึ้งถึงผลดีผลเสีย กระบวนการนี้อาจจะเรียกง่าย ๆ ว่าการทบทวนตัวเอง เพื่อเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นว่าเรามีความเป็นธรรมชาติทางการเรียนการสอนต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

2. ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ (Open Mind) การหยิบยกข้อค้นพบจากการพิจารณาข้อมูลเก่าในขั้นแรก สวีวิเคราะห์เพื่อสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของตนเอง โดยไม่ด่วนตัดสินแต่ใช้การพินิจพิจารณาที่ละเอียดถี่ถ้วน เมื่อตระหนักและเปิดใจใคร่รู้ถึงความสำคัญของปัญหานั้น ๆ แล้ว จึงเริ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลงการกระทำแบบเดิมสู่กระบวนการคิดแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม กระบวนการนี้เป็นการเริ่มนำเข้าสู่เนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะที่ขาดหายไปของตัวเอง

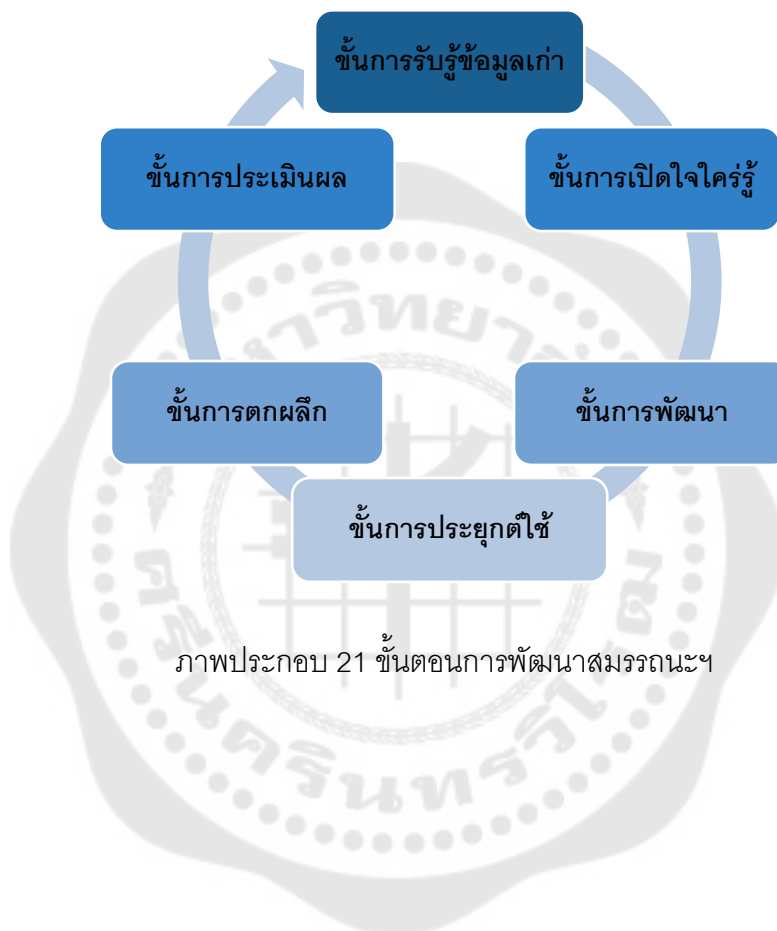
3. ขั้นการพัฒนา (Development) เป็นการจัดสรรเนื้อหาสาระและจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นของผู้ได้รับการพัฒนาตามสมรรถนะที่ขาดหายไป ของกระบวนการพัฒนาสมรรถนะใน 4 ด้านประกอบด้วย 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

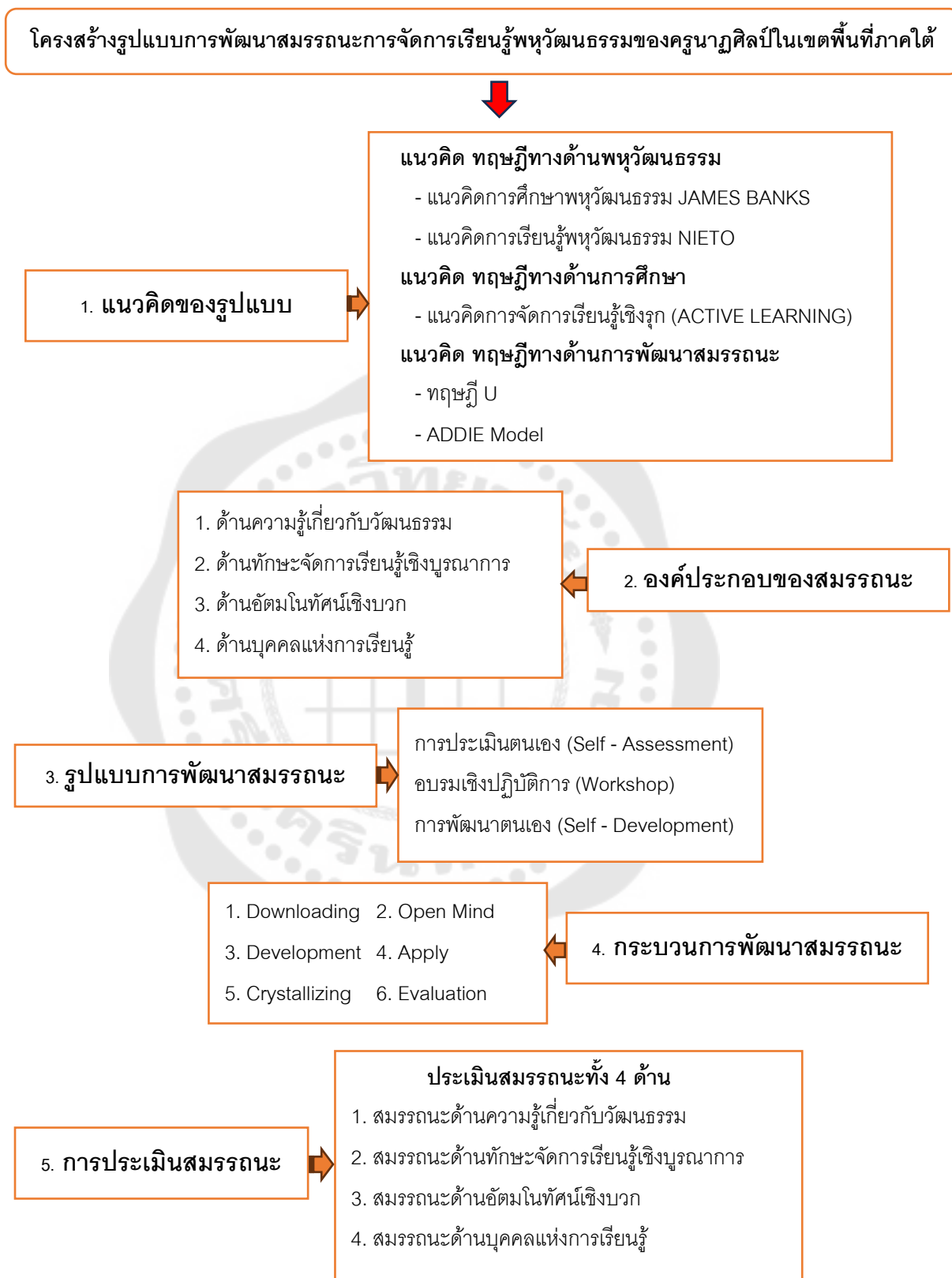
4. ขั้นการประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นการนำองค์ความรู้ ทักษะ อัตมโนทัศน์ ที่ได้รับการพัฒนาไปประยุกต์สู่การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาจากที่เคยคิดเคยปฏิบัติแบบเดิมสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ที่หลากหลายและท้าทายขึ้น ทำให้สามารถสร้างจินตนาการและวิธีปฏิบัติใหม่ ๆ หรือเกิดนวัตกรรมทางการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับแนวทางพหุวัฒนธรรม

5. ขั้นการตกผลึก (Crystallizing) การสะท้อนคิดจากกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อกำหนดกระบวนการทัศน์ใหม่โดยมีจุดมุ่งหมายนำไปสู่ผลสำเร็จอย่างประจักษ์ นั่นคือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ การมองเห็นสิ่งใหม่ในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้ปรากฏขึ้น เป็นการตกผลึกของความคิดให้ชัดเจนเพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเข้าใจทางวัฒนธรรม ตลอดจนความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

6. **ขั้นการประเมินผล (Evaluation)** การวัดประเมินผลจากกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อหาข้อสรุปเชิงสถิติยืนยันผลลัพธ์ 4 ด้าน คือ 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

ภาพประกอบ 22 โครงสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ตอนที่ 2 การยกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ระยะที่ 1 และจากผลการศึกษาวิเคราะห์และผลการยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ใน ระยะที่ 2 เป็นข้อมูลสำคัญแนวทางสู่การพัฒนายกร่างรูปแบบฯ โดยมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อรูปแบบ ที่มาของรูปแบบ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนา รูปแบบการพัฒนา แนวคิด ทฤษฎี เงื่อนไข การประเมินผล และผลลัพธ์ มีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. ชื่อรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

2. ที่มาของรูปแบบ

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ถือเป็นสมรรถนะด้านหนึ่งของวิชาชีพครูที่มีความสำคัญเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและสร้างความเท่าเทียมต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ตลอดจนยังเป็นหนึ่งในประเด็นสาระสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้ครุมีเออาชีพตามเป้าประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการและแนวทางปฏิรูปการศึกษาชาติ ซึ่งครูเปรียบเสมือนบุคลากรด่านหน้าทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาครูนอกจากจุดเน้นด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ยังต้องคำนึงถึงบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในเจตนารมณ์การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 หรือเรียกว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครู

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาให้ครูนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาในพื้นที่แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4. ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ถูกพัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัยวิทยาศาสตร์การวิจัยอย่างเป็นระบบ ผ่านการสังเคราะห์จาก **แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม JAMES BANKS** ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่พหุวัฒนธรรมอย่างเสรีทั้งในและนอก

สถานศึกษา การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในตัวผู้เรียน โดยการปรับหลักสูตร เนื้อหาสาระ ดีลาการสอนและดีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนสร้างสัมพันธภาพกับหุ้นส่วนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและครอบครัวอย่างสมดุล ผสานกับ **แนวคิดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม NIETO** ซึ่งเป็นแนวคิดพหุวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์ที่มีหลักใหญ่ใจความที่ต่อต้านการเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์ การลดความเหลื่อมล้ำและการกดขี่ทางชาติพันธุ์ รวมถึงการจัดลำดับชั้นบนพื้นฐานของเชื้อชาติอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้ **แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING)** โดยมุ่งไปที่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มและการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนอย่างสันติ รวมถึงการสร้างหุ้นส่วนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา ถึงกระนั้นผลที่ได้จากการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติจริงจะส่งผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทักษะ กระบวนการ ทศนคติและวิถีปฏิบัติของครูนาฏศิลป์ที่สอดคล้องตอบสนองกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอันแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนอย่างแท้จริง

3. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะที่ครอบคลุมทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ 1.สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2.สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3.สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4.สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

4. กระบวนการพัฒนา

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการพัฒนาสมรรถนะเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดวิธีสอน โดยนำทฤษฎี U บูรณาการร่วมกับแนวคิด ADDIE Model ซึ่งเป็นการผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวเพื่อเป็นฐานกรอบคิดในการออกแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะได้เป็น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า 2. ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ 3. ขั้นการพัฒนา 4. ขั้นการประยุกต์ใช้ 5. ขั้นการตกผลึก และ 6. ขั้นการประเมินผล มีรายละเอียดของกระบวนการพัฒนาในแต่ละขั้น ดังนี้

1. **ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า (Downloading)** เป็นการพินิจ พิจารณาชุดความคิด ข้อมูลความรู้ ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่ตัวเองเป็นอยู่ เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการผลิตซ้ำทางความคิด ความเชื่อ และความรู้ด้วยวิธีการแบบเดิม ๆ จากการกระทำซ้ำ ๆ จนกลายเป็นกิจวัตรประจำวันหรือบุคลิกส่วนบุคคลโดยที่ขาดการ

ทบทวน ไตร่ตรองอย่างลึกซึ้งถึงผลดีผลเสีย กระบวนการนี้อาจจะเรียกง่าย ๆ ว่าการทบทวนตัวเอง เพื่อเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นว่าเรามีความเป็นธรรมทางการเรียนการสอนต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

2. ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ (Open Mind) การหยิบยกข้อค้นพบจากการพิจารณาข้อมูลเก่าในขั้นแรก สวีเคราะห์เพื่อสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของตัวเอง โดยไม่ด่วนตัดสินแต่ใช้การพินิจพิจารณาที่ละเอียดถี่ถ้วน เมื่อตระหนักและเปิดใจใคร่รู้ถึงความสำคัญของปัญหานั้น ๆ แล้ว จึงเริ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลงการกระทำแบบเดิมสู่กระบวนการคิดแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม กระบวนการนี้เป็นการเริ่มนำเข้าสู่เนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะที่ขาดหายไปของตัวเอง

3. ขั้นการพัฒนา (Development) เป็นการจัดสรรเนื้อหาสาระและจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นของผู้ได้รับการพัฒนาตามสมรรถนะที่ขาดหายไป ของกระบวนการพัฒนาสมรรถนะใน 4 ด้านประกอบด้วย 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

4. ขั้นการประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นการนำองค์ความรู้ ทักษะ อัตมโนทัศน์ที่ได้รับการพัฒนาไปประยุกต์สู่การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาจากที่เคยคิดเคยปฏิบัติแบบเดิมสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ที่หลากหลายและท้าทายขึ้น ทำให้สามารถสร้างจินตนาการและวิธีปฏิบัติใหม่ ๆ หรือเกิดนวัตกรรมทางการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับแนวทางพหุวัฒนธรรม

5. ขั้นการตกผลึก (Crystallizing) การสะท้อนคิดจากกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อกำหนดกระบวนการทัศน์ใหม่โดยมีจุดมุ่งหมายนำไปสู่ผลสำเร็จอย่างประจักษ์ นั่นคือสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ การมองเห็นสิ่งใหม่ในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้ปรากฏขึ้น เป็นการตกผลึกของความคิดให้ชัดเจนเพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเข้าใจทางวัฒนธรรม ตลอดจนความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

6. ขั้นการประเมินผล (Evaluation) การวัดประเมินผลจากกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อหาข้อสรุปเชิงสถิติยืนยันผลลัพธ์ 4 ด้าน คือ 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

5. รูปแบบการพัฒนา สำหรับรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังนี้

5.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นรูปแบบหลักของการพัฒนาสมรรถนะในวิจัยนี้ที่ส่งเสริมครูนาฏศิลป์หรือผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนานั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือการอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถพัฒนาได้ทั้ง ความรู้ ทักษะ อัตมโนทัศน์ และแนวทางการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการจึงถือเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ในครั้งนี้

5.2 การประเมินตนเอง (Self-Assessment) เป็นกระบวนการประเมินหรือตัดสินใจด้วยตัวเองว่าสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด การพิจารณาเพื่ออธิบายจุดแข็ง จุดอ่อน และจุดควรพัฒนาของตนเอง เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในแต่ละด้านให้ดีขึ้น ดังนั้นการประเมินตัวเองจึงเป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

5.3 การพัฒนาตนเอง (Self-Development) เป็นการกระทำที่เสริมสร้างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ให้แก่ตัวครูนาฏศิลป์ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการสอนและการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งในกรณีที่ทำด้วยตนเองหรือได้รับการสนับสนุนจากองค์กร วงจรการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 วงจรการพัฒนาเริ่มด้วยสิ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลอย่างแท้จริง ขั้นที่ 2 การใช้ความคิดเกี่ยวกับปัญหา ขั้นที่ 3 แนวทางการพัฒนา และขั้นที่ 4 การนำแนวทางการพัฒนามาปฏิบัติ

6. แนวคิดทฤษฎี สำหรับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบสำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มี 5 แนวคิดทฤษฎี ดังนี้

6.1 แนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ Sonia Nieto เป็นแนวคิดและปฏิบัติการในการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคม เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ถกเถียง

และสร้างสรรค์วิธีคิดและมุมมองที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความอดทนอดกลั้นและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคือตัวครูครูต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง หลักการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์เพื่อเปิดทางให้ผู้เรียนนำเสนอตัวตน

6.2 แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ James Banks เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาโดยมีต้นแบบแห่งการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นธรรมทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน มี 5 มิติ คือ 1. มิติการบูรณาการเนื้อหา 2. มิติการจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรม 3. มิติการจัดการเรียนรู้เพื่อลดอคติ 4. มิติการประดิษฐ์สร้างความรู้ 5. มิติการเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียน

6.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ครูต้องลดบทบาทในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน ๆ หรือแม้แต่การนำเสนอตัวตน ลีลาการเรียนรู้ที่เป็นเฉพาะของผู้เรียนรายบุคคล แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นแนวคิดที่ทำให้ครูเข้าใจ เข้าถึงผู้เรียนได้มากที่สุด เป็นการจัดลำดับความสำคัญให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่แท้จริงตามเจตนารมณ์การศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม

6.4 ทฤษฎีตัวอุ (U Theory) เป็นทฤษฎีช่วยแก้ปัญหาจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่ใช้ประสบการณ์และความรู้แบบเดิม ๆ มาแก้ปัญหา ทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ความเชื่อ และยังเป็นตัวปิดกั้นความคิด ความรู้ วิทยาการใหม่ ๆ เรียกสิ่งนี้ว่า “จุดบอด” ที่เป็นอุปนิสัยที่แสดงออกตามความเคยชิน แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบทันทีที่ใช้การตอบสนองจากความเคยชิน ความรู้และประสบการณ์แบบเก่า ความรู้ที่นำมาใช้ก็มีลักษณะเป็นการหยิบฉวยจดจำเป็นความรู้แบบลอกเลียนกันไปมา ถูกลำเอียงมาใช้โดยไม่ต้องคิดทำให้ปิดกั้นการรับรู้การพัฒนาความรู้จากภายในที่เป็นจุดเกิดของจิตสำนึก และปัญญาที่ทำให้เกิดความรู้ใหม่ ทางเลือกใหม่ ๆ ที่

หลากหลายไม่ให้เกิดอรรถกถา ดังนั้นทฤษฎีตัว (U Theory) จึงเป็นทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูนาฏศิลป์

6.5 ADDIE Model เป็นหลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งแต่ละขั้นตอนเป็นแนวทางที่มีลักษณะที่ยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับในกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ลำดับขั้นตอนการพัฒนาของ ADDIE Model ร่วมกับขั้นตอนการพัฒนาตามแนวทางทฤษฎีตัว (U Theory) เพื่อหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้จึงเกิดขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะจำนวน 6 ขั้นตอน

7. เงื่อนไข เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้

7.1 ครูนาฏศิลป์ควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และความสามารถในกระบวนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างชำนาญ

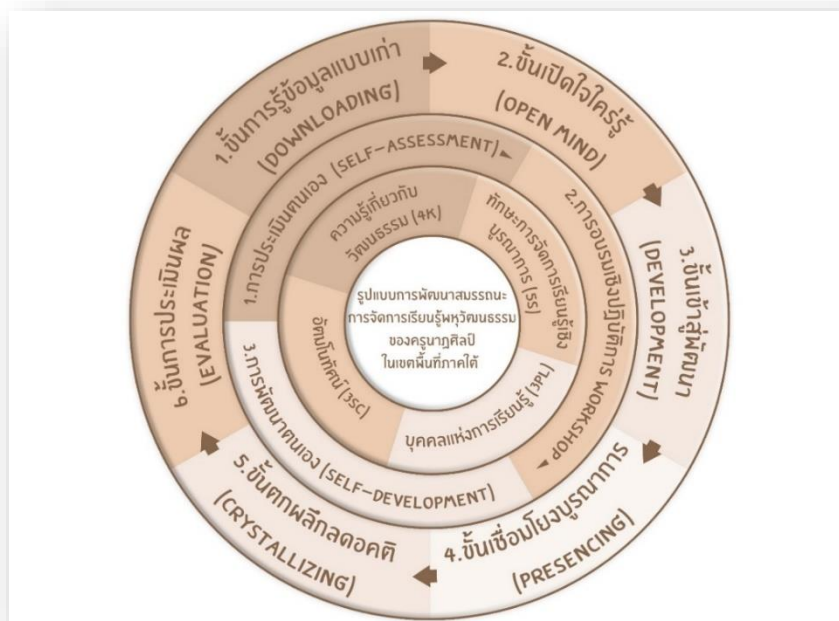
7.2 ครูนาฏศิลป์ควรนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และควรมีระยะเวลาฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดความรู้ ความชำนาญอย่างเพียงพอ

7.3 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะสามารถดำเนินการได้ 3 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุน ความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ถึงกระนั้นควรพัฒนาให้ครบกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน เพื่อประสิทธิผลของการพัฒนา

8. ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ที่ได้จากการนำรูปแบบไปใช้พัฒนา นำไปสู่สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างสมดุล ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 ด้าน คือ 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์ของครูนาฏศิลป์ และ 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

ภาพประกอบ 23 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)

ตอนที่ 3 การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)

จากการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 9 ท่าน เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ประเมิน และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ให้มีความสมบูรณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง) โดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจำนวน 9 ท่าน มีผลการประเมินดังนี้

ตาราง 27 ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้						
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. ความเป็นมาของรูปแบบ	4.14	0.33	เหมาะสมมาก	4.11	0.44	เหมาะสมมาก
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.42	0.50	เหมาะสมมาก	4.42	0.50	เหมาะสมมาก
3. องค์ประกอบของสมรรถนะ						
4 ด้าน						
3.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับผู้พัฒนารวม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	4.56	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.12	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 ด้านอัตตมโนทัศน์เชิงบวก	4.22	0.67	เหมาะสมมาก	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
3.4 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.33	0.53	เหมาะสมมาก	4.44	0.32	เหมาะสมมาก
4. ตัวบ่งชี้สมรรถนะฯ รายข้อ						
14 ตัวบ่งชี้						
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรู้ในภูมิลักษณะ	4.14	0.44	เหมาะสมมาก	4.42	0.33	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ในศาสนาและวิธีปฏิบัติ	4.11	0.23	เหมาะสมมาก	4.11	0.36	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความรู้ในชาติพันธุ์	4.22	0.53	เหมาะสมมาก	4.11	0.23	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	4.44	0.53	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ทักษะการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนัยกลาง	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	3.77	0.22	เหมาะสมปานกลาง
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับผู้เรียน	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	4.11	0.53	เหมาะสมมาก

ตาราง 27 (ต่อ)

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้						
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทักษะการเสริมสร้าง การเรียนรู้แบบร่วมมือ	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 8 ทักษะการสร้างสรรค์ การประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	4.44	0.53	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 9 อัดมโนทัศน์ต่อ ตนเอง	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	4.44	0.53	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 10 อัดมโนทัศน์ต่อ ผู้เรียน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 11 อัดมโนทัศน์ต่อ วัฒนธรรม	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 12 การพินิจพิจารณา ความถูกต้องขององค์ความรู้	4.22	0.44	เหมาะสมมาก	3.77	0.44	เหมาะสมปานกลาง
ตัวบ่งชี้ที่ 13 การสร้างเครือข่าย การเรียนรู้วิชาชีพครูนาฏศิลป์	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 14 การพัฒนาเพิ่มเติม ความรู้	4.33	0.50	เหมาะสมมาก	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
5. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ						
5.1 การประเมินตนเอง	4.44	0.33	เหมาะสมมาก	4.33	0.50	เหมาะสมมาก
5.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 การพัฒนาด้วยตนเอง	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
6. กระบวนการพัฒนา สมรรถนะ						
6.1 การพิจารณาข้อมูลเดิม	4.12	0.44	เหมาะสมมาก	4.12	0.44	เหมาะสมมาก
6.2 การเปิดใจใคร่รู้	5.00	0.00	เหมาะสมมาก	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
6.3 การเข้าสู่พัฒนา	4.56	0.44	เหมาะสมมาก	4.22	0.44	เหมาะสมมาก
6.4 การประยุกต์ใช้	4.33	0.50	เหมาะสมมาก	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 27 (ต่อ)

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้						
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
6.5 การตกลึกความคิด	4.67	0.50	เหมาะสมมาก	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
6.6 การประเมินผล	4.44	0.50	เหมาะสมมาก	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
7. เจือใจความสำเร็จในการ นำรูปแบบไปใช้เพื่อพัฒนา สมรรถนะฯ	4.33	0.50	เหมาะสมมาก	4.33	0.50	เหมาะสมมาก
8. เครื่องมือการวัดประเมินผล การพัฒนาสมรรถนะฯมีความ เหมาะสมและสามารถวัด ประเมินผลได้จริงตรงตาม วัตถุประสงค์	4.33	0.50	เหมาะสมมาก	4.33	0.50	เหมาะสมมาก
9. รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบที่เหมาะสม ครบถ้วน สมบูรณ์	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด	4.44	0.53	เหมาะสมมาก
10. รูปแบบการพัฒนาที่สร้าง ขึ้น สามารถนำไปใช้ในการ พัฒนาครูนาฏศิลป์ที่ ครอบคลุมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ทุกจังหวัดเพื่อให้เกิด สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมได้	4.33	0.50	เหมาะสมมาก	4.22	0.44	เหมาะสมมาก
11. โดยภาพรวมรูปแบบการ พัฒนาที่สร้างขึ้นมีความ เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ ในการปฏิบัติได้จริงตาม จุดมุ่งหมายของการพัฒนา	4.44	0.50	เหมาะสมมาก	4.22	0.53	เหมาะสมมาก
รวม	4.48	0.41	เหมาะสมมาก	4.35	0.33	เหมาะสมมาก

หมายเหตุ : คะแนนการประเมินเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ

จากตารางสรุปผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ พบว่าค่าน้ำหนักของคะแนนเฉลี่ยการประเมินในภาพรวมทั้ง 11 ประเด็นหลัก มีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความเหมาะสมเท่ากับ 4.48 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ 4.35 จากมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แสดงว่าผลการประเมินด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณารายชื่อพบว่า ในประเด็นด้านองค์ประกอบของสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ได้รับการประเมินในระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ประเด็นด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะรายข้อ 14 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทักษะการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตัวบ่งชี้ที่ 10 อัฒมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และตัวบ่งชี้ที่ 13 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพครูนาฏศิลป์ ได้รับการประเมินในระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ทั้งนี้ในประเด็นด้านกระบวนการพัฒนา 6 ขั้นตอน พบว่าขั้นการเปิดใจใคร่รู้ ได้รับการประเมินในระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามในส่วนที่ผลการประเมินโดยเฉลี่ยที่น้อยกว่าระดับ 4.00 มีตัวบ่งชี้ที่ 5 ทักษะการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนยกลาง มีคะแนนเฉลี่ยในด้านความเป็นไปได้ 3.77 ระดับปานกลาง และตัวบ่งชี้ที่ 12 การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยในด้านความเป็นไปได้ 3.77 ด้วยเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบ ฯ

1. ด้านการวัดและประเมินสมรรถนะในแต่ละด้านควรมีรายละเอียดที่ชัดเจน ครูสามารถวัดได้ด้วยตัวเอง มีเกณฑ์ระดับคะแนนที่สามารถอธิบายระดับความสามารถได้

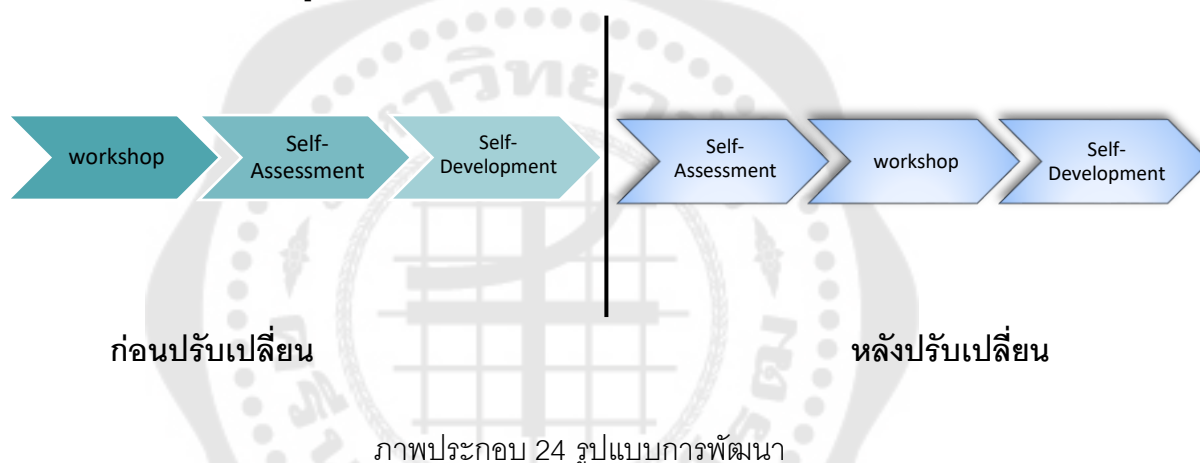
การดำเนินการ จากเดิมผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือการวัดและประเมินสมรรถนะฯ 4 ด้านในองค์รวม จึงได้ปรับเปลี่ยนเป็นวัดและประเมินสมรรถนะฯ ทั้ง 4 ด้าน โดยแยกประเมินเป็นรายข้อบ่งชี้ทั้ง 14 ข้อ เพื่อให้มีความละเอียดและสามารถประเมินได้ตรงตามเป้าประสงค์ที่วางไว้มากที่สุด รวมถึงผู้วิจัยได้เพิ่มเติมตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์ อีกทั้งได้สร้างเครื่องมือตรวจเช็คแผนการเรียนรู้ที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์อีกด้วยเช่นกัน

2. ควรหาจุดเน้นที่แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในวิจัยเล่มนี้ให้ความสำคัญหรือเป็นหรือความโดดเด่นในเรื่องใด

การดำเนินการ จากการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น พบว่าทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ อีกทั้งยังเป็นข้อค้นพบใหม่บางประเด็นในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ที่เรียกว่าทักษะการปรับ เพิ่ม เสริม สร้าง

3. รูปแบบการพัฒนา ควรจะเริ่มต้นจากการประเมินตนเองก่อน จึงจะเข้าสู่การพัฒนา(อบรม) และไปสิ้นสุดที่การพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งถึงว่าเป็นวงจรการพัฒนาที่สมบูรณ์

การดำเนินการ ผู้วิจัยได้ทบทวนเพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสม จากนั้นทดลองออกแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อเห็นควรว่าปรับเปลี่ยนแล้วส่งผลให้รูปแบบมีความเหมาะสมมากขึ้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ไข ดังรายละเอียด

4. ข้อสังเกตในตัวบ่งชี้ด้านการพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ และตัวบ่งชี้ทักษะการปรับเปลี่ยนเนื้อหา สาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง ยังมีความเป็นรูปธรรมที่สูง ผู้วิจัยควรขยายความหรือนำเสนอโมเดลที่ก่อให้เกิดผลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าความยืดหยุ่นถ้อยคำของครูจะเป็นปัจจัยสำคัญมากที่สุดที่ส่งผลต่อบ่งชี้ด้านการพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ ทั้งนี้ในด้านการปรับเปลี่ยนเนื้อหา สาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง ควรระบุไปเลยว่าต้องเปลี่ยนเรื่องใดบ้าง วาทกรรมใดบ้างที่ส่งผลเชิงลบ

5. ควรพิจารณาตัวบ่งชี้ของสมรรถนะแต่ละด้านหรือแม้แต่ประโยคที่อยู่ในงานวิจัย ควรเลือกใช้คำที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้โดยง่ายหรือไม่มีความซับซ้อนของคำมากนัก

การดำเนินการ ผู้วิจัยได้พิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษา เพื่อนำไปสู่ความหมายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังรายละเอียด

ตาราง 28 การปรับเปลี่ยนคำและประโยคที่ใช้เพื่อการวิจัย

ก่อนปรับเปลี่ยน	หลังปรับเปลี่ยน
ลีลาการเรียนรู้	ขยายความหมายเพิ่มเติม
ภูมิลักษณะ	ผู้วิจัยยังคงใช้คำเดิมแต่อธิบายความหมายเพิ่มเติม
บริบท	ปรับเป็นใช้คำที่เจาะจงจะกล่าวถึงในประเด็นนั้น ๆ โดยเฉพาะ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ การกิน แพ้ชั้น ศาสนาชาติพันธุ์ เป็นต้น
ศิลปวิทยาการ	ระบุงค์ความรู้ในแต่ละด้านให้ชัดเจนขึ้น เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ และการเมือง ความรู้ด้านศาสตร์การสอนในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น
ระดับเกณฑ์การประเมิน (ขั้นเริ่มต้น ขั้นกำลังพัฒนา ขั้นพัฒนาเหนือความคาดหวัง)	อธิบายขยายความระดับเกณฑ์การประเมินแต่ละขั้นเพิ่มเติมให้ละเอียดเพิ่มขึ้น

6. ควรพิจารณาในส่วนของแผนภาพของรูปแบบให้สามารถอ่านและเข้าใจได้ง่าย ซึ่งภาพของรูปแบบที่นำเสนออย่างขาดในเรื่องการเชื่อมโยงแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยควรพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสม

การดำเนินการ ผู้วิจัยได้ทบทวนแผนภาพรูปแบบเดิม เพื่อพิจารณาข้อสังเกตตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หาแนวทางการออกแบบและนำไปสู่การร่างภาพรูปแบบนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะแก้ไข นำมาสู่แผนภาพรูปแบบที่มีความสมบูรณ์ขึ้น

ระยะที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

จากการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง) ผู้วิจัยเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้จำนวน 9 ท่าน เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่านได้ประเมินประสิทธิภาพและมีมติ รับรองรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการประเมินรับรองมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับร่าง)

ตาราง 29 ผลการประเมินรับรองมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐาน ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ (รอบที่ 2)

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้						
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. ความเป็นมาของรูปแบบ	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
3. องค์ประกอบของสมรรถนะฯ 4 ด้าน						
3.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 ด้านอัตรานวัตกรรมเชิงบวก	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
3.4 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 29 (ต่อ)

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้						
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
4. ตัวบ่งชี้สมรรถนะฯ						
รายชื่อ 14 ตัวบ่งชี้						
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรู้ในภูมิลักษณะ	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ในศาสนา และวิธีปฏิบัติ	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความรู้ในชาติพันธุ์	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความรู้ในแหล่งภูมิ ปัญญา	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ทักษะการ ปรับเปลี่ยนเนื้อหา สาระที่สร้าง ค่านิยมเชิงศูนย์กลาง	4.44	0.53	เหมาะสมมาก	4.44	0.53	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ทักษะการเพิ่มเติม เนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับ วัฒนธรรมของผู้เรียน	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 7 ทักษะการ เสริมสร้างการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 8 ทักษะการ สร้างสรรค์การประเมินที่ ก่อให้เกิดคุณค่า	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 9 อัดมโนทัศน์ต่อ ตนเอง	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 10 อัดมโนทัศน์ต่อ ผู้เรียน	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 11 อัดมโนทัศน์ต่อ วัฒนธรรม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 29 (ต่อ)

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้						
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ตัวบ่งชี้ที่ 12 การพินิจพิจารณา ความถูกต้องขององค์ความรู้	4.22	0.44	เหมาะสมมาก	4.44	0.53	เหมาะสมมาก
ตัวบ่งชี้ที่ 13 การสร้างเครือข่าย การเรียนรู้วิชาชีพรูนาฏศิลป์	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่ 14 การพัฒนา เพิ่มเติมความรู้	4.22	0.43	เหมาะสมมาก	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
5. รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะ						
5.1 การประเมินตนเอง	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 การพัฒนาด้วยตนเอง	4.22	0.44	เหมาะสมมาก	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
6. กระบวนการพัฒนา สมรรถนะ						
6.1 การพิจารณาข้อมูลเดิม	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
6.2 การเปิดใจใคร่รู้	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
6.3 การเข้าสู่พัฒนา	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
6.4 การประยุกต์ใช้	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
6.5 การตกผลึกความคิด	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด
6.6 การประเมินผล	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
7. เจือไนใจความสำเร็จใน การนำรูปแบบไปใช้เพื่อ พัฒนาสมรรถนะ	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 29 (ต่อ)

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้						
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
8. เครื่องมือการวัด ประเมินผลการพัฒนา สมรรถนะมีความเหมาะสม และสามารถวัดประเมินผล ได้จริงตรงตามวัตถุประสงค์	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
9. รูปแบบการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมของครู นาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบที่ เหมาะสม ครบถ้วน สมบูรณ์	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
10. รูปแบบการพัฒนาที่ สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ใน การพัฒนาครูนาฏศิลป์ที่ ครอบคลุมในเขตพื้นที่ ภาคใต้ทุกจังหวัดเพื่อให้เกิด สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมได้	4.89	0.33	เหมาะสมมากที่สุด	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
11. โดยภาพรวมรูปแบบการ พัฒนาที่สร้างขึ้นมีความ เหมาะสมและสามารถ นำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง ตามจุดมุ่งหมายของการ พัฒนา	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.62	0.35	เหมาะสมมากที่สุด	4.53	0.41	เหมาะสมมากที่สุด

หมายเหตุ : คะแนนการประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

จากตารางสรุปผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบฯในรอบที่ 2 พบว่าค่าน้ำหนักของคะแนนเฉลี่ยการประเมินด้านความเหมาะสมในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 จากมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.35 แสดงว่าผลการประเมินอยู่ในระดับ **เหมาะสมมากที่สุด** และในด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 จากมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.41 แสดงว่าผลการประเมินอยู่ในระดับ **เป็นไปได้มากที่สุด** ด้วยเช่นกัน แต่หากพิจารณารายข้อ พบว่า

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนักศึกษาศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินในภาพรวมด้านความเหมาะสมในภาพรวมทั้งฉบับครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 จากมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.41 ในส่วนครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.35 แสดงให้เห็นว่าผลคะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งฉบับในครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นสถิติที่ยืนยันได้ว่าหลังจากมีการปรับปรุงส่งผลให้พัฒนาการของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะฯ มีความเหมาะสมเชิงบวก

2. ค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินในภาพรวมด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมทั้งฉบับครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 จากมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.33 ในส่วนครั้งที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.41 แสดงให้เห็นว่าผลคะแนนประเมินเฉลี่ยในภาพรวมทั้งฉบับในครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นสถิติที่ยืนยันได้ว่าพัฒนาการของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะฯ มีความเป็นไปได้ในเชิงบวก

3. เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายข้อ พบว่า ผลการประเมินในด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวกมีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 เพียงข้อเดียวจากการประเมินในครั้งที่ 1 ในส่วนการประเมินครั้งที่ 2 พบว่า มีจำนวนข้อหลักและข้อย่อยรวมกันมากถึง 4 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินสูงสุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ซึ่งยืนยันได้ว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการปรับปรุงแก้ไขที่ดีและได้รับความเชื่อมั่นในระดับสูงจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4. จากรายการประเมินในครั้งที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมและค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อที่สูงกว่าการประเมินในครั้งที่ 1 ทุกข้อ และประการสำคัญทุกข้อที่ได้รับการประเมินใน

ครั้งที่ 2 นั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าระดับ 4.00 ขึ้นไป ซึ่งแปลผลว่า ผลการประเมินรายข้อทุกข้อมีระดับความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด

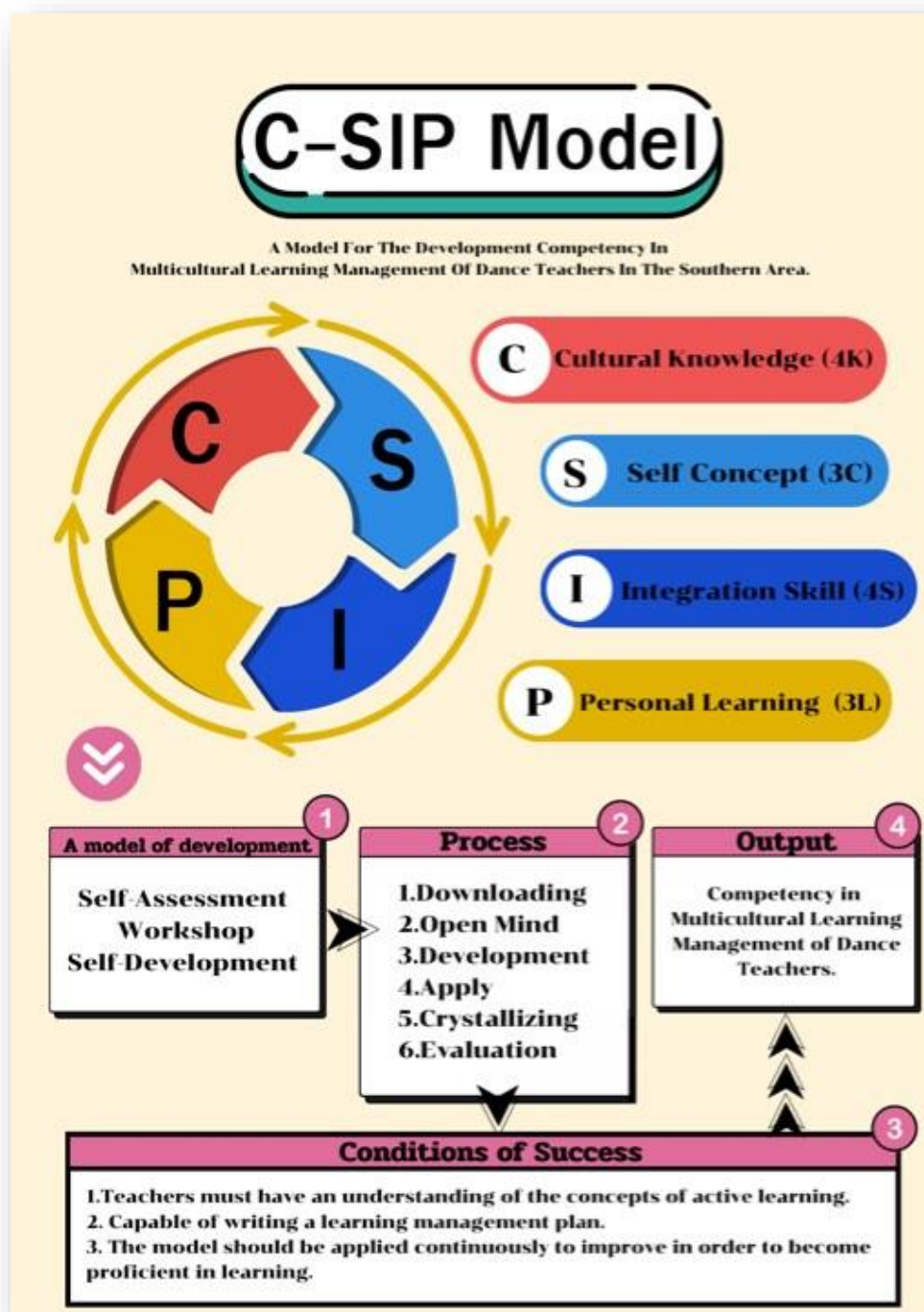
2. ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบ ฯ จากการสัมมนาเชิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินรับรองประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาศมรณะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ พบว่า

1. ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า รูปแบบการพัฒนาศมรณะฯ มีความเหมาะสมสอดคล้อง โดยเชื่อว่าผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ในเนื้อหาสาระอย่างครอบคลุมและลุ่มลึกพอสมควร ดังนั้นงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ในการพัฒนาศมรณะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมต่อไป

2. ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านมีมุมมองเห็นพ้องต้องกันว่า **สมรณะด้านอัตมโนทัศน์** เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาให้เกิดสมรณะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ เพราะจะส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับห้องเรียนพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะมโนทัศน์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนถือเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม แต่ถึงอย่างไรก็ตามการพัฒนาในด้านดังกล่าวก็ถือว่าเป็นประเด็นที่ทำทนายอยู่ไม่น้อย เพราะการเปลี่ยนแปลงความคิด ทัศนคติเป็นเรื่องที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนและยากพอสมควร

3. ผู้เชี่ยวชาญแนะนำเพิ่มเติมว่า กรณีที่เป็นการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ควรมีการเคาะเนื้อหาสาระให้ชัดเจนโดยการวิพากษ์หรือหาข้อสรุปร่วมกันกับผู้นำศาสนาหรือครูสอนศาสนาในพื้นที่ ว่าประเด็นใดบ้างที่สามารถนำมาสอนได้ และประเด็นใดบ้างที่ไม่สามารถนำมาสอนได้ ทั้งนี้จะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถลดความเสี่ยงให้กับตัวครูได้อีกด้วย

4. ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องมากสำหรับครูนาฏศิลป์ คือ การยึดมั่นถือมั่นในตัวเอง ครูนาฏศิลป์จะมีแนวทาง จารีตและวิถีปฏิบัติค่อนข้างเฉพาะและชัดเจน มักผูกโยงกับวัฒนธรรมความกตัญญู การเคารพครูบาอาจารย์ ดังนั้นองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ห้ามพิสูจน์ และห้ามลบหลู่ ส่งผลให้ขาดความยืดหยุ่นในการนำความรู้ นั้น ๆ ไปใช้กับผู้เรียน ดังนั้นหากวิจัยนี้สามารถคลายปมในเรื่องความยึดมั่นถือมั่นของตัวครูได้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อวงการนาฏศิลป์ศึกษา

ภาพประกอบ 25 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวม
ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์สภาพปัญหานำไปสู่การสร้างกรอบคิดสำคัญ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ และตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยการ 3) ประเมินรับรองประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ใช้รูปแบบการผสมวิธีระหว่างการศึกษาเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research) โดยมีกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และแหล่งข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1. การศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระการวิจัย ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม/พหุวัฒนธรรมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา (หลักสูตรและการสอน, วัตและประเมินผลการศึกษา) 3. ครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 179 คน ทั้งนี้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1. แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ 2. แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ 3. แบบสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะฯ 4. แบบประเมินยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ 5. แบบประเมินรับรองมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีการวิเคราะห์ 2 วิธีการ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อบรรยายปรากฏการณ์ข้อค้นพบเชิงสาเหตุและผล 2) การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อพรรณนาผลจากการศึกษาในครั้งนี้โดยใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ (%) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในบทนี้

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยโดยนำเสนอเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย มีรายละเอียดในการนำเสนอแต่ละตอน ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยขอสรุปผลจากการศึกษาเพื่อรายงานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ระยะ โดยมีรายละเอียดผลของการวิจัยในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ครูนาฏศิลป์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาปฏิบัติการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ภายใต้งักต้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครูประจำการรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5-10 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่ถูกจัดให้อยู่ใน GEN Y ตามหลักคิดของนักเศรษฐศาสตร์ ประชากรครูกลุ่มนี้จึงถือว่ามีความสำคัญมากต่อการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศโดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษา การถูกคาดหวังที่สูงกว่ากลุ่มครูรุ่นอื่น ๆ เพื่อให้เป็นกำลังหลักในการเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับครูกลุ่มนี้เป็นหลัก ในส่วนผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นข้อเท็จจริงจากการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยกระบวนการสัมภาษณ์และการประเมินครูนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการสอนจำนวน 179 คน การวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในประเด็นดังกล่าว สรุปได้เป็นข้อค้นพบดังนี้

1. **ด้านมโนทัศน์พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์** เป็นการรับรู้เข้าใจในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ปฏิบัติการ ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงมีความรู้สึกนึกคิดในหลักใหญ่ใจความที่ว่าสังคมพหุวัฒนธรรมคือความแตกต่างหลากหลายทางศาสนาและความเชื่อส่วนบุคคลเป็นประเด็นหลัก สืบเนื่องจากพื้นที่ภาคใต้ถือเป็นภูมิภาคที่มีการนับถือศาสนาและความเชื่อที่หลากหลายอย่างเด่นชัด ผู้เรียนแสดงออกในวิถีปฏิบัติตามแนวทางบัญญัติของศาสนานั้น ๆ จึงนำไปสู่วิถีปฏิบัติของครูต่อผู้เรียนอีกทอดหนึ่ง กล่าวคือครูนาฏศิลป์มองว่าศาสนามีผลต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก มโนทัศน์ในด้านพหุวัฒนธรรมของครูจึงยึดโยงไปในด้านศาสนาและความเชื่อเสียส่วนใหญ่ โดยเฉพาะศาสนาอิสลามที่มีอิทธิตต่อการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์อย่างเด่นชัด ครูจะมีความระมัดระวังตัวและตระหนักต่อการปฏิบัติกับผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ ในขณะที่ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเด็นอื่น ๆ ได้แก่

เชื้อชาติ ภาษา ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา วิถีปฏิบัติ ก็ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมพหุวัฒนธรรมอีกด้วยที่ครูคำนึงตามมา

2. ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การประกอบสร้างของวัฒนธรรมเกิดจากภูมิลักษณะ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ วิถีชีวิต ดังนั้นความรอบรู้ในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวัฒนธรรมจึงเป็นความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง ซึ่งครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงยอมรับว่า **มีความรอบรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้อย่างจำกัด** จากผลการประเมินครูนาฏศิลป์ พบว่าระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้อยู่ใน **ระดับปานกลาง** ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.68

3. ด้านความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นความรู้ความเข้าใจด้านเนื้อหาสาระและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนภายใต้ความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างสมดุล สรุปได้ว่าระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ตามแนวทางพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะหลักการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นความร่วมมือ อยู่ใน **ระดับปานกลาง** มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.32

4. ด้านทักษะการออกแบบการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม **ครูส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นอย่างมั่นใจว่า ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดโยงผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง** มีการวิเคราะห์หลักสูตรมาตรฐาน ตัวชี้วัดการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้งเพื่อนำมาเป็นกรอบคิดสำคัญในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ โดยครูมีหลักคิดในการออกแบบการเรียนรู้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ **ครูกลุ่มที่ 1** ครูกลุ่มนี้มองว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชาติ มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้เป็นหลักใหญ่ใจความสำคัญที่สุด ให้ยึดถือเป็นคัมภีร์อย่างมั่นคง ถึงแม้ว่าการออกแบบการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับทักษะส่วนบุคคลก็ตาม **ครูกลุ่มที่ 2** ครูกลุ่มนี้มองว่าการออกแบบการเรียนรู้สามารถพลิกแพลงได้อย่างอิสระ แต่ต้องคำนึงถึงกรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเช่นกัน ครูต้องวิเคราะห์ภูมิหลัง ตัวตนและวิถีปฏิบัติของผู้เรียนอย่างลึกซึ้งเพื่อบูรณาการอย่างสมดุลในชั้นเรียน **ครูกลุ่มที่ 3** ครูกลุ่มนี้มองว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน และตัวชี้วัดการเรียนรู้มีปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ อย่างเป็นธรรมชาติที่แท้จริงของผู้เรียน การสร้างกรอบการเรียนรู้ที่ไม่ยึดหยุ่นต่อความคิดความเชื่อของผู้เรียนที่ควรจะเป็นในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน ครูยังมองว่าหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน และตัวชี้วัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ไม่เคยมีการชำระปรับปรุงให้สอดคล้องตามความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน รวมถึงบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปรียบเสมือนหลักสูตรผูกมัดตราสังข์ฝังตัวเองไว้กับอดีตมากเกินไป ไร้ซึ่งจินตนาการ ความหวังแห่งอนาคต

ในส่วนการออกแบบการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม สรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านการวางแผนการเรียนรู้** พบว่ามี 3 แนวทางที่ครูนำมาใช้แตกต่างกันอย่างชัดเจนดังนี้ **แนวทางที่ 1** การศึกษาวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาในองค์กรวม ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา นโยบายและพันธกิจหลักของสถานศึกษา รวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรอบมาตรฐานสำคัญในการวางแผนเพื่อออกแบบการเรียนรู้ **แนวทางที่ 2** การศึกษาวิเคราะห์จากบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้เรียน ความเชื่อและวิถีปฏิบัติ บริบทของชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา เอกลักษณะทางวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ **แนวทางที่ 3** การศึกษาแผนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูปและนำมาประยุกต์และปรับรูปแบบวิธีการให้ถูกต้องสอดคล้องตามหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ครูหลายคนยังมองว่ามีประโยชน์และช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องวิเคราะห์ปัจจัยใด ๆ มากมาย
2. **วิธีการกำหนดภาระงาน** แบ่งได้ดังนี้ 2.1 ภาระงานที่พัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ แนวคิดทฤษฎี และประเพณีนาฏศิลป์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นชิ้นงานที่เน้นเนื้อหาสาระเชิงวิชาการ มีกระบวนการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หรือช่องทางสื่อสารออนไลน์ ครูจะกำหนดชิ้นงาน เช่น รายงาน แผ่นพับ ใบงาน แบบฝึกหัด วิดีโอคลิป สารคดีสั้น หรือสื่อทำมือนรูปแบบต่าง ๆ การมอบหมายภาระงานในรูปแบบนี้จะป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ป็นได้ ไม่มีข้อกำหนดตายตัว 2.2 ภาระงานที่พัฒนาทักษะปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นทักษะการปฏิบัติทำรำเพลง... การปฏิบัตินาฏยศัพท์ การรำ เต้น เล่นละครหรือจินตลีลาประกอบดนตรี การผลิตสร้างเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ หรืออุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ ภาระงานดังกล่าวครูจะมอบหมายผู้เรียนป็นรายกลุ่ม และให้เวลาผู้เรียนในการศึกษาเพื่อพัฒนาชิ้นงานอย่างอิสระ และมีกำหนดการนำเสนอชิ้นงานเชิงประจักษ์เพื่อประเมินผู้เรียนต่อไป
3. **ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้** ครูนาฏศิลป์จำนวนมากที่มองในมิติสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ห้องเรียน อาคารสถานที่ กระจก เครื่องปรับอากาศ ไฟฟ้า เครื่องเสียง เป็นต้น เป็นประเด็นหลักเพียงด้านเดียวมากเกินไป โดยมักจะลืมนำถึงมิติสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน นั่นคือสภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพหรือจิตวิทยา และสภาพแวดล้อม

ทางด้านสังคมวิทยา ซึ่ง 2 มิตินี้ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงมองข้ามหรือลืมนกระทั่งถึงความสำคัญที่แท้จริง อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางจิตภาพและสังคมวิทยาเป็นสิ่งที่จับต้องได้ยาก แต่นั่นคงถือเป็นมิติที่สำคัญและมีความซับซ้อนมากกว่ามิติทางด้านกายภาพอีกด้วย **4. ด้านการออกแบบสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้** ประกอบด้วย รูปแบบสื่อตัวบุคคลซึ่งเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้มากที่สุดโดยเฉพาะสื่อที่เป็นตัวครูเองถือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญและมีบทบาทมากที่สุด ในส่วนของรูปแบบสื่อสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้ภายนอกกลับพบว่าครูนำมาใช้ประกอบการสอนน้อยที่สุด รูปแบบสื่อสำเร็จรูป ยังเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของครู อาจจะไม่มากเท่ากับรูปแบบสื่อบุคคลสื่อสำเร็จรูปก็ยังคงถือเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่น่าสนใจได้เช่นกัน นับตั้งแต่สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 เป็นต้นมา การหันมาใช้สื่อในรูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลกลับมีอิทธิพลมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ครูนาฏศิลป์รุ่นใหม่ที่เกิดอยู่ในกลุ่ม Gen Y (ช่วงอายุ 25-35 ปี) ถือเป็นกำลังหลักในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สำหรับการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น **5. ด้านการวัดและประเมินผล** ครูส่วนใหญ่มีการกำหนดมาตรฐานและรูปแบบในการวัดประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไป โดยหลัก ๆ ครูจะประเมินผู้เรียน 3 ด้าน(KPA) คือ 1. ด้านทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ได้แก่ ระดับความสามารถในการปฏิบัติท่ารำ นาฏยศัพท์ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลีลา ท่ารำเต้น เล่นละคร หรือการผลิตสร้างเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ เป็นต้น 2. ด้านความรู้ เป็นความรอบรู้ทางด้านประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ รูปแบบและประเภทของนาฏศิลป์ วิธีการสร้างงานนาฏศิลป์ เป็นต้น และ 3. ด้านเจตคติ เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนแสดงออกในด้านทัศนคติ บุคลิก และพฤติกรรมต่าง ๆ ในเชิงบวกหรือลบก็ตาม ด้านดังกล่าวครูนาฏศิลป์มักจะตั้งกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่ค่อนข้างชัดเจนและมีความคาดหวังในตัวผู้เรียนเป็นอย่างสูง ผู้เรียนต้องมีมารยาท กราบไหว้ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน รักและหวงแหนความเป็นไทย มีความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ มีความระมัดระวังในกิริยามารยาทและการวางตัวที่ดี โดยเฉพาะในห้องเรียนและต่อหน้าครู ครูนาฏศิลป์จึงมักจะเป็นภาพจำของความเป็นครูแห่งกิริยาและมารยาทแห่งความเป็นไทย

สภาพปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์
 บัณฑิตครูเมื่อจบการศึกษาและถูกผลักดันเข้าสู่สถานศึกษาเพื่อมาเป็นครูปฏิบัติการ การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้านเป็นถือสิ่งจำเป็นอย่างมาสำหรับครู นอกเหนือจากความสามารถเฉพาะสาขาวิชาหรือเรียกว่าสมรรถนะหลัก ครูนาฏศิลป์ย่อมควรจะเป็นเช่นนั้นด้วย กลับพบว่าครูนาฏศิลป์ได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในหลาย ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ แต่ในส่วนทักษะ

พหุวัฒนธรรมสำหรับครูหรือทักษะการสอนข้ามวัฒนธรรม กลับแทบจะไม่เคยได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมอย่างเป็นทางการ อาจจะมีบ้างแต่ไม่ได้ถูกจัดเป็นประเด็นหลักในการอบรม ทั้งที่ระบบการศึกษาในสถาบันการผลิตบัณฑิตครูนาฏศิลป์ก็ยังไม่มีการบรรจุรายวิชาเหล่านี้อย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง เมื่อครูจบออกมาสอนในโรงเรียนครูแทบจะไม่มีความรู้ความสามารถด้านนี้ ต้องอาศัยการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกด้วยตัวเอง ผลเสียที่ตามมาจึงเกิดกับตัวครูและผู้เรียนเป็นหลัก การที่ครูถูกบรรจุรับราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่างบ้านต่างเมือง การเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินในพื้นที่นั้น ๆ จึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับครูนาฏศิลป์ ในหลาย ๆ ครั้งปัจจัยต่าง ๆ ทำให้ครูเกิดความประหม่าและไม่มั่นใจในการสอนผู้เรียน ครูไม่รู้ว่าจะเริ่มการสอนอย่างไรกับห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ต้องจัดการเรียนรู้เช่นไรถึงเรียกว่าเป็นธรรมและเสมอภาค การจัดการศึกษาเพื่อความสมานฉันท์ควรจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไรบ้าง เป็นต้น ส่งผลให้การค่าเฉลี่ย **ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนพหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์ในระดับสูง** โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.59

ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้สร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดหลัก 3 แนวคิด ประกอบด้วย **แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม JAMES BANKS** ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่พหุวัฒนธรรมอย่างเสรีทั้งในและนอกสถานศึกษา สร้างการยอมรับอย่างสันติในความแตกต่างหลากหลายในตัวผู้เรียน โดยการปรับหลักสูตร เนื้อหาสาระ สติกาการสอนและสติกการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการสร้างสัมพันธ์ภาพกับหุ้นส่วนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและครอบครัวอย่างสมดุล ผสานกับ **แนวคิดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม NIETO** ซึ่งเป็นแนวคิดพหุวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์ที่มีหลักใหญ่ใจความเพื่อต่อต้านการเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์ การลดความเหลื่อมล้ำและการกดขี่ทางวัฒนธรรม รวมถึงการจัดลำดับชั้นบนพื้นฐานของเชื้อชาติอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้ **แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING)** โดยมุ่งไปที่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในและนอกชั้นเรียน โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มและการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกและการพบปะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมอย่างสมดุล

สมรรถนะจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน 14 ตัวบ่งชี้ 74 สมรรถนะชี้วัด มีรายละเอียดรายด้านดังนี้

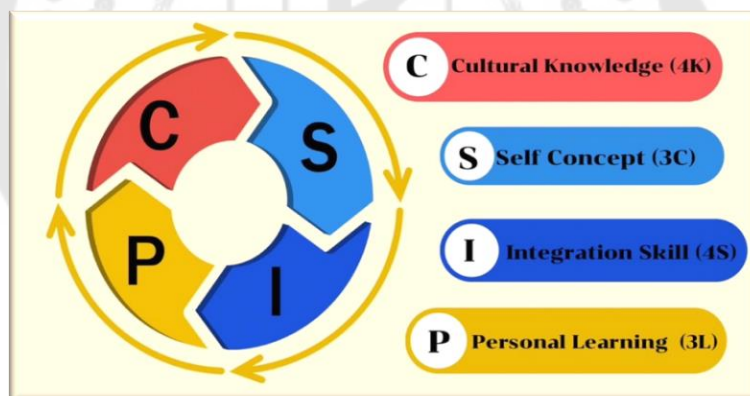
1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1.1 ความรู้ในภูมิลักษณะ

1.2 ความรู้ในศาสนาและวิถีปฏิบัติ 1.3 ความรู้ในชาติพันธุ์ 1.4 ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา

2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 2.1 ปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง 2.2 เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน 2.3 เสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2.4 สร้างสรรค์การประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า

3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ 3.1 อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง 3.2 อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน 3.3 อัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม และ

4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ 4.1 การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ 4.2 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพรูตินาภูศิลป์ 4.3 การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ จากการประเมินยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาภูศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8-1.00 แสดงว่าองค์ประกอบของสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน และตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาภูศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ทั้ง 14 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องเหมาะสมกัน “สามารถนำไปใช้ได้”

ภาพประกอบ 26 องค์ประกอบของสมรรถนะ 4 ด้าน

ในส่วนรูปแบบและกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาภูศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีรูปแบบที่เหมาะสมทั้งสิ้น 3 รูปแบบคือ การประเมินตนเอง การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบข้างต้นสามารถประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาภูศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน 14 ตัวบ่งชี้ ได้ตามความเหมาะสม ในส่วนกระบวนการพัฒนาเพื่อให้เกิดสมรรถนะในข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการพัฒนาสมรรถนะและมโนทัศน์ เป็นการนำทฤษฎี U ซึ่งเป็นทฤษฎีด้านการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลง

แนวความคิด ความเชื่อ จากภายในที่เป็นจุดเกิดของจิตสำนึก และปัญญา ส่งผลให้เกิดความรู้ใหม่ทางเลือกใหม่ ๆ ที่หลากหลาย **บูรณาการร่วมกับแนวคิด ADDIE Model** ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับหลักการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เกิดเป็นกระบวนการพัฒนาที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบและสมรรถนะฯ โดยแบ่งลำดับเป็น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า 2. ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ 3. ขั้นการพัฒนา 4. ขั้นการประยุกต์ใช้ 5. ขั้นการตกผลึก และ 6. ขั้นการประเมินผล ทั้งนี้องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ในภาพรวม มีทั้งสิ้น 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อรูปแบบ ที่มาของรูปแบบ วัตถุประสงค์ รูปแบบการพัฒนา กระบวนการพัฒนา แนวคิดทฤษฎี เงื่อนไข การประเมินผล และผลลัพธ์ ผลจากการยกวางรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ในระยะที่ 2 การสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน มีผลการประเมินค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับมาก ถึงอย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบฯ เพื่อให้มีความสมบูรณ์นำไปสู่ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงต่อไป โดยมีการปรับปรุงแผนภาพของรูปแบบให้มีความชัดเจนวงจรของรูปแบบควรมีความเชื่อมโยงเป็นกลไกที่เข้าใจง่าย มีการเพิ่มเติมการการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนสอดคล้องกับสมรรถนะชีวิตในแต่ละตัวบ่งชี้

ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

การวิจัยในระยะที่ 3 เป็นการประเมินเพื่อรับรองประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ด้วยกระบวนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในรอบที่ 2 พบว่าค่าน้ำหนักของคะแนนเฉลี่ยการประเมินด้านความเหมาะสมในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 จากมาตรฐานค่า 5 ระดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.35 แสดงว่าผลการประเมินอยู่ในระดับ **เหมาะสมมากที่สุด** และในด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 จากมาตรฐานค่า 5 ระดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.41 แสดงว่าผลการประเมินอยู่ในระดับ **เหมาะสมมากที่สุด** ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้หากพิจารณารายละเอียดการประเมินในรายข้อ ค่าเฉลี่ยในด้านองค์ประกอบสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน พบว่าสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมีคะแนนการประเมินสูงสุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 คะแนน ในส่วนสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้มีคะแนนการประเมินเฉลี่ยน้อยสุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 คะแนน นอกจากนี้หากพิจารณา

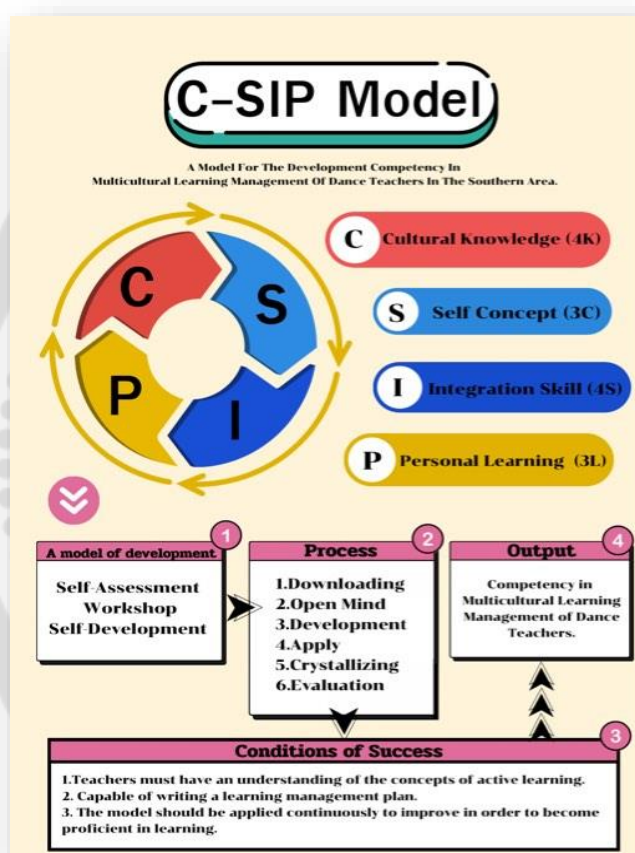
รายการประเมินด้านตัวบ่งชี้รายชื่อทั้ง 14 ตัวบ่งชี้ พบว่ามีตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ได้คะแนนการประเมินสูงสุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 คะแนน คือ ตัวบ่งชี้ด้านทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตัวบ่งชี้ด้านอัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และตัวบ่งชี้ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพครูนาฏศิลป์ ในส่วนตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนการประเมินน้อยที่สุดคือตัวบ่งชี้การพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ และตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ ซึ่งได้รับคะแนนการประเมินที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 คะแนนทั้งนี้ในด้านรูปแบบการพัฒนาพบว่า รูปแบบการประเมินตนเองได้คะแนนการประเมินสูงสุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 คะแนน นอกเหนือจากนี้หากพิจารณาในด้านกระบวนการพัฒนาสมรรถนะทั้ง 6 ขั้นตอน พบว่าขั้นการเปิดใจใคร่รู้ได้รับคะแนนการประเมินมาตรฐานความเหมาะสมสูงสุดที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 คะแนน ในส่วนกระบวนการพัฒนาสมรรถนะที่มีคะแนนการประเมินน้อยที่สุดคือขั้นการประยุกต์ใช้และขั้นการประเมินผล ได้รับคะแนนการประเมินที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 คะแนน

ถึงอย่างไรก็ตามผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่านในรายชื่อ ทุกข้อที่เป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยมีค่าน้ำหนักการประเมินไม่น้อยกว่าค่าระดับ 4.00 ซึ่งยืนยันได้ว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้รับความเชื่อมั่นในระดับสูงจากผู้ทรงเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ 3 ประเด็นหลักในการประเมินในด้านการเป็นไปได้ของรูปแบบ ดังแผนภาพ

ตาราง 30 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบใน 3 ด้าน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบที่เหมาะสม ครบถ้วน สมบูรณ์	4.56	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
2. รูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ในการ พัฒนาครูนาฏศิลป์ที่ครอบคลุมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ทุกจังหวัดเพื่อให้เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ พหุวัฒนธรรมได้	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
3. โดยภาพรวมรูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นมีความ เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงตาม จุดมุ่งหมายของการพัฒนา	4.67	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.63	0.51	เหมาะสมมากที่สุด

ผลจากการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้เพื่อนำไปสู่การประเมินเพื่อรับรองประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 รอบรวมกันทั้งสิ้น 18 ท่าน ที่มาจากกลุ่มศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การยืนยันรับรองความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติจริง จึงเกิดเป็นรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ฉบับสมบูรณ์ ดังภาพ

ภาพประกอบ 27 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ (ฉบับสมบูรณ์)

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลโดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ข้อค้นพบจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยการสัมภาษณ์และประเมินสมรรถนะของครูนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการ อีกทั้งข้อมูลเชิงเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์วิชาชีพครูและวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ พบว่า ต้นน้ำที่สำคัญคือหลักสูตรและกระบวนการผลิตพัฒนาครูกลุ่มศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ศึกษาในสถาบันการศึกษาไทยส่วนใหญ่ไม่เคยปรากฏเนื้อหาสาระพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือรายวิชาที่ให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ที่ดีในพื้นที่แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างจริงจัง การเปิดพื้นที่สร้างประสบการณ์ให้ครูมือสมัครเล่นได้มีความคุ้นชินกับรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมยังมีอยู่อย่างจำกัด และไม่สามารถพัฒนาให้ครูเหล่านั้นกลายเป็นครูปฏิบัติการอย่างมืออาชีพในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ กล่าวคือระบบการศึกษาไม่ได้ผูกติดติดอาวุธทางความคิดและวิธีปฏิบัติอย่างครบถ้วนในทุกมิติให้กับครูประจำการเพื่อเป็นเครื่องมือปฏิบัติการหล่อหลอมประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้เรียนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นข้อค้นพบที่ทำทลายอันใหญ่หลวงต่อสถาบันการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนสถานประกอบการผลิตและพัฒนาครูทางด้านนาฏศิลป์โดยตรง ประเด็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับทัศนะของ นางเยาว์ เนาวรัตน์ ที่ให้มุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อสังเกตของระบบการศึกษาไทย โดยเฉพาะสถาบันผลิตครูทางด้านศิลปะในประเทศไทย ยังไม่มีการพูดถึงเรื่องพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นจริงเป็นจัง ถ้าจะมีบ้างก็มักถูกตีความให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นเสียซึ่งข้อเท็จจริงแล้วระบบการศึกษาไทยไม่ค่อยให้พื้นที่ทางความรู้ความคิดสำหรับครูในเรื่องพหุวัฒนธรรมศึกษาหรือความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างที่ควรจะเป็น แม้แต่การอบรมพัฒนาสู่ครูปฏิบัติการมืออาชีพในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมก็ยังมีอย่างจำกัด หากจะมีบ้างก็เป็นเพียงแค่หัวข้อเสริมที่สอดแทรกในการอบรมนั้น ๆ แทน มิได้เป็นเรื่องใหญ่หรือประเด็นหลักในการพัฒนาแต่อย่างใด ปัญหาดังกล่าวจึงยังคงเป็นคำถามถึงความยั่งยืนของนโยบายยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ของชาติในการพัฒนาครูมืออาชีพเพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกสู่การปฏิบัติจริงว่าที่ผ่านมาเป็นมรรคเป็นผลมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะทักษะการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

ในเมื่อครูไม่ได้ถูกติดอาวุธทางความคิดและวิธีปฏิบัติเพื่อใช้ต่อสู้กับระบบการศึกษาเอกวัฒนธรรมนิยมที่ผูกขาดและครอบงำจากอำนาจรัฐอย่างแยบยล ที่มักจะบ่มเพาะ

ความรู้เกี่ยวกับชนชั้นปกครอง คนในสังคมเมือง และจารีตประเพณีภาคกลางลงสู่ผู้เรียนทั่วประเทศมากขึ้นไป ครุฑนาฏศิลป์ก็ย่อมเป็นผลผลิตตามอำนาจแนวคิดกระแสหลักเช่นนั้นด้วย ครั้นจำเป็นต้องลงไปปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ครูจึงได้รับรู้อย่างซาบซึ้งว่าตนเองกลายเป็นเครื่องมือหนึ่งทางการศึกษาเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์บางอย่างในการสร้างรัฐไทยสมัยใหม่ ที่ไม่ยึดหยุ่นต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม ส่งผลให้ตัวครูขาดสมรรถนะแห่งจินตนาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ประเด็นที่กล่าวมายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ เรื่องศรีและประสิทธิ์ ธีปรีชา (2563) ได้วิเคราะห์ในมิติของการจัดการศึกษาระแสหลักที่ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศมาอย่างยาวนาน โดยมีการเน้นนโยบายการจัดการศึกษาที่มีโครงสร้างหลักสูตรมาจากส่วนกลางที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลที่มักใช้มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อนักเรียนในบริบทห้องเรียนพหุวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญญัติ ย่งย่วนและคณะ (2553) ที่นำเสนอผลการวิจัยไว้อย่างน่าสนใจ โดยกล่าวว่ารูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังคงใช้แนวทางการจัดการศึกษาที่นำมาจากส่วนกลาง โดยใช้นโยบายความรู้ที่กำหนดจากส่วนกลางมาใช้สอนนักเรียน ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าหลักสูตรจากส่วนกลางไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียนต่างชาติต่างวัฒนธรรม และส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการศึกษาคือช่วยให้เด็กต่างชาติต่างวัฒนธรรมสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องเชื่อมโยงกับผลการวิจัยในประเด็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์พบว่า ครุฑนาฏศิลป์บางกลุ่มมีหลักคิดและวิธีการจัดการศึกษาโดยเชื่อว่าเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามสูตรแกนกลางการศึกษาชาติเป็นเสมือนคัมภีร์ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องแล้ว ควรยึดถืออย่างเคร่งครัด ไม่ควรปรับเปลี่ยน แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความเชื่ออีกกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน เพราะครูอีกกลุ่มเชื่อว่าการจัดการศึกษาควรมีจะความยืดหยุ่นสูงและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม เนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามสูตรแกนกลางการศึกษาชาติก็ควรจะมีการชำระปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันด้วยเช่นกัน

เมื่อกระบวนการทัศน์และวิธีปฏิบัติของครุฑนาฏศิลป์เกิดจากการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกในพื้นที่พหุวัฒนธรรมด้วยตัวเอง ซึ่งนั่นมิได้ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีนัก ครูส่วนใหญ่มีทัศนะและวิธีปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ครอบคลุมถึงหลักใหญ่ใจความตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษากับการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นธรรม ส่งผลอย่างมากต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครุฑนาฏศิลป์ที่ค่อนข้างมีปัญหาในหลายมิติ โดยเฉพาะความรอบรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเชิงพื้นที่อย่างจำกัด ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีการจัดการศึกษาในสังคมพหุ

วัฒนธรรม ทักษะการบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนหลักคิดและทัศนคติในเชิงบวกเพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติที่ดี ถึงแม้ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่าตนเองมีความพยายามจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วก็ตาม หากแต่มีทัศนคติของผู้เรียนไม่ลุ่มลึกถึงหลักใหญ่ใจความตามเจตนารมณ์พหุวัฒนธรรมศึกษากับการพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุล จึงนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนโดยตรงอย่างเล็งเห็นได้ ข้อค้นดังกล่าวเห็นพ้องต้องกันกับงานวิจัยของพล เหลืองรังสี (2564) ที่อธิบายว่า นักศึกษาครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันด้านความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี สืบเนื่องจากระบบการศึกษาไม่ได้ปลูกฝังหรือพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถที่มากพอในการจัดการห้องเรียนพหุวัฒนธรรมอย่างสมดุล อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมดี อาพัทธนานนท์ (2561) ที่นำเสนอผลการศึกษาในด้านระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ภาคใต้ให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยการประเมินในด้านดังกล่าวอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งผลการประเมินยังสอดคล้องและสนับสนุนผลการวิจัยในด้านระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยเช่นกัน

เมื่อบททดสอบจากปฏิบัติการสอนในพื้นที่โรงเรียนสะท้อนผลให้เห็นว่าครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปยังคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง แต่ในขณะที่ครูนาฏศิลป์รับรู้ดีว่าพื้นที่เหล่านั้นมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมเด่นชัด ครูกลุ่มหนึ่งจึงมีคำถามกับตัวเองและข้อสงสัยถึงความไม่แน่นอนของระบบการศึกษาไทยอยู่เสมอ จะสอนผู้เรียนอย่างไรในความแตกต่างหลากหลายเหล่านั้น ต้องจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้างถึงจะเป็นธรรมต่อผู้เรียนทุกคน การพัฒนาทักษะข้ามชาติข้ามวัฒนธรรมสำหรับครูควรทำอย่างไร ต้องจัดการเรียนสอนแบบไหน เพื่อให้เกิดห้องเรียนสมานฉันท์ ตลอดจนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่เคยชำระปรับปรุงใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพลวัตและความเป็นไปของสังคมร่วมสมัย ผลจากการเผชิญหน้าระหว่างครูกับผู้เรียนที่มีความคิด ความเชื่อ และความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียน จึงเป็นฉนวนสำคัญให้ครูเห็นพ้องต้องกันว่า การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์มีความจำเป็นอย่างสูง เพื่อนำไปสู่ความสามารถของครูมืออาชีพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเชื่อมโยงถึงความรู้ เนื้อหาสาระ และความสัมพันธ์ในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพต่อไป ผลการประเมินความ

ต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์ในวิจัยนี้อยู่ในระดับสูง ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวยังสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของ ฐิติมดี อาพัทธนานนท์ (2563) ในด้านระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรมสำหรับครูในเขตพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งอยู่ในระดับสูงด้วยเช่นกัน

ถึงอย่างไรก็ตามหากพิจารณารายละเอียดสาระสำคัญในมุมมองของการจัดการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามถึงความเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงใช้แนวทางการจัดการศึกษาเชิงผูกขาดอำนาจไว้ที่ตัวครูมากเกินไปหรือไม่? ถึงแม้ครูจะให้เหตุผลอย่างมั่นใจว่าได้ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็ตาม แต่ถึงอย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์ในทางปฏิบัติจริงหรือชีวิตจริงของครูที่ใช้ความคิดและหลักการที่วางไว้ ในทางทฤษฎีครูยอมรับและเห็นพ้องต้องกันว่าผู้เรียนมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมจริง แต่ทางปฏิบัติยังคงมีข้อแคลงใจบางประการที่ไม่อาจจะตอบสนองต่อความแตกต่างหลากหลายในห้องเรียนตามที่ควรจะเป็นได้ สภาพปัญหาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานเขียนของ นางเยาว์ เนาวรัตน์ (2561) ที่อธิบายไว้ว่า เนื้อหาสาระ ความรู้ และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ถูกต้องยังคงมาจากตัวครู ซึ่งครูก็นำมาจากตำราเรียนอีกทอดหนึ่ง โดยละเลยข้อจำกัดของผู้เรียนและขาดการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างที่ควรจะเป็น ผลวิจัยดังกล่าวยังสนับสนุนผลการประเมินในด้านความหลากหลายในการออกแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่ดี พบว่าครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังคงเชื่อมั่นว่าสื่อที่ดีที่สุดคือสื่อบุคคลที่เป็นตัวครูเอง อาจจะช่วยธรรมชาติเนื้อหาสาระวิชานาฏศิลป์ที่เน้นทักษะปฏิบัติ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยการสาธิตเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามและเห็นภาพมากที่สุดจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดด้วยเช่นกัน ดังนั้นครูจึงมีความเชื่อมั่นในองค์ความรู้จากตัวเองค่อนข้างสูง แต่ผลที่ตามมาจึงขาดความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมให้ครอบคลุมในทุกส่วนของกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูนาฏศิลป์ควรจะหมายถึงการบริหารจัดการหุ้นส่วนทางการเรียนรู้เพื่อการกระจายอำนาจอย่างสมดุลและเป็นธรรม ครูไม่ควรผูกขาดอำนาจทางการศึกษาไว้ที่ตัวเอง แต่ควรบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทางประชาธิปไตยโดยดึงครอบครัว ชุมชน นักเรียน และครูเข้าสู่อารยธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ในกรณีนี้ครอบครัวและชุมชนยังเป็นโครงสร้างในการค้ำยันการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างสมดุลอีกด้วย สาระสำคัญที่กล่าวมายังสอดคล้องกับทัศนะของ หลุยส์ แวน เดอร์ เมอร์เว ในงานเขียนของ ปีเตอร์ เซงเก้ (2560) ที่กล่าวว่าบทบาทสำคัญของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วยระบบที่ทับซ้อนกันอยู่สามระบบ โดยแต่ละระบบต้องมีการ

พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และทุกระบบต้องมีแบบแผนที่ส่งอิทธิพลหรือยัดเข้าด้วยกัน ระบบเหล่านั้นได้แก่ ชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยที่มีครูเป็นนักจัดการศึกษาคอยแบ่งสรรปันส่วนอย่างเท่าเทียม เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ถึงการมีอัตลักษณ์ของชุมชน การสร้างความเชื่อมโยงในหมู่ผู้นำชุมชนที่แตกต่าง และจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน

หากพิจารณามุมมองหลักคิดและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ครูนาฏศิลป์มุ่งให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เป็นสาระสำคัญทั้งระดับความรู้ทางวัฒนธรรมที่จำกัด ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ตอบสนองต่อความหลากหลายและทัศนคติเชิงลบ สังเกตได้ว่าครูนาฏศิลป์บางส่วนยังคงยึดติดกับทุนความรู้เดิมที่มี แต่อีกส่วนหนึ่งก็ยังให้ความเห็นว่ามีควมจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพราะความรอบรู้ทางวัฒนธรรมมีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนรู้โดยตรง การเข้าสู่กระบวนการพัฒนาทุนความรู้ที่ครูพึงกระทำผ่านช่องทางออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยสุนทรียะสนทนากับเครือข่ายครูนาฏศิลป์ด้วยกัน ปราชญ์ ศิลปิน หรือแม้แต่การศึกษาดูงานและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อเปิดโลกทัศน์จึงเป็นวิธีการเพิ่มเติมความรอบรู้ได้ด้วยตัวเอง แต่ยังคงขาดการสนับสนุนที่ดีจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนทักษะการจัดการเรียนรู้ถือเป็นประเด็นสภาพปัญหาที่สำคัญโดยที่ครูส่วนใหญ่มีความกังวลใจมากที่สุด เพราะจะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนโดยตรง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวครูเองและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก การแก้ไขปัญหาจึงเป็นหน้าที่ครูโดยตรง โดยเฉพาะวิธีบริหารจัดการความแตกต่างและข้อจำกัดระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน ครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นการลดทอนเนื้อหาสาระและประเมินข้อจำกัดในด้านภาษาศาสตร์ ชาติพันธุ์และเศรษฐกิจของผู้เรียนเบื้องต้น ในส่วนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความไม่พร้อมของห้องปฏิบัติการ วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ประเด็นที่น่าสนใจคือครูใช้วิธีการการรับปรึกษาอย่างกรายๆ หยิบยืม แลกเปลี่ยนและหมุนเวียนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์กับเพื่อนครูในพื้นที่ เครือข่ายครูจึงมีความสำคัญมากในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในขณะที่การดำเนินงานจากภาครัฐที่ยังเชิงซ้ำและไม่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที่อย่างไรก็ตามครูนาฏศิลป์ที่มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้เรียนต่างวัฒนธรรมมีทั้งที่รู้ตัวและยอมรับว่าตนเองมีอคติจริง และไม่รู้ว่าถึงพฤติกรรมที่แสดงออกว่าเป็นเช่นนั้น วิธีการแก้ปัญหาของครูจึงมุ่งไปที่กลุ่มแรกเป็นสำคัญ ครูที่ตระหนักรู้ว่าตนเองมีอคติมักจะจัดการกับความคิดและพยายามเปิดใจเพื่อจะเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้เรียน การพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนผิวดำหรือกลุ่มชาติพันธุ์สามารถร้องรำทำเพลงหรือเป็นตัวแทนในการแสดงนาฏศิลป์ได้บ้าง หรือแม้แต่การเยี่ยม

บ้านผู้เรียนเพื่อให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังต้องเผชิญกับสภาพปัญหาในหลายๆด้านสำหรับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ทั้งปัญหาที่เกิดจากตัวครูเอง ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก รวมถึงปัญหาจากระบบการศึกษา อย่างไรก็ตามวิธีคิดและวิธีแก้ปัญหายังคงเกิดจากการเรียนรู้ด้วยการลองผิดลองถูกที่ขาดการร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหอย่างจริงจังจากหน่วยงานต้นสังกัด และประเด็นที่เป็นสาระสำคัญคือ ครูกลุ่มหนึ่งรู้ตัวดีว่าตนเองมีปัญหาและพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามกำลังความสามารถ แต่มีครูอีกกลุ่มที่ไม่ทราบว่าตนเองเป็นหนึ่งในกลไกการทำให้เกิดปัญหาหรือเป็นเครื่องมือในการผลิตซ้ำแนวคิดวัฒนธรรมของคนกลุ่มใหญ่และกดทับวัฒนธรรมรอง โดยเฉพาะด้านทัศนคติเชิงลบซึ่งเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนมาก ครูบางส่วนยังคงมีความคิดความเชื่อที่ไม่เปิดกว้างต่อผู้เรียนต่างวัฒนธรรมและยังยึดติดกับดักความคิดนั้นอย่างมั่นคงแนบแน่น ปัญหาดังกล่าวถือเป็นความสำคัญอันใหญ่หลวงต่อแนวทางการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและวิถีปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นอย่างประจักษ์ว่าการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมควรเริ่มจากการเพิ่มเติมทุนความรู้ทางวัฒนธรรมให้ครู พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายโดยเน้นการบูรณาการอย่างร่วมมือและสมดุลทุกภาคส่วน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและทัศนคติในเชิงบวกของครูไปพร้อมๆกันเป็นองค์ประกอบที่เปลี่ยนแปลงเป็นบทบทวี

2. ข้อค้นพบจากการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ จากแหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูประกอบด้วย ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านนาฏศิลป์ เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์ทำให้ได้ข้อสรุปสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ รวมกัน 4 สมรรถนะหลัก มีรายละเอียดการนำเสนอและอภิปรายผลในแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

2.1 สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม เป็นความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความรู้ในลักษณะภูมิศาสตร์ ความรู้ทางด้านศาสนา ความรู้ทางด้านชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา ถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของครูกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม งานวิจัยนี้ผู้วิจัยให้มุมมองที่สำคัญสำหรับครูในฐานะนักเปลี่ยนแปลง

เพื่อดำรงอยู่อย่างมั่นคงในสังคมพหุวัฒนธรรม ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจึงเป็นองค์ประกอบสร้างที่สำคัญในการสะท้อนตัวตนใหม่ของครู เพื่อนำไปสู่การจัดวางที่ทางเพื่อการสร้างปฏิบัติการสอนใหม่ในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานเขียนของ Ingram Willis (2000) โดยนำเสนอแนวความคิดการเตรียมครูสำหรับห้องเรียนที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม เพื่อให้ครูทำความเข้าใจต่อวัฒนธรรมใน 4 มิติด้วยกัน คือ มิติแรกความรู้เกี่ยวกับตนเอง มิติที่สองความรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้เรียน มิติที่สามความรู้ด้านภาษาศาสตร์ และมิติที่สี่ความรู้ด้านการสอนที่แหว่ไวทางวัฒนธรรม ซึ่งมิติแรกเป็นการทำความเข้าใจอย่างชัดแจ้งถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชนและวัฒนธรรมที่ตนเป็นส่วนหนึ่ง การรับรู้ว่าตนเองและผู้เรียนเป็นใครมีเทือกเถาเหล่ากอมาจากแห่งหนใดนั้น พึงนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียนอย่างน่าสนใจอีกด้วย นอกจากนี้สมรรถนะดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี เวชประสิทธิ์และคณะ(2566) ซึ่งวิเคราะห์กรอบมโนทัศน์และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม พบว่าหนึ่งในมโนทัศน์ที่เป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมคือ ความรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรู้และความเข้าใจที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานข้ามวัฒนธรรม และตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาสนี บุญญาพิทักษ์และคณะ(2560) ที่อธิบายว่าสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน ถือเป็นสมรรถนะพื้นฐานสำคัญสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ ถึงอย่างไรก็ตามสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมยังสอดคล้องและสนับสนุนแนวคิดของ Thomas (1997) ในด้านศาสตร์การสอนที่มุ่งตอบสนองต่อตัวแปรทางวัฒนธรรมของผู้เรียนและชุมชน รวมถึงการตั้งรับกับโลกหลังสมัยใหม่ ซึ่ง Thomas นำเสนอการเตรียมครูเพื่อร่วมทำงานกับนักเรียนหน้าใหม่ในศตวรรษใหม่ จึงต้องมีแบบแผนที่แน่นอนเพื่อให้ครูมีทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาพหุวัฒนธรรม สาระสำคัญคือการเข้าใจบริบทวัฒนธรรมของผู้เรียนและการศึกษาวิจัยข้ามวัฒนธรรม Thomas ยังให้เหตุผลสนับสนุนในประเด็นด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ว่าเป็นหัวใจของการสร้างศาสตร์การสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่ครูพันธุ์ใหม่ที่ใส่ใจและเคารพผู้เรียนอย่างแท้จริง

ถึงอย่างไรก็ตามสาระสำคัญตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นทั้ง 4 ตัวบ่งชี้ พบว่าตัวบ่งชี้ที่ 4 ด้านความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา เป็นสมรรถนะย่อยที่มีนัยสำคัญสำคัญเพื่อพัฒนาให้ครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนได้มีความรู้และสามารถระบุชี้ชัดในหลักแหล่งแห่งที่เพื่อการเข้าถึงทรัพยากรทางภูมิปัญญาได้อย่างเป็นรูปธรรม ความรู้และ

ทักษะในการการสร้างสรรค์แผนผังทางวัฒนธรรมจึงอาจจะเป็นเครื่องมือใหม่สำหรับครูที่ยังไม่ค่อยพบเจอว่าครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ได้นำมาใช้ในการบริหารจัดการกับทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นอย่างเพื่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุด ตัวบ่งชี้ดังกล่าวอาจเป็นการสร้างมิติการจัดการเรียนรู้ใหม่ในเชิงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูได้รู้และเข้าถึงแหล่งภูมิปัญญาที่มี เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษากับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวบ่งชี้ด้านความรู้ในแหล่งภูมิปัญญายังสอดคล้องกับทัศนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่มที่เสนอข้อคิดเห็นว่าคุณส่วนใหญ่มักจะรู้ว่าในพื้นที่ของตนเองมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมใดบ้าง แต่สิ่งที่ยังคงน่ากังวลคือเมื่อสอบถามเชิงลึกครูมักไม่ทราบว่าภูมิปัญญาที่ครูรู้จักและยกย่องว่าเป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่นั้น ๆ มีหลักแหล่งแห่งหน้อยส่วนไหนบ้าง และจะเข้าถึงได้อย่างไร ประเด็นนี้จึงเป็นความท้าทายสำหรับครูไม่น้อยเช่นกัน ถึงกระนั้นครูนักปฏิบัติการทางวัฒนธรรมนอกเหนือจากต้องมีความรู้ในภูมิปัญญาแล้วก็ต้องระบุในหลักแหล่งแห่งที่เพื่อการเข้าถึงภูมิปัญญานั้นได้ด้วยเช่นกัน

2.2 สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความสามารถในการบูรณาการเรียนรู้โดยใช้แนวทางพหุวัฒนธรรม (ME) ดังนั้นทักษะเชิงบูรณาการจึงมีเนื้อหาสาระสำคัญที่ถูกกำหนดยึดโยงด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัว คือ ทักษะการพิจารณาเพื่อการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระ ตำราเรียน และวาทกรรมที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือระบบทีมในชั้นเรียน การสร้างเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม รวมถึงทักษะในการวัดประเมินการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมคือการบูรณาการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างสมดุล สมรรถนะในด้านดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างต้นแบบพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนของ James Banks (2007) ประมวลได้ว่า การแสดงตัวตนในความแตกต่างหลากหลายที่เป็นขบวนการทางสังคมควรมีความเป็นศาสตร์มากขึ้น ทั้งในตัวขององค์ความรู้และหลักสูตร โดยเฉพาะการบูรณาการเนื้อหาสาระ ถือเป็นปฏิบัติการที่พยายามสร้างหลักสูตรปกติให้เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียนมากขึ้น ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมสำหรับเด็กทุกกลุ่ม เพื่อนำมาสู่การสร้างวาทกรรมใหม่ที่เรียกว่า การจัดการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษากระแสนิยมที่เรียกว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วาทกรรมดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นในตัวบ่งชี้ด้านการสร้างเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในห้องเรียน รวมถึงการดึงผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัด

การศึกษาอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย การเชื่อมโยงผู้ปกครองและชุมชนให้เป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อจุดเริ่มต้นในการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมเล็ก ๆ ในห้องเรียน และเชื่อมโยงไปยังผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาในครั้งนี้ ถือเป็นก้าวสำคัญในการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่ครูผู้กระทำการเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดวงแหวนแห่งการเรียนรู้ของ Nieto (2007) ที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาในมิติหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตเด็ก โดยการใช้กระบวนการประชาธิปไตยที่ดึงครอบครัว ครู ผู้เรียน และชุมชนเข้าสู่การจัดการศึกษาอย่างน่าสนใจ นอกจากนี้สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นยังสนับสนุนผลการวิจัยของ สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์และคณะ (2560) ซึ่งพบว่า หนึ่งในสมรรถนะที่สำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมจากการวิจัยในครั้งนี้คือ สมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียนแบบบูรณาการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของรสสุคนธ์ เนาวบุตร และนรินทร์ สังข์รักษา(2558) ที่อธิบายถึงแนวทางการศึกษาเรียนร่วมพหุวัฒนธรรมโดยมีประเด็นที่น่าสนใจคือด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยเปิดโอกาสให้เด็กไทยและเด็กต่างด้าวได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิต ส่งเสริมให้โรงเรียนชักนำให้ผู้ปกครองกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาร่วมทำกิจกรรมกับทางโรงเรียนให้มากขึ้น กระบวนการดังกล่าวถือเป็นหนึ่งในรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมและเห็นผลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับสมรรถนะวิชาชีพครูในด้านสมรรถนะประจำสายงานประเด็นที่ 6 โดยมีสาระสำคัญเพื่อมุ่งเน้นให้ครูประสานความร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงอย่างไรก็ตามยังมีประเด็นข้อค้นพบที่น่าสนใจในด้านจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ พบว่าโดยส่วนใหญ่การบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมมักจะเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบวกให้กับผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน แต่ข้อสังเกตที่ควรจะมีการถกเถียงและตั้งคำถามต่อไปคือการบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมมักจะจบกระบวนการลงเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้กิจกรรมนั้น ๆ กล่าวคือโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ในส่วนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นอำนาจของครูเจ้าของรายวิชาเช่นเดิม การสร้างหุ้นส่วนการเรียนรู้ระหว่างผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชน จึงยังมีใช้การมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ครบจบกระบวนการที่แท้จริง ทั้ง ๆ ที่หุ้นส่วนเหล่านั้น

ควรจะมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูควรมีการกระจายอำนาจให้กับทุก ๆ หน่วยงานอย่างสมดุลและทั่วถึง ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก็ควรที่จะเกิดจากการแบ่งสรรคืบส่วนบทบาทการมีส่วนร่วมให้กับผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติด้วยเช่นกัน ถึงอย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยในหลาย ๆ เรื่อง กล่าวได้ว่ากระบวนการดังกล่าวแทบจะไปไม่ถึงการวัดและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมที่แท้จริง ข้อบ่งชี้สมรรถนะของผู้วิจัยในด้านการประเมินการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่าโดยการมีส่วนร่วมในการสร้างและประเมินผู้เรียนอย่างก้าวหน้า จึงเป็นประเด็นข้อค้นพบใหม่ที่น่าสนใจและที่ท้าทายอย่างมากต่อการจัดการศึกษาของครูนาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ข้อค้นพบดังกล่าวยังสนับสนุนรายงานผลการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566) ในประเด็นปัจจัยสำคัญแห่งความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ พบว่า การจัดการศึกษาในพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของชุมชน ผู้นำชุมชน และภาคประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งขาดกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2.3 สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก เป็นความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงและอุดมคติที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้และความเข้าใจในตนเอง การตีตราผู้เรียนเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับวัฒนธรรม ชุมชนและสังคม ถือเป็น การรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีข้อสังเกตจากการวิเคราะห์จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีทัศนะไปในทิศทางเดียวกันว่า สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวกเป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติและมโนทัศน์ส่วนบุคคล เป็นประเด็นที่ท้าทายอย่างมากเพื่อนำไปสู่การดำเนินการให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ถึงกระนั้นสมรรถนะดังกล่าวก็ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญมากเช่นกันที่ครูจะขาดไปเสียไม่ได้ เพราะถือเป็นสมรรถนะพื้นฐานในการพัฒนาครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์สมรรถนะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Nieto (2007) ที่นำเสนอถึงความตระหนักทางความคิด ทัศนคติเพื่อการทบทวนหรือสร้างมโนทัศน์ใหม่ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีคิดในการจัดการเรียนรู้สู่สังคมพหุวัฒนธรรม Nieto ให้ความสำคัญในเนื้อหาสาระการรื้อถอนอคติต่อผู้เรียน การลดทอนคุณค่าและสร้างปมด้อยให้แก่กลุ่มชายขอบ หรือแม้แต่การสร้างภาพตัวแทนผิด ๆ เกี่ยวกับเชื้อชาติ ชนชั้น และกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความเป็นปัจเจกชน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสนับสนุนแนวคิดของ James Banks (2007) ได้นำเสนอตัวแบบ

การศึกษาพหุวัฒนธรรมในพื้นที่โรงเรียนใน 5 มิติ พบว่า James Banks ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่ออัตมโนทัศน์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนอย่างถ้วนหน้า โดยเฉพาะมิติการสอนที่เป็นธรรมและการลดอคติทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการรื้อสร้างเจตคติที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายบนพื้นฐานทางวัฒนธรรม นำไปสู่การคลี่คลายความเข้าใจผิดที่ยึดกับภาพตายตัวฝังลึกของครูและผู้เรียนในชั้นเรียน ถึงอย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ Osman Özturgut (2011) ที่ได้นำเสนอนิยามใหม่ของการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่กลายเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่สอดคล้องสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประการสำคัญคือการตระหนักถึงสมมุติฐานความอคติ และแบบแผนการปฏิบัติของตนเองเป็นขั้นตอนแรกเพื่อให้สามารถโต้ตอบและเรียนรู้จากผู้อื่นในเชิงบวกได้อย่างสมดุล

2.4 สมรรถนะด้านการบุคคลแห่งการเรียนรู้ ข้อค้นพบซึ่งเป็นข้อสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การวิพากษ์และตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์อันเป็นหนทางในการหาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ในสาระสำคัญตัวบ่งชี้ด้านการตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ ตัวบ่งชี้นี้ด้านดังกล่าวหากพิจารณาในมุมมองเชิงจิตวิทยาวัฒนธรรม ถือเป็นเรื่องท้าทายและละเอียดอ่อนอย่างยิ่งสำหรับครูนาฏศิลป์ ส่วนใหญ่แล้วครูนาฏศิลป์จะมีความยึดมั่นถือมั่นในภูมิรัฐของตัวเองค่อนข้างสูง โดยเฉพาะทักษะปฏิบัติที่ครูมักจะได้รับถ่ายทอดมาจากครูผู้ใหญ่หรือครูผู้เชี่ยวชาญอีกทอดหนึ่ง องค์ความรู้ที่ครูได้รับมาจึงมีความสำคัญมากในแง่การสร้างภูมิพลังบารมีให้กับตัวครูเอง การตั้งคำถามถึงความจริงแท้แน่นอนในความรู้ที่ครูได้มาจึงเป็นเรื่องไม่ค่อยเหมาะสมนัก ด้วยอาจจะเป็นเป็นวิถีปฏิบัติหรือลักษณะเฉพาะของศาสตร์ทางด้านศิลปะเกือบทุกแขนง การได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้ใหญ่ถือเป็นเรื่องมีคุณค่าเรื่องหนึ่ง ประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพหุวัฒนธรรมนำเสนอทัศนะอย่างน่าสนใจว่า การตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ของครูที่หมายรวมทักษะปฏิบัติย่อมมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับสมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวกต่อตนเองอย่างเลี่ยงมิได้ หากครูมีความคิดที่ยึดหยุ่นและยึดหลักที่ว่าความรู้ที่ดีจะต้องได้รับการพิสูจน์ตรวจสอบเป็นเรื่องธรรมดาสามัญเสมือนศาสตร์อื่น ๆ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของความรู้ที่งอกงามขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ ดังนั้นองค์ความรู้ทุกเรื่องที่ครูมีไม่เฉพาะทักษะปฏิบัติย่อมจะต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพราะครูเชื่อว่าองค์ความรู้ทุก ๆ เรื่องย่อมจะต้องตรวจสอบได้ ทำให้ครูมีการทบทวนและการปรับปรุงความรู้นั้นอยู่เสมอโดยที่ไม่ยึดติดว่าสิ่งที่ครูได้รับมาจริงแท้แน่นอนอย่างไร อันนำไปสู่บุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทัศนะดังกล่าวยังสอดคล้องและสนับสนุนแนวคิดศาสตร์การสอนเชิงวิพากษ์ของ James Banks (2007) ที่อธิบายว่า ความรู้ การสร้างความรู้ และอำนาจของความรู้ จะต้องมีการวิเคราะห์ พิสูจน์ตรวจสอบ และการใช้ความรู้ที่ชอบธรรม ครูและนักเรียนควร

ใช้คำถามเพื่อสร้างสรรคการเรียนรู้อันนำไปสู่การตรวจสอบและนำไปสู่การใช้ความรู้นั้นอย่างเหมาะสม อันได้แก่ อะไรที่ถูกจัดเป็นความรู้ที่เป็นทางการ และความรู้นั้นจะเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มใด หรือแม้แต่การผลิตสร้างความรู้ให้ชุดความรู้ใดความรู้หนึ่งกระทำได้อย่างไร ประเด็นดังกล่าวล้วนเป็นข้อสังเกตที่มีเหตุมีผลและควรนำไปสู่การถกเถียงอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

3. ผลลัพธ์เชิงรูปธรรมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

การพัฒนาสมรรถนะที่ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ มโนทัศน์ และแรงจูงใจหรือแรงขับเคลื่อนภายใน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ที่เรียกว่าสมรรถนะแห่งการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ โดยปกติวิธีแล้วบุคคลแต่ละคนจะมีลักษณะ ภูมิหลัง ความคิด ความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ประกอบกับความยึดมั่นถือมั่นในตัวตนของครูนาฏศิลป์ที่มีอยู่ค่อนข้างสูง ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของมโนทัศน์ มายาคติ เจตคติ และแรงจูงใจภายใน จึงถือเป็นความท้าทายอันใหญ่หลวงของการวิจัยในครั้งนี้ เพราะสิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นปัจจัยที่มองเห็นได้ยาก วัดได้ยาก และพัฒนาได้ยากเช่นกัน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้มีสำคัญมากต่อการกำหนดพฤติกรรมของครูนาฏศิลป์ที่นำมาสู่วิถีปฏิบัติทั้งเชิงบวกและเชิงลบกับบุคคลรอบข้างในพื้นที่พหุวัฒนธรรมโดยตรง ถึงอย่างไรก็ตามการพัฒนาในส่วนพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมนอกเหนือจากความรู้และทักษะที่อาจจะสามารถพัฒนาได้ง่ายกว่าแล้วนั้น แต่มีใช้ว่าจะต้องตัดทิ้งหรือมองข้ามพฤติกรรมภายในส่วนนี้ไปโดยสิ้นเชิง เพราะสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์อย่างมากจากงานวิจัยนี้คือ การสังเคราะห์เพื่อให้พบเจอองค์ความรู้ใหม่จนสามารถบ่งชี้ได้ว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้จะต้องประกอบด้วยสมรรถนะย่อยด้านใดบ้าง แต่ละด้านมีเนื้อหาสาระสำคัญอย่างไร คำถามที่ชวนอภิปรายอย่างมีเหตุมีผลคือ กระบวนการพัฒนาเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ไปถึงสมรรถนะด้านนั้น ๆ จำต้องเป็นหน้าที่ของผู้ที่นำไปผลการวิจัยไปปรับใช้ ควรหาวิธีการที่เหมาะสมกับตนเองในการพัฒนาแต่ละด้าน เพราะลีลาการเรียนรู้ของครูแต่ละคนย่อมแตกต่างกันแน่นอน กระบวนการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ จึงอาจจำเป็นต้องมีการศึกษา วิเคราะห์อย่างเป็นระบบอีกครั้งต่อไป ทักษะในข้างต้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของ David McClenlland (1973) ได้อธิบายว่า คุณลักษณะของบุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ โดยมีส่วนหนึ่งที่จะลอยอยู่เหนือน้ำซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บทบาทหน้าที่ สำหรับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำซึ่งเป็นส่วนที่มีมากกว่า แต่ไม่สามารถสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ยากกว่า ได้แก่ ทักษะค่านิยม

ความคิด ความเชื่อ และอคติบางอย่าง ซึ่งเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลได้มากกว่า อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรผลิตครูของคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือ แม้แต่ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เองก็ตาม ควรขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนสมรรถนะครูใน สถานะนักจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมเข้าสู่กรอบมาตรฐานวิชาชีพครู และควรมีการทบทวน ปรับปรุงหลักสูตรผลิตครู โดยกำหนดให้มีรายวิชาพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับครู เป็นรายวิชาที่ คุรบังคับหรือวิชาเลือก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้หลักการ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน และ ฝึกประสบการณ์ระหว่างเรียน เพื่อให้ นักศึกษาครูเกิดความพร้อมและเพิ่มพูนสมรรถนะความรู้ เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม และกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาครูในการ เผชิญกับมิติพหุวัฒนธรรมในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูควรจัดให้มีกลไกการพัฒนาครู ประจำการสู่ครูมืออาชีพ โดยเฉพาะสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครู ตลอดจนเร่งผลิตและสร้างเครือข่ายครูต้นแบบปฏิบัติการที่ดีในการจัดการศึกษาตามแนวทาง พหุวัฒนธรรม ทั้งนี้สืบเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าครูประจำการส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหาและมีความ ต้องการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง

3. หน่วยงานทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูควรนำรูปแบบไป ปรับประยุกต์สร้างเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีความประสงค์ใน การพัฒนสมรรถนะฯ ได้มีโอกาสเข้าร่วมการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เข้าถึงง่าย และทันสมัย ทั้งรูปแบบออนไลน์หรือรูปแบบออฟไลน์ก็ตาม ทั้งนี้เป็นการเพิ่มทางเลือกให้ครูได้มี โอกาสพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอในเนื้อหาสาระการศึกษาร่วมสมัยเพื่อนำไปสู่แนวทางการ จัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ

1. ควรนำรูปแบบการพัฒนสมรรถนะฯ ไปนำร่องทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ถูกต้อง ตามระเบียบวิธีวิจัย ก่อนนำไปใช้ปฏิบัติจริง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเป็นการประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบฯ รวมถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการนำร่องทดลองใช้ อันนำไปสู่การ ปรับประยุกต์ใช้รูปแบบสำหรับการพัฒนสมรรถนะฯ ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบไปใช้พัฒนาครูโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อดึงครูที่มาจากพื้นที่ต่าง ๆ เข้าสู่กระบวนการพัฒนาโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูในแต่ละครั้งจะก่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายที่กว้างขวางขึ้นในกลุ่มวิชาชีพครูร่วมด้วย เพราะครูที่มาจากต่างที่ต่างถิ่นจะมีโอกาสได้พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำความรู้จักมักคุ้นซึ่งกันและกันควบคู่ไปกับการอบรม

3. การนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้ควรคำนึงถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ของครูที่เข้ารับการพัฒนา โดยเฉพาะภูมิหลังเชิงพื้นที่ทางวัฒนธรรมและระดับความรู้ความสามารถของครูแต่ละคนที่มีมากน้อยไม่เท่ากัน ผู้ใช้รูปแบบควรจัดครูตามกลุ่มพื้นที่ทางวัฒนธรรมนั้น ๆ เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมไปในทิศทางเดียวกัน และควรให้ครูได้มีการทดสอบประเมินระดับความรู้ความสามารถก่อนพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสม ทั้งนี้ประเด็นที่ควรคำนึงสำหรับผู้ที่น่ารูปแบบไปใช้คือ ควรตรวจสอบว่าครูที่เข้าร่วมอบรมมีบ้างหรือไม่ที่เป็นครูจากต่างภูมิภาคแต่มาประจำการในพื้นที่ภาคใต้ เพราะจะส่งผลกระทบต่อความลุ่มลึกในระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ครูมีโดยตรง ผู้นำรูปแบบไปใช้จึงควรบริหารจัดการกับครูกลุ่มต่าง ๆ อย่างรัดกุม เพื่อนำไปสู่ผลของการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

4. ควรจัดระยะเวลาในการพัฒนาสมรรถนะสำหรับครูที่เหมาะสมและเพียงพอ ตลอดจนควรจัดให้ครูที่เข้าร่วมอบรมได้มีช่วงเวลาในการเตรียมตัว และจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะใน 4 ด้าน คือ สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทั้งที่ควรส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาในการพัฒนาซ้ำ ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม อีกทั้งสมรรถนะบางด้านการพัฒนาเพียงครั้งหรือสองครั้งอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ไม่มากนัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูประจำการเพื่อการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมมิติอื่น ๆ โดยเฉพาะสมรรถนะการสอนข้ามชาติข้ามวัฒนธรรมสำหรับครู สืบเนื่องจากประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ รวมถึงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและภาคบริการถือเป็นรายได้หลักของประเทศ ทั้งนี้การหลังไหลไปมาหาสู่กันของแรงงานและนักท่องเที่ยวในระดับนานาชาติจะส่งผลอย่างมากต่อรูปแบบการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันและต่อเนื่องไปยังอนาคต ครูไทยในฐานะนักปฏิบัติการมีอาชีพควรมีการตั้งรับสำหรับนักเรียนที่มาจากเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายอย่างเหมาะสมต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยกรอบมโนทัศน์และพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์หรือครูประจำการในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับ ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในปัจจุบัน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์ศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ เพื่อยกระดับคุณภาพและความหลากหลายของหลักสูตรการศึกษา ที่นำไปสู่การผลิตครูนาฏศิลป์ที่ตอบสนองต่อสังคมที่แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ยังเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาในมิติใหม่ที่มีความยืดหยุ่นสูง และสอดคล้องกับพลวัตสังคมโลกในปัจจุบันอนาคตต่อไป

4. มิติการจัดการศึกษาบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทุกมิติ โดยการให้ความสำคัญกับการเคลื่อนไหวของพลเมืองท้องถิ่นในการร่วมกำหนดนโยบาย ทิศทางและเนื้อหาสาระการจัดการศึกษาที่ตอบสนองสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายอย่างอิสระ เพื่อนำมาสู่การเข้าใจในเจตนารมณ์การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยบูรณาการให้ชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเป็นโครงสร้างสำคัญช่วย ค้ำยันการศึกษาอีกทอดหนึ่ง ผ่านแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษากับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดย มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกร่วมของภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนการศึกษาที่ไม่หลงทิศหลงทาง สำหรับเยาวชนไทยในอนาคต แนวทางดังกล่าวถือเป็นประเด็นสำคัญที่ควรมีการศึกษา วิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ร้อยเอกราชคตินิยมแบบเดิม ๆ

บรรณานุกรม

- Banks, J. A. (2001). *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching*. Boston: Allyn and Bacon.
- Banks, J. A. (2002). *An Introduction to Multicultural Education*. Boston: Allyn and Bacon. Department of Education and Training and Children.
- Banks, J. A. (2007). *Educating Citizens in a Multicultural Society*. New York : Teachers College Press.
- Harkins, B. (2019). *Thailand Migration Report 2019*. United Nations Thematic Working Group on Migration in Thailand.
- Willis, I. (2000). *Critical issue: Addressing Literacy Needs in Culturally and Diverse Classrooms*. North Central Regional Educational Lab., Oak Brook, IL.
- Linda, D. H. (2006). Constructing 21st century Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 57(10), 1-15.
- Nieto, S. (2007). School reform and student learning: A multicultural perspective. In J.A. Banks & C.A.M. Banks (Eds.), *Multicultural Education: Issues and Perspectives* (6th ed., pp. 425-443).
- Thomas, E. (1997). Developing a culture-sensitive pedagogy: Tackling a problem of melding global culture within existing cultural contexts. *International Journal of Educational Development*.
- Thomas. (2000). *Culture and schooling: Building bridges between research, praxis and professionalism*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Thomas. (2004). *Knowledge cultures and higher education: Achieving balance in the context of globalization*. London: Institute of Education, University of London.
- Osman Özturgut. (2011). Understanding Multicultural Education. *Current Issues in Education*. Mary Lou Fulton teachers College Arizona State University.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม*

(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

กฤษฎาภาณุจัน โดพิทักษ์. (2563). การประเมินการปฏิบัติ. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กำมพร รักสอน. (2563). การวิเคราะห์การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของออสเตรเลีย. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 8(2), 233-249

กิตติวินท์ เดชชวนากร. (2559). การจัดการศึกษาในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องสำน ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2547). รายงานการพัฒนามน 2547 เสรีภาพทางวัฒนธรรมในโลกแห่งความหลากหลายวันนี้. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ.

เจษฎา เนตรพลับ และวีรชาติ เปรมานนท์. (2559). นาฏศิลป์พื้นเมืองปาดานี. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 27(2), 5.

จิระเดช นุกุลโรจน์. (2561). กระบวนการสร้างสรรค์ระบำพื้นบ้านมลายูภาคใต้ คณะอัสลีมาลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.

ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2562). การรู้พหุวัฒนธรรมศึกษาและการปฏิบัติเชิงวิชาชีพของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13(1), 79-89.

ชिरวัฒน์ นิเจนตร. (2560). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(2), 71-98

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วิ.พรินทร์.

ชูพินิจ เกษมณี. (2555). ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.

ฐิติมดี อาพัทธนานนท์. (2563). การพัฒนาโรงเรียนหลากหลายวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพหุวัฒนธรรมผ่านทางการศึกษาสำหรับครูและนักเรียนในประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฐิติมดี อาพัทธนานนท์. (2561). โรงเรียนหลากหลายวัฒนธรรม: นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐไทย

- ในสังคมพหุวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิชาภา จันทรพิชญ์. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามภูมิหลังของครู. (วิทยานิพนธ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิรดา เวชญาลักษณ์. (2562). หลักการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนกฤต อึ้งน้อย. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, กรุงเทพฯ.
- นงเยาว์ เนาวรัตน์. (2561). การศึกษาพหุวัฒนธรรม: มุมมองเชิงวิพากษ์และการปฏิบัติการในโรงเรียน. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพศักดิ์ นาคเสนา. (2546). นาฏยประดิษฐ์: ระบายพื้นเมืองภาคใต้. (ปริญญานิพนธ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2550). มลาญศึกษา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาชนมลาญมุสลิมในภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- บัญญัติ ยงย่วน, ปณิตดา ธนเศรษฐกร, และ วสุนันท์ ชุ่มเชื้อ. (2553). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา พหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- ประพันธ์ เรืองณรงค์. (2559). วรรณกรรมและภาษาถิ่นใต้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์.
- ประจวบ หนูเลี้ยง และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง. วารสารปาริชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ, 28(2), 233-251
- ปีเตอร์ เชนก์ และคณะ. (2560). โรงเรียนแห่งการเรียนรู้: คู่มือภาคสนามว่าด้วยวินัย 5 ประการสำหรับผู้บริหาร นักการศึกษา ครู ผู้ปกครอง และทุกคนที่ใส่ใจเรื่องการศึกษาเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม.

- ปรีชา คุณินทร์พันธ์. (2548). *ศาสนา ชาติพันธุ์-ชาตินิยม และความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนา พรหมณี และคณะ. (2560). แนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการ สาธารณสุขสำหรับนักศึกษาสาธารณสุข. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(2), 128-133.
- พล เหลืองรังสี. (2564). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันสูงของนักศึกษาครู ในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนใต้: การวิจัยเชิงการออกแบบ*. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- มาโนช บุญทองเล็ก. (2564). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยสู่ความเป็นพลเมืองโลก*. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2549). *การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวณ ศอลีหังศ์สกุล และคณะ. (2566). การผลิตซ้ำทางสังคมและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารกึ่งวิชาการ*, 44(3), 47-62.
- รัฐพล เย็นใจมา และ สุรพล สุยะพรหม. (2561). ความขัดแย้งในสังคม: ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 225-227.
- รสสุคนธ์ เนาวบุตร และนรินทร์ สังกษ. (2557). *แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมพหุวัฒนธรรมของชุมชนป่าละอู อำเภอบางขัน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วนิดา ธาระนัต. 2558. ทฤษฎีตัวยู (Theory U). *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(2), 29-32.
- วสันต์ สรรพสุข. (2563). สถานะพหุวัฒนธรรมศึกษาในโรงเรียนชายแดนไทย-สปป.ลาว: กรณีศึกษาโรงเรียน ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 43(3), 1-14.
- วัชรพงษ์ สูงปานเขา. (2562). *หนังสือภาษาอังกฤษเพื่อการสอนนาฏศิลป์ไทยพื้นฐานให้แก่ชาวต่างชาติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟรินติ้งเฮาส์ จำกัด.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(4),

1-15.

- วิวัฒน์ เพชรศรี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ4S สาระที่3 นาฏศิลป์ ชั้น
ประถมศึกษา ปีที่ 5. *วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี*, 7(1), 20-30.
- สุปรานี เวชประสิทธิ์และคณะ. (2566). การพัฒนาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของ
ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 12(1),
19-40.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธีรส์ ชูชื่น. (2555). พฤติกรรมศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้...ทางเลือกหรือทางรอด?.
วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 125-134.
- สุไม บิลโบ. (ม.ป.ป). *บทบาทครูในยุค เทคโนโลยีสารสนเทศ*. เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา
นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราช
ภัฏพระนคร.
- สิทธิชัย สุขคะตะ และ ณัฐวีณ์ บุณนาค. (2558). การวิเคราะห์ว่าทกรรมาชาตินิยมไทยในแบบเรียน
สังคมศึกษา และประวัติศาสตร์. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 4(1),
126 -136.
- สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ และคณะ. (2560). *โครงการนวัตกรรมการพัฒนานักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *การประเมินอภิमान*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2550). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *รายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย
17 จังหวัด 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานพันธกิจการศึกษา. (2565). *หลักสูตรแกนกลางพันธกิจการศึกษา ค.ศ. 2022*. กรุงเทพฯ:
สำนักงาน พันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย.
- ศูนย์มนุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2022). *กลุ่มชาติพันธุ์*. สืบค้นจาก
<https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/46>.

อัศรา ประเสริฐสิน. (2563). *เครื่องมือการวิจัยทางการศึกษาและสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนัก
ทดสอบทาง การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อานันท์ กาญจนพันธุ์ และ ชัยพงษ์ สำเนียง. (2557). *แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี*.
เชียงใหม่: สถาบันศึกษา นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะฯ

1.1 ศาสตราจารย์ ชวน เพชรแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
1.2 ดร.กาญจนา ตระกูลวรกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
1.3 ดร.ศิริพันธ์ ศรีวีระสกุล	สำนักงานพันธกิจการศึกษา
1.4 ดร.สมชาย พ็อนรำดี	วิทยาลัยนาฏศิลป์ปทุมธานี
1.5 ดร.สมโภชน์ เกตุแก้ว	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

2. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือวิจัย (IOC)

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิรักษา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2.2 รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2.3 รองศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงค์	คณะศึกษาศาสตร์
	มหาวิทยาลัยทักษิณ
2.4 รองศาสตราจารย์ ดร.ยุพธนา ฉัพพรรณรัตน์	คณะศิลปศึกษาวิทยาลัย
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.5 รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง	คณะครุศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2.6 รองศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิเวชกุล	คณะศิลปกรรมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยาสมร ผลบุญ	คณะศิลปกรรมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2.8 ดร.สมโภชน์ เกตุแก้ว	สำนักศิลปศาสตร์
	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2.9 ดร.จิราภรณ์ เหมพันธ์	คณะครุศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
2.10 นางสาวนาตยา สุวรรณจันทร์	โรงเรียนบ้านน้ำพุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบฯ ระยะที่ 2

3.1 ศาสตราจารย์ ดร.นงเยาว์ เนาวรัตน์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงค์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยาสมร ผลบุญ	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา อนุวัฒน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
3.8 ดร.จิราภรณ์ เหมพันธ์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
3.9 นายอภิเดช ถิ่นพังงา	โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินรับรองประสิทธิภาพรูปแบบฯ ระยะที่ 3

4.1 ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด กิจจันทร์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4.2 ศาสตราจารย์ ชวน เพชรแก้ว	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
4.3 รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมลวรรณ วีระธรรมโม	เลขาธิการสำนักงานครุสภา
4.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา มัชฌมนันท์	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

4.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลิมพล จันทร์โชติ	วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
4.7 รองศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
4.8 อาจารย์สถาพร ศรีสัจจัง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
4.9 นางสาวนัตยา สุวรรณจันทร์	โรงเรียนบ้านน้ำพุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แบบสัมภาษณ์เพื่องานวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรม
ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

คำชี้แจง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา วิธีการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ผู้วิจัยขอความร่วมมือครูนาฏศิลป์ตอบแบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ที่ตรงกับความจริงและความคิดเห็นของครูนาฏศิลป์ ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ด้วยความเคารพ

จิระเดช นุกูลโรจน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่งปัจจุบัน .....

อายุ ..... วุฒิกวการศึกษา .....

ประสบการณ์ทำงาน ..... รายวิชาที่สอน .....

ระดับชั้นที่สอน .....

วัน / เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์ .....

สถานที่ / ช่องทางการสัมภาษณ์ .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา วิธีการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

1. ท่านคิดว่าสภาพบริบททางสังคม ชุมชน สถานศึกษา และผู้เรียน ที่ท่านอยู่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมหรือไม่ เพราะเหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น
2. ท่านออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมหรือไม่ และท่านใช้แนวทางนั้นอย่างไรบ้าง
3. ท่านมีวิธีการจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร
  - 3.1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้
  - 3.2 ด้านวิธีการกำหนดภาระงาน
  - 3.3 ด้านวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน
  - 3.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน
  - 3.5 ด้านการออกแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้
4. ท่านได้ให้ความรู้ ความเข้าใจหรือสอดแทรกทักษะพหุวัฒนธรรมกับผู้เรียนในรายวิชานาฏศิลป์มากน้อยเพียงใด
5. ท่านประสบปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมหรือไม่ ถ้ามีคืออะไรบ้าง
6. ท่านคิดว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อครูนาฏศิลป์หรือไม่ เพราะเหตุใด

7. ท่านคิดว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร และมีองค์ประกอบด้านใดบ้าง

8. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ควรดำเนินการอย่างไร

9. ท่านมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครูนาฏศิลป์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

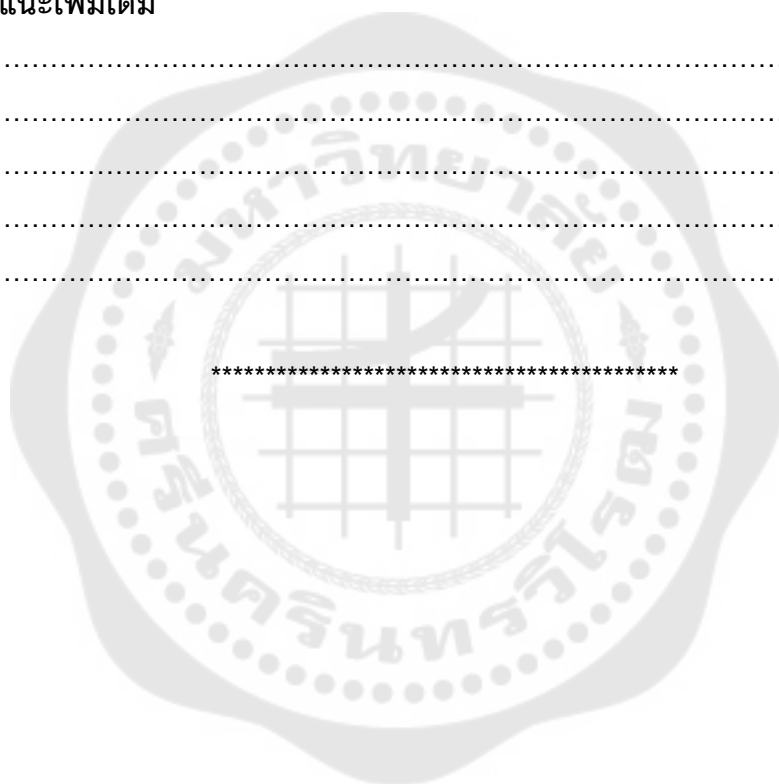
.....

.....

.....

.....

*****

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์
ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่งปัจจุบัน .....

วัน / เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์ .....

สถานที่ / ช่องทางการสัมภาษณ์ .....

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. จากกลไกหรือกระบวนการผลิตครูเพื่อทำการสอนในเขตพื้นที่ภาคใต้ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ท่านคิดว่าทักษะด้านใดบ้างที่ขาดหายไปและมีทักษะใดบ้างต้องได้รับการเสริมสร้างให้กับบัณฑิตครูเพื่อทำการสอนในพื้นที่เหล่านั้น
2. ครูนาฏศิลป์กับการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคใต้ควรมีคุณลักษณะหรือข้อบ่งชี้ในด้านใดบ้าง และน้ำหนักความสำคัญตัวบ่งชี้แต่ละตัวควรเป็นอย่างไร
3. ครูผู้ปฏิบัติการสอนทางด้านวัฒนธรรมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ควรจะมีจุดเน้นและข้อควรระวังในประเด็นใดบ้าง
4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ควรจะมีการพัฒนาในมิติใดบ้างเป็นสำคัญ
5. ท่านคิดว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาให้ครูนาฏศิลป์เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม มีรูปแบบใดบ้าง
6. การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ควรประเมินด้านใดบ้าง และแต่ละด้านควรประเมินครอบคลุมในมิติใดบ้าง
7. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ในเรื่องใดบ้าง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบตอบรับเพื่อให้ข้อมูลต่องานวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของ
ครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

คำอธิบาย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ ซึ่งรูปแบบที่ได้นี้จะประโยชน์อย่างมากแก่ครูนาฏศิลป์ เป็นการเพิ่มทางเลือกในการจัดเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนเป็นแนวทางแห่งการพัฒนาสู่ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าครูนาฏศิลป์ให้ความร่วมมือต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป ขอขอบพระคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

สแกนเพื่อตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

สแกนเพื่อตอบแบบสอบถามช่องทาง
โทรศัพท์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
แบบประเมินเพื่องานวิจัยคุณวุฒิบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์
ในเขตพื้นที่ภาคใต้

คำชี้แจง

ข้อมูลจากการสอบถามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ผู้วิจัยขอความร่วมมือครูนาฏศิลป์ตอบแบบสอบถามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ที่ตรงกับความจริงและความคิดเห็นของครูนาฏศิลป์ ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ข้อตกลงเบื้องต้น (นิยามศัพท์เฉพาะ)

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และมโนทัศน์ที่ดีของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ที่ตอบสนองสอดคล้องกับความต้องการหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในลักษณะภูมิศาสตร์ ความรู้ในศาสนา ความรู้ในชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา ตลอดจนความรู้ในวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในสังคมภาคใต้

2. **ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการโดยใช้แนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการพินิจพิจารณาเพื่อการปรับเปลี่ยนและเลือกสรรค่านิยมสาระ ตำราเรียน หรือวาทกรรมที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือระบบทีมในชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า

3. **ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก** หมายถึง ความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงหรืออุดมคติของครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลการตระหนักรู้และความเข้าใจตนเอง การตีตราบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคม ถือเป็น การรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม

4. **ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้** หมายถึง การนำชุดข้อมูลความรู้เดิม ประสบการณ์ที่มีมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิถีปฏิบัติที่ดีที่สุด และพัฒนาปรับปรุงความรู้และการปฏิบัติของตนอยู่ตลอดเวลา จนสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศิลปวิทยาการใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบัน ตลอดจนมีแนวทางการสร้างเครือข่ายวิชาชีพของครูนาฏศิลป์เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ การพินิจพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้

ด้วยความเคารพ

จิระเดช นุกุลโรจน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

- ชาย   หญิง   อื่น ๆ

2. สถานะผู้ประเมิน

2.1 อายุ

- น้อยกว่า 25 ปี
 25 – 35 ปี
 36 – 45 ปี
 46 – 55 ปี
 มากกว่า 55 ปี

2.2 วุฒิการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

2.3 ตำแหน่ง

- ครูผู้สอน
 ผู้บริหารสถานศึกษา
 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าสายชั้น
 อื่น ๆ _____

2.4 ประสบการณ์การทำงานด้านการสอน

- น้อยกว่า 5 ปี
 5 – 10 ปี
 11 – 15 ปี
 16 – 20 ปี
 21 – 25 ปี
 มากกว่า 25 ปี

3. รายวิชาที่สอน

- สอนเฉพาะวิชานาฏศิลป์   สอนวิชานาฏศิลป์และวิชาอื่น ๆ ร่วมด้วย

4. ระดับชั้นที่สอน (หากท่านสอนหลายระดับชั้นสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ม.1   ม.2
 ม.3   ม.4
 ม.5   ม.6
 เฉพาะช่วงชั้นที่ 2 (ม.ต้น)
 เฉพาะช่วงชั้นที่ 3 (ม.ปลาย)
 ทุกระดับชั้น

ตอนที่ 2 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

จงเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง ระดับคะแนนที่ต้องการเลือก โดยมีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

ระดับ 5 คะแนน หมายถึง สามารถปฏิบัติได้มีคุณภาพในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนน หมายถึง สามารถปฏิบัติได้มีคุณภาพในระดับมาก

ระดับ 3 คะแนน หมายถึง สามารถปฏิบัติได้มีคุณภาพในระดับปานกลาง

ระดับ 2 คะแนน หมายถึง สามารถปฏิบัติได้มีคุณภาพในระดับน้อย

ระดับ 1 คะแนน หมายถึง สามารถปฏิบัติได้มีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1.	ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม						
	1. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ สถานศึกษาและชุมชน ในด้านความหลากหลายทางภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และวิถีปฏิบัติ						
	2. มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางภูมิลักษณะในพื้นที่รอบบสถานศึกษา						
	3. มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาและวิถีปฏิบัติตามแนวทางบทบัญญัติของศาสนา นั้น ๆ						
	4. สามารถระบุได้ว่าพื้นที่สถานศึกษามีการผสมกลมกลืนของกลุ่มชนพื้นเมืองและชาติพันธุ์ใดบ้าง						
	5. สามารถออกแบบและสร้างแผนผังวัฒนธรรมที่เป็นเครื่องมือการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้						

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
	6. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎีการ สอน และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ในสังคมพหุวัฒนธรรม						
	7. มีความรอบรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ที่เป็น เอกลักษณ์เฉพาะในท้องถิ่นรอบ ๆ พื้นที่ สถานศึกษา ชุมชน และสังคมภาคใต้						
	8. มีความรู้ ความเข้าใจในวิถีปฏิบัติทางสังคม และวัฒนธรรมภาคใต้ สามารถนำมาออกแบบ การเรียนรู้นาฏศิลป์สำหรับผู้เรียนที่ หลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม						
2.	ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ						
	1. สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเนื้อหาสาระและสื่อ การเรียนรู้ใดบ้างที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง						
	2. สามารถบูรณาการเนื้อหาสาระกับประเด็น ที่เกิดขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์อย่าง น่าสนใจ						
	3. หลีกเลี่ยงการผลิตซ้ำทางวาทกรรมที่ ส่งเสริมการกดทับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือความ เป็นชายขอบ						
	4. ความสามารถในการวิเคราะห์ประเมิน เนื้อหา หรือสาระการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ ประเด็นพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคใต้						
	5. สามารถเลือกสรรเนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้ ที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน						

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
	6. สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ในชั้นเรียน						
	7. สามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านและ ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาออกแบบร่วมกับ การเรียนรู้ทางศิลปะ						
	8. สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ความร่วมมือหรือกระบวนการกลุ่ม						
	9. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนหลักสูตร วิธีสอน ที่เน้นกิจกรรมความร่วมมือหรือการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณค่าของวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกัน						
	10. สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แสดงออกอัตลักษณ์และภูมิหลังของตนเอง อย่างภาคภูมิใจ						
	11. ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างผู้เรียนภายในชั้นเรียนอย่างอิสระ						
	12. สามารถสร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้ปกครอง ครู และชุมชนในการสร้าง ประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียน						
	13. มีการแสดงวิธีการวัดและประเมินผลไว้ อย่างชัดเจนครบถ้วน และมีความเป็นธรรม ต่อผู้เรียน						
	14. มีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่หลากหลาย						

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
	15. วัดและประเมินผลโดยใช้ข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์						
	16. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมออกแบบวิธีการวัดและประเมินการเรียนรู้						
	17. สร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการวัดและประเมินการเรียนรู้						
	18. มีการกำกับติดตามพัฒนาการสมรรถนะพหุวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด						
3.	ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก						
	1. ใฝ่เรียนรู้แนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับครู และแนวทางการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข						
	2. มีทักษะการสื่อสารและรับฟังด้วยความเข้าใจในสภาพปัญหา วิถีชีวิต และภูมิหลังที่แตกต่างของนักเรียน						
	3. มีจิตจริยธรรมและจิตเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของความแตกต่างในสังคม						
	4. มีคุณลักษณะการให้ความเป็นธรรมกับทุก ๆ วัฒนธรรม ที่มีความเชื่อ ค่านิยม และวิถีปฏิบัติที่แตกต่าง						
	5. มีความซื่อสัตย์ต่อความคิดและความอคติบางอย่างทางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง						
	6. เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ถึงแม้ผู้นั้นจะมีคุณวุฒิและวัยวุฒิที่น้อยกว่าก็ตาม						

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
4.	ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้						
	1. มีการฝึก พิจารณาความถูกต้องครบถ้วน องค์ความรู้ของตนเองอยู่เสมอ						
	2. ไม่ยึดมั่นถือมั่นในองค์ความรู้ของตนเอง						
	3. มีเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ คุณาภศิลป์อย่างกว้างขวาง						
	4. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ศิลปิน ปราชญ์ ท้องถิ่น ตลอดจนผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา						
	5. มีแนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติมทักษะที่ จำเป็นสำหรับครูอย่างสม่ำเสมอ						
	6. ได้รับการพัฒนาสมรรถนะหุวิฒนธรรม สำหรับครูอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอสำหรับ การจัดการศึกษา						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

คำชี้แจง

ข้อมูลจากการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นตัวบ่งชี้จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ใน 4 องค์ประกอบ การประเมินโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน	1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	0	ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	-1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ที่มาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์หาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ การวิเคราะห์แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม JAMES BANKS แนวคิดวงแหวนแห่งการเรียนรู้ NIETO และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ACTIVE LEARNING ผสมกับข้อมูลจากกระบวนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา (หลักสูตรและการสอน, วัดและประเมินผลการศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปกรรมภาคใต้ อีกทั้งผลจากการสัปดาห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในระยะที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประกอบสร้างเป็นร่างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ข้อตกลงเบื้องต้น (นิยามศัพท์เฉพาะ)

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และมโนทัศน์ที่ดีของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ที่ตอบสนองสอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในลักษณะภูมิศาสตร์ ความรู้ในศาสนา ความรู้ในชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา ตลอดจนความรู้ในวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในสังคมภาคใต้

2. **ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการโดยใช้แนวทางพหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการพิจารณาเพื่อการปรับเปลี่ยนและเลือกสรรคเนื้อหาสาระ ตำราเรียน หรือวาทกรรมที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือระบบทีมในชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า

3. **ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก** หมายถึง ความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงหรืออุดมคติของครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้และความเข้าใจตนเอง การตีราบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคม ถือเป็นกรรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม

4. **ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้** หมายถึง การนำชุดข้อมูลความรู้เดิม ประสบการณ์ที่มีมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด และพัฒนาปรับปรุงความรู้และการปฏิบัติของตนอยู่ตลอดเวลา จนสามารถก้าว

ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศิลปะวิทยาการใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบัน ตลอดจนมีแนวทางการสร้างเครือข่ายวิชาชีพของครุฑศิลป์เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ การพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้

ด้วยความเคารพ

จิระเดช นุกุลโรจน์

แบบประเมินยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนาระบบของครุฑศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้				
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	1	0	-1	เสนอแนะ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม				
ตัวบ่งชี้ที่ 1.ความรู้ในภูมิลักษณะ				
ตัวบ่งชี้ที่ 2.ความรู้ในศาสนาและวิถีปฏิบัติ				
ตัวบ่งชี้ที่ 3.ความรู้ในชาติพันธุ์				
ตัวบ่งชี้ที่ 4.ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา				
องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ทักษะปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิง ศูนย์กลาง				
ตัวบ่งชี้ที่ 2.ทักษะเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรม ของผู้เรียน				
ตัวบ่งชี้ที่ 3.ทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ				
ตัวบ่งชี้ที่ 4.ทักษะสร้างสรรค์การประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า				
องค์ประกอบที่ 3 ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก				
ตัวบ่งชี้ที่ 1.อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง				
ตัวบ่งชี้ที่ 2.อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน				
ตัวบ่งชี้ที่ 3.อัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม				
องค์ประกอบที่ 4 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้				
ตัวบ่งชี้ที่ 1.การพิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้				
ตัวบ่งชี้ที่ 2.การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของครุฑศิลป์				
ตัวบ่งชี้ที่ 3.การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

แบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวิรัตน์ จันทพงษ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์

ผู้วิจัย

จิระเดช นุกุลโรจน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อผู้ประเมินรับรอง.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

ช่องทางติดต่อ.....

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพด้านความถูกต้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้
2. เพื่อนำข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ให้มีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปใช้งานได้จริงต่อไป
3. เพื่อรับรองประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การนำไปใช้จริงต่อไป

ผลการประเมินมาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ ภาคใต้												
รายการประเมิน	ด้านความเหมาะสม					ด้านความเป็นไปได้						
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	เพิ่มเติม	
11. โดยภาพรวมรูปแบบการ พัฒนาที่สร้างขึ้นมีความ เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ ในการปฏิบัติได้จริงตาม จุดมุ่งหมายของการพัฒนาทุก ประการ												
รวม												

หมายเหตุ : คะแนนการประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงพัฒนารูปแบบฯ

.....

.....

จากการประเมินประสิทธิภาพของแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวม
ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า

- รูปแบบมีความเหมาะสมดีมากและเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง
- รูปแบบมีความเหมาะสมดีและเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง แต่ควรปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
- อื่น ๆ โปรดระบุ .....
- .....

ลงชื่อ .....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาคุณธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

จิระเดช นุกุลโรจน์

นิสิตปริญญาเอก กศ.ด. (ศิลปศึกษา)

แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์
ในเขตพื้นที่ภาคใต้

คำชี้แจงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผ่านการศึกษาวเคราะห์จากสภาพปัญหาของครูนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติการสอนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม การสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 3 แนวคิด ประกอบด้วย **แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม JAMES BANKS** ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่พหุวัฒนธรรมอย่างเสรีทั้งในและนอกสถานศึกษา การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในตัวผู้เรียน โดยการปรับหลักสูตร เนื้อหาสาระ สัณฐานการสอนและสัณฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการสร้างสรรค์สัมพันธ์ภาพกับหุ้นส่วนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและครอบครัวอย่างสมดุล ผสานกับ **แนวคิดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม NIETO** ซึ่งเป็นแนวคิดพหุวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์ที่มีหลักใหญ่ใจความที่ต่อต้านการเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์ การลดความเหลื่อมล้ำและการกดขี่ทางชาติพันธุ์ รวมถึงการจัดลำดับขั้นบนพื้นฐานของเชื้อชาติอย่างไม่เป็นธรรม และ **แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING)** โดยมุ่งไปที่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียน โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มและการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนอย่างสันติ

2. ประเด็นการสนทนากลุ่มนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนจากการเสนอความคิดเห็นเชิงวิชาการในประเด็นองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยจะนำผลึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนาในครั้งนี้มาใช้ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ต่อไป

3. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนาในครั้งนี้ถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จะไม่มีการนำไปเปิดเผยหรือใช้ทางอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแต่อย่างใด

4. ประเด็นการสนทนากลุ่มในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน รวมทั้งสิ้น 10 ประเด็นสนทนา ประกอบด้วย

4.1 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาใน
สังคมพหุวัฒนธรรมของครูในเขตพื้นที่ภาคใต้

4.2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม
ของครูนาฏศิลป์

4.3 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม
ของครูนาฏศิลป์

หมายเหตุ ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถกำหนดประเด็นการสนทนาอื่น ๆ เพิ่มเติมได้ตามความ
เหมาะสมหากปรากฏข้อมูลที่มีความน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระการวิจัย โดยคำนึงถึง
เวลาและบรรยากาศในการสนทนาอย่างรัดกุม

ข้อมูลทั่วไปของการจัดสนทนา

พื้นที่หรือช่องทางดำเนินการ .....

วันที่ดำเนินการ .....

ระยะเวลาดำเนินการ .....

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

8. ....

9. ....

10. ....

ตอนที่ 1 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมของครูในเขตพื้นที่ภาคใต้

1. ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการหลอมรวมของพลเมืองจากกลุ่มความคิดความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย แต่ในสังคมการศึกษากลับยังคงจัดการศึกษาในมายาคติของวัฒนธรรมแบบปิดหรือวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ ท่านคิดว่าหลักคิดดังกล่าวส่งผลอย่างไรบ้างต่อผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมเหล่านั้น

2. เขตพื้นที่ภาคใต้ในฐานะพื้นที่แห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ปรากฏการณ์สำคัญคือการเกิดขึ้นของห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ครูในฐานะนักจัดการศึกษาควรมีวิธีการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดความสมดุล

3. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรงกับตัวครู ผู้เรียน และชุมชน จากการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบสนองสอดคล้องต่อความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมมีประเด็นสำคัญใดบ้าง

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

1. ในสถานการณ์แห่งความยุ่งยากซับซ้อนของการจัดการศึกษาเพื่อให้ตอบสนองสอดคล้องต่อความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ท่านคิดว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญในด้านใดบ้าง

2. องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในแต่ละด้าน มีเนื้อหาสาระสำคัญในประเด็นอะไรบ้าง และมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด

3. ครูนาฏศิลป์ในฐานะครูผู้ปฏิบัติการทางวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนพหุวัฒนธรรม ท่านคิดว่าควรมีคุณลักษณะเฉพาะที่มีความแตกต่างจากครูกลุ่มศาสตร์อื่น ๆ ในด้านใดบ้าง

ตอนที่ 3 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์

1. รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาครูนาฏศิลป์ให้เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม ควรดำเนินการอย่างไร

2. ควรใช้ระยะเวลาอย่างน้อยเพียงใดในการพัฒนาครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ให้เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมอย่างชำนาญและยั่งยืน

3. กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูควรมีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดในประเด็นใดบ้างเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จหรือก่อให้เกิดผลลัพธ์แห่งการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

** ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาในการร่วมสนทนาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ **

ภาคผนวก ค
คู่มือการนำรูปแบบไปใช้

คำชี้แจง

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นกรอบสำหรับการพัฒนาครูนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการจัดการศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบของสมรรถนะที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีรูปแบบการพัฒนา 3 รูปแบบ และกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ 6 ขั้นตอน ทั้งนี้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร ตำราทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนลงปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อประเมินตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมขององค์ประกอบ ตัวอย่าง รูปแบบ กระบวนการพัฒนา รวมถึงพิจารณารับรองมาตรฐานความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ไปใช้จริงต่อไป

ในการนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และมโนทัศน์ที่ดีของครูนาฏศิลป์เพื่อนำไปสู่ครูผู้ปฏิบัติการในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมืออาชีพ

จิระเดช นุกุลโรจน์
 นิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต
 สาขาวิชาศิลปศึกษา

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	317
1. ที่มาของรูปแบบ	317
2. วัตถุประสงค์	318
3. แนวคิดทฤษฎี	318
4. ขอบเขตของการใช้รูปแบบ	320
5. เงื่อนไข	320
6. ผลลัพธ์	321
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบขอและตัวบ่งชี้	324
1. นิยามความหมายของสมรรถนะรายด้าน	331
2. สมรรถนะและตัวบ่งชี้รายด้าน	333
2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	333
2.2 ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	334
2.3 ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก	335
2.4 ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้	336
ส่วนที่ 3 รูปแบบและกระบวนการพัฒนา	348
สมรรถนะด้านที่ 1	342
สมรรถนะด้านที่ 2	344
สมรรถนะด้านที่ 3	346
สมรรถนะด้านที่ 4	348
ภาคผนวก ก เครื่องมือการประเมินสมรรถนะฯ เครื่องมือการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	352
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้	370
พหุวัฒนธรรม	

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. ที่มาของรูปแบบ

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ถือเป็นสมรรถนะด้านหนึ่งของวิชาชีพครูที่มีความสำคัญเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและสร้างความเท่าเทียมต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ตลอดจนยังเป็นหนึ่งในประเด็นสาระสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้ครุมืออาชีพตามเป้าประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการและแนวทางปฏิรูปการศึกษาชาติ ซึ่งครูเปรียบเสมือนบุคลากรด่านหน้าทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาครูนอกจากจุดเน้นด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ยังต้องคำนึงถึงบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในเจตนารมณ์การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 หรือเรียกว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมสำหรับครู

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาให้ครูนาฏศิลป์ระดับปฏิบัติการสอนมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาในพื้นที่แตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2.ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3.ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4.ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ถูกพัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัยทางทฤษฎีอย่างเป็นระบบ ผ่านการสังเคราะห์จาก **แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรม JAMES BANKS** ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่พหุวัฒนธรรมอย่างเสรีทั้งในและนอกสถานศึกษา การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในตัวผู้เรียน โดยการปรับหลักสูตร เนื้อหาสาระ สื่อการสอนและสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการสร้างสัมพันธ์ภาพกับหุ้นส่วนการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและครอบครัวอย่างสมดุล ผสานกับ **แนวคิดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม NIETO** ซึ่งเป็นแนวคิดพหุวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์ที่มีหลักใหญ่ใจความที่ต่อต้านการเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์ การลดความเหลื่อมล้ำและการกดขี่ทางชาติพันธุ์ รวมถึงการจัดลำดับชั้นบนพื้นฐานของเชื้อชาติอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้ **แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING)**

โดยมุ่งไปที่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียน โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มและการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อผู้เรียนอย่างสันติ ถึงกระนั้นผลที่ได้จากการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติจริงจะส่งผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทักษะ กระบวนการ ทศนคติและวิถีปฏิบัติของครูนาฏศิลป์ที่สอดคล้องตอบสนองกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอันแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะที่ครอบคลุม 4 ด้าน ดังนี้ 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก และ 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

3. **แนวคิดทฤษฎี** สำหรับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบสำคัญในการประกอบสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มี 5 แนวคิดทฤษฎี โดยแบ่งเป็น 2 แนวคิดหลัก และ 3 แนวคิดสนับสนุน ดังนี้

แนวคิดหลัก

3.1 **แนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ Sonia Nieto** เป็นแนวคิดและปฏิบัติการในการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคม เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ถกเถียงและสร้างสรรค์วิถีดั้งเดิมและมุมมองที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความอดทนอดกลั้นและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคือตัวครูครูต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง หลักการจัดการเรียนรู้เชิง วิพากษ์เพื่อเปิดทางให้ผู้เรียนนำเสนอตัวตนอย่างอิสระและรู้สึกมั่นคงปลอดภัยทางวัฒนธรรม

3.2 **แนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ James Banks** เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาโดยมีต้นแบบแห่งการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นธรรมทางการศึกษาสำหรับผู้เรียน มี 5 มิติ คือ 1. มิติการบูรณาการเนื้อหา 2. มิติการจัดการเรียนรู้ที่เป็นธรรม 3. มิติการจัดการเรียนรู้เพื่อลดอคติ 4. มิติการประดิษฐ์สร้างความรู้ 5. มิติการเปลี่ยนวัฒนธรรมโรงเรียน แนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของ James Banks มุ่งให้ความสำคัญกับฐานคิดแบบพหุวัฒนธรรมเสรีนิยม เน้นความเท่าเทียมและการยอมรับ

แนวคิดสนับสนุน

3.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ครูต้องลดบทบาทในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน ๆ หรือแม้แต่การนำเสนอตัวตน ลีลาการเรียนรู้ที่เป็นเฉพาะของผู้เรียนรายบุคคล แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นแนวคิดที่ทำให้ครูเข้าใจ เข้าถึงผู้เรียนได้มากที่สุด เป็นการจัดลำดับความสำคัญให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่แท้จริงตามเจตนารมณ์ การศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม

3.4 ทฤษฎีตัวดู (U Theory) เป็นทฤษฎีช่วยแก้ปัญหาจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่ใช้ประสบการณ์และความรู้แบบเดิม ๆ มาแก้ปัญหา ทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ความเชื่อ และยังเป็นตัวปิดกั้นความคิด ความรู้ วิทยาการใหม่ ๆ เรียกสิ่งนี้ว่า “จุดบอด” ที่เป็นอุปนิสัยที่แสดงออกตามความเคยชิน แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบทันทีที่ใช้การตอบสนองจากความเคยชิน ความรู้และประสบการณ์แบบเก่า ความรู้ที่นำมาใช้ก็มีลักษณะเป็นการหยิบฉวย จดจำเป็นความรู้แบบลอกเลียนกันไปมา ถูกนำมาใช้โดยไม่ต้องคิดทำให้ปิดกั้นการรับรู้การพัฒนาความรู้จากภายในที่เป็นจุดเกิดของจิตสำนึก และปัญญาที่ทำให้เกิดความรู้อื่นใหม่ ทางเลือกใหม่ ๆ ที่หลากหลายไม่ให้อัจฉริยะออกมา ดังนั้นทฤษฎีตัวดู (U Theory) จึงเป็นทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูนาฏศิลป์

3.5 ADDIE Model เป็นหลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีลำดับการพัฒนาเป็น 5 ขั้น ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งแต่ละขั้นตอนเป็นแนวทางที่มีลักษณะที่ยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับในกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ลำดับขั้นตอนการพัฒนา

ของ ADDIE Model ร่วมกับขั้นตอนการพัฒนาตามแนวทางทฤษฎีตัวดู (U Theory) เพื่อหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้จึงเกิดขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะจำนวน 6 ขั้นตอน

4. ขอบเขตของการใช้รูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ สร้างขึ้นจากการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพปัจจุบันและปัญหาของครูนาฏศิลป์ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ ส่งผลให้คู่มือฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ในภาคใต้โดยเฉพาะ ทั้งนี้หน่วยงานที่สามารถนำรูปแบบฯ ไปใช้สำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ มีดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) 14 จังหวัดภาคใต้
2. สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา(สพม.) 14 จังหวัดภาคใต้
3. สถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรการผลิตบัณฑิตครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ถึงอย่างไรก็ตามครูนาฏศิลป์หรือหน่วยงานที่มีได้อยู่ในขอบข่ายที่กล่าวมาก็ยังสามารถนำคู่มือการใช้รูปแบบไปศึกษาและประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม

5. เงื่อนไข เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบการพัฒนาฯ ไปใช้

5.1 ครูนาฏศิลป์ควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างชำนาญ

5.2 ครูนาฏศิลป์ควรมีรูปแบบการพัฒนาฯ ไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และควรมีระยะเวลาฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดความรู้ ความชำนาญอย่างเพียงพอ

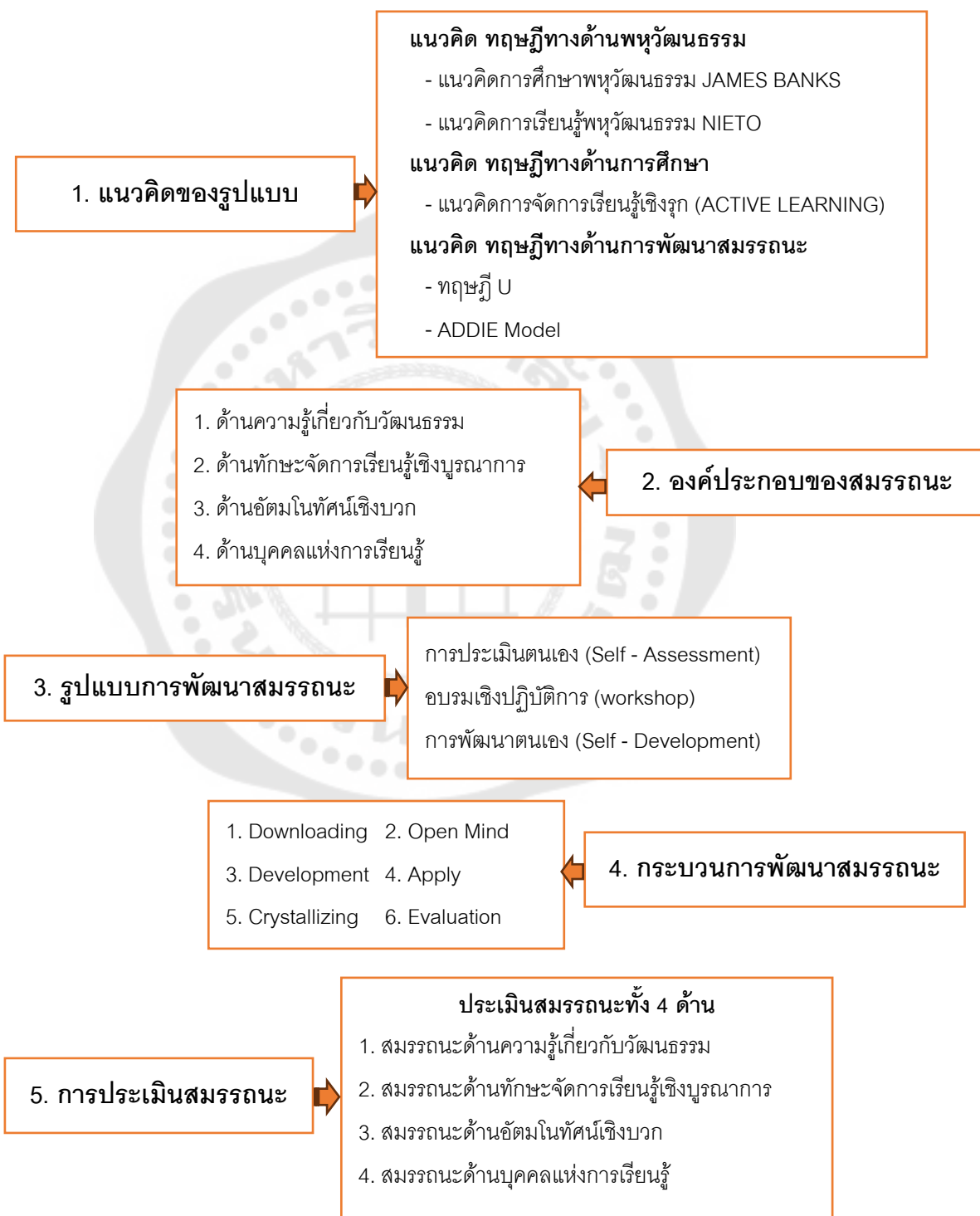
5.3 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะสามารถดำเนินการได้ทั้ง 3 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุน ความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ถึงกระนั้นควรพัฒนาให้ครบกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน เพื่อประสิทธิผลของการพัฒนาฯ ในแต่ละครั้ง

6. ผลลัพธ์

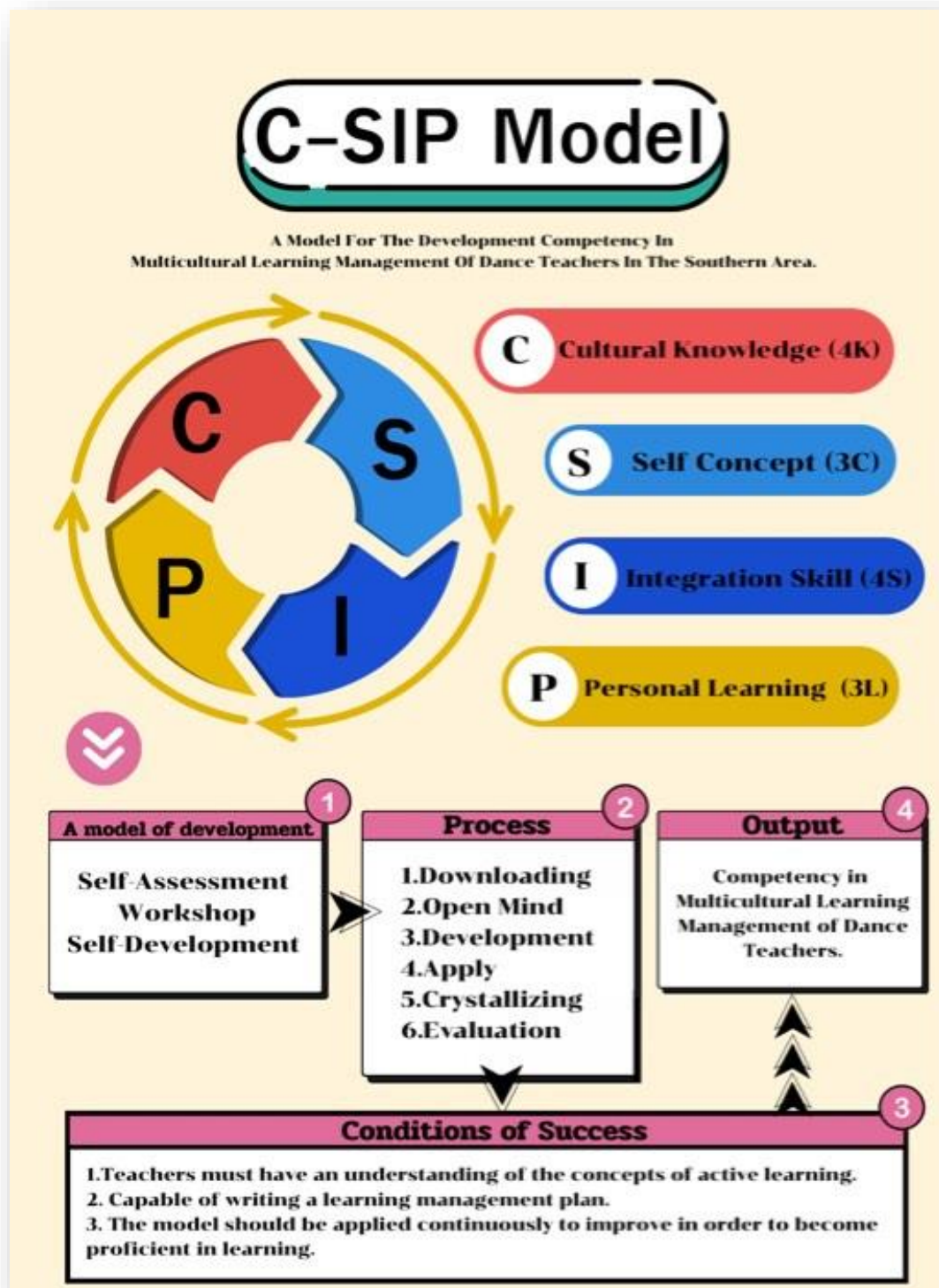
ผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้รูปแบบนำไปสู่สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พัฒนาธรรมของครู ศึกษาศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 ด้าน คือ 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิง บวกของครูศึกษาศิลป์ และ 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสมรรถนะทั้ง 4 ด้านนี้จะส่งผล อย่างมากต่อความสามารถในการออกแบบและสร้างแผนการเรียนรู้ของครูศึกษาศิลป์ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม

โครงสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้พัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

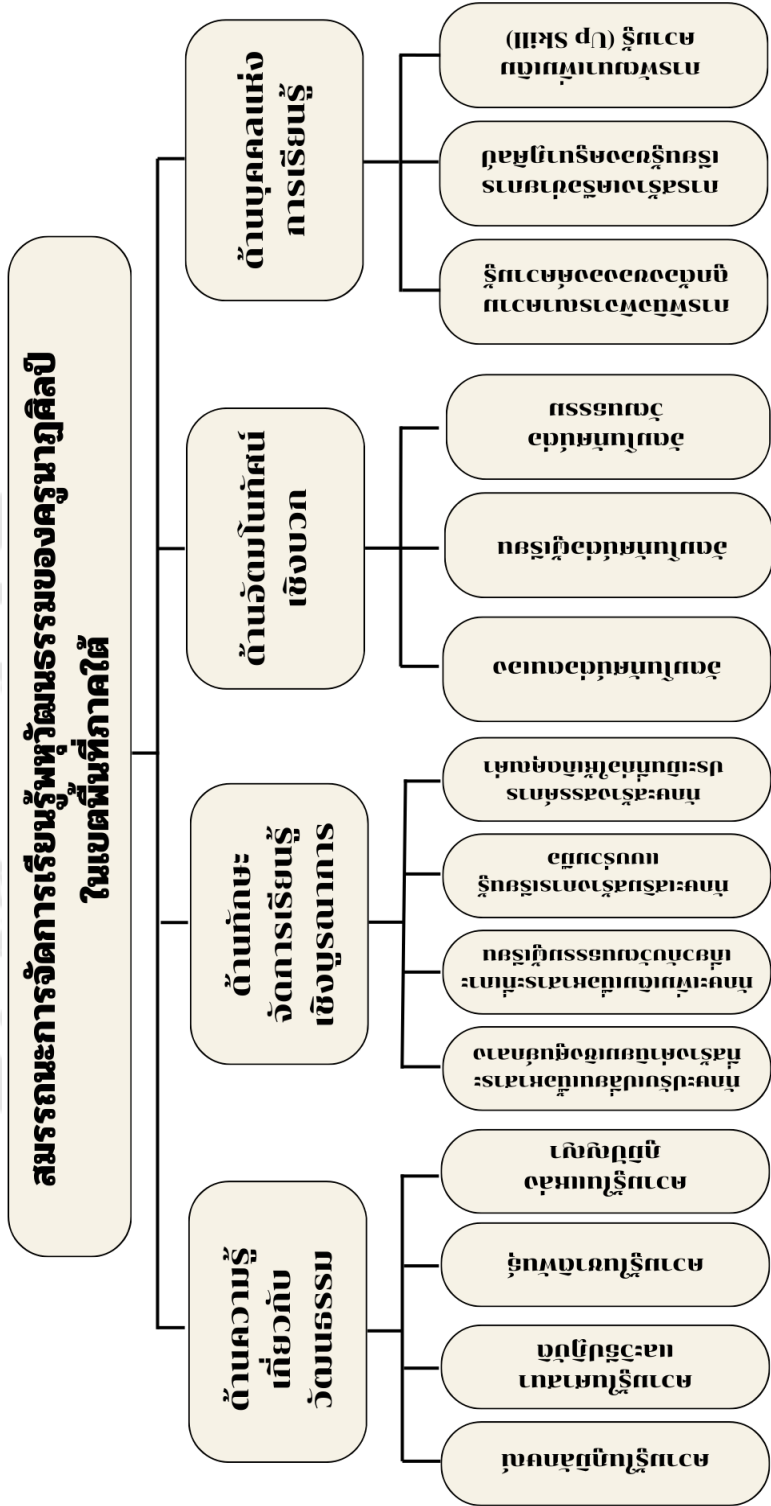

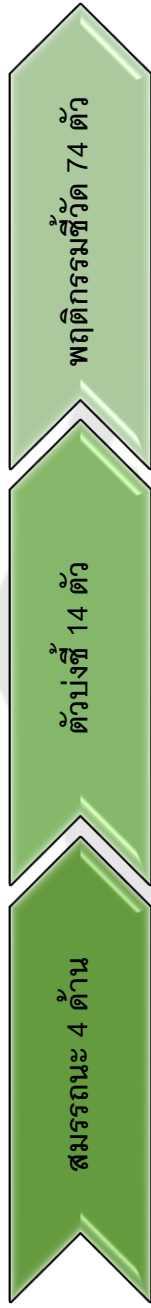
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ผู้วัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์
ในเขตพื้นที่ภาคใต้

ส่วนที่ 2
องค์ประกอบของแต่ละตัวบ่งชี้

โครงสร้างของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาระบบของครูนาฏศิลป์

องค์ประกอบของสมรรถนะ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมชี้วัดการเรียนรู้พัฒนาของครูภูมิปัญญาในพื้นที่ภาคใต้

ตารางการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมชี้วัด

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
1.	ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	1. มีความรู้เกี่ยวกับภูมิลักษณะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแบ่งเขตพื้นที่ภาคใต้ด้วยภูมิเขตภูมิลักษณะได้อย่างถูกต้อง 2. มีความเข้าใจว่าภูมิลักษณะมีผลอย่างมากต่อการก่อสร้างวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของภาคใต้ 3. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกได้อย่างถูกต้อง 4. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกได้อย่างถูกต้อง 5. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ลุ่มทะเลหลวงได้อย่างถูกต้อง 6. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่ชายแดนมาเลเซียได้อย่างถูกต้อง 7. สามารถอธิบายภูมิลักษณะพื้นที่รอบ ๆ สถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง 8. สามารถจำแนกกลุ่มพื้นที่ทางศาสนาและความเชื่อในภาคใต้ได้อย่างถูกต้อง 9. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และข้อบัญญัติของศาสนาพุทธ อิสลาม
		2. มีความรู้เกี่ยวกับศาสนาและวิถีปฏิบัติ	

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
		<p>3. มีความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์</p> <p>4. มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งภูมิปัญญา</p>	<p>และกรณีเพื่อประพुरुษอย่างถูกต้อง</p> <p>10. มีความเข้าใจและสามารถอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติต่อศาสนาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง</p> <p>11. สามารถเชื่อมโยงหลักการปฏิบัติตามแนวทางศาสนาและความเชื่อกับเนื้อหาสาระรายวิชานานาชาติได้อย่างสมดุล</p> <p>12. มีความเข้าใจและอธิบายได้ว่าในคาบสมุทรมลาภูมิการเคลื่อนย้ายประชากรและแรงงานไปมาหาสู่กันอย่างไรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน</p> <p>13. สามารถจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน</p> <p>14. มีความรู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต่าง ๆ</p> <p>15. สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับรายละเอียดของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเข้าใจ</p> <p>16. สามารถระบุได้อย่างถูกต้องว่าในสถานศึกษาที่ครูปฏิบัติการสอนมีผู้เรียนมาจากกลุ่มชาติพันธุ์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด</p> <p>17. สามารถระบุได้ว่าพื้นที่สถานศึกษาและในพื้นที่ชุมชนมีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมใดบ้าง</p> <p>18. สามารถระบุได้ว่ามีภูมิปัญญาใดบ้างที่สามารถนำสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้</p> <p>19. สามารถระบุได้ว่าพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมนั้นอยู่ส่วนไหน และจะเข้าถึงแหล่งวัฒนธรรมนั้นได้อย่างไร</p>

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมที่วัด
2.	ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	5. ปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง	<p>20. สามารถสร้างแผนผังทางวัฒนธรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้จริง</p> <p>21. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาเอกวัฒนธรรมนิยม</p> <p>22. สามารถพินิจ พิจารณาและประเมินได้ว่ามีเนื้อหาสาระใดบ้างที่ลดทอนคุณค่าทางวัฒนธรรมของผู้เรียน</p> <p>23. สามารถระบุได้ถึงวาทกรรมที่ก่อให้เกิดการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น เด็กได้พูดของแดง</p> <p>24. สามารถเลือกสรรเนื้อหาสาระ สื่อ และตำราเรียนที่ส่งเสริมความหลากหลายวัฒนธรรม</p> <p>25. สามารถประเมินภูมิหลังทางวัฒนธรรมและข้อจำกัดผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม</p> <p>26. สามารถระบุได้ว่าผู้เรียนในชั้นเรียนมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นเช่นไร</p> <p>27. สามารถเลือกสรรเนื้อหาสาระที่ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมของผู้เรียนมาออกแบบการเรียนรู้อย่างสมดุล</p> <p>28. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและครูร่วมกันเลือกสรรเนื้อหาสาระที่ต้องการจะเรียนรู้อย่างอิสระ</p>
		6. เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมผู้เรียน	<p>29. สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ</p> <p>30. สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มเป็นสำคัญ</p>

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
			<p>31. สามารถใช้กระบวนการกลุ่มที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>32. สร้างบทบาทที่หลากหลายให้กับผู้เรียนในการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ในชั้นเรียน</p> <p>33. สามารถจัดกลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติและเป็นธรรม</p> <p>34. สามารถออกแบบกิจกรรมหรือเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์</p> <p>35. สามารถกระตุ้นผู้เรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นที่แตกต่างจากตนเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือสร้างควมไว้วางใจ</p> <p>36. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างภาคภูมิใจ</p> <p>37. สามารถสืบเสาะหาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p> <p>38. สามารถประยุกต์ใช้แผนผังทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน</p> <p>39. สามารถสอนให้ผู้เรียนออกแบบและสร้างแผนผังวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง</p> <p>40. สามารถสร้างประสบการณ์เรียนรู้แก่กันเรียนให้กับผู้เรียนอย่างน่าสนใจ</p> <p>41. สามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ร่วมกับกับผู้เรียน ครอบครัว และชุมชน</p>

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
		8. สร้างสรรค์การประเมินอย่างมีคุณค่า	<p>42. สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดทักษะภูมิปัญญาจากศิลปินในชุมชน</p> <p>43. สามารถอธิบายหลักการและวิธีวัดประเมินผลทางการศึกษาได้อย่างถูกต้อง</p> <p>44. สามารถออกแบบเครื่องวัดและประเมินผลได้อย่างหลากหลาย</p> <p>45. สามารถเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน</p> <p>46. สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครู และชุมชนในการประเมินผู้เรียนอย่างสมดุล</p>
3.	ด้านอัตถิภาณุภัณฑ์เชิงบวก	<p>9. อัตถิภาณุภัณฑ์ของตนเอง</p> <p>10. อัตถิภาณุภัณฑ์ต่อผู้เรียน</p>	<p>47. มีความซื่อสัตย์ต่อความคิดและความคาดหวังของทางวัฒนธรรม</p> <p>48. มีความเชื่อมั่นว่าสามารถจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีอหิชา</p> <p>49. ไม่ยึดมั่นผูกพันในองค์ความรู้ของตนเองว่าถูกต้องเปลี่ยนแปลงไม่ได้</p> <p>50. เข้าใจและยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบของตนเองและพร้อมจะเรียนรู้เพื่อพัฒนาอย่างเต็มที่</p> <p>51. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม</p> <p>52. มีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาให้เป็นอัจฉริยะได้บนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลาย</p> <p>53. สามารถสร้างความหวังให้กับผู้เรียนทุกคนเพื่อพัฒนาให้มีความเป็นเลิศ</p>

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
		<p>11. อัปเดตโมเดลต้นต่อวัฒนธรรม</p> <p>12. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพครู</p> <p>นากฎศิลป์</p>	<p>ทางด้านนากฎศิลป์</p> <p>55. มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนทุกคนที่มีความคิดความเชื่อต่างจากวัฒนธรรมของตนเอง</p> <p>56. เรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับวิถีและวัฒนธรรมของผู้เรียน</p> <p>57. ตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>58. สามารถเป็นพี่บริการที่ดีให้กับผู้เรียนที่มาจากทุก วัฒนธรรม</p> <p>59. มีเจตคติที่ดีต่อเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์</p> <p>60. สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมในวัฒนธรรมที่แตกต่างได้อย่างสมดุล</p> <p>61. ไม่เปรียบเทียบหรือลดทอนคุณค่าวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย</p> <p>62. มีความตระหนักว่าเอกลักษณ์วัฒนธรรมนิยมเป็นแนวคิดหนึ่งที่ลดทอนคุณค่าวัฒนธรรมอย่างแยกแยะ</p> <p>63. ไม่เผลิดำหรือสร้างวาทกรรมใหม่ที่ลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของวัฒนธรรมอื่น</p> <p>64. พบปะสังสรรค์และมีสุททริยะในการสนทนากับกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่าง</p>
4.	<p>ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้</p>		<p>65. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูนากฎศิลป์ในพื้นที่รอบ ๆ สถานศึกษา</p> <p>66. มีกลุ่มเครือข่ายครูนากฎศิลป์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ดี เช่น Group Line, Group Facebook, สมาคมเพื่อนครูนากฎศิลป์, กลุ่มศิษย์เก่านากฎศิลป์ เป็นต้น</p>

ด้านที่	สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมชี้วัด
		<p>13. การพินิจพิจารณาความต้องการของศิษย์</p> <p>14. การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้</p>	<p>67. มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และประชาสังคม</p> <p>68. สามารถอธิบายวิธีการตรวจสอบความต้องการของครูผู้สอนนำไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียน</p> <p>69. สามารถเลือกใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ได้สอดคล้องเหมาะสมกับองค์ความรู้นั้น ๆ</p> <p>70. มีความตระหนักรู้ว่าองค์ความรู้ที่ถูกต้องมีได้มาจากตัวครูเพียงผู้เดียว</p> <p>71. มีความตระหนักรู้ว่าครูจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>72. มีการประเมินตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้</p> <p>73. สามารถเลือกวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็นความรู้</p> <p>74. มีกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้อย่างเป็นระบบ และสามารถประเมินผลการพัฒนาได้จริง</p>

1. นิยามความหมายของสมรรถนะรายด้าน

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้พัฒนาของครูนาฏศิลป์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และมโนทัศน์ที่ดีของครูนาฏศิลป์ประจำกรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่ตอบสนองสอดคล้องกับความต้องการหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ความรู้ในลักษณะภูมิศาสตร์ ความรู้ในศาสนา ความรู้ในชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา ตลอดจนความรู้ในวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในสังคมภาคใต้

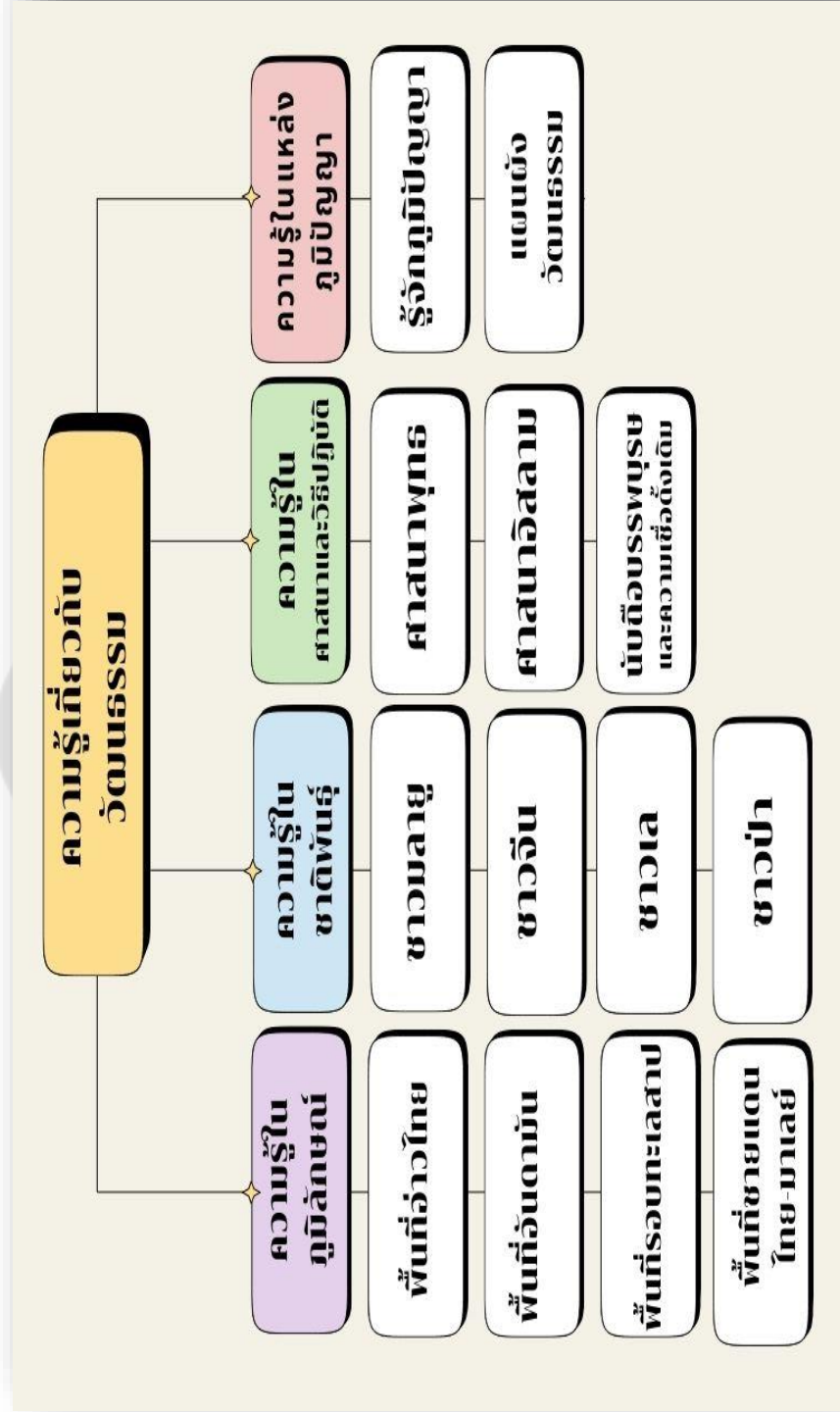
2. **ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการโดยใช้แนวทางพัฒนารวมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการพินิจพิจารณาเพื่อการปรับเปลี่ยนและเลือกสรรคเมื่อหาสาระ ตำราเรียน หรือวาทกรรมที่สร้างค่านิยมเชิงศูนยกลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือระบบทีม ในชั้นเรียน ตลอดจนการส่งเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน บ้าน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า

3. **ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก** หมายถึง ความคิดรวบยอดทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริงหรืออุดมคติของครูนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อการตระหนักรู้และความเข้าใจตนเอง การตีตราบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ ชาติพันธุ์และวิถีปฏิบัติ ตลอดจนการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลรอบข้าง ดึงแวดล้อม ชุมชนและสังคม ถือเป็นภาระรับรู้เพื่อประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ทั้งหมดในทางบวกเพื่อนำมาสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม

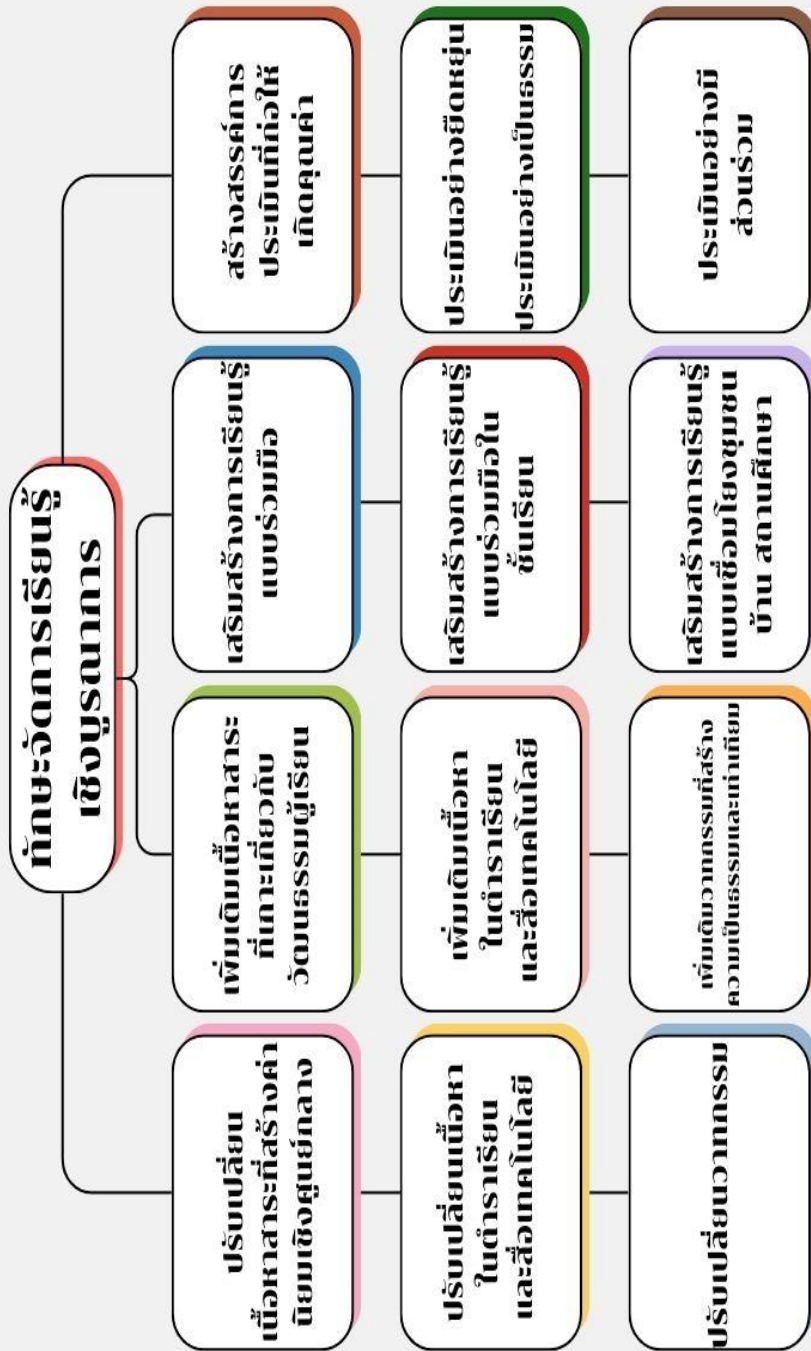
4. **ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้** หมายถึง การนำชุดข้อมูลความรู้เดิม ประสบการณ์ที่มีมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่แสวงหาความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด และพัฒนาปรับปรุงความรู้และการปฏิบัติของตนเองอยู่ตลอดเวลา จนสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศิลปวิทยาการใหม่ ๆ ในโลกปัจจุบัน ตลอดจนมีแนวทางการสร้างเครือข่ายวิชาชีพของครูนาฏศิลป์เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ การพินิจพิจารณาถูกต้องขององค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้

2. สมรรถนะและตัวบ่งชี้รายด้าน

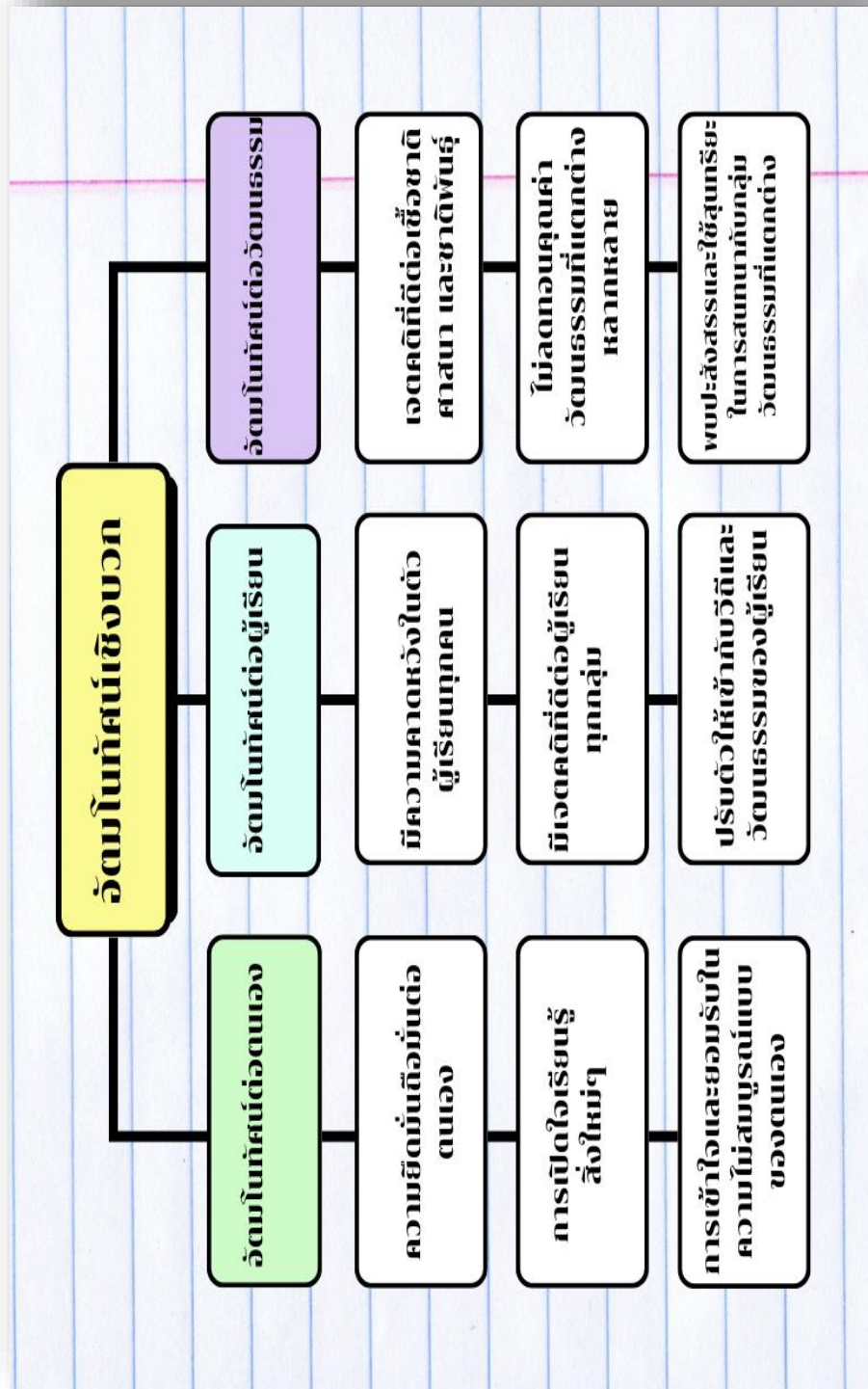
2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

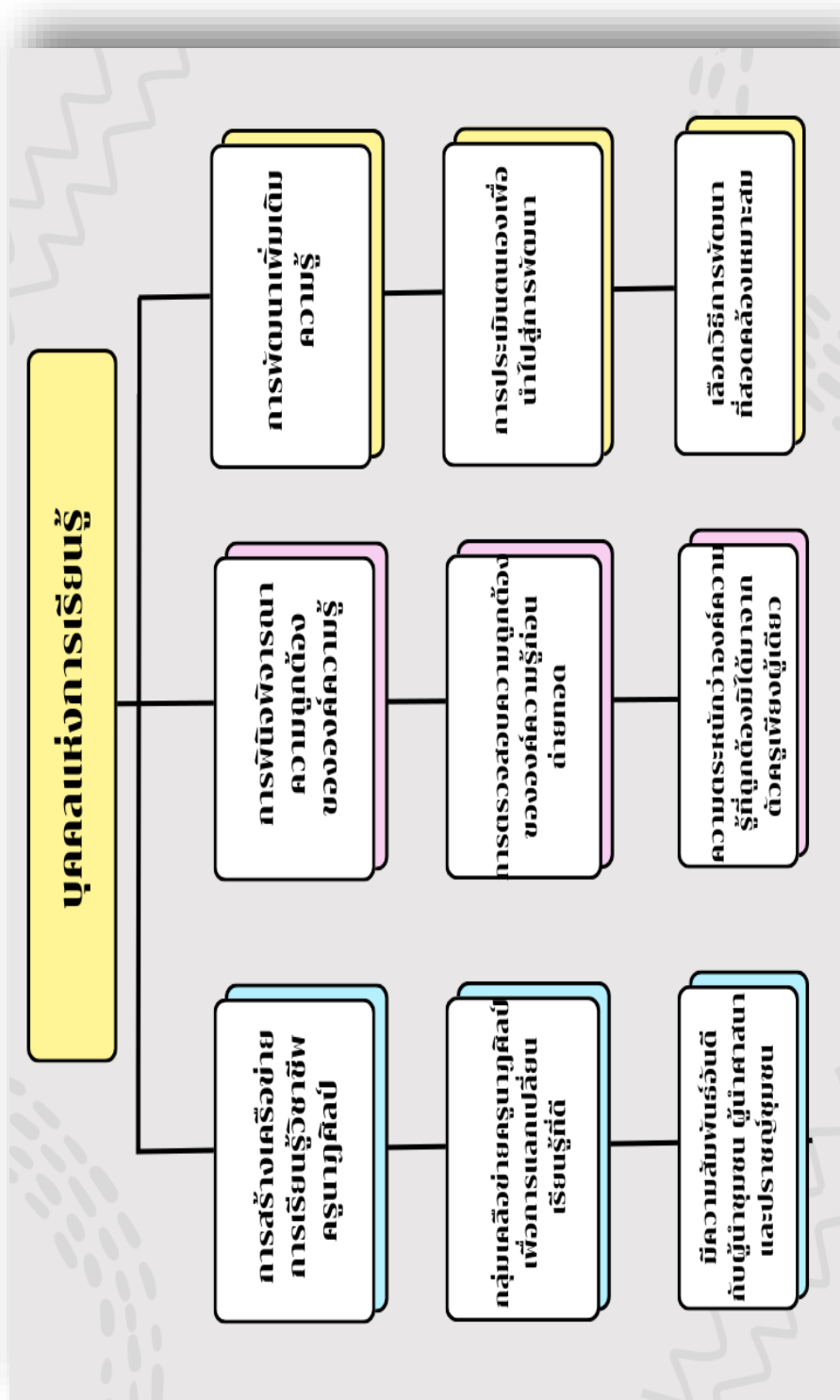
2.2 ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

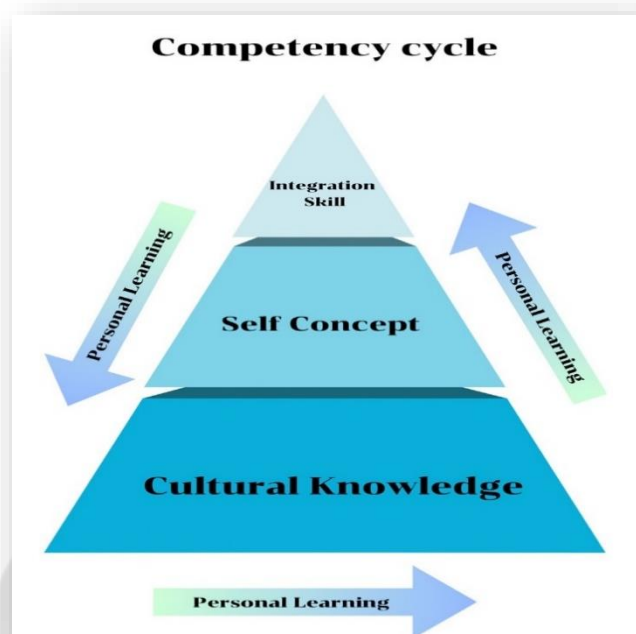

2.3 ด้านอัตตมโนทัศน์เชิงบวก

2.4 ตำนานบุคคลแห่งการเรียนรู้

ภาพกลไกการทำงานของสมรรถนะ

กลไกการทำงานของสมรรถนะ ในภาพรวมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 4 ด้าน โดยมีกลไกการทำงานดังนี้

สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นสมรรถนะฐานล่างสุดแห่งปีระมิด ถือว่าเป็นการเริ่มต้นพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ สิ่งที่ต้องเป็นรากฐานอย่างมั่นคง และถือเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนา คือ การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมสำหรับครูเป็นลำดับแรก และต่อยอดด้วยสมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์ในลำดับขั้นที่ 2 ของปีระมิด กล่าวคือเมื่อครูมีองค์ความรู้และมุมมองต่อวัฒนธรรมที่หลากหลายและลุ่มลึกเพียงพอ จะส่งผลอย่างมากต่อทัศนคติ ค่านิยม วิถีปฏิบัติ และความอคติบางอย่างของครูที่มีต่อตนเอง ผู้เรียน และวัฒนธรรม หากครูเกิดความตระหนักในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน มีมโนทัศน์ในเชิงบวกจะนำไปสู่แนวทางการเปลี่ยนแปลงและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นยอดปีระมิดขั้นสูงสุด นับเป็นทักษะแห่งการบูรณาการการเรียนรู้อย่างมีอาชีพของครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ภาคใต้ ในส่วนลูกศรที่ล้อมรอบปีระมิดคือสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือเป็นวงจรการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่สิ้นสุดเพื่อนำไปสู่ครูนาฏศิลป์อย่างมีอาชีพ

ส่วนที่ 3

รูปแบบและกระบวนการพัฒนา

รูปแบบการพัฒนา

สำหรับรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังนี้

1. **การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)** เป็นรูปแบบหลักของการพัฒนาสมรรถนะที่ช่วยให้ครูนาฏศิลป์หรือผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนานั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถพัฒนาได้ทั้งความรู้ ทักษะ อุดมโนทัศน์เชิงบวก และแนวทางการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการจึงถือเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

2. **การประเมินตนเอง (Self-Assessment)** เป็นกระบวนการประเมินหรือตัดสินใจด้วยตัวเองว่าสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด การพิจารณาเพื่ออธิบายจุดแข็ง จุดอ่อน และจุดควรพัฒนาของตนเอง เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในแต่ละด้านให้ดีขึ้น ดังนั้นการประเมินตนเองจึงเป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้

3. **การพัฒนาตนเอง (Self-Development)** เป็นการกระทำที่เสริมสร้างความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ให้แก่ตัวครู เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการสอนและการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งในกรณีที่ทำด้วยตนเองหรือได้รับการสนับสนุนจากองค์กร วงจรการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 วงจรการพัฒนาเริ่มด้วยสิ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลอย่างแท้จริง ขั้นที่ 2 การใช้ความคิดเกี่ยวกับปัญหา ขั้นที่ 3 แนวทางการพัฒนา และขั้นที่ 4 การนำแนวทางการพัฒนา มาปฏิบัติ

กระบวนการพัฒนา

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะ โดยนำทฤษฎี U บูรณาการร่วมกับแนวคิด ADDIE Model ซึ่งเป็นการผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวเพื่อเป็นฐานกรอบคิดในการออกแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะฯ ได้เป็น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การพิจารณาข้อมูลเก่า 2. การเปิดใจใคร่รู้ 3. การเข้าสู่พัฒนา 4. การประยุกต์ใช้ 5. การตกผลึก 6. การประเมินผล มีรายละเอียดของกระบวนการพัฒนาในแต่ละขั้น ดังนี้

1. ขั้นการพิจารณาข้อมูลเก่า (Downloading) เป็นการพินิจ พิจารณาชุดความคิด ข้อมูลความรู้ ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่ตัวเองเป็นอยู่ เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการผลิตซ้ำทางความคิด ความเชื่อ และความรู้ด้วยวิธีการแบบเดิม ๆ จากการกระทำซ้ำ ๆ จนกลายเป็นกิจวัตรประจำวันหรือบุคลิกส่วนบุคคลโดยที่ขาดการทบทวน ไตร่ตรองอย่างลึกซึ้งถึงผลดีผลเสีย กระบวนการนี้อาจจะเรียกง่าย ๆ ว่าการทบทวนตัวเอง เพื่อเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นว่าเรามีความเป็นธรรมชาติทางการเรียนการสอนต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

2. ขั้นการเปิดใจใคร่รู้ (Open Mind) การหยิบยกข้อค้นพบจากการพิจารณาข้อมูลเก่าในขั้นแรก สู่วิเคราะห์เพื่อสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของตัวเอง โดยไม่ด่วนตัดสินแต่ใช้การพินิจพิจารณาที่ละเอียดถี่ถ้วน เมื่อตระหนักและเปิดใจใคร่รู้ถึงความสำคัญของปัญหานั้น ๆ แล้ว จึงเริ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลงการกระทำแบบเดิมสู่กระบวนการคิดแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม กระบวนการนี้เป็นการเริ่มนำเข้าสู่เนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะที่ขาดหายไปของตัวเอง

3. ขั้นการพัฒนา (Development) เป็นการจัดสรรเนื้อหาสาระและจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นของผู้ได้รับการพัฒนาตามสมรรถนะที่ขาดหายไป ของกระบวนการพัฒนาสมรรถนะใน 4 ด้านประกอบด้วย 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

4. ขั้นการประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นการนำองค์ความรู้ ทักษะ อัตมโนทัศน์ ที่ได้รับการพัฒนาไปประยุกต์สู่การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชานาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาจากที่เคยคิดเคยปฏิบัติแบบเดิมสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ที่หลากหลายและท้าทายขึ้น ทำให้สามารถสร้างจินตนาการและวิถีปฏิบัติใหม่ ๆ หรือเกิดนวัตกรรมทางการเรียนรู้นาฏศิลป์ ที่สอดคล้องกับแนวทางพหุวัฒนธรรม

5. ขั้นการตกผลึก (Crystallizing) การสะท้อนคิดจากกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อกำหนดกระบวนการทัศน์ใหม่โดยมีจุดมุ่งหมายนำไปสู่ผลสำเร็จอย่างประจักษ์ นั่นคือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ การมองเห็นสิ่งใหม่ในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้ปรากฏขึ้น เป็นการตกผลึกของความคิดให้ชัดเจนเพื่อสร้างความเป็น

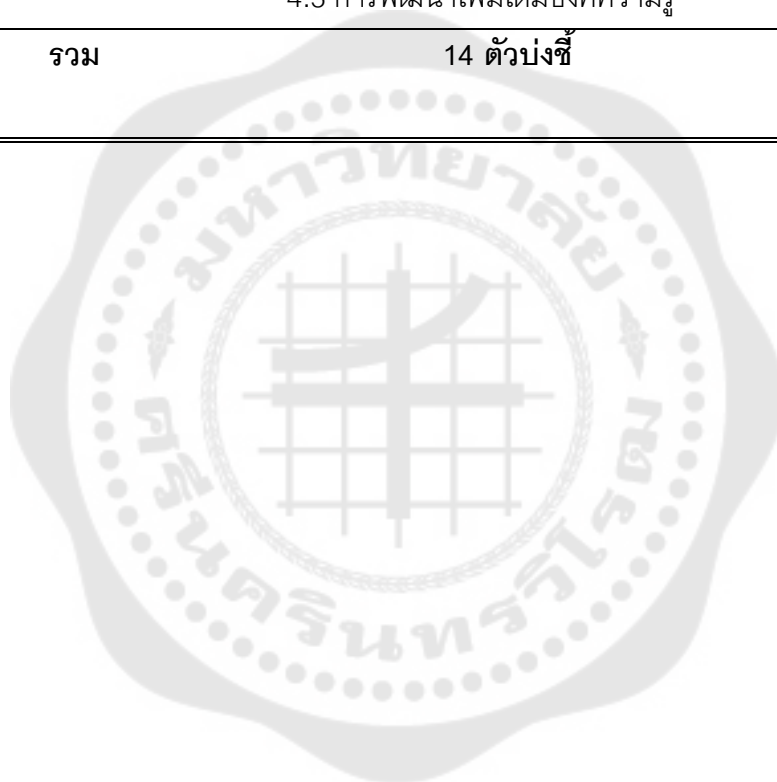
ธรรมและความเข้าใจทางวัฒนธรรม ตลอดจนความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

6. **ขั้นการประเมินผล (Evaluation)** การวัดประเมินผลจากกระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้ เพื่อหาข้อสรุปเชิงสถิติยืนยันผลลัพธ์ 4 ด้าน คือ 1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม 2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก 4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

ระยะเวลาสำหรับการพัฒนาสมรรถนะฯ (อบรมเชิงปฏิบัติการ)

ระยะเวลาสำหรับการพัฒนา		
สมรรถนะรายด้าน	ตัวบ่งชี้	ระยะเวลาสำหรับพัฒนา
1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	1.1 ความรู้ในภูมิลักษณะ 1.2 ความรู้ในศาสนาและวิถีปฏิบัติ 1.3 ความรู้ในชาติพันธุ์ 1.4 ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา	ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง
2. สมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	2.1 ทักษะปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง 2.2 ทักษะเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน 2.3 ทักษะเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2.4 ทักษะการสร้างสรรค์การประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า	ไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง
3. สมรรถนะด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก	3.1 อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง 3.2 อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน 3.3 อัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม	ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

ระยะเวลาสำหรับการพัฒนา		
สมรรถนะรายด้าน	ตัวบ่งชี้	ระยะเวลา สำหรับพัฒนา
4. สมรรถนะด้านบุคคลแห่งการ เรียนรู้	4.1 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ วิชาชีพของครูนาฏศิลป์ 4.2 การพินิจ พิจารณาความถูกต้อง ขององค์ความรู้ 4.3 การพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้	ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง
รวม	14 ตัวบ่งชี้	ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง

ตัวอย่างรูปแบบและกระบวนการพัฒนา

สมรรถนะด้านที่ 1

ด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 1-4

ตัวบ่งชี้ที่ 1. ความรู้ในภูมิทัศน์

ตัวบ่งชี้ที่ 2. ความรู้ในศาสนาและวิถีปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้ที่ 3. ความรู้ในชาติพันธุ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4. ความรู้ในแหล่งมรดกมรดก

ความรู้เบื้องต้น

1. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภาคใต้
2. แนวคิดการจัดการศึกษาตามแนวทางพุทธธรรม
3. แนวทางการสร้างแผนผังวัฒนธรรม

รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนา

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
2. การประเมินตนเอง (Self-Assessment)
3. การพัฒนาตนเอง (Self-development) ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การศึกษาดูงาน

ระยะเวลาในการพัฒนา

ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียดการพัฒนาแต่ละขั้นตอน	เครื่องมือ/กิจกรรมในการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 1. การพิจารณาข้อมูลเก่า	1. การทบทวนประสบการณ์และประเด็นองค์ความรู้เดิมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับภูมิลักษณะ ความรู้เกี่ยวกับศาสนาและวิถีปฏิบัติ ความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ และความรู้อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับแหล่งภูมิปัญญา	1. แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (ก่อนการพัฒนาฯ) 2. กิจกรรมสุนทรียะสนทนาทางวัฒนธรรม
ขั้นตอนที่ 2. การเปิดใจใคร่รู้	2. การพินิจ พิจารณาให้เห็นถึงสภาพปัญหาหรือผลที่เกิดจากการเรียนการสอนของตัวเองที่ผ่านมา สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลายทางสังคมและวัฒนธรรม 3. การสรุปยอดสภาพปัญหาเพื่อนำไปสู่ความตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาตามแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมโดยพื้นฐานคือความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	2. สะท้อนปัญหาหรือกิจกรรมการสนทนาในกลุ่มเพื่อนำการนำเสนอสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
ขั้นตอนที่ 3. การเข้าสู่การพัฒนา	4. เป็นการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับภูมิลักษณะ ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ และความรู้อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับแหล่งภูมิปัญญา โดยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม	3. กิจกรรมสุนทรียะสนทนาหรือกิจกรรมสถานเสวนา การออกแบบและทดลองสร้างแผนผังวัฒนธรรม
ขั้นตอนที่ 4. การประยุกต์ใช้	5. แนวทางการเชื่อมโยงบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกับรายวิชาภูมิสถาปัตย์ การวิเคราะห์เนื้อหา การออกแบบแผนการเรียนรู้อันสามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้าไป	4. กิจกรรมสุนทรียะสนทนาหรือกิจกรรมสถานเสวนา เพื่อทดลองวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้
ขั้นตอนที่ 5. การทดลอง	6. การทดลองใช้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม เพื่อหาข้อค้นพบว่าจริงแล้วทุก ๆ สังคมย่อมมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และทุก ๆ วัฒนธรรมย่อมสมควรจะได้รับการสร้างคุณค่าเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาตามแนวทางพุทธธรรมที่เป็นธรรมกับผู้เรียนทุกคนถึงแม้จะมาจากต่างถิ่นต่างวัฒนธรรมก็ตาม	5. กิจกรรมการสะท้อนคิด สุนทรียะสนทนา การสรุปยอด 6. แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (หลังการพัฒนาฯ)
ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล	7. การประเมินผลจากการพัฒนาในด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	7. แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (หลังการพัฒนาฯ)

สมรรถนะด้านที่ 2

ด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1-4

- ตัวบ่งชี้ที่ 1.ปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงคุณยัถย
ตัวบ่งชี้ที่ 2.เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน
ตัวบ่งชี้ที่ 3.เสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ตัวบ่งชี้ที่ 4.สร้างสรรค์การประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า

ความรู้เบื้องต้น

1. แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. แนวคิดการจัดการศึกษิตักตามแนวทางพหุวัฒนธรรม
3. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม
4. กระบวนการสร้างแผนการเรียนรู้
5. เนื้อหาสาระมาตรฐาน ตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางฯ วิทยานิพนธ์ศิลป์

รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนา

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
2. การประเมินตนเอง (Self-Assessment)
3. การพัฒนาตนเอง (Self-development) ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การทดลอง การได้ซึ่ง PLC

ระยะเวลาในการพัฒนา

ไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียดการพัฒนาแต่ละขั้นตอน	เครื่องมือ/กิจกรรมในการพัฒนา
<p>ขั้นตอนที่ 1. การพิจารณาข้อมูลเก่า</p>	<p>1. การทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาของครูเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อสะท้อนคิดให้เห็นว่าพฤติกรรมและภาวะออกแบบการเรียนรู้มีลักษณะเป็นเช่นไร มีผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง</p> <p>2. ประเมินองค์ความรู้เดิมของครูในด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ</p>	<p>1. แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (ก่อนการพัฒนา)</p> <p>2. กิจกรรมสุ่มหรือระดมสมองการจัดการจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล</p>
<p>ขั้นตอนที่ 2. การเปิดใจใคร่รู้</p>	<p>2. เป็นการหยิบยกสภาพปัญหาที่พบเจอในขั้นตอนแรก มาตกผลึกให้เห็นว่ามีผลกระทบอย่างไรบ้างกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลายทางสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>3. การสุ่มสำรวจยอดสภาพปัญหาเพื่อนำไปสู่ความตระหนักถึงความสำคัญในการบูรณาการการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนในพื้นที่นั้น ๆ</p>	<p>2. สะท้อนปัญหาหรือกิจกรรมการสนทนากลุ่มเพื่อนำการนำเสนอสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น</p>
<p>ขั้นตอนที่ 3. การเข้าสู่การพัฒนา</p>	<p>4. เป็นการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจในหลักและวิธีการบูรณาการ โดยใช้แนวทาง ปรับ เพิ่ม เสริม สร้าง ผสานกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้งภายในห้องเรียนอย่างสมดุล</p>	<p>3. กิจกรรมสุ่มหรือระดมสมองการสนทนากลุ่มหรือกิจกรรมสถานเสวนา กิจกรรมบรรยาย การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ</p>
<p>ขั้นตอนที่ 4. การประยุกต์ใช้</p>	<p>5. การเชื่อมโยงบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้แนวทาง ปรับ เพิ่ม เสริม สร้าง กับเนื้อหาสาระรายวิชาภาคี เช่น การวิเคราะห์คัดเลือกรูปแบบ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสร้างการเชื่อมโยงการเรียนรู้ชุมชน บ้าน สถานศึกษา การนำแผนผังวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้</p>	<p>4. กิจกรรมสุ่มหรือระดมสมองการสนทนากลุ่มหรือกิจกรรมสถานเสวนา เพื่อทดลองวิเคราะห์และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ของตัวเองที่สอดคล้องกับหลักการ ปรับ เพิ่ม เสริม สร้าง</p>
<p>ขั้นตอนที่ 5. การตกผลึก</p>	<p>6. การตกผลึกและสรุปยอดทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อตระหนักถึงความสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้เรียนโดยยึดหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นความร่วมมือทั้งภายในห้องเรียน เพื่อนำไปสู่</p>	<p>6. กิจกรรมการสะท้อนคิด สุ่มหรือระดมสมองเพื่อการสรุปยอดข้อค้นพบ</p>

ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียดการพัฒนาแต่ละขั้นตอน	เครื่องมือ/กิจกรรมในการพัฒนา
ขั้นที่ 6 การประเมินผล	<p>การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมที่เป็นธรรมกับผู้เรียนอย่างแท้จริง</p> <p>7. การประเมินผลจากการพัฒนาในด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ</p>	<p>7. แบบประเมินทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (หลังการพัฒนา)</p> <p>8. ประเมินแผนการเรียนรู้</p>

สมรรถนะด้านที่ 3

ด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก

ตัวบ่งชี้ที่ 1-3

- ตัวบ่งชี้ที่ 1. อัตมโนทัศน์ตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 2. อัตมโนทัศน์ผู้อื่น
- ตัวบ่งชี้ที่ 3. อัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม

ความรู้เบื้องต้น

1. แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. แนวคิดการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม
3. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม
4. แนวคิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนา

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
2. การประเมินตนเอง (Self-Assessment)
3. การพัฒนาตนเอง (Self-development) ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ระยะเวลาในการพัฒนา

ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านอัตลักษณ์ทัศนเชิงบวก

ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียดการพัฒนาแต่ละขั้นตอน	เครื่องมือ/กิจกรรมในการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 1. การพิจารณาข้อมูลที่ผู้ดูแล	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเปิดมุมมอง มโนทัศน์ส่วนบุคคลโดยการสนทนาอย่างสามมิติหรือเรียกว่า สถานเสาวนา 2. ประเมินอัตลักษณ์ทัศนเชิงบวกที่มีต่อตนเอง ผู้เรียน และวัฒนธรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบประเมินอัตลักษณ์ทัศนเชิงบวก (ก่อนการพัฒนา) 2. กิจกรรมสถานเสาวนาอัตลักษณ์ทัศนเชิงบวก
ขั้นตอนที่ 2. การเปิดใจใคร่รู้	<ol style="list-style-type: none"> 2. เป็นการขยายมุมมอง มโนทัศน์เชิงลบที่พบเจอไปขั้นตอนแรก มาตกผลึกให้เห็นว่ามีผลกระทบอย่างไรบ้างกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลายหลายทางสังคมและวัฒนธรรม 3. การสรุปรอยอดสภาพปัญหาเพื่อนำไปสู่ความตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ทัศนเชิงบวกต่อตนเอง ผู้เรียน และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายในสังคม 	<ol style="list-style-type: none"> 2. สะท้อนปัญหาหรือกิจกรรมการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3. กิจกรรมสถานเสาวนา
ขั้นตอนที่ 3. การเข้าสู่การพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 4. เป็นการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ทัศนเชิงบวกในกับครู โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจในหลักและวิธีการเปลี่ยนแปลงความคิด เพื่อนำไปสู่ปฏิบัติและการจัดการศึกษาอย่างเป็นธรรมและสมดุล 	<ol style="list-style-type: none"> 4. กิจกรรมสุนทรียะสนทนาหรือกิจกรรมสถานเสาวนา กิจกรรมบรรยาย การละเลยความคิด และพฤติกรรม

ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียดการพัฒนาแต่ละขั้นตอน	เครื่องมือ/กิจกรรมในการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 4. การประยุกต์ใช้	5. การสร้างกระบวนการบทคนใหม่ เพื่อความหวังในตัวผู้เรียนอย่างก้าวหน้า ถึงแม้ผู้เรียนจะมีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมคุณค่าและไม่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	5. กิจกรรมสุนทรียะสนทนาหรือกิจกรรมเสวนา เพื่อกระบวนทัศน์ใหม่ของครู
ขั้นตอนที่ 5. การตกผลึก	6. การตกผลึกและสรุปรวบยอดอัตโนมัติเชิงบวก เพื่อตระหนักถึงความสำคัญในมุมมอง ที่คนคิด นำไปสู่วิถีปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติและเห็นคุณค่า	6. กิจกรรมการสะท้อนคิด สุนทรียะสนทนา เพื่อการสรุปรวบยอดข้อค้นพบ
ขั้นที่ 6 การประเมินผล	7. การประเมินผลจากการพัฒนาในด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวก	7. แบบประเมินอัตมโนทัศน์เชิงบวก (หลังการพัฒนา)

สมรรถนะด้านที่ 4

ด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1-4

- ตัวบ่งชี้ที่ 1. การพินิจพิจารณาคุณลักษณะของความรู้อย่างลึกซึ้ง
- ตัวบ่งชี้ที่ 2. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและศิษย์
- ตัวบ่งชี้ที่ 3. การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้

ความรู้เบื้องต้น

1. แนวคิดการจัดการศึกษาตามแนวทางพัฒนาธรรม
2. คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21
3. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนา

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
2. การประเมินตนเอง (Self-Assessment)
3. การพัฒนาตนเอง (Self-development) ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (E-Learning) การให้คำปรึกษา การแนะแนว PLC การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพบปะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมและกลุ่มวิชาชีพ

ระยะเวลาในการพัฒนา

ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

กระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียดการพัฒนาแต่ละขั้นตอน	เครื่องมือ/กิจกรรมในการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 1. การพิจารณาข้อมูลเก่า	1. การทบทวนประสบการณ์และประเมินตนเองในด้านคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พิจารณาว่าที่ผ่านมาได้มีความตระหนักและพัฒนาตนเองมากมายน้อยเพียงใด และพัฒนามาแล้วนานแค่ไหน พัฒนาในประเด็นใดบ้าง	1. แบบประเมินคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้ (ก่อนการพัฒนา) 2. กิจกรรมสุ่มทริ่ละสทนาการเรียนรู้ส่วนบุคคล และการพัฒนาตนเอง
ขั้นตอนที่ 2. การเปิดใจใคร่รู้	2. การพินิจ พิจารณาให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา 3. การสรุปรอยอดีตในความจำเป็นเพื่อเข้าไปสู่ความตระหนักถึงการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา	2. สะท้อนปัญหาหรือกิจกรรมการสนทนาในกลุ่ม เพื่อการนำเสนอความจำเป็น
ขั้นตอนที่ 3. การเข้าสู่การพัฒนา	4. เป็นการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องขององค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้	3. กิจกรรมสุ่มทริ่ละสทนาหรือกิจกรรมสถานเสวนา การออกแบบและทดลองสร้างแผนผังวัตรธรรม

ขั้นตอนการพัฒนา	รายละเอียดการพัฒนาแต่ละขั้นตอน	เครื่องมือ/กิจกรรมในการพัฒนา
ขั้นตอนที่ 4. การประยุกต์ใช้	5. แนวทางการเชื่อมโยงบูรณาการเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ในเนื้อหาสาระรายวิชา ภูมิศาสตร์ และความรู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวนเครือข่ายของครูภูมิศาสตร์ ตลอดจนการเพิ่มความรู้นักภูมิศาสตร์ให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา	4. กิจกรรมสู่ทริเซสทมนา การบรรยาย
ขั้นตอนที่ 5. การทดลอง	6. การทดลองศึกษาค้นคว้าการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อสรุปข้อค้นพบแนวทางการวิจัย และกระบวนการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่ครูมืออาชีพ	6. กิจกรรมการสะท้อนคิด สุนทริเซสทมนา การสุรบรรยาย
ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล	7. การประเมินผลจากการพัฒนาคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้	7. แบบประเมินคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้ (หลังการพัฒนา)

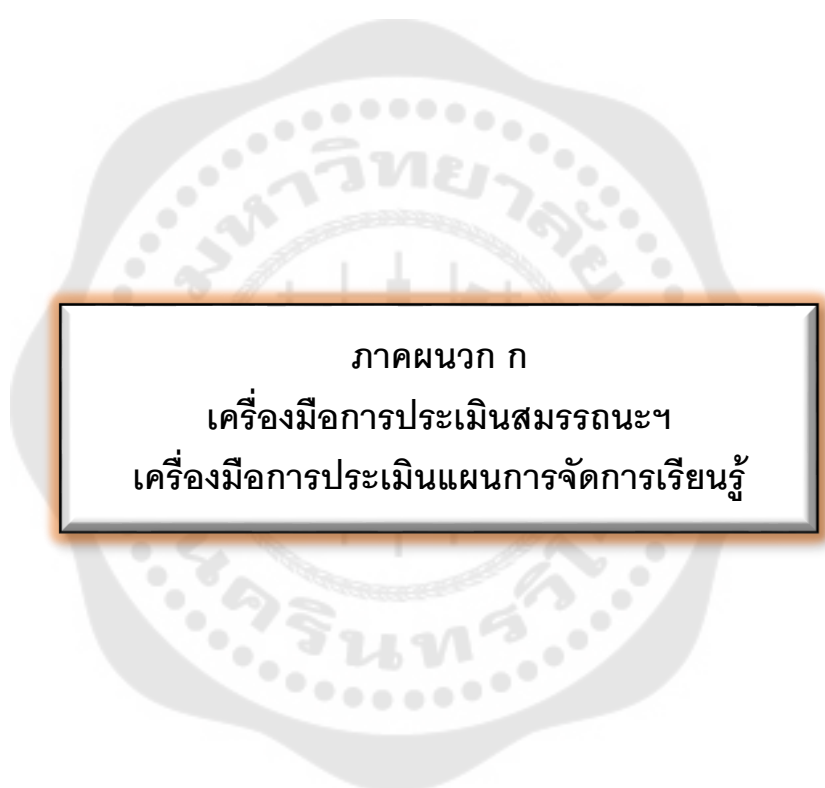
บทบาทหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

1. **บทบาทของผู้นำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนา** ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในฐานะผู้จัดโครงการซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของครูภูมิศาสตร์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ออกแบบรูปแบบการพัฒนา กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการพัฒนา วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจัดการพัฒนาโดยการอบรม อำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาคัดลอกกระบวนการพัฒนาและในขณะเดียวกันก็ดำเนินการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามระยะเวลาที่กำหนด โดยการสร้างสภาพแวดล้อมและสนับสนุนทางจิตวิทยาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้รับการพัฒนา ซึ่งเป็นรูปแบบที่อยู่นั้นฐานความรู้ภูมิศาสตร์ที่ทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ มีสติลาการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่สมรรถนะใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และส่งเสริมให้ครูมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครูรอบข้างในขณะอยู่ในการพัฒนา อีกทั้งจะต้องจัดรูปแบบการพัฒนาโดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยเข้ามาผสมผสานกับเทคนิคการพัฒนาเชิงบรรยาย จัดทำวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานในบางเนื้อหาสาระของการพัฒนา เน้นกระบวนการพัฒนาแบบร่วมมือ แบบทีม หรือแบบกลุ่ม

2. บทบาทของครูนาฏศิลป์ ในฐานะผู้รับการพัฒนาสมรรถนะจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาในแต่ละด้าน โดยเฉพาะความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ รวมถึงทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา นาฏศิลป์ ทั้งนี้การเข้าร่วมพัฒนาจัดอยู่ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้เข้าร่วมการพัฒนาอย่างหลากหลาย ถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนาสมรรถนะพหุวัฒนธรรม ครูแต่ละคนควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมจากสถานการณ์จริงที่ครูประสบพบเจอ เพื่อนำมาสู่การถกเถียงในรูปแบบสุนทรียะสนทนาซึ่งเป็นที่หนึ่งในกระบวนการพัฒนา การแสดงความคิดเห็นในมุมมองของครูประจำการเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใหม่ทัศน์และประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงครูจะต้องรับการประเมินผลการพัฒนาอย่างตรงไปตรงมา ทั้งการประเมินสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน และการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนสมรรถนะพหุวัฒนธรรม

เงื่อนไขความสำเร็จ เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้

1. ครูนาฏศิลป์ควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและสามารถในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างชำนาญ
2. ครูนาฏศิลป์ควรนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่องเสมอ คอวีมีระยะเวลาอย่างไรในการฝึกปฏิบัติจริงเกิดความรู้ ความชำนาญ
3. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะสามารถดำเนินการได้ 3 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุน ความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ถึงกระนั้นควรพัฒนาให้ครบกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน เพื่อประสิทธิภาพของการพัฒนา

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการประเมินสมรรถนะฯ
เครื่องมือการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

*****

คำชี้แจง

แบบประเมินด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม เป็นการประเมินระดับความรู้ความสามารถเชิงพฤติกรรมบ่งชี้ใน 4 ด้าน คือความรู้ในภูมิลักษณะ ความรู้ในศาสนา ความรู้ในชาติพันธุ์ และความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ผู้รับการประเมินจะต้องการพินิจ พิจารณาในประเด็นข้อคำถามอย่างถี่ถ้วน และประเมินในประเด็นนั้นอย่างเป็นธรรมที่สุด

จงเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับคะแนนที่ต้องการเลือก โดยมีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

- ระดับ 1 ชั้นเริ่มต้น หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด
- ระดับ 2 ชั้นกำลังพัฒนา หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นระดับปานกลาง
- ระดับ 3 ชั้นสามารถทำได้ หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นครบถ้วนตามเกณฑ์คุณภาพ
- ระดับ 4 ชั้นเหนือความคาดหมาย หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นเกินกว่าเกณฑ์คุณภาพ

แบบประเมินด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้							
ประเด็นการประเมิน			ระดับสมรรถนะฯ				
			1	2	3	4	
ความรู้เกี่ยวกับภูมิลักษณะ							
1.	สามารถอธิบายความหมายของภูมิลักษณะเชิงกายภาพในเขตพื้นที่ภาคใต้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน						
2.	สามารถอธิบายภูมิลักษณะเชิงพื้นที่รอบ ๆ สถานศึกษา						
3.	สามารถอธิบายลักษณะการแบ่งเขตพื้นที่ภาคใต้ตามลักษณะทางวัฒนธรรมได้อย่างเข้าใจ						
4.	มีความรู้ความเข้าใจว่าลักษณะทางภูมิลักษณะจะส่งผลอย่างมากต่ออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ๆ						
5.	สามารถอธิบาย และระบุถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะพื้นที่นั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง						

แบบประเมินด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
ประเด็นการประเมิน		ระดับสมรรถนะฯ			
		1	2	3	4
ความรู้เกี่ยวกับศาสนา					
6.	สามารถอธิบายเกี่ยวกับวิถีการนับถือศาสนาและความเชื่อของคนในภาคใต้ได้ถูกต้อง				
7.	สามารถจำแนกลักษณะกลุ่มพื้นที่ทางศาสนาและความเชื่อในภาคใต้ได้อย่างถูกต้อง				
8.	รู้และเข้าใจและในวิถีการปฏิบัติตามแนวทางศาสนาและความเชื่อนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง				
9.	สามารถอธิบายความเชื่อและแนวทางการปฏิบัติตามวิถีพุทธได้อย่างถูกต้อง				
10.	สามารถอธิบายความเชื่อและแนวทางการปฏิบัติตามวิถีอิสลามได้อย่างถูกต้อง				
11.	สามารถอธิบายความเชื่อและแนวทางการปฏิบัติตามวิถีบรรพบุรุษเทวนิยมได้อย่างถูกต้อง				
12.	สามารถเปรียบเทียบหลักการปฏิบัติตามแนวทางศาสนาและความเชื่อนั้น ๆ กับเนื้อหาสาระการสอนนาฏศิลป์ได้				
ความรู้ในชาติพันธุ์					
13.	มีความเข้าใจดีว่ากลุ่มคนและชาติพันธุ์ในคาบสมุทรมลายูมีการเคลื่อนย้ายไปมาหาสู่กันอย่างไร				
14.	สามารถจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน				
15.	รู้และเข้าใจในรายละเอียดกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ อย่างถูกต้องเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเข้าใจ				
16.	สามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ที่สถานศึกษามีก็กลุ่ม				
17.	ระบุได้ว่าในสถานศึกษาที่ครูปฏิบัติการสอนมีผู้เรียนจากกลุ่มชาติพันธุ์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด				
ความรู้ในแหล่งภูมิปัญญา					
18.	สามารถอธิบายได้ว่าในพื้นที่จังหวัดปฏิบัติการสอนมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นในด้านบ้าง				

แบบประเมินด้านความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
ประเด็นการประเมิน		ระดับสมรรถนะฯ			
		1	2	3	4
19.	สามารถอธิบายได้ว่ามีศิลปวัฒนธรรมด้านใดบ้างที่สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้				
20.	สามารถระบุได้ว่าพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมนั้น ๆ อยู่ส่วนไหน และจะเข้าถึงแหล่งวัฒนธรรมนั้นได้อย่างไร				
21.	มีแนวทางในการเข้าถึงแหล่งวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้อย่างเป็นระบบและสามารถเข้าถึงได้จริง				
22.	มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างแผนผังทางวัฒนธรรม				
23.	สามารถสร้างแผนผังวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้จริง				

แบบประเมินด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

*****

คำชี้แจง

แบบประเมินด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เป็นการประเมินระดับความสามารถเชิงพฤติกรรมบ่งชี้ใน 4 ด้าน คือทักษะการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาะเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ทักษะการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียน และทักษะการสร้างเสริมเชื่อมโยงการเรียนรู้ชุมชน บ้าน สถานศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ผู้รับการประเมินจะต้องการพิจารณาพิจารณาในประเด็นข้อคำถามอย่างถี่ถ้วน และประเมินในประเด็นนั้นๆ เป็นธรรมชาติที่สุด

จงเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับคะแนนที่ต้องการเลือก โดยมีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

ระดับ 1 เริ่มต้น	หมายถึง มีทักษะเกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด
ระดับ 2 กำลังพัฒนา	หมายถึง มีทักษะเกี่ยวกับเรื่องนั้นระดับปานกลาง
ระดับ 3 สามารถทำได้	หมายถึง มีทักษะเกี่ยวกับเรื่องนั้นครบถ้วนตามเกณฑ์คุณภาพ
ระดับ 4 เห็นความคุ้มค่า	หมายถึง มีทักษะเกี่ยวกับเรื่องนั้นเกินกว่าเกณฑ์คุณภาพ

แบบประเมินด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับ			
		สมรรถนะ			
		1	2	3	4
ทักษะการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระที่สร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง					
1.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการศึกษาเอกวัฒนธรรมนิยม				
2.	สามารถวิเคราะห์และอธิบายได้ว่าสภาพปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดจากแนวคิดการจัดการศึกษาเอกวัฒนธรรมนิยมต่อผู้เรียนมีประเด็นใดบ้าง				
3.	สามารถระบุได้ว่ามีเนื้อหาสาระใดบ้างในที่ปรากฏในสื่อ ตำราเรียน ที่ยังคงปลูกฝังค่านิยมเชิงศูนย์กลาง				
4.	สามารถปรับเปลี่ยนหรือตัดทอนเนื้อหาสาระ และสื่อที่ครูเห็นว่ายังคงปลูกฝังค่านิยมเชิงศูนย์กลางออกได้อย่างเหมาะสม				

แบบประเมินด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ			
		1	2	3	4
5.	สามารถระบุได้ว่ามีวาทกรรมใดลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม				
6.	สามารถปรับเปลี่ยนวาทกรรมที่ลดคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้เรียนได้อย่างเป็นธรรม				
7.	มีความสามารถในการเลือกสรรเนื้อหาสาระ สื่อ และตำราเรียนที่ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม				
ทักษะการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เกาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้เรียน					
8.	สามารถประเมินเนื้อหาสาระและข้อจำกัดของผู้เรียนเพื่อ ออกแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม				
9.	สามารถวิเคราะห์และระบุได้ว่าผู้เรียนในชั้นเรียนมีภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร				
10.	สามารถวิเคราะห์และเลือกเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมในพื้นที่มาบูรณาการเพื่อออกแบบการเรียนรู้อย่างสมดุล				
11.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสรรเนื้อหาสาระที่ต้องการจะเรียนรู้อย่างอิสระ				
12.	มีความยืดหยุ่นในการออกแบบแผนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงธรรมชาติ วิถีชีวิต และข้อจำกัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ				
ทักษะการเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ					
13.	สามารถอธิบายได้อย่างเข้าใจในหลักและวิธีการจัดการศึกษาแบบร่วมมือ				
14.	มีความสามารถในการวิเคราะห์ประเมินเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประเด็นพหุวัฒนธรรม				
15.	สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม ทีม หรือคู่				
16.	มีวิธีการจัดกลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมได้อย่างสมดุลและเป็นธรรม				

แบบประเมินด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ			
		1	2	3	4
17.	สามารถใช้กระบวนการกลุ่มที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระหรือกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน				
18.	ออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมในเชิงสุนทรีย์ะสนทนา				
19.	มีความสามารถกระตุ้นนักเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มที่แตกต่างจากตนเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือได้พัฒนาความไว้วางใจ				
20.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมภูมิปัญญาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างภาคภูมิใจ				
21.	ออกแบบการวัดและประเมินผู้เรียนโดยเน้นทักษะการมีส่วนร่วม				
22.	มีความรู้ในหลักการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงชุมชน บ้าน สถานศึกษา				
23.	สามารถสืบเสาะหาแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย				
24.	ประยุกต์ใช้แผนผังทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน				
25.	สามารถสอนให้ผู้เรียนออกแบบและสร้างแผนผังวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง				
26.	มีความรู้เกี่ยวกับบริบทชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และความเข้าใจในบริบทและความเข้าใจในบริบทความหลากหลายของโรงเรียน				
27.	สามารถสร้างแผนผังวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้จริง				
28.	มีทักษะในการเชื่อมโยงระหว่างครอบครัวกับชั้นเรียน				
27.	สร้างประสบการณ์เรียนรู้นอกห้องเรียนให้กับผู้เรียนอย่างน่าสนใจ				
29.	สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้อันชั้นเรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้นำท้องถิ่น ศิลปิน ผู้นำศาสนา หรือผู้ปกครอง				

แบบประเมินด้านทักษะจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ			
		1	2	3	4
30.	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ศิลปินมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ				
ทักษะการสร้างสรรคการประเมินที่ก่อให้เกิดคุณค่า					
31.	สามารถอธิบายหลักการและวิธีวัดประเมินผลทางการศึกษาได้อย่างถูกต้อง				
32.	สามารถเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน				
33.	สามารถเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องเหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ผู้เรียน				
34.	สามารถออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย				
35.	สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการประเมินผู้เรียนอย่างสมดุล				
36.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลลัพท์การเรียนรู้ของตนเองอย่างได้เหมาะสม				

แบบประเมินด้านอัตมโนทัศน์ของครูนาฏศิลป์

*****

คำชี้แจง

แบบประเมินด้านอัตมโนทัศน์ของครูนาฏศิลป์ เป็นการประเมินระดับความสามารถเชิงพฤติกรรมบ่งชี้ใน 3 ด้าน คืออัตมโนทัศน์ต่อตนเอง อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน และอัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ผู้รับการประเมินจะต้องการพินิจ พิจารณาในประเด็นข้อคำถามอย่างถี่ถ้วน และประเมินในประเด็นนั้นอย่างเป็นธรรมที่สุด

จงเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับคะแนนที่ต้องการเลือก โดยมีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

- ระดับ 1 เริ่มต้น หมายถึง มีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด
- ระดับ 2 กำลังพัฒนา หมายถึง มีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องนั้นระดับปานกลาง
- ระดับ 3 สามารถทำได้ หมายถึง มีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องนั้นครบถ้วนตามเกณฑ์คุณภาพ
- ระดับ 4 เนือความคาดหวัง หมายถึง มีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องนั้นเกินกว่าเกณฑ์คุณภาพ

แบบประเมินด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวกของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ			
		1	2	3	4
อัตมโนทัศน์ต่อตนเอง					
1.	มีความซื่อสัตย์ต่อความคิดและความอคติบางอย่างทางวัฒนธรรม				
2.	มีความเชื่อมั่นว่าสามารถจัดการศึกษาสำหรับสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีอาชีพ				
3.	ไม่ยึดมั่นผูกพันในองค์ความรู้ของตนเองว่าถูกต้องที่สุด				
4.	ไม่ยึดมั่นผูกพันตำแหน่ง ยศถาบรรดาศักดิ์ว่าเหนือว่ามั่นคง ถาวร				
5.	เข้าใจและยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบของตนเองและพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาอย่างเต็มที่				

แบบประเมินด้านอัตมโนทัศน์เชิงบวกของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ			
		1	2	3	4
อัตมโนทัศน์ต่อผู้เรียน					
6.	ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกและการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน				
8.	มีความคิดความเชื่อที่ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาให้เป็นอัจฉริยะได้บนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลายส่วนบุคคล				
9.	มีความหวังในตัวอยู่เรียนทุกคนเพื่อพัฒนาให้มีความเป็นเลิศทางด้านนาฏศิลป์				
10.	มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนที่มีความคิดความเชื่อต่างจากวัฒนธรรมของตนเอง				
11.	ตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมของผู้เรียน				
12.	สามารถเป็นครูที่ปรึกษาที่ดีให้กับผู้เรียนที่มาจากทุก ๆ วัฒนธรรม				
อัตมโนทัศน์ต่อวัฒนธรรม					
13.	มีเจตคติเชิงบวกต่อเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์				
14.	สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมในวัฒนธรรมที่แตกต่างได้อย่างสมดุล				
15.	ไม่เปรียบเทียบหรือลดทอนคุณค่าวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย				
16.	มีความเชื่อว่าเอกวัฒนธรรมแนวแนวคิดหนึ่งที่ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างแยกขาด				
17.	ไม่ผลิตซ้ำหรือสร้างวาทกรรมที่ลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของวัฒนธรรมนั้น ๆ				
18.	พบปะสังสรรค์และมีสุนทรียะในการสนทนากับกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างได้อย่างสันติ				

แบบประเมินด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้

*****

คำชี้แจง

แบบประเมินด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครูนาฏศิลป์ เป็นการประเมินระดับความสามารถเชิงพฤติกรรมบ่งชี้ใน 3 ด้าน คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพของครูนาฏศิลป์ การพินิจ พิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ และการพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ผู้รับการประเมินจะต้องการพินิจพิจารณาในประเด็นข้อคำถามอย่างถี่ถ้วน และประเมินในประเด็นนั้น ๆ อย่างเป็นธรรมที่สุด

จงเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับคะแนนที่ต้องการเลือก โดยมีระดับคะแนนดังต่อไปนี้

- ระดับ 1 เริ่มต้น หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด
- ระดับ 2 กำลังพัฒนา หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นปานกลาง
- ระดับ 3 สามารถทำได้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นครบถ้วนตามเกณฑ์คุณภาพ
- ระดับ 4 เหนือความคาดหมาย หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นเกินกว่าเกณฑ์คุณภาพ

แบบประเมินด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ			
		1	2	3	4
การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิชาชีพของครูนาฏศิลป์					
1.	มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อครูนาฏศิลป์ในพื้นที่ที่ครูปฏิบัติการสอน				
2.	มีการตั้งกลุ่มติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิชาชีพนาฏศิลป์ เช่น Line, Face book เป็นต้น				
3.	มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์พื้นบ้าน				
4.	มีเครือข่ายที่ดีกับหน่วยงานเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น หอศิลป์ แหล่งเรียนรู้ชุมชน พิพิธภัณฑ์ โรงละคร เป็นต้น				
การพินิจ พิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้					
5.	มีความรู้ในวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ก่อนนำไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียน				

แบบประเมินด้านบุคคลแห่งการเรียนรู้ ของครูนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภาคใต้					
พฤติกรรมเชิงสมรรถนะ		ระดับสมรรถนะ			
		1	2	3	4
6.	สามารถเลือกใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ได้สอดคล้องเหมาะสมกับความรู้นั้น ๆ				
7.	มีความตระหนักว่าองค์ความรู้ที่ถูกต้องไม่ได้มาจากตัวครูเพียงผู้เดียว				
การพัฒนาเพิ่มเติมองค์ความรู้					
13.	มีความตระหนักว่าครูจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา				
14.	มีการประเมินตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ นั้น ๆ				
15.	สามารถเลือกวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเด็นความรู้ นั้น ๆ				
16.	มีกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้อย่างเป็นระบบ และสามารถประเมินผลการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ				

แบบประเมินแผนการเรียนรู้ ที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม

คำชี้แจง

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม สำหรับครูผู้สอนฉบับนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการของครูในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการประเมิน ที่เห็นว่ามีคุณภาพตาม รายการประเมิน สอดคล้องกับมาตรฐานค่า 5 ระดับ ผู้ประเมินจะต้องการพินิจ พิจารณาใน ประเด็นข้อคำถามอย่างถี่ถ้วน และประเมินในประเด็นนั้น ๆ อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด

ระดับ 1 สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมน้อยที่สุด

ระดับ 2 สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมน้อย

ระดับ 3 สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมปานกลาง

ระดับ 4 สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมมาก

ระดับ 5 สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมมากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับ การประเมิน				
		5	4	3	2	1
1	ตอนที่ 1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยทั่วไป ส่วนนำของแผนการจัดการเรียนการสอนมีรายละเอียดครบถ้วน ชัดเจน					
2	ระบุ มาตรฐานฯ และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด ชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วนตามหลักสูตร					
3	ระบุสาระสำคัญ ได้สอดคล้องตามมาตรฐานฯ และตัวชี้วัด					
4	ระบอบุคประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระสำคัญ มาตรฐานฯ และตัวชี้วัด					
5	ระบุชิ้นงาน / ภาระงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและสอดคล้อง กับสาระฯ และมาตรฐานการเรียนรู้					

ที่	รายการประเมิน	ระดับ การประเมิน				
		5	4	3	2	1
6	แสดงให้เห็นถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสาระฯ และมาตรฐานการเรียนรู้					
7	แสดงให้เห็นถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนครบถ้วน ชัดเจน					
8	ตอนที่ 2 การเรียนรู้ตามแนวทางพหุวัฒนธรรม เลือกเนื้อหาสาระสำหรับใช้จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน					
9	เนื้อหาสาระ สื่อ ที่ใช้จัดการเรียนรู้ไม่กดทับหรือสร้างค่านิยมเชิงศูนย์กลาง					
10	ออกแบบการเรียนรู้โดยบูรณาการจากเนื้อหาสาระที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน					
11	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างอิสระ					
12	กิจกรรมที่ใช้นั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นสำคัญ					
13	ผู้เรียนมีโอกาสเลือกสรรเนื้อหาสาระที่ต้องการจะเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน					
14	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารในชั้นเรียนอย่างอิสระ					
15	มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้กล้าคิดและกล้าแสดงออกทางวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์					
16	กิจกรรมที่ครูจัดส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเคารพซึ่งกันและกันในชั้นเรียน					
17	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างอิสระ					
18	ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา					
19	กิจกรรมที่ออกแบบส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในชั้นเรียน					
20	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองอย่างภาคภูมิใจ					

ที่	รายการประเมิน	ระดับ การประเมิน				
		5	4	3	2	1
21	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน สามารถมีส่วนร่วมประเมินการเรียนรู้ อย่างสมดุล					
22	มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสามารถวัดและประเมินการเรียนรู้ของ ตนเองได้					
23	นักเรียนมีผลงาน ชิ้นงาน ภาระงานที่ส่งเสริมความร่วมมือในชั้นเรียน					
24	ระบุสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ หรือแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการ สอนไว้อย่างชัดเจน					
25	มีแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียน อย่างเหมาะสม					
26	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้					
27	มีการแสดงวิธีการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจนครบถ้วน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

รายการ Checklist การวัดและประเมินอย่างหลากหลาย

คำชี้แจง

รายการ Checklist การวัดการประเมินอย่างหลากหลาย เป็นการตรวจสอบรูปแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่ครูนาฏศิลป์นำมาใช้เพื่อพิจารณาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชานาฏศิลป์ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1. ครูทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องการประเมินตามรายการโดยพิจารณาเลือกตอบให้ตรงตามความเป็นจริงในประเด็นนั้น ๆ

2. เกณฑ์การพิจารณามี 3 ระดับดังนี้

ใช้ หมายถึง มีการใช้รูปแบบการประเมินนั้น

ไม่ใช้ หมายถึง ไม่มีการใช้รูปแบบการประเมินนั้น

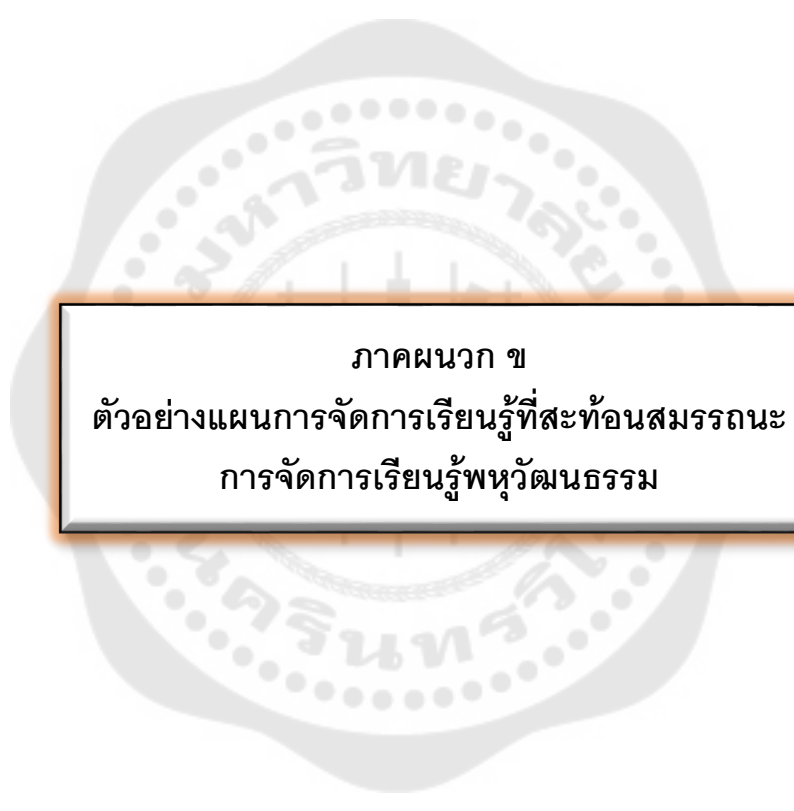
ไม่แน่ใจ หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีการใช้รูปแบบการประเมินนั้นหรือไม่

รายการ Checklist การประเมินอย่างหลากหลาย			
รายการประเมิน	ใช้	ไม่ใช้	ไม่แน่ใจ
นาฏยประวัติ หมายถึง เนื้อหาสาระเชิงประวัติศาสตร์ ประเภท องค์ประกอบของนาฏศิลป์			
1. การทดสอบปรนัย			
2. การทดสอบโดยการปฏิบัติ			
3. การสังเกตพฤติกรรม			
4. การสัมภาษณ์			
5. การรายงานการพัฒนาตนเอง			
6. การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน			
7. การประเมินความถนัด			
8. การประเมินความพึงพอใจ			
9. การประเมินชิ้นงาน			
10. การประเมินกระบวนการกลุ่ม			
11. การนำเสนอปากเปล่า			
12. การประเมินโครงการ			
13. การประเมินตนเอง			
14. การให้เพื่อนประเมิน			

รายการ Checklist การประเมินอย่างหลากหลาย			
รายการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
15. การให้ผู้ปกครองและชุมชนประเมิน			
นาฏยปฏิบัติ หมายถึง ทักษะปฏิบัติการทางนาฏศิลป์ ได้แก่ การร้อง รำ เดิน เล่นละคร			
1. การทดสอบปรนัย			
2. การทดสอบโดยการปฏิบัติ			
3. การสังเกตพฤติกรรม			
4. การสัมภาษณ์			
5. การรายงานการพัฒนาดตนเอง			
6. การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน			
7. การประเมินความถนัด			
8. การประเมินความพึงพอใจ			
9. การประเมินชิ้นงาน			
10. การประเมินกระบวนการกลุ่ม			
11. การนำเสนอปากเปล่า			
12. การประเมินโครงงาน			
13. การประเมินตนเอง			
14. การให้เพื่อนประเมิน			
15. การให้ผู้ปกครองและชุมชนประเมิน			
นาฏยวิจักษ์ หมายถึง การซาบซึ้ง ชื่นชม ยินดีในคุณค่าและประโยชน์ของผลงานทางด้านนาฏศิลป์			
1. การทดสอบปรนัย			
2. การทดสอบโดยการปฏิบัติ			
3. การสังเกตพฤติกรรม			
4. การสัมภาษณ์			
5. การรายงานการพัฒนาดตนเอง			
6. การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน			
7. การประเมินความถนัด			
8. การประเมินความพึงพอใจ			
9. การประเมินชิ้นงาน			

รายการ Checklist การประเมินอย่างหลากหลาย			
รายการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
10. การประเมินกระบวนการกลุ่ม			
11. การนำเสนอปากเปล่า			
12. การประเมินโครงการ			
13. การประเมินตนเอง			
14. การให้เพื่อนประเมิน			
15. การให้ผู้ปกครองและชุมชนประเมิน			
นาฏยวิจารณ์ หมายถึง การพินิจ วิเคราะห์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อแสดงทัศนะอย่างมีเหตุผล และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผลงานนั้น ๆ			
1. การทดสอบปรนัย			
2. การทดสอบโดยการปฏิบัติ			
3. การสังเกตพฤติกรรม			
4. การสัมภาษณ์			
5. การรายงานการพัฒนาตนเอง			
6. การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน			
7. การประเมินความถนัด			
8. การประเมินความพึงพอใจ			
9. การประเมินชิ้นงาน			
10. การประเมินกระบวนการกลุ่ม			
11. การนำเสนอปากเปล่า			
12. การประเมินโครงการ			
13. การประเมินตนเอง			
14. การให้เพื่อนประเมิน			
15. การให้ผู้ปกครองและชุมชนประเมิน			
รวม			

อื่น ๆ.....
 .....

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์
ที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม

ชื่อหน่วย รำวงพหุวัฒนธรรม จำนวนคาบรวม 4 คาบ รหัสวิชา 221102 ระดับชั้น ม.2
ครูผู้สอน ..... สัปดาห์ที่ 16-17 คาบที่ 1-4 วันที่ 23 เดือน มกราคม พ.ศ. 2567

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (Student Competency)

☒ 1. ความสามารถในการสื่อสาร	☒ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
☒ 2. ความสามารถในการคิด	☒ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
☒ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	

2. สมรรถนะเฉพาะวิชา มีความรู้ ความเข้าใจในลักษณะเฉพาะของการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะและลักษณะร่วมของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย ตลอดจนมีความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นนั้น ๆ

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Desirable Characteristics)

☒ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง
☐ 2. ซื่อสัตย์สุจริต	☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
☒ 3. มีวินัย	☒ 7. รักความเป็นไทย
☒ 4. ใฝ่เรียนรู้	☒ 8. มีจิตสาธารณะ

4. การประเมินชิ้นงานหรือภาระงาน (Subject Task Evaluation)

ชื่อชิ้นงานหรือภาระงาน	เกณฑ์การประเมิน (Rubric)			
	ระดับความสามารถ			
	เริ่มต้น (1)	กำลังพัฒนา (2)	สามารถทำได้ (3)	เหนือความคาดหวัง (4)
ร่างพหุวัฒนธรรม	เนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงการสกัดองค์ความรู้จากการค้นคว้า ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอผลงาน	เนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนแต่ยังมีบางส่วนที่ขาด ๆ เกิน ๆ หรือขาดการพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลอย่างถี่ถ้วน มีการสกัดองค์ความรู้และข้อค้นพบในเรื่องนั้น ๆ ได้แต่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	เนื้อหาสาระครบถ้วนสมบูรณ์ มีการนำเสนอให้เห็นถึงองค์ความรู้จากการศึกษาอย่างชัดเจน นำเสนอผลงานได้อย่างน่าสนใจ มีการร่วมมือการทำงานครบทุกคนในทีม	เนื้อหาสาระครบถ้วนสมบูรณ์ นำเสนอให้เห็นถึงองค์ความรู้ ข้อค้นพบ โดยเกิดจากการศึกษาเรื่องนั้น ๆ จากหลายแหล่งที่มา และสามารถเชื่อมโยงการลักษณะการแสดงในเชิงปัจจัยและสาเหตุได้อย่างน่าสนใจ

5. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายคาบ (Learning Activity Design)

5.1 ตัวชี้วัด (Indicator) / ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes)

ศ.3.2 ตัวชี้วัดที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ

5.2 จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ (SKAV)

1. สามารถอธิบายลักษณะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ในแต่ละวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
2. สามารถปฏิบัติท่ารำพื้นฐานของการแสดงในแต่ละวัฒนธรรมของภาคใต้ได้ถูกต้องสวยงาม
3. สามารถเปรียบเทียบลักษณะการแสดงจากวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างถูกต้อง
4. เห็นคุณค่าการแสดงที่ได้เรียนรู้ มีความภูมิใจในศิลปะการแสดงท้องถิ่น

6. กิจกรรมการเรียนรู้ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ขั้นที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ ใ้รู้และร่วมกันบรรลุเป้าหมาย (Inspiration) (คาบที่ 1)

1. ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคาดหวัง และวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบ
2. ครูใช้คำถามเพื่อสอบถามนักเรียนว่าการแสดงที่อยู่ในท้องถิ่นใกล้ตัวที่นักเรียนคุ้นชินมากที่สุดมีการแสดงอะไรบ้าง
3. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นตามประสบการณ์และภูมิหลังของแต่ละคนอย่างอิสระ
4. ครูใช้คำถามต่อเพื่อจุดประกายความคิด ว่า มีศิลปะการแสดงอะไรบ้างที่มีเนื้อหาสาระมุ่งเน้นการร้องรำเพื่อการเกี่ยวพาราตีเป็นคู่ในลักษณะการรำเป็นวง เช่น รำวงมาตรฐาน
5. นักเรียนร่วมกันสืบเสาะหาคำตอบอย่างอิสระอีกครั้ง เพื่อสรุปจำนวนว่ามีการแสดงกี่ชุด ชื่อชุดการแสดงอะไรบ้าง ที่นักเรียนคิดว่าเข้าข่ายเงื่อนไขที่ครูสอบถาม ในกระบวนการนี้ครูจะประเมินประสบการณ์ ภูมิหลังและทุนวัฒนธรรมของผู้เรียนจากการแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนควบคู่ไปด้วย
6. ครูสรุปประเด็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันในข้างต้น เพื่อเชื่อมโยงไปยังกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 2 สืบเสาะ สร้างความรู้เป็นของตนเอง (Inquiry) (คาบที่ 2)

คิดคู่ (Pair Work) / คิดกลุ่ม (Group Work)

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม โดยมีเงื่อนไขที่ว่า ในหนึ่งกลุ่มจะต้องมีผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เช่น ต่างศาสนา ต่างเพศ ต่างเชื้อชาติ ต่างพื้นที่ ต่างภาษา อยู่ร่วมกันภายในกลุ่ม
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาการแสดงที่มีเนื้อหาสาระและลักษณะการแสดงที่คล้ายคลึงกันแต่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างต่างกัน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ศึกษารำวงมาตรฐาน กลุ่มที่ 2 ศึกษาการแสดงรองเง็ง กลุ่มที่ 3 ศึกษารำวงเวียนครก กลุ่มที่ 4 ศึกษารำวงชาวเล (รองเง็งชาวเล) และกลุ่มที่ 5 ศึกษารำวงย่อนยุค
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ช่องทางต่าง ๆ ตามความสนใจ และทดลองปฏิบัติท่าทางร้องรำเดินพอสั่งเขปเพื่อให้มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ตนค้นคว้าที่ลุ่มลึกขึ้น โดยครูอำนวยความสะดวกในด้านพื้นที่ วัสดุ อุปกรณ์ให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการเรียนรู้ ทดลอง และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปเป็นความรู้รวบยอด พร้อมนำเสนอและสาธิตหน้าชั้นเรียน โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอได้อย่างอิสระ

ขั้นที่ 3 รวบรวม แลกเปลี่ยน เรียนรู้ สื่อสาร สร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovation) (คาบที่ 3-4)

3.1 คิดกลุ่ม (Group Work) / คิดทั้งชั้น (Class Work)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาและสาธิตหน้าชั้นเรียนอย่างอิสระ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจที่สุด ผู้เรียนสามารถใช้สื่อ ภาษาถิ่นตามวัฒนธรรมการแสดงนั้น ๆ สร้างสรรค์อุปกรณ์ประกอบการนำเสนอเพื่อให้เพื่อนในชั้นเรียนมีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ มากที่สุด

2. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำข้อสรุปของเพื่อน ๆ และครูไปปรับปรุงผลงานของตัวเองอีกครั้ง

3. เมื่อนักเรียนทุกกลุ่มนำเสนอเสร็จสิ้น ครูจะใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงลักษณะการแสดงแต่ละชนิด จุดเด่น อัตลักษณ์ ตลอดจนหาคำตอบว่าทำไมการแสดงที่มีเนื้อหาสาระเหมือนกันแต่มีลักษณะการแสดงที่ไม่เหมือนกัน มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เป็นเช่นนั้น

4. ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผลงานการศึกษาและการนำเสนอของแต่ละกลุ่มโดยใช้วิธีการประเมินแบบ 360 องศา คือ ให้นักเรียนประเมินตัวเอง ให้เพื่อนประเมิน และครูประเมิน จากนั้นร่วมกันสรุปผลการประเมินที่ควรจะได้ของแต่ละกลุ่ม

3.2 คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่

1. นักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้และความคิดรวบยอด เพื่อถอดบทเรียนและสร้างเป็นองค์ความรู้หรือข้อค้นพบจากการเรียนรู้ในครั้งนี้

2. ครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนเนื้อหาสาระที่ยังขาดเพื่อให้องค์ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 สะท้อนคิดให้ข้อมูลย้อนกลับ (Intelligence) (คาบที่ 4)

1. ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ในประเด็นนอกเหนือจากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีสิ่งใดบ้างที่นักเรียนได้รับจากการทำกิจกรรม เช่น ได้ร่วมกันทำงาน ได้เรียนรู้เพื่อนต่างกลุ่ม ได้เห็นคุณค่าและเกิดความภูมิใจในวัฒนธรรมที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติที่ดีต่อเพื่อนในกลุ่ม เป็นต้น

7. การวัดผลและประเมินผล (Assessment and Evaluation)

จุดประสงค์ เชิงสมรรถนะ	วิธีการวัด	เครื่องมือ ที่ใช้ในการวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
1. สามารถอธิบาย ลักษณะการแสดงที่เป็น เอกลักษณ์ในแต่ละ วัฒนธรรมได้อย่าง ถูกต้องครบถ้วน	การประเมินความรู้ โดยการทดสอบก่อน/หลัง เรียน ประเมินการนำเสนอ	แบบทดสอบความรู้ก่อน และหลังเรียน แบบประเมินชิ้นงาน นำเสนอ	ผลการทดสอบความรู้ หลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 รูบรีคสกออร์ แบบภาพรวม
2. สามารถปฏิบัติทำรำ พื้นฐานของการแสดงใน แต่ละวัฒนธรรมของ ภาคใต้ได้ถูกต้องสวยงาม	องค์ความรู้โดย กระบวนการกลุ่ม ประเมินทัศนคติ และการ ร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน	แบบบันทึกการมีส่วนร่วม	และ Rating scale
3. สามารถเปรียบเทียบ ลักษณะการแสดงจาก วัฒนธรรมที่ต่างกันได้ อย่างถูกต้อง			
4. เห็นคุณค่าการแสดงที่ ได้เรียนรู้ มีความภูมิใจใน ศิลปะการแสดงท้องถิ่น			

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ (Teaching Media / Learning Resources)

วีดีทัศน์ สื่อโซเชียลมีเดีย Youtube Google โปรเจคเตอร์ โปรแกรม Canva
หนังสือเรียน รายวิชานาฏศิลป์ ระดับชั้น ม.2
ห้องปฏิบัติการนาฏศิลป์, ห้องสมุดโรงเรียน

9. บันทึกหลังการสอน (Lesson Plan Record)

9.1 จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ (Competency Objectives)	จำนวน เต็ม	ผ่าน(คน)	ร้อยละ	ไม่ผ่าน (คน)	ร้อยละ
1. สามารถอธิบายลักษณะการแสดงที่เป็น เอกลักษณ์ในแต่ละวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน					
2. สามารถปฏิบัติท่ารำพื้นฐานของการแสดง ในแต่ละวัฒนธรรมของภาคใต้ได้อย่างถูกต้อง สวยงาม					
3. สามารถเปรียบเทียบลักษณะการแสดงจาก วัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างถูกต้อง					
4. เห็นคุณค่าการแสดงที่ได้เรียนรู้ มีความ ภูมิใจในศิลปะการแสดงท้องถิ่น					

9.1 บันทึกหลังสอน

ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี ถึงแม้ช่วงแรกจะรู้ว่าผู้เรียนรู้สึกอึดอัดที่ไม่ได้อยู่รวมกลุ่มเดียวกับเพื่อนสนิท แต่เมื่อได้ร่วมทำกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นชินและไว้วางใจกันมากขึ้น รวมถึงผู้เรียนสามารถนำเสนอประสบการณ์ของตนเองได้อย่างอิสระ มีความสุขและภูมิใจเป็นอย่างมากที่ได้ถ่ายทอดประสบการณ์นั้น ๆ ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง เช่น ประสบการณ์เรื่องรำวงเวียนครกที่มีจัดแสดงในงานบุญของชุมชนผู้เรียนจนเป็นเรื่องปกติ หรือแม้แต่บางกลุ่มนำเสนอผลงานโดยใช้ภาษาถิ่นได้และภาษามลายู ซึ่งทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนานมากขึ้น

9.2 ปัญหา / อุปสรรค (Problem/Obstacles)

ห้องเรียนมีขนาดพื้นที่ใช้สอยเล็กเกินไป ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมที่ต้องมีการจัดกลุ่ม และทักษะปฏิบัติ รวมถึงระยะเวลาในการทำกิจกรรมค่อนข้างจำกัด

9.3 แนวทางการแก้ปัญหา (Problem – Solving)

บริหารจัดการพื้นที่ใช้สอยในห้องเรียนให้มีความเหมาะสมไม่กระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสลับกันใช้พื้นที่ในแต่ละกลุ่ม ในส่วนด้านเวลาครูให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ยังขาดไป

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

...../...../.....

*** ข้อความที่สะท้อนสมรรถนะฯ

ประวัติผู้เขียน

